

מבחר עירונים

יוהכ"פ
שנת תשפ"ג

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:36	07:14	06:56	05:45	ירושלים
07:33	07:11	06:58	06:00	בני ברק
07:35	07:13	06:57	05:51	חיפה
07:34	07:12	06:58	06:00	אשדוד
07:36	07:14	06:57	05:44	בית שמש
07:35	07:13	06:58	06:02	קרית גת
07:35	07:13	06:55	05:53	נוף הגליל

כסדרים ושירותי נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים ☎ שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉ g5337722@gmail.com

מאטופ MATOP
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

כל מי שמכוין בעת התחלת אדון עולם ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת ואין שטן מקטרג על תפילתו ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה והיום הכיפורים בתפילתו (אלף המגן סימן תקפ"ד ס"ק יב, בשם רבי יהודה החסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון)

הקדמה

די פיוט "אדון עולם" ווערט שוין געברענגט אין סידור פון רב האי גאון און רב שרירא גאון, וואס זיי האבען געלעבט אין די תקופה פון די גאונים איבער טויזענט יאר צוריק. די פיוט איז געבויט ווי א פזמון, אזוי ווי רוב פיוטים וואס זענען נתחבר געווארען יענע צייטען.

גודל מעלת הפיוט

אפילו אז די פיוט ווערט נישט געברענגט אין חז"ל, איז עס אנגענומען געווארן אין אלע יודישע קרייזען, עס צו זאגען יעדע אינדערפרי פאר תפילת שחרית און ביינאכט פאר'ן גיין שלאפן. פון איין זייט ברענגט די פיוט ארויס די גרויסקייט און שטארקייט פון השי"ת, און פין די צווייטע זייט ברענגט עס ארויס די שטארקע נאנטקייט וואס השי"ת האט צו אונז, און אז ער העלפט אונז ארויס פון יעדע קלעם. אזוי ווי עס שטייט אין גמרא (מגילה לא) אמר רבי יוחנן כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו, יעדע פלאץ ווי די טרעפסט די גרויסקייט פון השי"ת דארט וועסטו טרעפן זיין עניוּת.

די פיוט איז מעורר יעדע מענטש פאר ער גייט זיך יעצט שטעלן דאווענען, א בחינה פון דע לפני מי אתה עומד.

די פיוט איז זייער באליבט געווארן ביי די תלמידים פון אר"י הקדוש און ביי די חסידים (אמרי פנחס שער ג סדר היום צ - צב, ועיין סידור שער השמים להשל"ה מה שמפרשים ע"ד הסוד) וואס האבען עס געזאגט פארן דאווענען און נאכן דאווענען. און עס איז אפילו דא וואס האבען עס געזאגט פאר יעדע תפילה.

אין ספר אליה רבה (סימן מו ס"ק טו בשם המרש"ל) ווערט געברענגט אין נאמען פון רב האי גאון און רב שרירא גאון, אז ווער עס וועט זאגן "אדון עלם" פארן דאווענען מיט כוונה, געב איך אים א גאראנטי אז זיין תפלה ווערט אויסגעהערט (ערב אני שתפלתו נשמעת) און די שטן קען נישט מקטרג זיין אויף זיין תפילה. די פשוטע טעם פון דעם איז, ווייל צו זאגן אדון עולם מיט כוונה איז די בעסטע הכנה צום דאווענען, און נאכדעם פארשטייט זיך וועט זיין דאווענען אויסזעהן אסאך מער דערהויבן.

אָדוֹן עוֹלָם דער אויבשטער איז דער האר פון דער וועלט אָשֶׁר מְלֶכֶּךָ, וואס ער האט געקעניגט בְּטָרֶם כָּל יְצִיר נְבִרָא: נאך איידער אלע באשעפענישן זענען באשאפן געווארן לְעֵת נַעֲשֶׂה אֹזֵי אויך שפעטער אין די צייט ווען עס איז געמאכט געווארן בְּחַפְצוֹ מיט זיין ווילן כָּל, אלעס דער גאנצע באשאפן אָזֵי מְלֶכֶךָ איז דאן, מיטן נאמען "קעניג" שְׁמוֹ נְקָרָא: זיין נאמען גערופען געווארן וְאַחֲרֵי כַּכְלוֹת הַכָּל און אזוי אויך נאכדעם ווען אלעס וועט זיך שוין ענדיגן ביים ענדע פון דער וועלט, לְבִדּוֹ יְמֶלֶךְ נוֹרָא: וועט ער אליין קעניגן, דער פאררטיגער באשעפער וְהוּא הָיָה און ער איז אייביג געווען אין דער פארגאנגענהייט, וְהוּא הָיָה און ער איז יעצט אויפן מאמענט, וְהוּא יְהִיָה און ער וועט אייביג זיין אין דער צוקונפט בְּתַפְאָרָה מיט שיינהייט: וְהוּא אֶחָד און ער איז איינער וְאֵין שְׁנֵי און עס איז נישטא קיין צווייטער, לְהַמְשִׁיל לּוֹ צו צוגלייכן צו אים לְהַחְבִּירָה צו מאכן ווי א גלייכער חבר: כְּלֵי רֵאשִׁית ער איז אהן א אנפאנג כְּלֵי תַכְלִית און אהן א ענדע וְלֹא הָעֵז וְהַמְשִׁרָה און ביי אים איז דאס שטארקייט און דער הערשאפט: וְהוּא קָלִי און ער איז מיין גאט וְחֵי גּוֹאֲלִי און מיין אויסלייזער וואס לעבט אויף אייביג, וְצוֹר הַכְּלִי און דער שטארקע פעלז פון מיין טייל אויף אים פארלאז איך מיר בְּעֵת צָרָה אין די צייט פון ענגשאפט: וְהוּא נְפִי און ער איז מיין פאן-שטאנג וואס מען שטעלט אין דער הייד און דערצו פארזאמלען זיך אלע מלחמה לייט וּמָנוֹס לִי, און דאס אנטלויף ארט פאר מיר זיך צו באשיצן אונטער אים מְנַת כּוֹסֵי ער איז דער טייל פון מיין גורל, בְּיוֹם אֶקְרָא אין טאג ווען איך רוף אים, נאר צו אים רוף איך, און ער הערט מיר אויס: בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי אין זיין האנט גיב איך איבער צו באהלטן מיין גייסט, בְּעֵת אִישָׁן אין די צייט ווען איך שלאף וְאֶעֱרָה אין אויך ווען איך טו מיר אויפוועקן: וְעַם רוּחִי גּוֹרְתִי און צוזאמען מיט מיין גייסט, גיב איך אים אויך איבער מיין קערפער ד' לִי וְלֹא אִירָא: די אייבישטער איז מיט מיר צו מיין הילף און איך האב נישט מורא פון גארנישט.

אָדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מְלֶכֶךָ, בְּטָרֶם כָּל יְצִיר נְבִרָא: לְעֵת נַעֲשֶׂה בְּחַפְצוֹ כָּל, אֹזֵי מְלֶכֶךָ שְׁמוֹ נְקָרָא: וְאַחֲרֵי כַּכְלוֹת הַכָּל, לְבִדּוֹ יְמֶלֶךְ נוֹרָא: וְהוּא הָיָה, וְהוּא הוּא, וְהוּא יְהִיָה בְּתַפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שְׁנֵי, לְהַמְשִׁיל לּוֹ לְהַחְבִּירָה: כְּלֵי רֵאשִׁית בְּלֵי תַכְלִית, וְלֹא הָעֵז וְהַמְשִׁרָה: וְהוּא קָלִי וְחֵי גּוֹאֲלִי, וְצוֹר הַכְּלִי בְּעֵת צָרָה: וְהוּא נְפִי וּמָנוֹס לִי, מְנַת כּוֹסֵי בְּיוֹם אֶקְרָא: בְּיָדוֹ אֶפְקִיד רוּחִי, בְּעֵת אִישָׁן וְאֶעֱרָה: וְעַם רוּחִי גּוֹרְתִי, ד' לִי וְלֹא אִירָא:

סגולה גדולה ותיקון גדול ובפרט לר"ה, יוה"כ ו"הושענה רבה" לומר "עלינו לשבח" ז' פעמים ישר והפוך ועשרה שאומרים אותו יכולין להציל את כל העיר מכל גזירות רעות

סגולה מיוחדת לאומרו ביום הו"ר, ועשרה שאומרים אותו יכולין להציל כל העיר, כ"כ בספר הקדוש יסוד יוסף, (פרק נ"ח) וכו' בסידור תפילה ישרה (לפני עלינו לשבח) לאומרו בכל יום ובפרט ב"ה יום כיפור, וכן נהגו לאומרו ביום הושענה רבא. הרה"ק מאפטא בעל האוהב ישראל (כ"ה בס' ליקוטי אהוב ישראל עמוד קס"ו, אות מב), צדיקי בית טשערנאביל (כ"ה בס' ליקוטי צ"ב), הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל גאב"ד ירושלים ת"ו.

אופן אמירתו: בספה"ק יסוד יוסף איתא לאומרו, ד' פעמים ישר וג' פעמים הפוך. ובסידור תפילה ישרה איתא לאומרו ז"פ ישר, וז' פעמים הפוך. ובס' ליקוטי צבי כ': שכן נהגו הצדיקים.

כן אמרו יהושע בעת כיבוש יריחו (סדר ריח) והוא סגולה לאומרו בכל יום, ובפרט בר"ח בג' התפילות, כמ"ש מהר"ח וויטאל בשם רבינו האר"י הק' זי"ע בפרי עץ חיים (שער ר"ח פרק ז') וז"ל: מצאתי כתוב במכתבי קודש של הרב במצרים, סגולה נפלאה מכל צרה וצוקה בפרט בזמן המגיפה שמידת הדין מתוחה לומר בכל ג' תפילות של ר"ח "עלינו" עד "אין עוד" ישר והפוך ז' פעמים, ובפ"א יאמר אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן. ובפ"ב יאמר ג"ד יכ"ש, ובפ"ג יאמר בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע. ובפ"ד יאמר יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת... אח"כ יאמר על כן נקוה עד גמיר. ויכוין בסופי תיבות מהר"ה בתפארת עוזי"ק ס"ת תכ"ה. ואח"כ יאמר מזמור ז' שגיון לדוד. וסיים הרב ויודע אני שהוא מקובל, ונגע לא יקרב באהלו, עכ"ל הפרע"ח.

(הפוך: ראוי להפסיק אחר כל תיבה ותיבה) עוד.
 אין. מתחת. הארץ. ועל. ממעל. בשמים.
 האלקים. הוא. ד'. כי. לבבך. אל. והשבת.
 היום. וידעת. בתורתו. פפתוב. זולתו.
 אפס. מלבנו. אמת. עוד. אין | אלקינו.
 הוא. מרומים. בגבהי. עזו. ושכינת.
 ממעל. בשמים. יקרו. ומושב. ארץ. ויסד.
 שמים. נוטה. שהוא. הוא. ברוך. הקדוש.
 המלכים. מלכי. מלך. לפני. ומודים.
 ומשתחיים. פורעים. ואנחנו. (יושיע.
 לא. אל. אל. ומתפללים. וריק. להבל.
 משתחיים. שהם). המזנם. בכל. וגורלנו
 | פהם. חלקנו. שם. שלא. האדמה.
 במשפחות. שמנו. ולא. הארצות. פגויי.
 עשנו. שלא. בראשית. ליוצר. גדלה.
 לתת. הכל. לאדון. לשבח. עלינו.

(ישר) עלינו לשבח לאדון הכל. לתת
 גדלה ליוצר בראשית. שלא עשנו
 פגויי הארצות. ולא שמנו במשפחות
 האדמה. שלא שם חלקנו בהם וגורלנו
 בכל המזנם: (שהם משתחיים להבל וריק
 ומתפללים אל אל לא יושיע): ואנחנו
 פורעים ומשתחיים ומודים לפני
 מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך
 הוא: שהוא נוטה שמים ויסד ארץ.
 ומושב יקרו בשמים ממעל. ושכינת
 עזו בגבהי מרומים: הוא אלקינו אין
 עוד. אמת מלבנו. אפס זולתו. פפתוב
 בתורתו. וידעת היום והשבת אל
 לבבך. פי ד' הוא האלקים בשמים
 ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד:

ועל כן נקוה-לך ד' אלקינו, לראות מהרה בתפארת עזך, להעביר גלולים מן הארץ, והאלילים פרות יפרתון, לתקן
 עולכם במלכות שקי, וככל-פני בשך יקראו בשמה, להפנות אליה כל רשעי ארץ. יפירו וידעו: כל יושבי תבל, כי-לך
 תברע כל-ברך, תשבע כל לשון. לפניה ד' אלקינו יברעו ויפלו, ולכבוד שמה יקר יתנו, ויקבלו כלם את על מלכותך,
 ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד. כי המלכות שלך היא, ולעולמי עד תמלך בכבוד, פפתוב בתורתך: ד' ימלך לעולם
 ועד: ונאמר: והיה ד' למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד:

אנא, בכח גדלת ימינה תתיר צרורה: קבל רנת עמך, שגבנו, טהרנו, נורא: נא גבור, דורשי יחודך כבבת שמרם: ברכם, טהרם, רחמי
 צדקתך תמיד גמלם: חסין קדוש, ברוב טובך נהל עדתך: יחיד גאה, לעמך פנה, זוכרי קדשתך: שוענתנו קבל ושמע צעקתנו, יודע
 תעלמות: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

קאפיטל ז' בתהלים: שגיון לך אשר שר לך על דברי כוש בן ימיני: ד' אלקי, בך חסיתי: הושיעני מכל רדפי, והצילני: פן יטרף בארצה נפשי:
 פרק ואין מציל: ד' אלקי, אם עשיתי זאת: אם יש עול בכפי: אם גמלתי שולמי רע ואחלצה צוררי ריקם: ירדה אויב נפשי, וישג וירמס לארץ חיי:
 וכבודי, לעפר ישכן סלה: קומה ד' באפך הנשא, בעברות צוררי: ועורה אלי, משפט צוית: ועדת לאמים, תסובבך, ועליה, למרום שובה: ד' ידיו
 עמים שפטיני ד' בצדקו וכתמי עלי: יגמר נא רע, ורשעים ותכוננו צדיק ובהן לבות וכליות אלקים צדיק: מגני על אלקים מושיע, ישרי לב: אלקים,
 שופט צדיק וקל זעם בכל יום: אם לא ישוב, חרבו ילטוש קשתו דרך, ויכווננה: ולו הכין כלי מות חציו, לדלקים יפעל: הנה יחבל-אזן: והרה עמל,
 וילד שקר: בור ברה, ויחפרהו: ויפל, בשחת יפעל: ישוב עמלו בראשו: ועל קדקדו, חמסו ירד: אודה ד' בצדקו: ואזמרה, שם ד' עליון:

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות * פנינים ופרפראות * מדות והליכות

פנינים

ה"אזהב ישראל" מאפסא היה אומר, שאם היה בכחו היה מבטל את כל התעניות, מפני הלשת הדורות. חוץ מתשעה באב - מי יכול לאכל אז? יום הכפורים - מי צריך לאכל?

כל נדרי - רמז להתרת נדרים ביום הכפורים מן התורה, בפרשת מטות: "כל נדר וכל שבעת אסר לענת נפש", אימתי מתירים נדרים? בשעה שמענים את הנפש, ביום הכפורים.

כי ביום הזה יכפר עליכם - ראשי תבות בכיה. "מכל הטאתיכם לפני ה' תטהרו" ראשי תבות המלתי. רמז למה שמואב בזהר שבכיה היא סגולה לרחמים, ככתוב: "והנה נער בכה ותחמל עליו". והארז"ל אמר, שמי שאינו בוכה ביימים אלו אין נשמתו מתקנת. (רבי חיים פאלאני')

לפני ה' תטהרו - רמז יש כאן, שיש להטהר לפני שבא יום הכפורים, ולחזור בתשובה כבר בעשרת ימי תשובה. (פרפראות)

באין מליץ ישר - מי שמחזיק את עצמו ל"איר", שמתנהג בענוות, זה בעצמו מליץ ישר עליו. (פרפראות)

סתם פיות משטינינו ומקטרינינו - כתב החפץ חיים, שפאשר האדם מבקש לסתם פי המשטינים בודקים אותו בשמים אם הוא סתם פיו ונזהר מלדבר לשון הרע ורכילות, ואז תתקבל תפלתו.

למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא - רש"י פרש, כי נאה לרב לסלח לעוין רב, והארז"ל פרש, שזה חזון אל המפתה הוא היצר הרע כי רב הוא, והראיה שצוה ה' ביום הכפורים לעשות גזרל אחד לה' וגזרל אחד לעזאזל.

מנהג ישראל לומר את הודוי בנגון, וכתב ה"תפארת ישראל" בפרוש על המשנה בסוף מסכת תענית, כי הסבה היא כדי לרמוז שאם יעשו תשובה מאהבה יתחככו העונות למצות, ובדרך צחות אומרים, שאין להאריך בודוי ובאמירת על חטאי, כדי לא לזכור את ההנאה מהעברות.

ספורים בפרשה

הבעל שם טוב בא פעם לעיר אחת קדם ראש השנה, ושאל את אנשי העיר מי הוא בעל התפלה אצלם ביימים הנוראים. השיבו לו התושבים, כי הרב דמתא הוא בעל התפלה. שאל אותם הבעל שם טוב: "איך הוא מתנהג בתפלותיו?" והשיבו לו, כי ביום הכפורים הוא אומר את כל הודוים בנגונים שמחים מאד. שלח הבעל שם טוב לקרא אליו את הרב ושאל אותו על פשר הדבר. השיב לו הרב: "העבד הנבזה של המלך, שמלאכתו לנקות את החצר ממי השופכין ומלכלוך, אזי כשהוא אזהב את המלך הוא עושה את מלאכת הנקיון מתוך שמחה, ועושה נחת רוח למלך". כששמע זאת הבעל שם טוב אמר: "אם כבודו מתפלל בקנה זאת, יהי חלקי עמו".

כפרי אחד בא פעם אל רבי מאיר מפרימישילן ותרנגול לכו לכפרות בידו, ובקש את ברכתו. אמר לו הרבי, אני אגיד לך מה שתתרגול אומר: "אני הנבר" - תרגול בלשון חז"ל נקרא 'צבר', "ראה עני בשבט עברתו" - עני במעשים, "אותי נהג חשך ולא אור" - באשמרת הבקר בטרם האיר היום, "אך בי ישוב" - כי הוא מדמה לעשות תשובה, "יהפך ידו כל היום" - יכול לסובב את הכפרה על ראשו ולא יועיל לו, "מה יתאוונ אדם חי גבר על חטאיו"... וסיים הרבי: "לא זו הדרך, תרטה על העבר וקבלה לעתיד, זוהי דרך התשובה".

רבי לוי יצחק מברדיטשוב, בקר פעם אצל עשיר אחד בתשעת הימים וראהו אוכל בשר תרנגול. אמר לו הרב: "תמה אני עליך, אם עכשו אוכל אתה את התרנגול, מהיכן יהיה לך תרנגול לכפרות?..."

בליל שלש עשרה מדות, אמר פעם רבי ירחמיאל משה מקוויניץ, נכד המגיד מקוויניץ, לבניו: "לכו ושאלו את אבא, אם היא צריכה כסף לכפרות". שבו הבנים ואמרו שאמנם צריכה היא כסף לכה. אמר הצדיק: "טוב מאד אם יודעים שפסף צריכים לכפרות..."

בליל יום הכפורים אחד קרא אליו רבי שלום מבזא את החיט מברודי ושאל אותו שגידי לו הפרוש של הפסוק "אם עווינו ענו בנו". השיב לו החיט: מדוע לא ידע הרבי? הלא הפרוש הוא פשוט: "אם עווינו הגם שעווינו ופשענו בכל זאת אנו בניך (החיט שהיה עם הארץ גדול חשב כי ענו בעין) הוא כמו אנו באל"ף). חזר הרב הקדוש על הפרוש הזה כמה פעמים והפליא אותו מאד.

ה"אזהב ישראל" מאפסא אמר על עצמו, שהוא בזה העולם בגלגול עשירי, והיה כבר בהן גדול, נשיא, ריש גלותא ועוד, ועכשו אינו כלום והיה יושב והוהה על כך. מדי דברו, הגיע שד"ר מארץ ישראל ובידו כתב נשיאות על ארץ ישראל מכולל ווהלין. שמח הרבי מאד וערף סעדה לחסידיו. וספרו מגידי אמת ששמעו מפי קדשו ביום הכפורים, בשעת אמירת העבודה, במקום "וכף היה אומר", אמר: "וכף הייתי אומר", כי זכר את הזמן ששמע בכהנה גדולה בבית המקדש.

היה היה

המלאך המסתורי והלשת לבו

ספור מלאך על קדשתו וכח התורה של הרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב, ספר האדמו"ר מצניז'קלויז'נבורג בתוך דברי התעוררות שנסא באלול תשמ"ג, כשבא להמחיש לעדת מרעיתו דגמה נפלאה של קיום התפלה כי הם חיינו ואך ימינו, בצעירותו שמע מפי הגאון רבי דוד טבלי, שחוננו ספר לו מה ששמע מרבה של העיר למברג, והוא שמע זאת מפי זקנו בעל הישועות יעקב. הלה ספר, כי מיד לאחר נשואיו אכל מזונות על שלחן חוננו בירוסלב, ובהיותו שם בא להתפלל בבית המדרש דקהלת קדש ירוסלב.

והנה לפתע בערב יום הכפורים בין השמשות, נכנס אדם זר לבית המדרש, פלו אפוף אימה ונראה מפחד ה' ומקדר גאון, ונש מיד לפני התבה מבלי לטל רשות מהגבאים או מקל מישוהו אחר. הוא פתח בתפלה על דעת המקום ועל דעת הקהל וכו', ובקול שזאג פארי ובניעומות המשיך בתפלת כל נדר', וכל זאת ללא קבלת רשות מהגבאים, ואף על פי שהיו שם בעלי תפלה קבועים שיחלו להתפלל לפני העמוד, מקל מקום גליל היום הקדוש לא רצו להפגם למחלקת, ולפיכך הביגו, ובפרט לאור העבדה שתפלתו של אותו שליח צבור אלמוני היתה בהתעוררות גדולה מאד.

עם תם תפלת "כל נדר" המשיך האורח הזר בתפלת ערבית עם כל הפיוטים הנלוים אליה, בקול אדיר וחזק עד סוף התפלה, אחר כך המשיך לעבר לפני התבה גם בעת אמירת שיר היחוד, ובסיומו המשיך ואמר במתניית ומתיקות נפלאה את כל ספר התהלים, לכשנסתיימה אמירת התהלים הפציע כבר השחר והש"ץ עודנו עומד לפני ה', ופוחח בתפלת שחרית, לאחריה עלה בעצמו לקרא בתורה ושב לעבר לפני התבה גם בתפלת מוסף, את הכל אמר בקול גדול ונעים בלא כל הפסקה.

הצבור עמד משתומם לנכח מחזה זה, וחלקם החלו ללחש מפה לאזן שבודאי אין שליח צבור זה אדם אלא מלאך, שכן אין זה בכח אנוש להתפלל ללא כל הפסקה, החל מתפלת "כל נדר", ולהמשיך כל הלילה, ואחר כך גם כל היום פלו בקול גדול ובהתעוררות עצומה, אני בעצמי - המשיך הישועות יעקב - לא ידעתי להחליט אם אדם הוא או מלאך והכחתי בדעתי בזה.

והנה מיד לאחר תפלת מוסף המשיך לתדהמת הכל בתפלת מנחה, ולאחריה ללא כל הפסקה בתפלת נעילה, בסיומה תקע בעצמו בשופר, וגם בתפלת ערבית של מוצאי יום הכפורים לא נטש את התבה, בשעה זו נמנו ונמרו בלם כי לית דין בר נש, אין האיש הזה לבוד אשה, אלא בודאי מלאך מן השמים הוא, שהרי בשום אופן אין בכחו של אדם לבצע את כל מה שהתחולל לנגד עיניהם בקשה ה"מעת לעת" האחרון. לאחר תפלת ערבית פנה הש"ץ המלאך אל הקהל בברכת "גוט יום טוב", וחוננו נגש אליו והזמינו להבדלה בביתו בדרבו בהקנסת אורחים, האורח נענה להזמנה וקר לבית חוננו, החלטתי להתלוות אל האנשים החשובים, בכדי לראות במו עיני כיצד ינהג אותו "מלאך" בבית חוננו.

פאשר באו הבייתה נתפד האורח בהבדלה, גם אותה אמר בקול גדול ובהתלהבות, אחר כך טעם מן היין, ומיד אחרי כן צנח על הכפא שעמד לידו, ונאנח ואמר שאינו חש בטוב ובקש שיביאו לו משהו לחזק את לבו... אז חשב בעל הישועות יעקב" לעצמו, סוף-סוף התברר שאינו מלאך אלא אדם הוא, אוכל מסקנה זו התבררה חיש מהר, פאשר הובאו לפניו מיני מגדנות או פרות להשיביע את רעבונו ולחזק במעט את לבו, דחה אותם האורח מלפניו.

הוא פנה לסובביו ואמר שמבקש הוא גמרא מסכת סנהדרין לחזק את לבו, ומיד החל ללמד בחשק רב כל הלילה עד הבקר. הישועות יעקב התחבא בחדרו מתחת למטה כדי לעקב אחרי מעשיו ונרדם שם, פאשר התעורר האיר כבר השחר והאורח עדין שקוע היה בלמודו עד שפס את כל מסכת סנהדרין, והלך מיד לתפלת שחרית. רק אחר כך נודע שהיה זה רבי לוי יצחק מברדיטשוב בעל ה"קדשת לוי" ז"ע.

סיים האדמו"ר מצניז' את דבריו ואמר: "עד כאן שמעתי פאמור איש מפי איש עד הישועות יעקב, ומה שיש לנו ללמד ממעשה זה, אינו על גדלתו וקדשתו של הגאון מברדיטשוב, אלא שאף על פי שתפלותיו היו בוקעות וקיעים ונתעלה בתפלותיו ביום הקדוש, מכל מקום במוצאי יום הכפורים הרגיש עצמו חלוש וזקוק מאד לגמרא ותוספות בעניני דיימא במסכת סנהדרין, לבו לא חי לא מתפלותיו ולא מפנותיו הנעלות בניעילה, העקר היא הגמרא, שכן לדידו התורה הקדושה היא מזון הנפש ורפאות תהי לשך, והוא קים בפשטות את מלות התפלה כי הם חיינו ואך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה".

מאורות

רבי אברהם המלאך ז"ע
ליום ההוליא י"ב בתשרי תקל"ז

בנו יחידו של המגיד הגדול מקוריטש, וחתנו של רבי משולם פיבוש מקרמניץ בעל "משנת חקמים". פנוהו "המלאך" על קדשתו ופרישותו מהעולם הזה ועל חניו בעובד ה' בבדידות ובהתייחדות עם קונו.

בנו רבי שלום שכנא מפרוהביטש, הוא אביו של רבי ישךאל מרוזין, וממנו השתלשלה מלכות בית רוזין.

פעם בא רבי אברהם המלאך לבקר את חוננו בעיר קרמניץ. באו כל אנשי העיר, ובתוכם הלמדינים והנכבדים לקבל את פני קדשו ונראות את פני הצדיק, אך הוא לא הסב פניו לכל אליהם אלא עמד והביט על הר גבוה שנושקף מפעד לחלון. בין הממתנים היה אברך אדון, שהיה למדן גדול ומיחס והתגאה בתורתו ובמעמדו. לא וכל האברך להתאפק ושאל את הרבי "מדוע מביט כבודו כל כך בקר הזה שהוא רק גוש עפר?" נתן בו המלאך את עיניו ואמר: "לכו אני מתפלא, איך גוש עפר כזה מתגאה פה הרבה עד שנושקף הר גבוה?" נכנסו הדברים הנוקבים אל לבו של האברך הגאה והחל להתנהג בענוה.

במצות אביו המגיד מקוריטש, קבע את למודיו עם בעל התניא שלמד את המלאך בתורת הנגלה, והמלאך למד אותו חסידות. מרב השתוקקותו של בעל התניא לזכות בשעה נוספת של למוד, היה מסובב את מחוני השעון אחרנית.

המלאך נסתלק בקצור ימים בהיותו בן ל"ו בלבד וצדיקים אמרו, שנפשו פלחה לאביו שבשמים.

יוסיף דעת

יום הכיפורים נקרא בלשון רבים כיפורים, ולא כיפור, כמו שנאמר בתורה: "כי יום כפרים הוא לכפר עליכם". בפרקי דרבי אליעזר כתוב: אלמלא יום הכיפורים, לא היה עולם עומד, שיום הכיפורים מכפר בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר "שבת שבתון הוא לכם", שבת בעולם הזה שבתון בעולם הבא. כתב בעל "יפה ללב", שזו הסיבה שהוא נקרא בלשון רבים, כנגד העולם הזה והעולם הבא ובשניהם הוא מכפר.

הרלב"ג כתב, שאלו המתענים בעשרת ימי תשובה, יותר מיום כיום הכיפורים טעמים הם. ובהגות למדש תלפיות כתב סיבה לכך, שאם האדם מתענה בכל עשרת ימי תשובה אזי מתרגל הוא בתענית ואינו חש בתענית שנצטוונו בתורה להתענות ביום הכיפורים, ולכן עדיף שיאכל בימים אלו כי אז יחוש היטב את התענית ויקיים בזה את מאמר חז"ל, שמי שאוכל בתשיעי ומתענה בעשירי, כאילו מתענה תשיעי ועשירי. ויש גם טעם פשוט, שאם הוא מתענה בעשרת ימי תשובה אזי ביום הכיפורים הוא חלוש, וייתכן שח"ו יאבד את כוחו ולא יוכל להתענות ביום הכיפורים שחיובו מן התורה.

כתבנו לעיל את הטעם לניגון באשמנו ובקהילות ספרד שמנגנים טאנו לפניו, והוא מפני שהודגות נעשות כשנגות ובתשובה מאהבה נהפכות לזכיות, לכן מנגנים ומוסיף על כך החת"ס סופר, שמסיבה זו אומרים את הויודיו ביום הכיפורים בקול נעים, כי הויודיו הוא מצוות עשה ומצווה צריכה להיות בשמחה. וכן מובא במדרש על הפסוק "ונשלמה פרים שפתינו" שהכוונה על הויודיו, והמתווה נחשב כאילו הקריב קרבן והקרוב כידוע טעון שירה. על החת"ס סופר מסופר, שפעם אחת הוכרז על יום הכתרת מלך חדש בפרשבורג, וחל יום זה ביום הכיפורים. ניסה החת"ס לרחות את היום שלא יחללו ישראל את יום הכיפורים, ולא עלתה בידו. עמד בתפילה וירדו גשמי זעזע שהרסו את כל שערי הכבוד ונדחה ליום אחר.

הקנטוניסטים החזן

הצאר ניקולאי הראשון, גזר גזרה בכל רחבי רוסיה, כי על כל היהודים להמציא מספר מסים של חילים לצבא. פקודי הצאר היו חוטפים ילדים בגיל שבע, שמונה ומעלה וגוררים אותם בכך אל עבודת הצבא. את הילדים היו חוטפים מיד אמותיהם או ב"חדר" וכבר מנעוריהם היו מחנכים אותם לחיי משטר. ילדים אלו נקראו "קנטוניסטים", והם הגלו למקומות מרחקים ברחבי רוסיה, כדי שלא יוכלו לבוא במגע עם יהודים. המפקדים היו מענים אותם בעונשים קשים כדי שישתמדו ויחלק גדול מהם עמדו בנסיון. חלקם מתו מתוך ענוים קשים, וחלקם עברו את כל הצרות והסבל, קדשו שם שמים ונשארו נאמנים למקור מחצבתם. כשהודקנו ושחררו מהשרות הצבאי, הקימו להם ה"קנטוניסטים" - "החטופים", קהלות עצמאיות בקמה מערי רוסיה. העבדה שהם היו חילים משחררים העניקה להם זכות להתישב גם בערים שהיו מחוץ ל"תחום המושב", האזור המתיר לישיבה בעבור יהודים.

למרות שהחילים אלו לא ידעו רבות בשל השנים הרבות שבלו בשרות הצבאי, היו כלם מיקרים אותם מאד על הסבל הרב שסבלו למען היהדות. קרה פעם אחת ולפטרבורג בירת רוסיה הגיעה משלחת רבנים מגדולי ישראל, כדי להתניב לפני המלך ניקולאי ולהתחנן לפניו לבטל גזרה שגזר על ישראל.

היה זה בתקופת "הימים הנוראים" ובימים ההם טרם היו בתי-כנסיות בפטרבורג שהיתה אסורה למגורים בעבור היהודים. אולם בעיר המלוכה היה מספר גדול של חילים יהודיים, "חילי ניקולאי". היה להם מנין משלהם, והרבנים באו לשם כדי להתפלל עמם ביום הכפורים. כשהגיעו לתפלת ה"נעילה" בקשו הרבנים שאחד מהם יעבר לפני התבה להתפלל את התפלה הקדושה שבכל תפלות יום הכפורים, אולם החילים מאנו להעתר לבקשה זו. הם הסבירו כי ביניהם יש אחד שקדש שם שמים ברבים, ועבר נסיונות ויסורים רבים כל-כך שגדולים וצדיקים לא יכלו לעמוד בהם, והוא זה שרגיל להתפלל לפני הצבור את תפלת הנעילה. "ראו בעצמכם!" אמרו החילים, ופרמו את חלצתו של חיל זה. לנגד עיני הרבנים נתגלה חזה מלא פצעים וחבלות מהמכות האכזריות שספגו והרבנים הנדהמים השיבו מיד: "אכן, איש מבינינו לא ראוי יותר לעמד בתפלת נעילה. יעבר הוא לפני התבה ויעתיר תחנה לפני בורא העולם, שיבטל את הגזרה האימה העומדת על ראשו".

החיל נגש אל התבה, ובטרם התחיל את אמירת ה"קדיש" עם הנגון המסרתי שלפניו, פתח ואמר: "רבונו של עולם! עמד ישראל עומדים ומבקשים לפניך נחת מבנים, בריאות, אריכות ימים ופרנסה. אך אנו, "חילי ניקולאי", האם נבקש נחת מבנים? הרי בנים אין לנו, לפנינו ריקים! האם נבקש אריכות ימים? הלוא חיינו אינם חיים! האם נבקש פרנסה? הרי את פני מחיתנו אנו מקבלים מן הבסיס הצבאי". "לעצמנו אין לנו מה לבקש, וכל מה שאנו מבקשים הוא, רק בשבילך. ויתגדל ויתקדש שמה רבא! הרבנים עמדו נפעמים אל מול תפלתו הזכה של החיל התמים. סמוכים ובטוחים היו פי נבקעו שערי שמים ותפלתו הזכה עלתה למרום והתקבלה בראון להשיע על כל העם להושע בכל טוב.

תהלים בראש השנה

הגאון רבי יצחק זאב מברסק, היה נוהג בכל רגע פנוי ביום ראש השנה, לומר פרקי תהלים. בהזדמנות, פנה אליו אחד מתלמידיו ושאלו: "מדוע יעסק מר באמירת תהלים, בו בזמן שיכול הוא לעסוק בתורה ולהתעמק באיזו סוגיה?" "ביום הדין", פתח הגאון מברסק את הסדר, "מרגיש כל יהודי פאותו סותר שהיה בתחלה עשיר גדול, אולם התהפך עליו הגלגל והוא הפך לעני מרוד. מהו הצעד הראשון שעושה אדם זה? ראשית, עליו להתחיל לאגור ולצבור קצת רכוש, ולאחר מכן ינסה את מזלו אולי יחזר להיות עשיר גדול. גם אנו, בכל ימות השנה עסקנו בתורה וקיום המצוות, עד שבטוחים אנו שזכות זו תעמד לנו. אך בבואנו ליום הדין, רואים אנו בעין בוחנת, פי דלים וריקים אנו ברוחניות, אין לנו כלום אתנו, רק עברות ופשעים".

"בתחלה, כשהייתי צעיר" - המשיך הגאון מברסק לומר, "נהגתי בן. בכל רגע פנוי בראש השנה, הייתי לומד גמרא. בעבר זמן, הבחנתי פתאום שיש איזה שאלה וחסרון, משהו לא מובן לי בפסוקה. פוסע אני אל ארון הספרים, אולי אמצא שם תרוץ, אך בינתיים סכנה! בטול תורה, שיחה בטלה, ועוד ביום הקדוש ראש השנה?! ביום בו עוזרים כל באי העולם לפני הקב"ה בבני מרון! כדי להמנע מכל ההפסקות ומכל הבטולים, סים הרב מברסק, אני אומר תהלים. אמירה שנמשכת ללא הרף, פרק אחר פרק, וכה אולי בדין".

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

"חטא העם וגו'" - אולי שיכון לומר ע"ד אומרים ז"ל, אין אדם עובר עברה אלא אם כן נקנסה בו רוח שטות, וזה הוא חסרון הנפש, והוא אומר חטא פרוש נחסר מהארת נפשו, וזהו ויעשו להם וגו' וזה הוא אחת מטענות שבהם זכה האדם ליום הדין, כי פעשותו החטא לא היה דעתו שלם, והגם שיגשגש על אשר גרם לעצמו החסרון במחשבות הכעור, אך על פי כן לא ידמה לאם יהיה נדון על מעשה הרע בדעתו השלמה. כל התנחנות משה עם ה' אינה אלא למחל מיד ויהיו נקתבים בספר צדיקים, אבל לא לענין שיש להם תקנה אחר תוכחות על עון, כי זה פשיטא שיתכפר. והוא מה שדקדק לומר "מספרך אשר כתבת" פרוש כי שלשה ספרים כתובים למעלה אחד של צדיקים וכו' ואחד של רשעים ואחד של בינונים, והם הנפתחים בראש השנה ספר שהוא של צדיקים הקב"ה כותבו ומניחו לפניו, והוא מה שאמר מספרך פרוש אותו שכתבת אתה".

כי יום כפורים הוא, פרוש כי עצומו של יום מכפר ויש לה אדם שהזמן מכפר עליו והוא עסוק במלאכתו. והמשפיל על דבר עצומו של יום, לכבו יבין המכפר כי הוא אדון המאיר היום לסגל סגל דבר זה:

ואין צריך לומר אם ישלח דו' ואכל מעט מן הרע הזה, הנה הוא מסור ביד תאוותו. מעתה התחוללות האדם להעריך מלקומה נגד בחינה זו היא בשלילת ממונו שני דברים, וזהו תהיה נרכבת באדם תכונה לכל יתלטה אחר זה וישלט הרצון בחפץ הטבעי, והוא טעם אמרם ז"ל במקום שבשעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמד, כי הצדיקים גמורים תכונת רצונם נוצחת החפץ מפלי צדק התעצמות, מה שאין בן שעלי תשובה:

דברי הימים

יום הכיפורים, הוא יום הייצוח של הנביא זכריה בן יהוידע הכהן, בתקופת בית המקדש הראשון בזמן מלכות יואש. אביו יהוידע היה רבו של המלך יואש והוא העלה אותו למלוכה. לאחר מותו, באו שרי יהודה אל המלך והשתחו לפניו ועשו אותו אלוה. כשהוכיח אותם זכריה, רגמוהו באבנים בחצר בית ה' במצוות המלך והרגוהו. קברו מפורסם עד ימינו בנחל קדרון בשיפולי הר הזיתים, בסמוך ליד אבשלום. אין להחליפו עם הנביא זכריה בן ברכיה בן עדו הנביא, שהיה מאחרוני הנביאים בתחילת בית המקדש השני.

ביום זה בשנת דרכ"ח, נפטר האמורא מר בר רב אשי, מאחרוני האמוראים וממסיימי התלמוד הבבלי. ידוע גם בכינויו 'טביימי'.

בי"ג בתשרי, נימול אברהם וישמעאל בנו, וכן כל ילידי ביתם ומקנת כספם. אברהם היה בן 99 שנה בהימולו את בשר ערלתו, וישמעאל בנו בן 13. לאחר שנולד יצחק, נצטווה אברהם למול אותו בן שמונה ימים והוא אות הברית בין הקב"ה לישראל.

בי"ג בתשרי, הפיל המן בור להשימ את כל היהודים ובחר ביום י"ד באדר שנהפך לששון ולשמחה.

בי"ג בתשרי תקע"ג, נפטר הנגיד המפורסם רבי מאיר אנשיל רוטשילד, מייסד השושלת המפורסמת לבית רוטשילד שהתפרסמו בעולם היהודי בזכות עושרם האגדי וידם הפתוחה לכל דבר שבצדקה.

משבח

מטעים

אחרי מות שני בני אהרן (טו.א)

נהגו לקרא בתורה ביום הכפורים, את תחלת פרשת אחרי מות, שבו מזכיר סדר עבודת יום הכפורים ולפניו מות בני אהרן.

בקהלות אשכנז נהגו לקרא את הקריאה בטעמים המיוחדים לקריאת הימים הנוראים, חוץ מהמפסטיד וקריאת המנחה, בה קוראים את סוף פרשת אחרי מות. גם העולים לתורה בשחרית, מברכים את

ברכות התורה בגנון המיוחד לימים הנוראים.

בקהלות איטליה, נוהגים לקרא בשחרית את שני הפרקים באחרי מות, כדי להמשיך במנחה את הפרשה ולא לרלג באמצע.

בזרז בתנ"ך, שבשעת הקריאה על מות בני אהרן, יכניס האדם צער גדול בלבו והיא סגולה לכפרת העוונות, ומזכיר בפסוקים שאם עושה כן מוחלין לו עוונותיו ומניין אינם מתים בחייו.

בתפלת מנחה של יום הכפורים, נוהגים לקרא את ספר יונה, סבות רבות נאמרו על כך, וביניהן כדי להראות את כחה של התשובה כי לא יחפץ ה' במוות הרשע כי אם בשובו מדרך הרעה, וגם אם הרב הרהר מנחת על צוארו של אדם אל יתיאש מן הדיקונים.

מדגש

בתפלת נעילה אומרים את הנסח "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל". רבים תמהים לפשר שני הלשונות, במקום לכתב "סולח ומחיל", בצורת מקור, כפי שמשתמשים בדרך כלל בפיוטים ובתפילות, נאמר כאן בלשון שונה של תאר הפעל. מצא רבי ישראל מרוז'ין רמז נאה כדי להסביר ענין זה, על סמך דברי הגמרא במסכת בבא מציעא, ש"רובץ - פרושו רובץ באפן אקראי, וכן 'עומד' - נעמד עקשו באפן זמני. אבל 'רובץ' הוא חמור שרובץ באפן קבוע ולחמור קזה אין חייב לסייע בפריקתו, שכן התורה אומרת לפרק רק מחמור שרובץ באפן אקראי תחת משאו. אך כאן, הקב"ה הוא לא רק מוחל וסולח באפן זמני, אלא "סלחן ומחלן" באפן תמידי אם האדם חוזר בתשובה.

ממלכה

רבי נפתלי מרוז'ין היה תמה: מפני מה נוהגים הרבנים לדרוש בשבת שובה שבין כסה לעשור, כדי לעזור את העם לתשובה ולפשפש במעשיהם? והשיב בצחות: בעשרת ימי תשובה מצוה על כל אחד לחזור בתשובה על העברות שבחידו. והרי חזקה על כל רב מישראל, שלא טעם טעם חטא והרי הוא צדיק גמור. כיצד יקום אפוא מצות תשובה? מקהיל הוא קהלות בשבת שובה ודרוש דרשה כדי לעזור את העם בתשובה. וחזקה על דרשות שבהם היא, וכל דבור ודבור שלו עברה (לבטלה) היא לו...

הרבי מקוצק לא היה סובל פשהחזן היה מאריך הרבה בגנוני הפיוטים. בעל התפלה בבית מדרשו, היה החסיד המפרסם רבי הירש פורציווער, שהתפלל עוד אצל רבי בונים מפשיסקא. לעתים היה נשמע קולו של הרבי מקוצק בבית המדרש: "הירש מקצר". פעם אחת פרצה שרפה גדולה לאחר הימים הנוראים בביתו של רבי הירש. כשבא לרבי וספר לו על כך, אמר לו: "זה ארע לך מפני שפשעהגעת בימים הנוראים לפיוט 'זנתנה תקוף', סלסלת הרבה בתבות מי באש".

רבי לוי יצחק מברדיטשוב אמר פעם לאדם רשע ואלים: "מקנא אני בך". התפלל האיש: "במה אפטר לקנא בך"? אמר לו הצדיק: "רבותינו אמרו, כל העושה תשובה מאהבה זדונות נעשות לו פזיזות, אם בעל עברה גדול פמוך יעשה תשובה בלב שלם, יתהפכו לך העברות לזיזות ואין ספק שיהיו לך מצות רבות משל". תפסו הצדיק בגדו והפציר בו, עד שגמר בלבו לעשות תשובה שלמה.

אחד מתלמידי המגיד ממזריטש פגש את חברו ביציאתו מן המקוה בימים הנוראים ואמר לו: "אחי, מה יהיה אתנו ועם כל העברות שלנו?" השיבו חברו: "על העברות לא אכפת לי כלל, לכך יש תשובה בעולם. אבל מה יהיה עם המצות שלנו? באיזה פנים אנו עובדים לפני מלך מלכי המלכים?"

החפץ חיים היה אומר: לא כל מי שמטה על לבו 'על חטא', הקדוש ברוך הוא מוחל וסולח לו; אלא מי שלבו מטה אותו ונוקפו על חטא שחטא.

מעשה ברבי יוסף דב מברסק, שביום הכפורים מיד לאחר נעילה צוה לתקע ולהתפלל ערבית. שאל אותו אחד מצבור המתפללים, שהחזיק את עצמו למדן: "הרי דין מפרש הוא שצריך להמתין עד שיצא הספק מלבנו?" "הן", השיב רבי יוסף דב, "כתוב 'עד שיצא ספק מלבנו', אבל לא 'עד שיצא לבו מספק'..."

במוצאי יום הכפורים, שלח הגר"א מוילנא לקרא לרבי דוד שמואל פינדה'ס, אחד מחשובי וילנא, ואמר לו: "גלך ונקים מנהג ישראל, ונתקע יתד בספקה". נכנס הגר"א לחדרו ורבי דוד שמואל אחריו. הוציא הגר"א מסכת סנה מן הארון ואמר: "יתד זו נאמנה וחזקה היא". ישבו שניהם כל אותו הלילה ועסקו במסכת סנה.

בצעירותו של הנצי"ב מוולוז'ין, לא הכירו עדין בכחו הגדול בתורה. פעם אחת, במוצאי יום הכפורים, שאלו את חותנו רבי יצחק מוולוז'ין עליו ואמר להם: "בואו וראוה לכם היכן הוא". הכניסם לחדר צדדי בישיבה, וראו את הנצי"ב עומד פשרגליו ותנונת בקערה עם מים צוננים, והוא עוסק בתורה, זמן קצר לאחר סיום צום היום הקדוש.

כשהגיע פעם רבי לוי יצחק מברדיטשוב בתפלת "כל נדרי" לפסוק: "ויאמר ה' סלחתי בדברך", הפסיק רגע ואמר: "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאלה לעולם, ובכן נאמר נא דבר בשם אומרו ויאמר ה' סלחתי בדברך".

בערב יום כפור אחד, ראו את רבי ישראל סלנטר כשהוא תר ומחפש אחר חתול. הדבר היה חמוה, מה לקדוש ישראל ברגעים כה קדושים, של טרם התקדש היום הקדוש בשנה, להתעסק עם חתול? הסביר הצדיק לשואליו: "יש עמדי ספרים שאולים שאני אחראי לשמירתם. חושש אני, שמא ביום הכפורים בשעה שכל בני הבית אינם נמצאים בו ברב שעות היום, אולי יגרמו עקברים נזקים לספרים, ונמצאתי עובר על דין שמירה כשואל. לכן מחפש אני חתול שירתיע את העקברים מלהזיק לספרים".

רבי חיים מוולוז'ין עשה לו מנהג של קבע, לסובב לפרקים בין התלמידים ולהשגיח על תלמודם אף בשעות הקטנות של הלילה, כדי לודא שבני המשמרות שהעמיד, לומדים בכל רגע ומחזיקים את העולם. במוצאי יום הכפורים, בשעה שכלם תשושים ויגעיים מהתענית, היה רבי חיים יושב לשקד על תלמודו עד חצות לילה, מחפש שמא לא ימצא מי שיחזיק את העולם בתורתו.

"אמנם עצומו של יום הכפורים מכפר על העוונות, אך להטירה - על האדם בעצמו לעשות כן" (רבי יצחק מוורקא)

גליון 543
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ביום הכפורים אראה כבודו של הקב"ה ואח"כ אני מכפר על עונותיהם של ישראל ביום שניתנה תורה אמר סמא"ל לפני הקב"ה, רבש"ע, על כל העובדי כוכבים נתת לי רשות, ועל ישראל אתה לא נותן לי רשות. אמר לו הקב"ה: הרי יש לך רשות עליהם ביום הכפורים אם יש להם חטא, ואם לאו אין לך עליהם רשות. לפיכך נותנים לו שוחד ביום הכפורים שלא לבטל קרבן של ישראל, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, גורלו של הקב"ה קרבן עולה, וגורלו של עזאזל שעיר חטאת וכל עונותיהן של ישראל עליו. ראה סמא"ל, שלא נמצא בהם חטא ביום הכפורים אמר לפניו: רבש"ע, יש לך עם אחד כמלאכי השרת בשמים, מה מלאכי השרת אין להן קפיצין כך הם ישראל עומדים על רגליהם ביום הכפורים, מה מלאכי השרת אין להם אכילה ושתייה כך ישראל אין להם אכילה ושתייה בים הכפורים, מה מלאכי השרת שלום מתווך ביניהם ביום הכפורים. והקב"ה שומע עדותן של ישראל מן הקטיגור שלהן ומכפר על המזבח ועל הכהנים ועל כל עם הקהל למגדול ועד קטן. אמר משה: ביום הכפורים אראה כבודו של הקב"ה ואח"כ אני מכפר על עונותיהם של ישראל.

(פרד"א פמ"ו)

פרשת השבוע

העשירי יהיה קודש

בעיר הקודש חברון דרו לפנים בימי קדם מעט יהודים, ובקושי יכלו להשלים מנין, רק כאשר באו יהודים להשתטח על קברי האבות, יכלו להתפלל במנין. תושבי העיר היהודים הצטיינו בחום לבם בהכנסת אורחים, כאשר בא אורח לעיר, פרצה מריבה ביניהם, זה אומר אני אזכה באורח, אצלי יאכל ובביתי לין, וזה אומר לא כן, כי אם אצלי. האיש שזכה לבסוף באורח, שמח בו כמוצא שלל רב. ויהי היום ערב יום הכיפורים, השמש נוטה למערב ועדיין לא נראה אורח בעיר שיוכל להשלים את המנין ביום הקדוש, וצערם היה רב, פשטו היהודים בכל מבואות העיר להשקיף אולי ימצאו איזה אורח יהודי.

פתאום נראה יהודי זקן הולך מרחוק לקראתם, רצו לקראתו, ובשמחה קיבלו פניו בשלום. בחיפזון הגישו לו לאכול סעודה המפסקת, לאחר מכן הלך עמם לבית הכנסת. שאלוהו לשמו ויאמר שמי אברהם, אין לשער את שמחתם שזכו להתפלל במנין, ולארח את הזקן. במוצאי יום הכיפורים לאחר ערבית, הטילו

ביניהם גורלות, מי יזכה לארח את הזקן, הגורל עלה בחלקו של שמש בית הכנסת, והוא הוליך את הזקן לביתו. והנה באחת הסימטאות שעברו, פתאום נעלם הזקן, חמק ואיננו. צעק השמש: רבי אברהם אייכה? ואין קול ואין עונה. ויבך בכי רב. הלך השמש וחיפש אותו בכל מקום ואיננו. רץ אל העדה וסיפר להם את אשר קרהו, בשמעם חיל ורעדה אחותם, ויצעקו על השמש כיצד לא נתן עיניו בו בלכתם יחדיו, וכי הלך עמו בדרך עקלתון, כי חברון עיר שכולה נכרים היתה, ושמא הרגוהו. עוד האוכל בפיהם וירוצו כולם לחפשו בין שווקי העיר, כל הלילה חיפשוהו עד עלות השחר ולשוא,

צער השמש עלה על כולם, מרוב צער ועגמת נפש, נפל על משכבו ולא השיב את נפשו אחרי הצום הארוך במאכל, רק נדרם השמש, והנה בחלומו נראה אליו הזקן, ופניו מפיקים אורה ושמחה, ויאמר אנכי אברהם אביכם השוכן פה במערת המכפלה, ראיתי את דאגתכם על אשר אין לכם מנין ביום הקדוש, ואבוא אתמול אליכם להשלים המנין, ומעתה אל תעצבו, שמחו וגילו מאד, כי חדות ה' היא מעוזכם שערי ירושלים. (מדרש אבות טו א)

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:56 ת"א: 6:58 ר"ת: 7:33

יום הכפורים

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:45 ת"א: 6:00

אב ידעך מנוער – פירושו המתוק של הכפרי

מסופר על הרה"ק רבי נטע מחלעלם זיע"א, מתלמידי הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, שהיה בצעירותו נסתר ונחבא אל הכלים. הוא התגורר בכפר קטן, בביתו של בעל אחוזה שאת ילדיו לימד תורה. ילדיו של הכפרי היו בעלי כישרונות חלשים ולא ראו ברכה בלימודם. אולם רבי נטע לא חש פחיתות ערך ללמדם ולהשקיע בהם מאמצים מרובים. מבחינה מסויימת אף היה המצב הזה לטובתו. הילדים, שלא היו מסוגלים להתרכז בלימודיהם זמן ארוך מדי, הותירו לו זמן למכביר לעבודת בוראו. במרבית שעות היממה נהג להסתגר בחדרו, ללמוד תורה בעמקות ולהתפלל בדבקות.

רבי נטע היה מרוצה מצורת חיים זו והדבר יכול היה להימשך כך זמן רב, לולא אירע מה שאירע. ליל שבת אחד, באמצע הלילה, התעוררה בעלת הבית משנתה. אוזניה קלטו קולות מוזרים בוקעים מחדרו של המלמד. הדבר עורר את סקרנותה ובשקט קרבה אל החדר. היו אלה קולות נעימים וערבים של שירה ותפילה. האשה הציצה מבעד לחלון. לעיניה נגלה מחזה שלא מן העולם הזה. במרכז החדר ניצב המלמד, בבגדי השבת המבהיקים שלו, בידו האחת סידור התפילה וכל גופו מתנועע בהתלהבות עצומה. פניו נשואות כלפי מעלה ועיניו מאירות באור עילאי. שעה ארוכה הביטה בעלת הבית, מרותקת למראה עיניה. למחרת החלה להתחקות ביתר דקדקנות על מעשיו של המלמד. ואכן, ככל שהוסיפה לעקוב אחריו, נחשפו והלכו לפנייה הנהגותיו המיוחדות. יום אחד שיתפה בתגליתה גם את בעלה. מכאן ועד לפרסום שמו של המלמד הצדיק ברבים, הייתה הדרך קצרה. אט-אט החלו אנשים מהכפר ומהסביבה לפנות אל רבי נטע בשאלות ובבקשת ברכות. שמו התפרסם כתלמיד חכם וכפועל ישועות, וכעבור זמן הוזמן על ידי הקהילה היהודית בוולאדובה להתמנות לרבה. עד מהרה החלו רבים לנהור לבית מדרשו כדי לקבל ממנו תורה וליהנות מזיוו ומברכותיו.

חלפו חודשים אחדים ובמצבו הכלכלי של בעל האחוזה הכפרי חלה הידרדרות. בכל תקופת שהותו של המלמד הצדיק בביתו, ראה ברכה במעשה ידיו ואף נחשב לאדם אמיד. והנה אך עזב הצדיק את ביתו, והגלגל הסתובב באחת כלפי מטה. הוא הפסיד את מרבית נכסיו וכספו וכמעט הגיע לפת לחם. באחד הימים הבויק במוחו רעיון לנטוע לוולאדובה, מקום מושבו של הצדיק רבי נטע. "שנים רבות תמכתי בו, וכעת הגיע הזמן שיגמול לי טובה ויעניק לי מברכותיו", הרהר. הכפרי הגיע לבית מדרשו של רבי נטע ונדהם מהמעמד הרם שאליו עלה 'המלמד' של ילדיו.

היה זה ערב שבת והוא התכוון לשהות במשך השבת במחיצתו של רבי נטע, ועם צאת השבת להיכנס אליו ולשטוח לפניו את מצוקתו. הוא ציפה, שברגע שהצדיק יראהו, ישמח מאוד שמחת ידידים ותיקים. רבה הייתה אכזבתו כאשר היחס שקיבל מהצדיק לא היה שונה מזה שהעניק לכל אחד. הוא אמנם הסביר לו פנים ולחץ את ידו בחמימות, אולם כך נהג עם כולם, ואילו הוא ציפה שהצדיק ינהג בו יחס מיוחד ומופגן של העדפה. עם צאת השבת נכנס הכפרי אל חדרו של רבי נטע בהרגשה כבדה. הוא לא הצליח לעצור בעד תחושותיו. "יש לי קושיה, רבי!", אמר עם כניסתו לחדר. רבי נטע, שכאילו המתין לשאלה, השיב:

"נו, נו, שאל". והכפרי שאל: "בימי הסליחות וכן בימי ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים אנו מזכירים שוב ושוב את זכות אבותינו, אברהם יצחק ויעקב. ואחר כל זאת, בתפילת הנעילה, אנו שוב פותחים בפיוט "אב ידעך מנוער" – זכות אבות. וכי לא היה ראוי שבעת חתימת הדין נחדש משהו על כל מה שביקשנו בתפילות הקודמות?". רבי נטע הביט בכפרי הפשוט, שהכירו היטב, בעיניים זוהרות. "אולי יש לך תירוץ משלך על קושייתך?", שאלו. "אכן, רבי", השיב הכפרי, "לעניות דעתי כך הוא הפירוש.

בעת חתימת הדין יש חשש שיבוא המקטרג ויטען, מה כל הרעש שעושים מזכות האבות, וכי אילולא האבות, הייתה גדולתו של הבורא פחותה במשהו? על כך אנו משיבים: 'אב ידעך מנוער'. אמת שגדולתו של הקב"ה אינה מוטלת בספק. אולם אברהם אבינו הכיר בה עוד בטרם נתפרסם שמו הגדול בעולם, ולכן הוא וזרעו ראויים לחסדי ה' גם לאחר שכבר נתפרסם שמו בכל העולם". הכפרי השפיל את עיניו ובקול רועד הוסיף: "הרבי היה קדוש וצדיק גם בלעדי, אבל איש בעולם לא ידע על כך. אנוכי הוא שהודעתי לכול את שמו וטיבו, ומדוע אין הרבי נוהג בי עתה בחסד מיוחד, כשאני שרוי במצוקה?". חיוך רחב עלה על פני הצדיק. ניכר היה בו כי הוא רווה נחת מפירושו של הכפרי. בחמימות רבה אמר לו: "לך לביתך, ואני מבטיחך כי בעזרת השם תשוב בקרוב לגדולתך כבראשונה". ואכן, לא ארך זמן רב והכפרי שב למעמדו ולעושרו. שנים רבות לאחר מכן נהג רבי נטע לחזור ביום-הכיפורים על פירושו של בעל האחוזה מן הכפר על המילים "אב ידעך מנוער".

שערי דמעות לא ננעלו

מסופר: מנהג היה לתלמידי 'החווה' הקדוש מלובלין זיע"א, להיכנס בכל שנה ושנה במוצאי יום-הקדוש לחדרו של הצדיק, ולשאול את פיו כיצד הייתה 'החתימה' שנקבעה להם במרום. לא לכולם היה הצדיק משיב, אך היו מהם שנענו. שנה אחת נכנס אל 'החווה' תלמידו הרה"ק רבי בונים זיע"א, שלימים נתפרסם כרבי מפרשיסחא, ושאל על 'חתימתו'. שקע הרבי בהרהור קל. "רואה אני כי גזרה קשה מרחפת על ראשך", אמר וכעבור רגע הוסיף: "השנה תפסיד את כל כספך ותהיה עני ואביון". ואכן, בדיוק כפי שחזה הצדיק – כן היה. באותה שנה חלו כל בני-משפחתו של ר' בונים במחלות קשות, ואת כל כספו נאלץ לפזר על רופאים ותרופות. באין מזומנים בידו איבד ר' בונים את מקור פרנסתו. הוא נשאר נקי מכל כספו ורכושו, תוהה מהיכן יביא מזון ובגד לאשתו ולילדיו.

"משנה מקום – משנה מול", אמרו חכמינו. נטל אפוא ר' בונים את מקל הנדודים בידו ויצא לתור אחר מקור פרנסה חדש. עבר ממקום למקום, ניסה לחפש מקור פרנסה פה ושם – לשווא. במסעותיו הגיע לוורשה. כדרכו בימים הטובים נכנס לבית-מלון משובח, שבעליו הכירו בעבר, והתאכסן בו. בעל-הבית ידע שהסוחר ההגון משלם את כל החשבון, ואירחו ברוחב-לב. במשך כמה שבועות שהה במלון, אכל ושתה ככל צורכו, ובכיסו אין אפילו פרוטה שחוקה אחת. כל מאמציו לשלוח את ידו במיני עסקאות מודמנות – נכשלו. גם ניסיונותיו לחדש קשרי מסחר ישנים, עם מכרים ותיקים – לא עלו יפה. לאחר שכשלו כל ניסיונותיו הרגיש ר' בונים את מלוא חומרתה של הגזרה שנגזרה עליו באותה שנה. הוא הגיע למסקנה כי עליו לקבל את הדין באהבה ולהשלים עם העובדה שנגזר עליו להיות עני ואביון.

משל ונמשל

בינונים תלויים ועומדים

עד כמה כוחה של תפילת נעילה ביום הכפורים: מעשה בציד שתעה בנבכי היער, וניסה למצוא אתהדרך לחזור לביתו, כל רגע ורגע היה מוכן ומוזמן לקדם פני הרעה בדמות חיות טורפות או שודדים, וכך כשקשתו בידו הלך בפחד ובאימת מוות, לפתע פתאום שמע תנועה מבין העצים, ומיד שיגר לעברו חץ, כשהתקרב הצייד בזהירות ובשקט לבדוק אל מי ירה, ואם הצליח לפגוע, נוכח לגלות כי אין זה אלא שיח יבש. לאחר מכן שוב ראה משהו חשוד מבין העצים, ושוב שיגר חץ לעבר המקום, אך גם בפעם הזאת גילה כי לא היה זה אלא אבן. אולם לחרדתו הבחין הצייד כי לא נותר בידו אלא חץ אחד, שהוא החץ האחרון העומד להגנתו מפני המזיקים. ואז נשמעה לפתע שאגת אריה אדירה, לבו פעם בחוקה כשהוא אוחז את החץ בידו, והוא יודע עד כמה עליו להיזהר בו כי חיו תלויים בחץ היחיד הזה.

כך גם האדם בימים הנוראים האלו, כאשר ספרי החיים וספרי המתים פתוחים לפני הקב"ה, הסכנה אורבת לכל אחד ואחד, כמו שאמרו "בינונים תלויים ועומדים", הנה כבר ירה האדם את החץ הראשון, וגם את החץ השני וגם את השלישי, הלא המה התפילות שהתפלל בראש השנה וביום הקדוש, אולם אין האדם בטוח שהתפילות אכן התקבלו לרצון לפני אדון כל, אולי לא התפלל בכוונה ראויה ורצויה, ומי יודע כמה מחשבות זרות התערבבו בהם, ולא נותרה בידו אלא התפילה האחרונה, תפילת נעילה, שהיא החץ האחרון, וחיו תלויים בה וממידת הכוונה שיכוון בה.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א)

אולם ככל שהתבונן במשמעות הדבר, התמלא ליבו צער וכאב. הוא הצטער על מצבו העלוב ועל מצבם העגום של בני-משפחתו. אך יותר מכפי שכאבו לו העוני והדוחק עצמם, חשש בעיקר מהרגע שבו יתברר לבעל המלון כי אין בידו לשלם את דמי האירות, והדבר יגרום חילול שם שמים גדול. בתוך כך פרץ ר' בונים בבכי. מלב ומרתח נשא תחינה לקב"ה שיוציאו מן המיצר אל המרחב.

לפתע נשמעו נקישות על דלת חדרו. זה היה אחד המשרתים במלון, שבא לשאול אותו במה יסעד היום את ליבו – בבשר אוו או שמא בבשר אחר. שילח ר' בונים את המשרת מעליו, וכשזה יצא, גבר והתעצם בכיו. לא חלפו דקות אחדות והנה שוב נשמעו נקישות על הדלת. הפעם ניצב על הסף שליחה של גבירה יהודייה מפורסמת בוורשה. הגבירה ידעה, ככל הנראה, על מצבו הנוכחי של ר' בונים. היא חשבה להיטיב עמו ובאותה שעה לרכוש לעצמה איש נאמן. בפני השליח הייתה הצעת עבודה בעבורו – להיות קופאי בבית-העסק שלה ולזכות במשכורת גבוהה למדי – שישה רובלים לשבוע. ברגע הראשון חלפה במוחו של ר' בונים המחשבה להיענות להצעה, שהייתה מבטיחה לו ולמשפחתו קיום בכבוד, אך לאחר מחשבה נוספת חזר בו. "אם הקב"ה החליט לסייע לי ולפתוח לפניי שוב את שערי ההצלחה, אינני חפץ להיות פקיד", אמר לעצמו.

השליח היה בטוח כי איש-שיחו יקבל את ההצעה בשמחה. לתדהמתו שמע את ר' בונים אומר: "מסור לגבירתך כי מוכן אני להיות שותף בעסקיה; לא פקיד". הביט בו השליח בהשתאות רבה והלך לדרכו. כשנמסרו דברי ר' בונים לגבירה חרה אפה על העזתו של הצעיר. היא הורתה לשליח להישאר בבית, ואף לא לחזור למלון כדי למסור את תשובתה השלילית להצעה שנראתה לה חצופה. בינתיים נרגעה רוחו של ר' בונים. מאמין ובוטח בישועת ה' הקרובה, הוציא מתרמילו ספר והחל להגות בו בשקט ובשלווה. ר' בונים הוסיף לשבת במלון, מנסה את כוחו במסחר כזה או אחר – ונכשל פעם אחר פעם. חלפו עוד כמה ימים והנה שוב נקש על דלת חדרו של ר' בונים שליחה של הגבירה. כשהפכה בדבר עוד ועוד, הגיעה הגבירה למסקנה כי לא יהיה רע כל עיקר אם תכניס לעסקיה כשותף (או לפחות למקצתם) את ר' בונים, שנודע לכול ביושרו ובתבונתו. הפעם קיבל ר' בונים את הצעתה. ואמנם מתוך השותפות העסקית בין הגבירה לבין ר' בונים צמחה הצלחה גדולה, ובאותה שנה הרוויחו שניהם סכומים גדולים מאוד.

כשנסע ר' בונים ללובלין שם את פעמיו אל ביתו של 'החווה': אך דרכו רגליו על מפתן החדר, נשא אליו הצדיק את עיניו ואמר: "כפי שאמרת ליך במוצאי יום-הכיפורים, נגור עליך לאבד את כל כספך, וכפי שנגזר כן היה. ואולם באותו יום לא דיברנו כלל על בכיות שתבכה ועל דמעות שתשפוך. אלה קרעו את רוע הגזרה".

צ'ין אדם לחברו

לחשוש מהקפדה כלשהי

הגה"ח ר' אלי' רוט זצ"ל, נהג לספר מעשה מהרה"ק המגיד מקוניץ זיע"א, שפעם אחת בערב יום הכיפורים, התעכב זמן מרובה לרצות את אחת מנכדותיו, על מלבוש מסויים שקנה לה שלא היתה מרוצה ממנו כל צרכה, הוא עמד בערב יום הקדוש ומנה בפניה את כל מעלותיו של המלבוש. כשנכנס לפתע תלמידו הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ זיע"א, ביקש ממנו המגיד מקוניץ שיצטרף אף הוא לריצוי נכדתו. כאשר סוף כל סוף נתרצתה הקטנה ויצאה מחדדו, לא הסתיר רבי נפתלי מרבו את תמיהתו, על כך שהקדיש זמן כה רב לענין כה פשוט ביום קדוש כזה. הסביר לו המגיד הקדוש: חושש אני מהקפדה כלשהי, לכן השתדלתי לעשות הכל לרצותה.

סיגורם של ישראל

פעם שאל והקשה הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, איך יתכן שכל העם יהיו שוגגין ואפילו אחד מהם לא יהיה מוידק, והשיב: ריבוננו של עולם: אוכל להעיד עליהם כי אין בהם אף אחד שיאמר לשם יחוד לפני שהולך לעשות עבירה, וא"כ אפשר לומר עליהם כי כולם שוגגים.

מה עשה רבי ישראל מסלנט

בשעת כל נדרי

זה קרה בשנה אחת, ליל יום הכפורים כבר התקדש. הציבור התכנס לתפילת "כל נדרי", והנה נוכחו לראות שהגה"ק רבי ישראל מסלנט זיע"א טרם הגיע. המתניו לו זמן מה. ואולם כשהבחינו שעוד מעט

תשקע החמה, אמרו "כל נדרי" בלעדיו. שוב המתניו לו לתפילת ערבית, אבל רבי ישראל לא הגיע. שלחו שליחים לחפשו בביתו ולא מצאוהו. התחילו להתפלל ערבית, ורק לקראת סיום התפילה, הופיע רבי ישראל עטוף בטליתו. מאוחר יותר נודעה סיבת איחורו: בלכתו בדרך לבית הכנסת, שמע מבית אחד בכי של תינוק. נכנס לבית ומצא תינוק בן חודשים אחדים שוכב בעריסה ומתייפח בבכי תמרורים, כאשר לידו מונח בקבוק חלב, בסמוך לו ישבה אחותו, ילדה קטנה כבת שש שנרדמה. הבין רבי ישראל שאמו של התינוק, ברצותה ללכת לבית הכנסת, השאירה את התינוק בהשגחת האחות הפעוטה שנרדמה בינתים. לקח רבי ישראל את החלב, האכיל את התינוק והרדים אותו. הפעוטה שהתעוררה בינתים, פחדה להישאר לבדה בבית, ובקשה מרבי ישראל שלא ילך, וכך קרה שרק אחרי ששבה האם מבית הכנסת עזב רבי ישראל את הבית.

ואהבת לרעך כמוך זאת תחילת

התשובה

אמר הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א: בשעה שאדם הולך לבית הכנסת בערב יום הכיפורים לבוש בקיטל ונרות בידו, אם יאמר לו חברו אנא בוא עמי לטייל ודאגה בליבי אשיחנה, ילך עמו. והטעם כי מה בעצם הולך אדם לעשות ביום הקדוש? תשובה. אהבת חברים זוהי תחילת התשובה "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה

תילולא דצדקיא

שבת קודש ו' תשרי

הרה"ק רבי אריה לייב הסבא משפאלע ב"ר ברוך (תקע"ב)
הרה"ק רבי מרדכי ב"ר דוד מטאלנא (תרל"ב)
יום ראשון ז' תשרי
זבולון בן יעקב (ב' אלפים שי"א)
יום שני ח' תשרי
הרה"ק רבי נח ב"ר מרדכי מלעכוויטש (תקצ"ד)
הרה"ק רבי אלעזר ניסן מדראביטש ב"ר משה מאיהעל (תרט"ו)
יום שלישי ט' תשרי
הרה"ק רבי דוד הלוי מסטעפין ב"ר שמואל (תלמיד הבעש"ט - תקע"א)
יום רביעי יום הכיפורים י' תשרי
רב אחאי בריה דרבה בר אבוהו (ד"א-רע"א)
הרה"ק רבי משה יצחק (ר' איציקל)
מפשעווארסק ב"ר נפתלי (תשל"ז)
הרה"ק רבי שמעון נתן נטע ב"ר משה מרדכי מלעלוב (תש"ע)
יום חמישי י"א תשרי
רב טביומי דהוא מר בר רב אשי (ד"א-רכ"ה)
רב הונא בריה דמר זוטרא (ד"א-רכ"ז)
הרה"ק רבי צבי אריה מאליק ב"ר גדליה (תקע"ב)
יום שישי י"ב תשרי
הרה"ק רבי אברהם המלאך ב"ר דוב בער (תקל"ז)
הרה"ק רבי שמואל ב"ר מנחם מענדל המהר"ש מליובאוויטש (תר"מ)
הרה"ק רבי יחיאל מיכל ב"ר משה מזוויהל (תרט"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" רמזים וסימנים התרים על המעשים.

רחיצה ביום כיפור

א) אסור לרחוץ ביום הכיפורים, בין בחמין בין בצונן, ואפילו להושיט אצבעו במים אסור. (שו"ע אר"ח סימן תרי"ג, סעיף א')
ב) אם היו ידיו, או רגליו, או שאר גופו מלוכלכים בטיט או בצואה, או שנטף דם מחוטמו, מותר לרחצם, שלא אסרו אלא רחיצה של תענוג. (שם)
ג) כשרוחץ להעביר הלכלוך, צריך ליהרר שלא ירחץ אלא מקום הלכלוך, ואם גופו מלוכלך בכמה מקומות, והוא טורח לרחוץ המקומות המטונפים כל אחד בפני עצמו, מותר ליכנס למים לרחוץ את כל גופו בפעם אחת, בכדי להסיר הלכלוך שעליו. וכשרוחץ מחמת טינוף יכוון שאינו להנאת רחיצה, רק להעביר הלכלוך. (משה אפרים שם, סעיף א')
ד) אם הויע הרבה, ורוצה לרחוץ להעביר הויעה, מותר, כיון שאינה רחיצה של תענוג, ומי שאינו איסטגיס, ואין צריך לרחיצה זו כל כך, יש לו להחמיר שלא לרחוץ בשביל העברת הויעה. (שם, סעיף ב')

גמר חתימה טובה ושנה טובה ומבורכת
לכ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
לכל הנלווים אליו ולכל בית ישראל

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ
הרה"ק רבי שמעון נתן נטע
ב"ר משה מרדכי מלעלוב זיע"א
נטלתק ביום הכיפורים תש"ע

לקוּטִים וּסְפוּרִים נִפְלְאִים

יום הכיפורים

מדור חכמה, מדור בינה ומדור דעת. תא לזיכרון ותא לעיון ולהבנה, מגירה למידת הענווה, למידת היראה, למידת הבושה, לחסד ולחמלה. בקצרה: כלי חמדה, כלי מחזיק ברכה.

ועתה, מה נאמר ומה נדבר... בתא של הענווה הכנסנו גאוה, בתא של יראת שמים - מרי ועיקשות, בתא הבושה - עזות. בשכל, השתמשנו לכל רע.

בכך מדויק הלשון שאנו אומרים בוידוי "הריני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה", שלכאורה היה צריך לומר "הריני מלא בושה וכלימה". אלא שלפי התיאור הנ"ל מובן כיצד אנו נראים ככלי מפואר שאיבד את פארו והדרו...

"והנני מוחל במחילה גמורה לכל מי שחטא נגדי" (תפילה זכה)

פעם הובא לפני הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, ל דין תורה, בו פסק, כי אחד חייב להחזיר כסף, ליריבו בעל הדין השני.

פסק הדין ניתן, אבל החייב סירב למסור את הכסף. כאשר שאלו רבי משה לסיבת הסירוב, ענה האיש: "לא אמסור את הכסף, כי ה'פסק' חסר תוקף! נעלמה ממר הלכה ברורה, הקובעת שדיני ממונות אינם נידונים בלילה!"

בשובה ונחת הסביר לו רבי משה, כי אין טעות בפסיקתו, וכי עליו להחזיר את הכסף.

חמישה חודשים לאחר מכן, שב אותו אדם אל רבי משה, וביקש תעודה שהוא שוחט מוסמך.

רבי משה אשר זכר את האיש, ולאחר שעמד על טיבו, נטל מיד את עטו והחל לכתוב.

הנוכחים בחדר, זכרו היטב את התפרצויותיו המעליבות של האיש בעבר, וסברו כי אין הוא ראוי להיעזר ע"י רבי משה, התחילו לומר: "ראש הישיבה בוודאי זוכר את התנהגותו המעליבה של האיש..."

השיב רבי משה בנחישות תקיפה: "מה הקשר? יום כיפור כבר חלף, ואז התפללתי 'תפילה זכה' ואמרתי שאני מוחל לכל מי שחטא כלפי.

"לכן ברחמיך הרבים נתת לנו יום אחד בשנה יום אדיר וקדוש יום הכפורים הזה הבא עלינו לטובה" (תפילה זכה)

רבי מאיר מארים שאפיט, רבה של קוברין ובעל ה"נר" על הירושלמי, נודע כאיש נעלה ובעל מדרגה.

בערב יום הכפורים נכנס אליו אדם אחד, כדי לראות במה הוא עוסק בשעות נשגבות אלו, ותמה לראותו שרוי בשמחה כביום שמחת תורה.

תמה האיש בלבו: "וכי עת שמחה היא עתה? והלא מחר הוא יום הדין ואפלו דגים שבים רועדים?" אך מפני הכבוד לא העלה את תמיהתו על דל שפתיו.

רבי מאיר חש מיד בתמיהתו, ונענה אליו: "מדוע אתה משתומם על שמחתך? והלא דומה הדבר למלך שהכריז על חנינה בארצו וכל האסירים עתידים לצאת למחר לחפשי.

אמור נא אתה, מי הם השמחים ביותר מבין אסירי המלך? בודאי אלו שחטאו יותר וגזר דינם היה קשה יותר, הם שמחים שבעתים על שזכו לחנינה.

וכך הדבר גם עתה, שאנו עומדים סמוכים וקרובים ליום-הדין, ומי שהרבה לחטוא, עליו לשמוח ביותר על שעומד לקבל חנינה ולצאת זכאי בדין..."

"הריני לפניך ככלי מלא בושה וכלימה" (תפילה זכה)

רבי מנחם צבי טאקסין זצוק"ל, מגיד המישרים של 'קמניץ' המחיש ואמר: הקב"ה יצר את האדם בחכמה, בצלם אלוקים, בתואר והדר וזיו פנים, ויותר מכך יצר בתוכו, בראשו ובמוחו, מדורים מדורים, תאים ומגירות סתרים.

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

אין אמירה זו משחק ילדים גרידא, ונוסף לכך, האישי לבטח חזר בתשובה מאז".
והמשיך לכתוב את האישור המבוקש.

"אנו מתירים להתפלל עם העבריינים"

מדוע בכל נדרי אנו מתירים להתפלל עם העבריינים, ואילו בפסח אנו לא מצרפים אותנו, ואף מקהים את שיניו.

אמר הרבי מקוצק, אם העבריין רוצה לצום איתנו, להצטרף לתפילותינו ולסבלותינו זו ראייה שהוא באמת רוצה להיות חלק מאתנו, אבל אם לעיניו וסבל הוא לא שותף, ורוצה רק להנות מקרבן פסח, על זה נאמר "כל בן נכר לא יאכל בו".

א"ה: אולי אפשר לומר, לצום אין לנו בעיה יחד עם העבריינים, סעודה יש לנו בעיה כי זה גורם לקירוב הלבבות עד כדי שחז"ל גזרו על פת פלטר - פת עכו"ם כדי שלא נשב יחד איתם לסעודה ולא נתקרב אליהם!

"ויאמר ה' סלחתי כדברך"

אומר ה"בן איש חי", סליחתו של הקב"ה ניתנת בהתאם לבקשה שהופנתה אליו: באותה מידה ובאותה כנות שבה אדם עומד לפני בוראו ומתחנן לסליחתו - הוא יזכה לסליחה ולכפרה.

רמז לכך ישנו במילים: "סלחתי כדברך" - הקב"ה סולח בדיוק כדבר האדם המבקש...

יסוד זה מופיע גם בתפילה. אנו אומרים: "יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך", בהתאם למידה שבה ייחלנו וקיווינו להיוושע - נזכה שחסד ה' ישרה עלינו.

אומר הקב"ה - ביום הכיפורים אני סולח לכל אדם, אבל איך תראה הסליחה, כדברך - זה תלוי בך כפי איך שתבקש כך תראה הסליחה.

"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"

ביוה"כ אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם" (שו"ע אוה"ח הלכות יוה"כ סימן תרי"ט - סעיף ב').

וביאר ה"משנה ברורה": שהוא שירת המלאכים, וביוה"כ גם ישראל דומים למלאכים.

הקשה רבי גד'ל אייזנר זצ"ל: מדוע בליל יוה"כ לאחר שמילאנו את כרסנו באכילה ושתיה מרובה, נחשבים אנו כמלאכים ונוהגים כמלאכים לומר בקול רם בשכמל"ו, ומנגד במוצאי יוה"כ לאחר ריבוי צום ותפילות כשאנו חלושים וסגופים, ולאחר שהקב"ה הלבין חטאינו כשלג וכצמר, ואנו כבריות חדשות, בקריאת שמע שבתפילת ערבית חוזרים אנו לומר בשכמל"ו בלחש, הרי ההיפך הנכון?

ותירץ, ידוע ממרן ה"בעל שם טוב", היכן שמחשבתו של האדם שם הוא, בליל יוה"כ ולמחרתו על אף שכריסו מליאה באכילה ושתיה, אך מחשבתו משוטטת בהרהורי תשובה וכל כולו ועסקיו בתפילות ובתחנונים לפני הקב"ה, נחשב כמלאכי השרת, משא"כ במוצאי יוה"כ - אכן חלף עליו היום הגדול בתפילות ובתחנונים ונתכפרו לו עוונותיו, אך מחשבתו חזרה להרהר אחר האכילה ושתיה, אם כן אינו כבר כמלאכי השרת, ולכן אומר בלחש בשכמל"ו.

"מי יחיה ומי ימות"

שאל מרן רבי אהרן לייב שטינמן זצוק"ל: בפיוט ונתנה תוקף כשאומרים את המילים מי יחיה ומי ימות יש רגש גדול בקהל ואנשים רבים בוכים בכל מילה בקטע זה.

ולכאורה תמוה, מילא במי ימות בוכים שהרי אף אחד לא רוצה למות אבל במי יחיה מה יש לבכות, הרי כל אחד רוצה לחיות.

כששאלו שאלה זאת את הרה"ג רבי חיים קניבסקי זצ"ל אמר, שיש לבכות גם במילים מי יחיה "שהרי יש הרבה שחיים כמו מתים וצריך הרבה גם לדעת איך צריך לחיות".

(דרך שיחה)

"כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור ומבלעדיך אין לנו מוחל מוחל וסולח אלא אתה"

הקשה רבי גד'ל אייזנר זצ"ל, הרי מלך שמוחל על כבודו אין כבודו מחול (כתובות יז, א) וכיצד אנו מבקשים ואומרים מלך מוחל וסולח?

ותירץ: כלל זה קיים רק אצל מלך בשר ודם, אבל אצל מלך מלכי המלכים הקב"ה, אין הדבר כן, וזה אשר אנו מציינים - 'אין לנו מלך מוחל וסולח אלא אתה', כי מלך בשר ודם לא יכול לסלוח על כבודו, ולכן אלא אתה, רק אתה ביכולתך למחול לנו על חטאינו כלפיך.

"אבינו מלכנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו"

סיפר אחד ממשמשיו של האדמו"ר מטאלנא זצ"ל: התלוויתי פעם לרבי בנסיעה באוטובוס חזרה לביתו בבית וגן, והנה נזכר הרבי כי עליו לקנות תרופה מסוימת. נכנסתי עמו לבית מרקחת ידוע בירושלים, בו היו באותה עת שני רוקחים, אב ובנו.

הרוקח האב, שכבר הכיר את הרבי, קידמו במאור פנים וביקש ממנו ברכה להצלחה, ובינתיים היה בנו עסוק עם לקוח אחר.

"הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך"

ביאר המגיד מדובנא זי"ע בדרך משל, לאיש אשר אחיו שבק חיים לכל חי, והשאיר אחריו לאנחות ילד קטן. ריחם הלה על בן אחיו היתום הבודד ואימצו כבן, גידלו וחינכו כשהוא משקיע בו רבות, לרוב אהבתו אליו. ויהי היום ויגדל הילד האחיין עד שהגיע לפרק האיש מקדש, ובו בעת אף בת דודו הגיעה לפרק האשה נקנית. הציעו השדכנים את הבחור לדודו מאמצו, ואכן נתרצה באומרו 'טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר'.

לא עברו ימים רבים והתברר כי אין הזיווג עולה יפה, ואין הבעל נוהג כראוי לגבי בני ביתו, וכשבאו מים עד נפש נטלה את מטלטליה וחזרה לבית אביה. הלך הבעל לבית דודו ודפק על הדלת, אך אין קול ואין עונה... דודו 'חותנו' אינו מעוניין לראות את פניו לרוב כעסו על שכה נהג בבתו.

אך זה המשיך להקיש על הדלת, עד שקרא מאחורי הדלת הנעולה - דודי אהובי ואוהבי, אכן כעסך בצדק הוא, שהרי בתך היא, אך אנא, זכור אל תשכח, כי מלבד זאת הינך גם דודי...

כיוצא בדבר באים אנו בבקשת רחמים ותחנונים, אכן 'הגוף' החטיא את הנשמה שהיא חלק אלו-ה ממעל, אך מבקשים אנו מהקב"ה, אמת כי הנשמה לך, אך סוף סוף הגוף פעלך, וממילא חוסה על עמלך.

"על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון"

החרטה והיודוי על שחטאנו 'ברצון' מובנת לכל, חטאים שנעשו ברצון, אבל מה מקום יש להתוודות על שחטאנו 'באונס'? הרי אונס רחמנא פטריה. ביאר רבי איסר זלמן מלצר (בתשובתו לתלמידו, רבי מיכל יהודה לפקוביץ, ששפך לפניו את לבו על ביטול הזמן הרב שעושה כל יום בדרכו מביתו בבני ברק אל הכולל בפתח תקוה), תלוי איך האדם מתייחס ל'אונס' זה - אם הוא מקבל את האונס מתוך צער ועוגמת נפש, הרי זה אונס גמור ואין כאן כלל חטא. אבל אם אותו אונס גורם לאדם איזו הרגשה של נוחות, של רווח עקיף... או אז נעשה 'אונס' זה 'כרצון', וזהו 'אונס וברצון' - אונס הבא מתוך רצון.

הבן עלעל בדפים שלפניו ואמר לאותו לקוח במעט טרוניה: "רשום כאן חוב ישן על שמך, אולי כבר הגיע הזמן לפרוע את החוב?" האב, בשמעו זאת חש שלא בנוח והעיר לבנו: "אל תיקח ממנו כסף עבור החוב, כבר מחלתי לו מזמן ואין לו כאן שום חוב".

רגז הבן וטען: "אם החלטת למחול לו, טוב מאוד, אבל למה לא מחקת את סכום החוב מן המחברת? אם מוחלים, צריכים גם למחוק! הנה, עכשיו גרמת לי אי נעימות, שאני מבקש ממנו כסף, בעוד אתה, בעל החנות, כבר מחלת לו".

הרבי הבחין במתח שנוצר, ולפתע ניגש אל השניים כשפניו נוהרות משמחה, ואמר להם: "רבותי, גרמתם לי הנאה מרובה בשיחה שלכם. עכשיו נתחדש לי דבר נפלא: בעשרת ימי תשובה מבקשים 'אבינו מלכנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו' - מדוע 'מחוק' דוקא? רק הכוונה כדברי הבן - שאומרים לאבינו שבשמים, אם אכן מחלת לנו על העברות, למה הן נשארו כתובות? מבקשים אנו: מחוק ברחמיך הרבים, אל תשאירן כתובות, שלא יבואו שוב לגבות. זו סנגוריה טובה ופשט טוב", אמר להם הרבי.

ועוד במשך כל הדרך לביתו חזר על הדברים למשמשו ואמר לו: "כל דבר הקורה בעולם שייך בהשגחה פרטית לכל אחד. הנה קיימנו 'הלומד מכל אדם'. מכל מצב שהוא יכולים ללמוד דבר מה לעבודת ה'. אין לך אדם שאין לו מקום ואין לו שעה. מכל אחד יש מה ללמוד".

(תנחומיך ישעשעו נפשי)

א"ה: על זה הדרך אפשר להוסיף על פי סדר אמירת אבינו מלכנו, בראשית נבקש למחול על החוב - אבינו מלכנו סלח ומחל לכל עונותינו.

לאחר מכן - אבינו מלכנו מחה והעבר פשעינו וחסאתינו מנגד עיניך - מבקשים שימחה את זה מנגד עיניו, שלא יראה את העוונות שלנו, ובסוף מבקשים - אבינו מלכנו מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי חובותינו - לא רק שזה לא יהיה מול העיניים, אלא מחיקה מוחלטת. שגם בהמשך לא יהיה מצב שזה יחזור!

"יום טוב היה עושה בצאתו שלום מן הקודש"

אשרי העם שככה לו אשרי העם שהם אלוקיו

גאר חתיאה טובה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - אהלרת ציון

פְּרֵשֶׁת הָאָזִינוּ - עֲנֵית אָמֶן

"בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשֵׂתוֹ" (דברים ל, יד)

אחרי ימי השבעה הגיע היום שבו התקיים השיעור הקבוע של הרבי. בית המדרש היה מלא מפה לפה. הקהל ישב קשוב ודורך. כולם המתינו למוצא פיו של רבם שיורה להם את הדרך אשר ילכו בה כדי להסיר מעליהם את מידת הדין שנמתחה על קהילתם.

הרבי פתח את השיעור בדברי הפסוק בפרשת האזינו: "וַיִּרְא ה' וַיִּנְאֶץ מִכַּעַס בְּנָיו וּבְגִתָּיו. וַיֹּאמֶר: אֲסִתִּירָהּ פָּנָי מֵהֶם אֲרָאָה מֶה אַחֲרֵיהֶם פִּי דֹר תִּהְפָּלֵת הֵמָּה בְּנִים לֹא אֲמַן בָּם" (דברים לב, כ).

לאחר מכן המשיך והביא את דברי חז"ל: "אמר רב דוסתאי בן יהודה: אל תקרי לא אָמֶן בם, אלא לא אָמֶן בם, שלא היו רוצים לענות אָמֶן" (ספרי דברים שב ילקוט רמז תתקמ"ה).

הרבי אמר אל תוך דממת הקודש: "אמן- ראשי תיבות של אהרן משה נחמיה'. מהשמיים תובעים אותנו כי לא נזהרנו בעניית אמן. בגלל שחטאנו בזה נקטפו שני צדיקים אלו. עלינו להתחזק באמירת אמן בקול רם ובכוונה הראויה וישוב חרון אף ה' מעלינו."

דברי הרבי הותירו רושם עז בקרב השומעים. הדברים גרמו להתעוררות רבה וחיזוק מיוחד בעניית אמן. זמן רב אחרי השיחה רישומי דבריו ניכרו בקרב השומעים. הרבי הנחיל להם מסר גדול. פתרון אמת לבעיות סבוכות. דרך נכונה ש האדם יבור לו בשעת קושי שאינה בשמיים ונגישה לכל דורש. בפיו ובלבבו לעשותה כמעט בכל רגע נתון (כתר מלוכה עמ' שע"ב).

בברכת שבת שלום וחג שמח הרב אליהו חיים פנחס שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

בדרך כלל כאשר מתרגשת על אדם צרה או אסון חלילה הוא נוטה לחפש סגולות שיטו את כף הזכות לטובתו. הוא מרבה בתפילות, מפזר ממון לצדקה, מתפייס עם חבר לשעבר וכדומה.

הנהגות אלו נכונות, טובות והוגנות, אבל יחד עם זאת יש לחפש ולדרוש אחר הסיבה לניסיון ולקושי. בסיפור שלפנינו נקרא על האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל אשר ברוח קודשו ידע להציג לפני תלמידיו את הגורם לצרה שהתרגשה עליהם למען ידעו לפעול ישועת אמת ולמנוע צרות נוספות. אסון מחריד התרחש. השמועה האיומה פשטה בין יהודי ניו-גרסי שבארצות הברית כאש בשדה קוצים.

היה זה בשנת ה'תשל"ט. אברך צדיק וירא שמיים, תלמיד חכם ואב למשפחה בשם ר' אהרן קיפח את חייו בתאונת דרכים מחרידה.

הוא היה צעיר לימים והשאיר אחריו אלמנה וכמה יתומים רכים. דבר האסון היה לשיחת היום. אבל גדול ירד על קהילת צאנז שאליה השתייך וגם על שכניו וידידיו.

ר' אהרן היה ממקורביו של כ"ק האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה מצאנז קלויזנבורג זיע"א. גם בבית הרבי הורגש צער גדול על פטירתו הפתאומית. עוד לפני שתאוששו מהאסון ומהמהלומה העצומה שניתכה עליכם פשטה בשורה נוראה נוספת:

אברך נוסף מקהילת צאנז בשם ר' משה נחמיה נפטר לפתע ואינו. גם הוא היה תלמיד חכם גדול וצעיר לימים. גם הוא השאיר אחריו אלמנה צעירה מטופלת ביתומים קטנים שבורים ורצוצים. כולם הרגישו כי חובה על כל אחד לפשפש במעשיו ולראות מה צריך לתקן.

הם הבינו כי לא לחינם ה' עשה זאת אלא לעורר אותם ולשפר את מעשיהם. הציבור לא ידע במה ואיך להתחזק. הם חיכו למוצא פי הרב.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה נינט אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורגי' בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רוגית בת סבריה קסנז בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שלום נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פרדאל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

פְּנֵי עֵין חֲמֵד		
ש"ק	17: 41	18: 52
ת"א	17: 59	18: 50
מיסב	18: 00	18: 50
כ"ל	18: 01	18: 51

שואל ומשיב בהלכה - סוכות

מה הן הלכות של חג סוכות?

Ice ?

תשובה :

הלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

מצוות עשה מן התורה לאכול כזית פת בלילה הראשון של חג הסוכות בסוכה. צריך לאכול בלי הפסק בכדי אכילת פרס. **מקורות:** ילקוט יוסף מועדים עמ' קל"ט. חזון עובדיה- סוכות עמ' ק"ח, ק"ב.

יש אומרים שאת ה'כזית פת' שאוכלים בסוכה צריך לאכול בלי לפתן ויש חולקים. מעיקר הדין יוצא ידי חובת אכילת כזית פת בסוכה בלילה הראשון גם כשיש בו תערובת לפתן של סלט או דגים וכיו"ב, אבל נכון לחוש להחמיר בזה.

מכיוון שיש חיוב מהתורה לאכול כזית פת בלילה סוכות בסוכה, לכן אם שכח לומר 'עלה ויבוא' בברכת המזון בלילה חג הסוכות, אם נזכר כשאמר 'ברוך אתה ה' - לא יסיים ויאמר 'בונה ירושלים' אלא יאמר: 'למדני חוקיך' ויחזור ל'עלה ויבוא'.

אם חתם 'בונה ירושלים' - יאמר שם: 'ברוך אתה ה', אלוקינו מלך העולם, אשר נתן (שבתות למנוחה ו) מועדים לשמחה וכו' את יום (השבת הזה ואת יום) חג הסוכות הזה, את יום טוב מקרא קודש הזה. ברוך אתה ה', מקדש (השבת ו) ישראל והזמנים'. וממשיך את ברכת 'הטוב והמטיב'.

אם לא נזכר עד שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב' ואמר: 'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם לעד וכו' - יחזור לראש ברכת המזון. אבל אם טעה ביום החג בבוקר ולא אמר בברכת המזון 'עלה ויבוא', לא צריך לחזור. **מקורות:** ילקוט יוסף- מועדים ע"מ ק"מ. חזון עובדיה- סוכות עמ' ק"א-ק"ג.

אם ירדו גשמים בלילה הראשון של החג, פטור מלאכול בסוכה, שנאמר: "בַּסֹּכֹת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא כג, מב). "תִּשְׁבּוּ- כעין תדורו", מכאן שהמצטער- פטור מן הסוכה. יש חולקים ואומרים כי בלילה הראשון צריך לאכול כזית בסוכה גם אם יורדים גשמים, והעיקר להקל. גם למחמירים, כשיורדים גשמים לא יברכו ברכת 'לישב בסוכה', שספק ברכות להקל.

מי שלא אכל בסוכה בלילה הראשון של החג בגלל הגשמים ונכנס לביתו וקידש וברך 'שהחיינו' בקידוש ולמחרת בבוקר פסקו הגשמים, יש אומרים שיחזור לברך 'שהחיינו' בקידוש. יש חולקים. ספק ברכות להקל ולא יברך.

על כל איש ואיש מישראל מוטלת מצוות נטילת ארבעת המינים (לולב אחד, שלושה הדסים, שתי ערבות ואתרוג אחד) לברך עליהם ולנענע אותם בשבעת ימי החג. אישה פטורה ממצווה זו (לפי מנהג האשכנזים יכולה ליטול בברכה). לא נוטלים לולב בשבת, מכיוון שחכמים גזרו שמא יטול את הלולב בידו וילך ארבע אמות ברשות הרבים.

מצוות נטילת ארבעת המינים היא ביום ולא בלילה. כל היום כשר לנטילת לולב. המהדרים במצוות - יש מהם שנוהגים לברך על הלולב ולנענע אותו בתוך הסוכה ואת הנענועים בזמן אמירת ההלל עושים בביה"כ. אדם שאין לו לולב, יכול לקחת מחבירו ב'מתנה על מנת להחזיר' ויוצא בו ידי חובה. גם מי שאיטר יד (שמאלי) נוטל את הלולב ביד ימין ואת האתרוג ביד שמאל.

כָּל מֵה שְׂאָדָם עוֹשָׂה- לְעֶצְמוּ הוּא עוֹשָׂה

המשפיע הרב אברהם אלימלך בידרמן סיפר סיפור מופלא על כוחו של ויתור. זה היה בשנת ה'תשע"ח בבני ברק. מדובר בבניין בן ארבע קומות ללא מעלית. השכן מהקומה הרביעית רצה להוציא מרפסת מביתו, כדי שיוכל לבנות שם סוכה שצריכה להיות תחת כיפת השמיים. כל השכנים מתחתיו התנגדו לכך בכל תוקף. הם אמרו שלא משנה היכן הוא יוציא את מרפסת הסוכה, הוא יגרום לאותו שכן שיש לו מרפסת מתחת לא לבנות את הסוכה שלו מכיוון שיש מעליה מרפסת והסוכה תיפול.

השכן מהקומה הרביעית החליט בלית ברירה לבנות סוכה בחצר הבניין. דבר זה יגרום לו לטרחה גדולה. על כל חיסרון של הדבר הקטן ביותר, הם יצטרכו לעלות ארבע קומות ושוב לרדת וחוזר חלילה. אחד השכנים שבקומה הראשונה שמע זאת והוא ריחם על השכן. הוא ניגש לשכן מהקומה הרביעית ואמר: "אתה יכול להוציא מרפסת סוכה מעל השול שבו אשר הייתי בונה עד היום את הסוכה. אני אבנה את הסוכה שלי מהצד השני בחצר הבניין". השכן מהקומה הרביעית הודה לו מאוד על כך.

בימי חוה"מ פרצו רוחות סערה. גג גדול וכבד נפל מהקומה השלישית ישר לאותו מקום שבו השכן מלמטה היה בונה בכל שנה את הסוכה. הרעש היה עצום והשכן רץ לעבר המרפסת כדי לראות מה קרה. אז הבין שאם הוא לא היה מוותר והיה ישן בסוכה עם ילדיו, מי יודע מה חלילה היה עלול להתרחש. אנחנו לומדים מכאן דבר עצום - לפעמים האדם חושב שהוא עושה טובה לשכנו בעצם העובדה שהוא מוותר, אבל למעשה הוא עושה את הטובה הזאת לעצמו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייג במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב מנחם מנדל פנט מדעש זצ"ל

האדמו"ר הרב מנחם מנדל פנט מדעש זצ"ל - נולד בשנת ה'תקע"ח (1818) בטרצל שבהונגריה. כבר מילדותו הועידו לו גדולות ונצורות. שקדן ולמדן עצום. ענוותן. בשנת ה'תר"ב (1841) עבר לעיר אוריזור שברומניה לכהן שם כרב, תפקיד אותו מילא עד פטירת אביו ב-כ' בניסן ה'תר"ה (1845). לאחר פטירת אביו קבע את מקומו בדעש והתמנה למלא את מקום אביו באדמו"רות ובכך היה האדמו"ר השני בשושלת.

היה נערץ על ידי אלפים כצדיק, וכן היה עמוד ההוראה בטרנסילבניה. בשנת ה'תרל"ה (1875) ייסד את "כולל אהבת ציון לזינברגן סילאדי וקיוואר" לטובת בני ארץ ישראל וכן הקים ישיבה גדולה בדעש. גאון. מסר עצמו כל חייו בעבודת הקודש לטובת היהודים. נפטר ב-י"ג בתשרי ה'תרמ"ה (1884). חי כ-66 שנים. ציונו באוהל אדמו"רי דעש שבהונגריה. בנו, ר' משה, מילא את מקומו באדמו"רות.

אביו: האדמו"ר ר' יחזקאל (רב העיר קרלסבורג. לימים מייסד חסידות דעש. בעל ה'מראה יחזקאל'). **אימו:** מרת חיה רחל (בת ר' משה הניג מלינסק שבגליציה). **מרבתי:** ר' משה סופר שרייבר (החת"ם סופר), ר' משה טייטלבוים (הראשון) מאוהל (ה'ישמח משה" - ממנו למד את תורת החסידות משנת ה'תקצ"ז). **אשתו:** מרת רייזל (בת הגביר ר' יהודה לייביש הלוי קרויס מאוהל, נישא בשנת ה'תקצ"ט). **ילדיו:** ר' משה (מילא את מקום אביו באדמו"רות), בתו (נישאה לר' שבתי בן רבי משה - מחבר הספר 'מבשר טוב'). **מספריו:** **ישערי צדק** - על אורח חיים ויורה דעה • **משפטי צדק** - על חושן משפט • **מעגלי צדק** - על אבן העזר • **יאבני צדק** - על התורה הקדושה.

בספר 'גדולת יהושע' מובא שיום אחד רבינו אמר למשמשו, רבי משה פדר ז"ל: "אמש התעמקתי בסוגיא ויישבתי דבריו של התנא האלוקי רבי עקיבא והתגלה אלי בחלום להכיר לי טובה. אמר לי שזה יהיה לאות שהחלום אמת, שהיום שליח מארץ הקודש יגיע לכאן, ויביא לי במתנה גלימה ממלבושי ירושלים". אכן כך היה.

אביו של רבינו שלח את בנו מנחם מנדל לישיבה של ה'חת"ם סופר' בפרשבורג. הבן המוכשר ובעל המידות למד יומם ולילה בישיבה והתעלה במעלות התורה והיראה. כאשר הגיע לפרקו רצה לשוב לבית הוריו כדי למצוא את זיווגו. לפני כן ניגש לרבו כדי לקבל ברכת פרידה. ה'חת"ם סופר' אמר לו: "בדרךך לביתך כדאי שתעבור בעיר אוהל ותכיר את הרב הקדוש ה'ישמח משה', שהוא מופת לגדלות בתורה וליראת ה' תמה והידבק בדרכיו".

רבינו עשה כדבריו. הוא הגיע לאוהל. שכן שם חדר באכסניה המקומית ופנה ללמוד במחיצת ה'ישמח משה'. בקרבתו התעלה עוד ועוד בלימוד התורה ובמעלות הקדושה. יום אחד, כאשר חזר מלימודו אצל ה'ישמח משה' ופנה לעבר האכסניה שבה התגורר, נפשו חשקה לקנות מלון באחד מדוכני השוק שנמצא בדיוק בדרכו. הוא ניגש לאחד מדוכני הפירות ושאל את הנערה המוכרת למחירו של המלון. היא אמרה מחיר שנשמע לו גבוה למדי. הוא עמד ללכת לדוכן אחר.

אז שמע את הנערה אומרת בלשון נופל על לשון: "צדיק זה בא לבית מלוני וייפטר בלא מלון?!" הוא התפעל מאוד מלשון המליצה של הנערה בשוק. הוא נשא את עיניו והביט בה לשניה אחת. מיד נשא את רגליו לעבר אכסנייתו, עלה בריצה לחדרו, השתטח על הארץ והתחיל למרר בבכי. האכסנאי שמע את בכיו הרם, חשב שקרה לו אסון, מיהר לחדרו ושאל אותו בדאגה רבה לסיבת הדבר. ענה לו הנער בקולו הנשבר: "איך לא אבכה אם נשאתי את עיניי להסתכל בבת ישראל? איך אוכל לשוב על כך בתשובה?!"

האכסנאי שמע את פרטי המקרה ואמר: "יש לי עצה עבורך כיצד תוכל לתקן את הדבר למפרע. הרי חז"ל אסרו על האדם לקדש אישה עד שיראנה. אותה נערה בודאי הגיעה לפרקה. ובכן, אם תסכים לשאתה, יהיה התר למפרע להסתכלות זאת והיא תסכים בודאי מכיוון שהיא בת עניים היא". העצה התקבלה על דעתו של הנער והרגיעה אותו מעט. הוא התנה את החלטתו בהסכמת המרא דאתרא.

ה'ישמח משה' שמע את המקרה מפי הנער ויעץ לו כי יכתבו מכתב להוריו בו יבקשו מהם שיגיעו לאוהל כדי לבדוק את השידוך. אם יסכימו לו, הדבר יגמר בכי טוב. המכתב נשלח ליעדו. לאחר כמה שבועות הרב מקרלסבורג ורעייתו הגיעו לאוהל. הם נועדו תחילה בביתו של ה'ישמח משה' שהביע בפניהם את דעתו שכדאי להם להסכים לשידוך כדי להציל את בנם מצער ועוגמת נפש כה מרובים.

הרבנית התמרמרה על כך שעליהם לשדך את בנם העילוי בתורה והמושלם במידות עם נערה מוכרת פירות בשוק שמשתייכת לדלת העם, אבל שני הרבנים נמנו וגמרו שאם הנערה נאה במידותיה ובמעשיה, די בכך כדי שתינשא עם הבן. אמו של הנער ביקשה לראות את הנערה כדי להתרשם ממנה.

הפגישה סודרה מהרה ובסיומה האמא חזרה לביתו של הרב מאוהל כשהיא ממררת בבכי: "פגשתי בה... היא בהחלט נערה עדינה, אבל צורתה החיצונית אינה נאה! מדוע מגיע לנו עונש כזה?! אם הקדוש ברוך הוא חנן אותנו בבן כליל המעלות, מדוע עליו לשאת נערה פשוטה וחיצונית לא מתאימה? הרי הוא בן יחיד, מיוחס ומיוחד."

ה'ישמח משה' לא מצא תשובה משכנעת לטענתה של האמא. הוא פנה לבן שהיה שם ואמר: "נראה כי אימך צודקת בדבריה". כאשר הבן שמע זאת, הוא פרץ בבכי עז וזעק: "אבל מה יהיה על המבט? מה יהיה על המבט?!" ה'ישמח משה' ראה כי הצער של הבן גדול אפילו מהצער של אמו. הוא קם ממקומו וקרא לרב ולרבנית שיכנסו איתו לחדר הפנימי בביתו.

כאשר שלושתם נועדו, פייס את האם והבטיח להורים: "אם תסכימו לשדך את בנכם עם הנערה, אני מבטיח לכם שתזכו לדורות ישרים מזיווג זה!". ההורים נמלכו בדעתם והחליטו לשמוע בקולו של הרב. השידוך נגמר בכי טוב. רבינו הקים עם רעייתו בית לתפארת והפך לרבה של דעש. ברבות הימים בני הזוג זכו לשושלת רבנים גאונים, גדולים בתורה ובריאה לדורי דורות.

ויתור וישָׁכְרוּ

לא היה לי מה לעשות. שתקתי וחשבתי כי 'דיה לצרה בשעתה'. עתה, כאשר שניכם באתם אלי, אני מוכן לפצות את אחד מכם. מתחת לבנין יש מחסן קטן שלא מכרתי אותו. חפרתי שם כדי לבנות מחסנים, אבל העיריה לא אישרה לי. לכן נשאר מחסן שלא מכרתי. אתן את המחסן לאחד מכם בתמורה לחניה שמגיעה לו".

השכן שחנה בבנין שנים רבות הגיע לבית וסיפר לאשתו את כל הסיפור. הוא כעס על הקבלן שהולך אותם שולל. "ברוב חוצפתו", אמר לאשתו, "הוא מציע לנו איזה מחסן קטן. מה אני אעשה עם מחסן בלי חניה?".

"מה בכוונתך לעשות?", אשתו שאלה. הוא השיב שהוא לא מוכן לוותר והוא 'ילך עד הסוף'. אשתו אמרה לו: "אני מתקשה להאמין שאני שומעת דיבורים כאלה מפיו. אתה לומד שנים בכולל. מקיים מצוות בהידור ועובד כל הזמן לשפר את מידותיך. פתאום אתה לא מוכן לוותר, ואתה דורש שהשני יותר? זאת שעת המבחן שלך- אדם צריך לתקן את עצמו, לפני שהוא תובע דבר מזולתו".

הוא הסביר כי קשה למצוא חניה באזור. אם יוותר הוא יצטרך לחנות לפעמים רחוק מהבית. מי יודע מה יקרה לרכב וכו'. אשתו אמרה לו: "אם הויתור היה קל, זה לא היה מבחן. דוקא מכיוון שזה קשה, תקבל על כך שכר גדול". הוא ניגש לשכן ושאל אותו: "למה קנית רכב אחרי שנים שלא היה לך?". השכן ענה כי קשה לו ללכת ברגל. "אם כך", אמר, "החניה תהיה שלך. אני אקח את המחסן". השכן ניגש לקבלן וסיפר שהחליט לקחת את המחסן, בתנאי שהקבלן יחתום שכל מה שתחת הבנין שייך לו, כדי שלא יבוא יום אחד מישהו ויערער על כך.

הקבלן חתם העסקה בוצעה והשקט שב לשרור בבנין. חלפו מספר חודשים. יום אחד הוא קנה סחורה וחיפש מקום לאחסן אותה. הוא נזכר במחסן שקיבל. הוא ירד למחסן עם ילדיו כדי לאחסן את הסחורה.

אחד הילדים התחיל לדפוק על הקירות תוך כדי משחק. פתאום הם שמעו קול חלול. התברר שאחד הקירות הוא קיר גבס. הם הביאו פטיש, דפקו על הקיר והגבס נפל. מאחוריו הוא גילה חלל אדיר של עשרות מטרים רבועים. שטח של דירה ממש.

התברר שהקבלן בנה מרתף גדול, אבל העיריה לא אישרה את הבנין, כל עוד המרתף הזה קיים לכן הוא בנה שם קיר מגבס להסתיר את כל הבנייה ושכח מזה. עתה, כל הדירה הגדולה הזאת עברה לרשותו של אותו שכן ותרן באישור הקבלן, שעשה מהשטח דירה גדולה, אותה התחיל להשכיר ולהתפרנס ממנה בכבוד.

(מעובד מתוך דורש טוב – סוכות)

עד כמה גדול כוחו של ויתור- זאת לא ניתן לתאר ולשער. עלינו לדעת כי כגודל הקושי- כך גודל השכר שאותו אדם יקבל אם יוותר. סיפר מגיד המישרים הרה"ג גואל אלקריף שליט"א, ר"מ בישיבת 'דרך חיים' בבני ברק: יהודי בעל משפחה גדולה עשה במשך שנים סוכה בחצר הבנין בו התגורר. יום אחד הגיעו לבנין שכנים חדשים- זוג צעיר עם ילד. הסוכה שבנו במרפסת הדירה הספיקה להם.

במשך השנים המשפחה גדלה. שנה אחת לפני חג סוכות השכן הצעיר הגיע לשכן הותיק ואמר לו כי הוא רוצה השנה לבנות סוכה למטה בחצר. השכן הותיק השיב: "אין בחצר מקום לשתי סוכות". השכן הצעיר ענה: "אם כך, נעשה תורנות - שנה אחת אני אעשה למטה ושנה אחת אתה".

השכן הותיק תמה: "אבל אני מוחזק לעשות בחצר סוכה כבר שנים רבות". השכן הצעיר השיב: "אכן עשית סוכה בחצר לבדך, כל עוד לא הייתי צריך לך, אבל החצר היא משותפת לכל השכנים. זכותי לבנות בחצר בדיוק כפי שזאת זכותך. לכן עלינו להתחלק בזכות בנין הסוכה בחצר".

הם החליטו לגשת לרב ולקבל את פסיקתו. הרב שמע את שני הצדדים, וקבע כי החזקה של השכן הותיק, אין לה תוקף הלכתי. הוא לא טוען שקנה את זכות הבניה בחצר, אלא טענתו היא שאיש לא מחה על כך שהוא בונה סוכה בחצר. טענתו של השכן החדש צודקת על פי דין.

השכן הותיק התקשה לקבל את פסק ההלכה וטען כי הוא בונה סוכה בחצר במשך שנים רבות. כיצד יתכן שיבוא שכן חדש ויוציא אותו מסוכתו? הרב אמר לו: אספר לך סיפור: באחד הבניינים פה בשכונה, גר דייר שהיתה לו חניה רשומה על שמו ב'טאבו'. במשך שנים לא היה לו רכב ולכן אחד הדיירים בבנין החנה בקביעות שם את רכבו.

הוא קנה מכונית יום אחד. הוא פנה לשכן והודיע לו כי הוא קנה רכב ומעכשיו הוא יחנה את הרכב בחניה הרשומה על שמו. השכן היה מופתע והשיב כי החניה רשומה על שמו ב'טאבו'. השניים התחילו להתווכח כאשר כל אחד טוען כי החניה רשומה על שמו. שניהם הביאו את מסמכי הקניה. התברר כי הקבלן מכר לשניהם את אותה חניה.

הקבלן שמכר להם את הבנין היה אדם ישר ואמין. הם החליטו לפנות אליו ולשאול אותו כיצד הוא מכר חניה אחת לשני דיירים. כאשר הגיעו לקבלן הוא אמר להם: "בודאי שמתם לב שהחניה הזאת היא מרווחת יותר משאר החניות".

"בתוכנית המקורית היתה שם חניה כפולה, ולכן מכרתי שתי חניות. במהלך הבניה המהנדס הגיע ודרש להוסיף עוד עמוד תומך בבנין במקום החניה. כך החניה הכפולה הפכה להיות חניה אחת. ידעתי שמכרתי את החניה לשניכם, אבל

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ילד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוך דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרוחה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרוחה ז"ל
אביבה לוישי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
חי זידי בן קלרה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	חי זידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
אורה בת נעימה ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	מישא אסתר בת זרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	סלים בן פרוחה ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
	יעקב בן סלימה ז"ל	
	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	
	יהודה בן סעידה ז"ל	
	עפאת בת השמת ע"ה	

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע "יום הכיפורים"

עורך: הרב יוסף ברנר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

שבתכם – "ותענון ית נפשתיכון, ותשרון לצימא בתשעה יומין לירחא בעידוני רמשא מן רמשר ההוא עד רמשא חורן תהוון ציימון צומכון ושבתון שוביכון, ועבדין זמנין מועדיכון בהדוא". וכל המתכוונן יראה, שההוספה של ארבע מילים האחרונות "ועבדין זמנין מועדיכון בהדוא", היא לכאורה מיותרת, כיוון שלא מדובר כאן בהגים ובמועדים אלא ביום הכיפורים שבו יש לצום. אלא, כנראה התכוון התרגום יונתן לנטוע בנו את ההרגשה שלמרות היותו של יום הכיפורים יום נורא ואיום, היום הקדוש ביותר בשנה, צריך לעשות גם אותו בשמחה ובחדווה. להגביר כמה שיותר את מידת השמחה בעצם העובדה שניתנה לו האפשרות לכפר ביום זה על כל עונותינו. ורק אחר כך, כשהגענו לדרגה מסוימת בשמחה זו, אפשר לחשוב גם על הצד השני של החרדה מאימת הדין, בלי שמחשבות אלו יפגעו כמלא הנימה באושר הפנימי והשמחה של ימי הדין...

ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגחה.
כשהגיע בשנה אחת הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע לקטע זה הנאמר בליל יום הכיפורים, שאל בקול רם: וכי אפשר שכל העם שוגגין ואין ביניהם מזיד? אלא – הריים את ידיו כלפי שמיא ואמר: רבנו של עולם, אני מעיד עליהם שאין בהם שום אדם שיאמר "לשם ייחוד" קודם שעושה עבירה (כלומר, הריני מוכן ומזומן לעשות עבירה, כשם שאנו אומרים קודם עשיית מצוה). אם כן יתכן לומר עליהם שכולם שוגגים!...

וכמו שהמליץ טוב – הרה"ק בעל האהב ישראל מאפסא זי"ע בדברי המשנה (יומא פ"ה) "האומר אחמא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, אחמא ויום הכיפורים מכפר – אין יום הכיפורים מכפר" ואמר: תראה רבש"ע! הפושעים היהודים – גם הגרוע שבהם, שאפילו תשובה אין לו עוד, הוא זה, "האומר אחמא ואשוב", או "אחמא ויום הכיפורים מכפר" – אפילו בשעה שהוא חומא, עדיין הוא מהרהר בעניין התשובה וזוכר את היום הקדוש יום כיפור...

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל הטאותיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טז.ל)

אמר היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע – מכיון שמפסק זה למדנו שקדושתו ומעלתו של יום הכיפורים הוא כמה שהוא כולו טהור, הרי יש לכך השלכה מופלאה אף לגבי הימים שבהם יהול היום הקדוש! כי מצינו במסכת כלים (יו"ד): "ויש מה שנברא ביום הראשון טומאה" (וביאר רבינו עובדיה מברטנורא זי"ע: יש דברים שנבראו ביום ראשון, שהעושה כלים מהם יש בהם טומאה, כגון הארץ, שנבראת ביום הראשון – וכלי חרס הנעשים ממנה טמאים), ממשיכה המשנה: "בשני – אין בו טומאה" (מסביר הברטנורא: כי ביום השני נברא הרקיע, שאין בו טומאה), "בשלישי – יש בו טומאה" (בשלישי נבראו אילנות, וכלי עץ הנעשים מהם מקבלים טומאה), "ברביעי ובחמישי – אין בהם טומאה" (ברביעי נתלו המאורות, שאין בהם טומאה, ובחמישי נבראו עופות והגים, שאם עשה מהם כלים אין מקבלים טומאה, חוץ מכנף העוזנייה וביצת בת היענה – שיש בהם טומאה מדרבנן), "וכל שנברא ביום השישי – טמא" (היות, בהמות, שרצים ואדם – אם עשה כלים מעצמותיהם או מעורותיהם, מקבלים טומאה). עד כאן מדברי המשנה. הרי לנו – סיים היהודי הקדוש ואמר: שהימים שאין במה שנברא בהם טומאה, הם ימי שני, רביעי, חמישי ושבת קודש. כמה מפליא, לפיכך, לגלות שאלו בדיק הימים היהודים שבהם יכול יום הכיפורים, היום הקדוש והטהור לחול! (ואף שביום חמישי נבראו "כנף העוזנייה וביצת בת היענה" – שיש בהם טומאה, אולם הרי טומאה זו אינה אלא מדרבנן, ועל כן יכול יום הכיפורים, שהיא מדאורייתא, לחול אף ביום חמישי, שכן מדאורייתא גם ביום זה אין שייכות לטומאה כלל)...

זאת ועוד המשיך היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע והוסיף נופך לדברים הנ"ל: לא זו בלבד שיום הכיפורים יהול רק בימים שאין בהם טומאה, אלא שלעומתו יום הפורים יהול דווקא בימים 'שישי' בהם טומאה – ראשון, שלישי, ושישי. והטעם

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל הטאותיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טז.ל)

מבאר הכלי יקר לפי שאין יום הכיפורים מכפר כי אם לשבים (שבועות יג.), לפיכך קודם שיכפר עליהם חייב כל אדם לטהר עצמו מכף רגל ועד ראש מכל טומאת העוון, לכך נאמר "לפני ה' תטהרו", ו"לפני" משמש לשון קודם... וגדולה מזה מצאתי בזהר הקדוש בפסוק (ויקרא יט.ל) "מפני שיבה תקום" – שקודם זמן ה'שיבה' יקום האדם מתרדמתו לשוב אל ה', והיינו לפני בא יום ה' הגדול והנורא תטהרו ע"י התשובה, ואח"כ יטהר ה' אתכם ע"י הכפרה!...

השרף הקדוש מקוצק זי"ע נכנס באחד מלילי יום כיפור, כל כולו אש להבה. המוני החסידים שהיו בבית המדרש נתמלאו אימה למראהו הנורא הוד. והוא הוציא מפיו את פסוקו של יום כיפור, כשהוא מפוסק על ידו באופן שונה ממשומו של מקרא: "כי ביום הזה יכפר", "עליכם לטהר אתכם מכל הטאותיכם" ... אמרו: כל אלו שזכו לשמוע "פשט" חדש זה יוצא מפורש מפיו של השרף הקדוש, היה אותו צו של טהרה עצמית מלווה אותם כל ימיהם...

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל הטאותיכם לפני ה' תטהרו (ויקרא טז.ל)

מבאר הרמב"ן: "אמנם הכל תלוי בתשובה, אבל יום אחד בשנה, היינו בראש השנה מתייחד הקב"ה במידת הדין ומנהיג עולמו, ואילו ביום הכיפורים משתף גם את מידת הרחמים". וממשיך הרמב"ן וכותב בכמה מילים את עיצומו של יום: אכן גם בראש השנה אינה נעלמת מידת הרחמים – "שומע קול תרועת עמו ישראל ברחמים" – אבל ראש השנה הוא "יום הדין ברחמים", ויום הכיפורים הוא "יום רחמים בדין"!

ואת זו דרש הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע וישא משלו: בן מלך סרח על אביו, והיה אחד הממונים מלשין עליו תמיד. פעם נסע המלשין מחוץ לעיר, מיד רץ הבן אל אביו ובכה לפניו, שמתחרט והפץ לשוב אליו, יותר לא ישוב לסורו, ועל אתר נכמרו עליו רחמי אביו. כך גם המשיך רבי שמעלקא ואמר: ביום הכיפורים אין לשטן רשות להשטין, וכל איש הרוצה, יבוא אל המלך...

עיצומו של יום מכפרי!

על הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע מסופר, כי שנה אחת ביום הקדוש הסתובב בחדרו הלךך ושוב, ושאל לתוך פיו אויר מלוא ריאותיו, נפה והכנים עוד הפעם, וכך היה עושה משך זמן, שואף ונושף שואף ונושף בקורת רוח כאדם השואף רוח צה בראש הרים. כאשר הבין שמקורביו תמהים על כך, הסביר להם את פשר הדבר: "הלא יום זה גדול ונורא אשר לפי דעת רבי עצם היום מכפר אף בלי תשובה, ואפילו על עבירות הנעשים ביום הכיפורים עיצומו של יום מכפר, וא"כ אני משתוקק לשואף אל קרבי מרוח היום יותר ויותר!..."

כי יום כפורים הוא לכפר עליכם לפני ה' אלוהיכם (ויקרא כג.כח)

מתנה גדולה ועצומה נתן לנו הקב"ה את יום הקדוש לסליחה ולכפרה על כל עונותינו, ולכן יש לשמוח ולהכנים שמחה עצומה בליבנו שזכינו להגיע לזמן הזה, ועל אף חרדת הדין צריכים להיות בשמחה ולא בעצבות ובקדרות! וכבר ידוע בשם צדיקים שהיו אומרים לבני עדתם לפני הימים הנוראים: "הנה הימים המאושרים ממשמשים ובאים!..." **ובספר עלינו לשבח להגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א** מביא ראייה נפלאה לכך מדברי התרגום יונתן בן עוזיאל בפרשת אמור (כג.ל), שהוסיף כמה מילים שלכאורה הן אינן נצרכות להבנת הפסוק: "שבת שבתון הוא לכם ועניתם את נפשותיכם, בתשעה לחודש בערב, מערב עד ערב תשבתו

לכך הוא, משום שמצינו בתקוני זוהר שפורים נקרא על שם יום הכיפורים, אך ההבדל הוא על פי מה שהתבאר בדברי המדרש (במדבר רבה, פרשה יט אות א'), שפורים הוא יום טהור מטמא, בעוד שיום הכיפורים, שבו כל ישראל צדיקים ודומים למלאכי השרת, הוא כולו טהור. משום כך הל פורים בימים שנברא בהם מטא ונעשה מהור מטמא, בעוד יום הכיפורים נקבע רק בימים שאין בהם טומאה כלל... ומסיים: גם יוצא לנו א"כ – שביום ד' וה' יכולים שניהם לחול, משום שכאמור לעיל אין בהם טומאה מדאורייתא, שהרי כגף העזניה וביצת בת היענה מטמאין רק מדרבנן, ולכן יום הכיפורים שהוא מן התורה, יוכל לחול בימים אלו, שאין בהם טומאה מן התורה. ולעומתו פורים שאינו אלא מדרבנן, יוכל אף הוא לחול בימים אלו, שהרי מדרבנן יש בהם טומאה!..

דרש ר' אלעזר בן עזריה (ויקרא טז, ל) "מכל הטאתיכם לפני ה' תטהרו" – עבירות שבין אדם למקום יוה"כ מכפר, עבירות שבין אדם לחבירו אין יוה"כ מכפר עד שירצה את חבירו. אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים וכו' ואומר (ירמיהו יז, יג) מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל (יומא ה.ז.)

מסביר הגה"ק בעל הנודע ביהודה ז"ע בספרו צ"ח – שרבי עקיבא לא בא לחלוק, אלא אדרבה, הוא מסביר את דברי רבי אלעזר בן עזריה, מה הטעם שאין יום הכיפורים מכפר על עבירות שבין אדם לחבירו, מפני שהמטהר אותנו והמוחל על עונותינו הוא רק אבינו שבשמים שמהם עלינו כרחם אב על בנו. אולם רחמיו נכמרים עלינו רק בתנאי שאנו כולנו כבניו, שמתנהגים כאחים, כבני אב אחד, אבל אם אין אנו כאחים זה לזה, ולא נוהגים כבני אב אחד, אלא גוזלים והומסים ושונאים זה את זה ומראים שאין לנו קירבה יחד, אם כן מתברר שאנו רק עבדים ולא בני השי"ת. והווי כוונתו "מי מטהר אתכם אביכם שבשמים" – דרך ע"י שהוא לנו כאב ואנחנו כבניו או מכפר, ולכן על עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר, כי עבירות אלו מראות על ריחוק בין איש ישראל לרעהו, ואז ישראל אינם עוד בדרגת אחים ובני אב אחד, וממילא גם הקב"ה אינו קרוב אלינו כאב וה"ו אינו מטהר את ישראל!..

וכעין זה הביא גם בספר **ילקוט הגרשוני** שכשם שהמקוה מטהר רק באשבורן (מקוואות א.ז.), כלומר, כשהמים מכנסים ביחד, כך גם ישראל, כשהם בבחינה זו, כשהלבבות קרובים ומכונסים יחד, הקב"ה מטהרם. ואף הוסיף, שעל פי זה מובן היטב הסיוע של רבי עקיבא: "מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל" – שגם מקוה אינו מטהר אלא באשבורן, כשהמים מכונסים יחד, ואף הקב"ה מטהר את ישראל, כשהם מכונסים יחד כאחים, כבני אב אחד, ואז הוא אביהם ומרחם עליהם כרחם אב על בניו!..

על הרה"ק **רבי מרדכי מטשרנוביל ז"ע** מסופר, כי פעם אחת, בערב חג, התאסף עם רב בכיתו. ביקש הרבי לטבול לפני התקדש היום במקוה ולא הספיק. עמד וקרא: "מקוה ישראל ה'!" והרכין ראשו וגופו בתוך הקהל שלוש פעמים, כטובל במקוה ממש!..

אל הרה"ק **רבי שמואל מפלונים ז"ע** נכנס אברך אחד לפני "כל נדריו", ותינה את צערו: רבי מכף רגלי ועד קדקדי אין בי מתום, כמה יתרצה עבד אל אדוניו, באיזה פנים אתייצב ביום דין לפני המלך? החזיר לו הרבי – "אף אני שרוי במבוכה זו", ותוך כדי דיבור טפח על כתפו, חיבקו ונכנס עמו להתערב בתוך הקהל, בהפטירו: "אלא עם יהודים ביהד... עם יהודים ביהד..." שכן כבר הכתוב אומר (ויקרא טז.לד) "הייתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל – 'אחת בשנה' – כשכולם ביהד!.."

ברוך שם כבוד מלכותו בקול רם!

הגה"ק רבי יהונתן איבישיץ ז"ע מסביר בספרו יערות דבש מדוע בליל יום הכיפורים ולמהחרתו אומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" בקול רם. לפי שהמלאכים אין להם רשות להזכיר השם אלא לאחר ג' תיבות "קדוש קדוש קדוש" ה' צבאות", ואנו אומרים שמע ומוזכרים השם לאחר ב' תיבות. ולמה ישראל גבוהים מן המלאכים, מפני שעושים רצונו של מקום, אבל לב יודע מרת נפשו ואנו רואים את עצמינו לבלתי ראויים, על כן אנו אומרים בשכמל"ז בלחש, מפני המקמרגים שלא יטילו ח"ו פגם במצוה הגדולה – קבלת עול מלכות שמים. אבל ביוה"כ"פ שאין רשות לשמן להסמין כפי שידוע שגימטריה "השמן" – ש"ס"ד, הוי אומר, לשמן יש

רשות להשטין רק על ש"ס"ד ימים ולא על יום הש"ס"ה – יום כיפור, לכן אין לחוש מהמקמרגים ואנו יכולים לאומרו בקול רם...

שאל **המגיד הירושלמי הגה"צ רבי שלום שברדון ז"ע** – תמיהה גדולה יש כאן? – מניע ערב יום הכיפורים, המהדרין מן המהדרין אוכלים מהבוקר, ובאמת כך היא המצוה להרבות באכילה וק"ו בסעודה המפסקת. לאחר סעודה המפסקת, מברכים ברכת הזון, מתכוננים ללכת לבית הכנסת לובשים מלית ובגדים לבנים – כמלאכים, והולכים לבית הכנסת. ואמנם כתוב בשו"ע שהחכם עיניו בראשו ולא ימלא כריסו במשך היום. אבל למעשה, ביכל נדר"י הגוף מלא באוכל, בגשמינות, בחומריות, וכך ממשיכים למעריב עד קריאת שמע, שם אומרים בקול רם כמלאכים: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד! ומשיכים הלאה והלאה! מעריב, שיר היחוד, תהילים, יש הנשארים לישון בבית הכנסת, וכך למחרת שהרית, מוסף, מנחה, וכל היום עובר בקדושה וטהרה – כמלאכים, קודש לה! עד מעריב. לפני מעריב תוקעים בשופר, תקיעה גדולה, "זהו רחום יכפר עון" וממשיכים עד קריאת שמע, ואז כבר אומרים בשקט: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד! ולכאורה פליאה עצומה יש כאן: בערב יוה"כ כשמועמים מנות גדושות של מרק ושוכחים את השו"ע שאומר לא למלא את הכרס, אז אנחנו נחשבים כמלאכים, אבל לאחר יום ג'דוש במצוות ותפילה, מיד ב"מעריב" הראשון אומרים "ברוך שם" בשקט – למה??? אלא תשמעו טוב – המשך ר' שלום במתק לשונו: הרי מה יש ל אדם יתרון על כל בעלי החיים? הוי אומר – המחשבה! אם כן, הבה נחשב: בערב יום כיפור הוא כאמת אוכל, אבל המחשבה נתונה ביום הכיפורים: "למה אני אוכל עכשיו, למה אכלתי כל היום", הושב האדם לעצמו. "בגלל שמצוה לאכול בערב יום כיפור בכדי שאוכל להתענות", והגמרא אומרת "כל האוכל בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי" ובכלל, כל ערב יום הכיפור המחשבה נתונה ביום הקדוש העומד בפתח. אבל כשמועמים את קול השופר במוצאי יום כיפור, מה הושיבים: הא, הא, עוד מעט כבר אפשר לאכול ולשתות!... אם כך – המלאך נעלם!... האדם חוזר לעוגה ולקפה. וממילא הוא צריך להגיד "ברוך שם" – בשקט!..

על הטא שהטאנו לפניך במשא ומתן, ועל הטא... במאכל ובמשתה.

הרה"ק המוכיח רבי הלל מקאלמיה ז"ע הסביר באופן נחמד את הקשר בין שני הנושאים האלו שנראים לכאורה כלא קשורים: כי כאשר יבוא האדם לעיר אחת ויראה שכתוב על השלט "מסעדה כשרה – מהדרין", וכמובן בעל הבית עם זקן ארוך... הוא יכנס ויזמין לו ארוחה בלי שום חקירה ודרישה, אבל מה יקרה אם בתוך הסעודה יפנה אליו אותו בעל המסעדה עם הזקן הארוך ויבקש ממנו הלוואה בתור גמילות חסד, אז הוא ידחה אותו ויגיד: "הלא אינני מכיר אותך" ולא יתן לו בהלוואה אף פרוטה. משום כך אנחנו אומרים ביום כיפור: "על הטא שהטאנו לפניך במשא ובמתן", כלומר שאיננו כושרים בישראל חברנו שהוא איש הגון ובודאי ישלם חובו, אלא אנחנו חושדים בו שהוא גזלן, אולם, כאשר מגיע הענין לאכילת דבר כשר, אז אנחנו מהזיקים אותו לאיש כשר, בלי שום חקירה ודרישה. לפיכך אנחנו אומרים מיד אחרי "על הטא" הקודם – "ועל הטא שהטאנו לפניך במאכל ובמשתה"...

סלח לנו אבינו כי הטאנו – תפילת מעריב מוצאי יום כיפור.

הרה"ק בעל החידושי הרי"ם מגור ז"ע שאל: מדוע מתפללים במוצאי יום הקדוש בתפילת שמונה עשרה "סלח לנו אבינו כי הטאנו", הרי עונותינו כבר נתכפרו ביום כיפור? זאת ועוד, שעדיין אנו עומדים בבית הכנסת ולא היה סיפק בידנו לחטוא מחדש? אלא תירץ החידושי הרי"ם – דהנה צריך האדם להאמין באמונה שלימה שיום הכיפורים מכפר, אך דא עקא שלבו של אדם נוקפו מי יודע אם אכן נתכפרו כל עונותיו, וכיון שמסתפק בדבר נחשב לו להטא ועוון, ולכן יש להתפלל או "סלח לנו אבינו כי הטאנו"...

מסופר על תלמיד חכם אחד שבא לפני **הגה"ק בעל החזון איש ז"ע** בערב יום הכיפורים ואמר לו: מדי שנה ביום זה אני עושה את כל ההכנות לחזור בתשובה, ואכן עולה בידי להרהר קצת בתשובה, אולם מה כל זה שווה אם מיד לאחר היום הקדוש הכל חוזר וניעור, ואני חוזר לסורתי? השיב לו החזון איש: "גם הרהורי תשובה יקרים מאוד בעיני השם יתברך!.."

ובדומה לזה מסופר על חסיד אחד שבא לפני **הרה"ק בעל התיבות שלום מפלונים ז"ע**, והיה חסיד זה בעל נפש גדולה, ושאירות כבירות מצד אחד, ושבע אכזבות מצד שני, על שלא עולה בידו להגשים את רצונותיו לעלות כבולם ה'. התלונן החסיד לרבי ואמר: חוששני, שמכל שאיפותי ורצונותי לא יישאר מאומה, ועל קברי ייכתב ברכות הימים "פה נטמן בעל השאיפות"... ענה לו הרבי בחיוך של רצינות: "ואני, אם הייתי רואה קבר כזה, הייתי הולך להתפלל עליו! וכי נקל הוא כל כך להיות בעל שאיפות!.."

הדפסת והפצת הגליון באדיבות
"סוכות ירושלים" - סכך "קיינעס" המקורי - 9252* (*סוכה)
היו ברוכים ועשו חיל!!!

אזור חזקיה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר, זמאיר בן אליהו זמיכל ז"ל

זי"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוריאל זאסתר זצ"ל
ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
זבה בת רחל ורחל בת שמחה

634

אנו זקוקים לעזרת הציבור

העלון נקלע לקשיים וחובות כבדים, על מנת שנוכל להמשיך לתחזק את העלון שעלותו כ-1,000 ש"ח בשבוע ומופץ 10,000 עותקים אנו זקוקים לתרומתכם. ניתן לקבל חסות על העלון, לע"ג, לרפ"ש או לזווג הגון. ניתן לפנות בטל': 050-4120-812

העלון לעילוי נשמת שרה בת פכ"ב ע"ה

סיפור לשבת קודש

יום הכיפורים

אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' טהרה" (ויקרא ט"ז, ל').

כותב 'הזוהר הקדוש': "מתוך אהבה שאהב הקב"ה את ישראל נתן להם יום אחד בשנה לטהרם מכל חטאיהם, כדי שיהיו זכאים בעולם הזה ובעולם הבא, ובו ביום הקב"ה יושב בכיסא רחמים ובכיסא הוותרנות ומוחל עוונותיהם של ישראל".

כתב ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל כי אמרו חז"ל (יומא כ') שביום הכיפורים אין רשות לשטן לקטרג. אלא שיש להבין מה התועלת בכך?... והרי כבר למחרת יום הכיפורים יחזור הוא לקטרג בכל העוז והכוח? אם כן, מה מועיל שביום זה הוא ישבות ויהא במנוחה?

עונה ר' שלמה זלמן ואומר: כי זהו אחד מהחסדים הגדולים שעשה הקב"ה עם עמו ישראל, שביום הטהרה העולמי, יום שכולו חסד ורחמים, יום הכיפורים, אין כוח לשטן לקטרג, וע"כ יכול כל יהודי ברגע קט לשוב בתשובה שלימה ולנקות את הנשמה מכל החטאים שעשה במשך עשרות שנים.

על כן, כמה צריך האדם לקפוץ על המציאה זו לנצל כל רגע וכל דקה מיום יקר וגדול זה, היום היחיד בשנה שאין רשות לשטן לקטרג על תשובתם של ישראל, וכן רגע יכולים להפוך את כל גור דינם ולנקות לחלוטין מכל חטא ופשע להיות כבריה חדשה ממש".

הנה ביום הכיפורים, יום המחילה והטהרה מתוודים אנו על העוונות פעמים רבות בתפילה ובסליחות, ומאמינים אנו באמונה שלמה כי על ידי תשובה אמיתית מהלב, יכפר ה' על כל עוונותינו. שואל המדרש בקהלת: מדוע כשמתוודים מכים דווקא על הלב ולא על מקום אחר בגוף?

עונה המדרש ואומר: לפי שהכול מגיע מהלב, כל הרצונות הלא טובים שהביאו לעשיית העבירות הללו החלו מהלב, ולכן אנו מכים עליו שהכול מתחיל ממנו, ואם רק נשנה את הלב, כלומר, את הרצון שלנו, מיד נהיה לאנשים אחרים ותקובל צעקתנו.

מספרים כי פעם אחת ראה רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע את אחד מחסידיו שאומר סליחות ודופק על ליבו: "אשמנו, בגדנו, וכו'..." אלא שאינו מתכוון כלל למה שאומר, ועושה זאת רק מהשפה ולחוץ, בעודו עוסק בדברים אחרים.

פנה אליו ר' נפתלי ואמר לו: "מה אתה דופק?... בעל הבית לא נמצא!"

הלא האדם הוא בעל הבית על ליבו, ואם הוא אינו מתכוון באמת לרצות להשתנות, הרי שעושה זאת כמצוות אנשים מלומדה. וכך אמר ה'חפץ חיים' זצ"ל: "מי שמכה בידו על הלב - עדיין לא בטוח שהקב"ה יסלח לו על עוונותיו, אך מי שליבו מכה על חטאיו ועושה תשובה מעומק הלב, אזי וודאי שה' יסלח לו".

כך בדיוק אומרים חז"ל כי אדם שבא ליום הכיפורים על מנת שה' יסלח לו, אך הוא בעצמו לא סלח, ונשאר בקפדא על אנשים

אחרים, הרי שגם משמיים יתנהגו אתו במידה כנגד מידה ולא יכופר עונו עד שיסלח לחברו ויפייסו, יום הכיפורים הוא היום המקודש ביותר בשנה.

היום המיוחד שאומר עליו דוד מלך ישראל: "מיים יוצרו... אחד בהם" (תהלים קל"ט), ריבונו של עולם, ימים רבים יצרת אך ישנו יום אחד יחיד ומיוחד יום הכיפורים, אנא, כאשר יגיע דור שלא יהיה נביא וכהן ולא בית מקדש שיכפר עליהם, קבל את תפילתם ביום הכיפורים.

מעשה נפלא הממחיש לנו שאין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו, וע"י הוויתורים זוכה לראות ישועות.

מעשה מדהים סיפר מגיד המישרים, הרב חיים זאיד שליט"א: לפני כמה שבועות הוזמנתי להרצאה בנופש נשים, במלון לאונרדו פלאז'ה בים המלח. היה זה בדיוק בזמן ההפגנות של עדת האתיופים היקרה, כך שפחדתי מפקקים ומאיוחורים, והחלטתי לצאת מוקדם.

ב"ה הגעתי למלון מוקדם, כשעתיים לפני הזמן, חשבתי מה לעשות בשעתיים הללו, והחלטתי לרדת בינתיים לחוף הנפרד של "ים המלח" על מנת להירגע מעט מכל הנסיעה.

אותו יום היה חם מאוד, והחוף הנפרד היה ריק כמעט לחלוטין. ישב שם רק אדם בודד, כך שמצאנו את עצמנו שנינו לבדנו בחוף הרחב. מי שמכיר אותי יודע כי אני תמיד מחפש מישהו לדבר איתו, אז אם רק אני והוא בים המלח, אלך אליו ואדבר איתו: מי הוא, ומה מעשיו פה ביום חם שכזה.

ניגשתי אליו ושאלתי לשמו, הוא לא הכיר אותי, אבל ענה לי בחזרה, וגם שאל אותי: "כבוד הרב, מה אתה עושה פה ביום חם שכזה? הסברתי לו שירדתי להתאוורר קצת, ושאלתי אותו בחזרה: "ומה אתה עושה כאן?"

ואז החל הבחורצ"ק הצעיר פתח וסיפר: "אני עובד בתעשייה האווירית של ישראל, ובדיוק היום יצאנו מטעם העבודה כלה-25 העובדים ליום גיבוש בים המלח. הטיול החל מהבוקר, עד שהגענו לשלב שבו הוחלט לעשות טיול 'ריינג'ר' - ג'יפים.

אלא מה?... הביאו לנו 6 'ריינג'רים, כשבכל אחד מהם יש אפשרות ל-4 מקומות בלבד, כך שבסך הכל אפשר לעלות אליו 24 חברה. כולם הביטו אחד על השני, שהרי אנו 25 חברה ואחד יצטרך להישאר בחוץ.

ניסינו לדבר עם בעל 'ריינג'ר' שייתן לנו להעלות את כולם, ובאחד 'ריינג'רים' יכנסו 5 אנשים, אך בעל 'ריינג'ר' התנגד בכל תוקף ואמר כי הדבר מסוכן ואסור חוקית. "אחד מתוך הקבוצה שלכם יצטרך לוותר", קבע בצער.

השתררה דממה במקום כשאף אחד לא חצה לוותר על החוויה החד פעמית שהגענו אליה בטיול קבוצתי.

לאחר כמה שניות של שקט החלטתי להיות החלוץ ולוותר בשביל שכולם יהנו, ואף אחד לא יצטרך בטיול הזה. "אני מוותר, תעלו ותעשו חיים", הודעתי בשמחה. כולם נדהמו מגבורת נפשי וברכו אותי ללא סוף. מיד לאחר מכן הם רצו ל'ריינג'רים' והחלו לחגוג בשמחה. לא אומר שהיה זה וויתור קל, אך אני עשיתי את ההקרבה מצדי.

בחורצ"ק, מצאתי את השידוך שלך, וותרנית בדיוק כמוך". סידרתי להם פגישה... ולפני כמה ימים הם התארכו בשעה טובה ומוצלחת, ובדרך לעוד בית שהוקם בזכות ויתורים.

כל כך התרגשתי לראות כיצד נרקם השידוך הזה שכל כולו 'זורע צדקות מצמיח ישועות', אדם מוותר כאן ולא יודע כי הוא מצמיח לעצמו את הישועה והזיווג במקום אחר! פתח המגיד מקלם בדברי המשנה במסכת יומא (פ"ה, מ"ב) ואמר: "עבירות שבין אדם למקום, יום הכיפורים מכפר, עבירות שבין אדם לחברו, אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו".

ואז זעק המגיד בקול גדול ואמר: "שימו לב רבותי למה שכתוב כאן, עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר, ולא ייסורים ממרקים, ולא יום המיתה מכפרת, אלא עד שירצה את חברו... רק אז מתכפר לו עוון שבין אדם לחברו. וכיצד לא יירא האדם שלא לבוא אל חברו טרם יום הכיפורים ולבקש ממנו סליחה, הלא אפילו כל הייסורים שבעולם ואף המיתה לא תכפר לו, חוץ מבקשת סליחה מעומק הלב!"

אמר רבי ישראל מסלנט ז"ע"א: "כי אלמלא היה יום הכיפורים יום שמוחלין לו לאדם על כל עוונותיו, ואפילו לו רק פעם אחת ב-70 שנה, הרי גם אז היתה זו שמחה גדולה. ועכשיו שיום הכיפורים הוא בכל שנה ושנה, כמה גדול וחשוב הדבר, וצריך להיות בשמחה".

ועל כן, אם כבר זכינו שכל שנה יש לנו יום כזה גדול וטהור עלינו לפחות לכון בווידי שרצוננו להיטיב מעשינו, ושרצוננו לעשות רצון בוראנו, הגם שיצר הרע מסיטנו. וכמובן, למחול באמת לכל מי שפגע בנו ולשבור את השנאה, אחרת אותו יום הכיפורים גדול ונורא לא יכפר.

כי מה שה' רוצה מאתנו? שנהיה אהבים זה את זה ומכבדים זה את זה. והטעם הוא כי ביום הכיפורים עושה האדם תשובה, ואהבת החבר והפיוס והסליחה ממנו היא עיקר התשובה, והיא הרצויה בעיני ה' מעל הכל!

נזכה להתחזק מיום הכיפורים הקדוש הזה, לאהוב אחד את השני, ולוותר ולסלוח לכל אותם אנשים שציערו אותנו, וכמה שנהיה קלים לסלוח באותה מידה הקב"ה יסלח לנו, שהרי מידה כנגד מידה לא בטלה (ויצא עמו בשון)

סגולה גדולה בדוקה

למעוכבי שידוך ביה"כ"פ בשעת הנעילה!

ראינו לנכון להביא את הסגולה שהשמיע הגאון ר' שמחה

קסלר זצ"ל רבה של קרית ספר, ומי שכינה במשך שנים כרב בית הכנסת 'אגודת רעים' בב"ב.

תקופה מסוימת היו בקהילתו שבבני ברק כמה מעוכבי שידוך,

לפני תפילת הנעילה, קם הרב קסלר זצ"ל וניגש לשליח ציבור

שהיה אמור לעבור לפני התיבה, ואמר לו שיכונן היטב בעלה ויבוא במילה "לטובה". הגר"ש הסביר את דבריו ואמר שכיון שעל מעוכבי

נישואין נאמר "לא טוב היות אדם לבדו" ממילא תפעל הכוונה

במילה הנ"ל. "לטובה".... בשנה היא, כך סיפרו חברי הקהילה, באו כל המעוכבים בברית הנישואין. שמענו על קהילה גדולה נוספת

בארץ ישראל שהיו בה שש משפחות שלא הצליחו במשך שנים

לשדך את ילדיהם, הש"ץ שעבר לפני התיבה בתפילת נעילה

בקהילה היא, היה ת"ח מופלג במיוחד ולפני שניגש לעמוד, ביקשו

ממנו לכוון כנ"ל, אך בהגיע למילה "לטובה", התפרץ בבכי במשך

כמה דקות, ולא יכול היה להמשיך בתפילתו, באותו שנה התארכו

כל שש משפחות מעוכבי השידוכין בקהילה היא.

(ברכי נפשי ויקרא עמ' קפ"ה)

טיול שכזה לוקח כשעה וחצי-שעתיים, על כן החלטתי בינתיים לרדת לים המלח וליהנות מהנוף היפה שלו. "אבל רק רגע, למה החלטת לזוטר? מאיפה היה לך את הכוח הזה?", שאלתי את הבחורצ"ק המרשים.

"תראה", הוא אמר, "בשבוע שעבר שמעתי שיחה באתר הידברות של רב אחד בשם הרב זאיד. הרב דיבר על מעלתו העצומה של מי שמוותר, וסיפר סיפורים יפים על בחור שוויתר למורה נהיגה שלו ובזכות זה עבר 'טסט', ועוד כמה סיפורי ויתור שהביאו ישועות, ולכן התחזקתי מאוד מך, והחלטתי כי גם אני רוצה לוותר הפעם".

"מה אתה אומר?" נפעמתי, "נעים להכיר אני הרב זאיד...." הבחורצ"ק שלנו היה המום והתרגש עד למאוד. "אני לא מאמין, לפני כמה דקות וויתרתי בזכותך, והנה אני רואה אותך ניצב מולי, איזו השגחה מופלאה!

בבקשה הרב, תברך אותי שבזכות הוויתור שוויתרתי אזכה לזיווג הגון בקרוב ואתחתן השנה". "בן כמה אתה?", שאלתי אותו. "28", הוא השיב. "אז אני מברך אותך מכל הלב שבזכות הוויתור הגדול שעשית תזכה בקרוב לזיווג טוב ומוצלח". הוא ענה אמן בכל הכוח ונפרדנו בשמחה עצומה.

יצאתי מים המלח, הגעתי למלון והחלתי בשיחה מול קהל הנשים שהגיע למקום. ואז בסוף קרה דבר מדהים... בסיום ההרצאה ניגשה אליי אישה ופנתה אליי בתחנונים: "כבוד הרב, אני רוצה ברכה". "בבקשה", השבתי.

"לא בשבילי אלא בשביל גיסתי", היא השיבה. "גיסתי עשתה מעשה מופלא מאין כמוהו, ולכן אני מבקשת שבזכות המעשה שעשתה שתזכה לזיווג הגון". ואז היא החלה לספר: "גיסתי הינה רווקה בת 28, ולפני זמן מה היא סגרה נופש 3 ימים בים המלח.

שמעתי על כך וגם אני רציתי לצאת, אמרתי לבעלי שאני רוצה לצאת לנופש הזה, והוא הסכים. אלא, שאז נוצרה בעיה: מי ישמור על הילדים? יש לנו ב"ה שמונה ילדים, כן ירבו, ולא פשוט להשתלט עליהם לבד 3 ימים. לא היה לי פתרון לדבר.

בדרך לא דרך, הגיעו הדברים לאוזניה של גיסתי שכבר סגרה את הנופש הזה בים המלח, וכשהיא שמעה על רצוני העז להשתחרר, היא החליטה לוותר על הנופש שלה בשבילי.

"אני יודעת שאת צריכה להתאזור יותר ממני, יש לך 8 ילדים בלי עין הרע ואת זקוקה לכך מאוד. הנה צאי במקומי לנופש שסגרתי ואני אשמור לך על הילדים. ואל דאגה, אני אצא לנופש במועד אחר בעזרת השם".

סיימה האישה ואמרה: "לכן, אני מבקשת שהרב יברך אותה שתזכה לזיווג הגון בזכות הוויתור הגדול שעשתה למעני, שלכן אני פה כעת במלון". התפעלתי מגיסתה הצדקת, אלא שמיד עלה לי הצעת השידוך שלה.

"אני מברך אותה שתזכה לזיווג הגון, ולדעתי השידוך שלה נמצא כעת בים המלח".

האישה התפללה מהברכה ולא הבינה את כוונתי. בקשתי ממנה את מספר הטלפון של גיסתה, ומיחרתי בחזרה אל החוף הנפרד. הבחור בחוף סיפר לי שהוא הולך להתעכב שם לפחות כשעה וחצי, שעתיים, לכן קיוויתי שהוא עדיין יהיה שם.

היה לי ברור שיש כאן שידוך מתאים, שידוך של שני וותרנים, זה שוויתר על הטיול, וזו שוויתרה על הנופש בשביל גיסתה. שידוך משמים.

כל כך הודתי לה' כשראייתי אותו עדיין יושב בחוף רגוע ושלו. "בואנה

אנו פונים לציבור הקוראים יקרה, אנא תנו לנו כח ויכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקיון וכדו'. **תבורכו מפי עליון!**

לרפואה שלימה:
משה בן רוזה, אלעזר בן משה, שולמית בת שושנה, יעקב בן מיכל, תמר בת שרה, אילה בת מרים, יעל בת דבורה,

לעילוי נשמת: זוהר עליזה עיישה בת אסתר, אליהו בן גוהר, רחמים בן חנום בשי, פאני בת אסתר, דבורה בת ברכה, מרדכי בן רבקה, שבתאי יששכר בן דב, דבורה בת צבי, רחל בת זולייקה, רותם בן טליה, חנה בת נושא, מרים בת יוכבד, צפורה בת אסתר, ככב בת גוהר,

אנא התפללו על זוגות שלא זכו להפקד בזרע של קיימא!

יחזקאל בן מהין ורעייתו כִּרְפָמִיט בת שרה, מנשה בן טובה ורעייתו, הרצל בן כותן ורעייתו, ששון בן רעיה, יצחק בן תמר ורעייתו, דוד בן חנה ושושנה בת אסתר, ירון מנשה בן פינה ורעייתו, ענבל ג'מילה בת מרגלית לבנים זכרים, דניאל בן מהין ורעייתו, יוסף חיים בן שרה ורעייתו.

נא להתפלל לרפואת פנחס בן שמחה

הצלחת: שמואל בן דונה, מרגלית בת ג'מילה

נא להתפלל לזיווג הגון:

איתמר בן יהודית, חיים בן זוהרה, אילה בת שולמית, תמר בת יהודית, יוסף עובדיה בן משה, מרים אסתר בת רחל, שרה בת לאה, משה בן רשל, רבקה בת רחל

העלון להצלחה בכל העניינים, לפרנסה ברווח ולזיווג הגון ליוסף בן שולה

שדכנית (לבחורים מגיל 30+): **א-ה - 21:00 - 22:30**
טל: 036766049

שידוכי "חסדי חיי שרה" בימים ג', ד', ה'
בשעה **9:00 - 10:00** **058-3297225**
ניתן לפרסם ספרים בתוכנת אוצר החכמה ועוד
c9595@okmail.co.il

מוהל מוסמך לשם שמים (בחינם) בהמצלת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסמך לשם שמים, תלמידו של הרב אורי: 0583207037. אברך מוהל מוסמך לשם שמים 0527646963.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת יום כיפור והאזינו תשפ"ג

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

יום הכיפורים

ראיתי בספר הנותן אמרי שפר לרבי ישעיה נפתלי בן הרה"ק רבי דוד'ל דינובער נכדו של הבני יששכר, ע"פ מש"כ בבית אהרן בשמו של הרה"ק רבי ברוך ממעזבוז זי"ע שכל האכילות שאוכלים בעיוה"כ הוא תיקון לכל האכילות של כל השנה. וכן אי' במדבר קדש להשר שלום מבעלזא זי"ע, שזה מתקן על כל האכילות והשתיות שלא היו כראוי.

וביאר שם איך הוא סדר התיקון, שהרי לשון הגמ' הוא 'ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב, וכי בתשיעי מתענין והלא אין מתענין אלא בעשירי, אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי'. והפירוש הפשוט ככתוב בספר החינוך, כיון שאנו מתענין בעשירי, רצה הקב"ה שיהיה לנו כח להתענות, וצוה לאכול בעיוה"כ.

אמנם מחשבה זאת כל ישראל מגדול ועד קטן מכוונים לכוונה זאת שיהיה לנו כח להתענות ביוה"כ, לעמוד בביהמ"ד כל היום. וכל כוס שאנו שותים הוא כי רצון ה' הוא שיהיה לנו כח להתענות. וכל ישראל מכוונים על כונה זאת.

והנה האכילה והשתיה של כל השנה מלבד עבודת ברור הניצה"ק והעלאת המדות שיש באכילה ושתיה, לקרב חלקי הקדושה שיש בניצה"ק שבמאכלים, הרי בשו"ע סי' רל"א כתוב בפשטות 'בכל דרך דעהו' שבכל עת שהוא אוכל ושותה יכוון כדי שיהיה לו כח ללמוד ולהתפלל ולעבוד את ה'. והוא מלבד העלאת ניצוצי אהבה. וכשאדם מכוון לאכול ולשתות שיהיה לו כח לעבודת הבורא, אינה פיגול, שהרי קיים מש"כ בשו"ע, ולאחר מכן הוא מתפלל בזה הכח, והנה בולקע נתהפכה לנקדישך.

אך מכיון שלא קיימנו דברי השו"ע כל השנה, הנה בא יום אחד שכל ישראל מכוונים כונה זאת, הרי שהוא ממש תיקון שלם לכל אכילתנו במשך כל השנה שלא זכינו לכוון שיהיה לנו כח לעבודת הבורא, וזהו שלימות התיקון, בדבר שקלקלת, בו אתה מתקן.

ופעם אחת בשנה יש מצות עשה דאורייתא לקיים מצות סי' רל"א, ובכתבים כתוב שיש לאכול כמו שני ימים, וכתבו הספה"ק איך אפשר לאכול כמו שני ימים, אנה יכנס כל המאכלים האלה? אלא שמספר הסעודות שאין אוכלים ביוה"כ, הרי סדר הפשוט הוא לאכול בוקר וערב, בעיוה"כ אוכלים בבוקר, ובמקום סעודת הערב מקדימים לאכול בסעודת המפסקת, כמ"ש בגמ' פאה שהעני נכנס לאכול פתו מקודם, וכן סעודת לילה דיוה"כ הרי אנו אוכלים במוצאי יוה"כ, ונשאר לנו סעודה אחת שהחסרנו והוא סעודת הבוקר דיוה"כ.

והנה ארז"ל 'צריך אדם לאכול שני שלישי מכדי מלאו, והיה לנו לאכול ב' שלישים בסעודת הבוקר וב' שלישים בסעודת המפסקת, ובזאת אנו משלימים את סעודת הבוקר דיוה"כ ע"י שנאכל סעודה מלאה בעיוה"כ אחת בבוקר ואחת בסעודת המפסקת, והרי השלמנו עוד ב' שלישים, ונמצא שלא החסרנו כלום. ואכילה זאת היא כלי להאור של יוה"כ.

נחזור לדברי הנותן אמרי שפר, אם היה כתוב בתורה 'ואכלתם בתשיעי', לא היינו שומעים את התיקון על קיום סי' רל"א, לכן כתוב בתורה באופן כזה שיבין האדם שהוא אוכל כדי שיהיה לו כח להתענות, וזש"כ 'ועניתם', שתאכלו כדי שתתענו, לא כמו גוי שאוכל סתם, אלא יש עבודת ה' באכילתו, יהודי אין אכילתו מפורשת, אלא כתוב בה לשון ועניתם, שהיא הכונה הפשוטה שאוכל כדי שיוכל להתענות, וזה יהיה נחשב לו כמתענה. ובזה מתקן מה שלא קיים כל השנה מש"כ בסי' רל"א, ובזה עבד את ה' באכילה ושתיה דעיוה"כ, ונחשב לו ממש שהתענה, כיון שאכל רק כדי שיוכל להתענות. וזהו הנהגתנו כל השנה, אלא כל השנה אין בזה מצות

עשה מפורש, משא"כ בעיוה"כ, מתקנים כל כוס קפה שבמשך השנה שלא כווננו כראוי, כי עתה בכל אופן יש לכל אחד חלק ונחלה בכוונה זאת. ועי"ז יתעלו כל האכילות ושתיות דכל השנה,

(הגרמ"י רייזמן - ח' תשרי ע"ז)

שבעת ימים קודם יום הכיפורים מפרשים כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין (מסכת יומא א, א)

למה נקראת שמה "לשכת פלהדרין"? נאמר בגמרא (יומא ח, ב) שהוא על שם "פקידי המלך", ש"פלהדרין" בארמית זה פקידים, ולמה פקידים? כיוון שבזמן בית שני שמשו כהנים גדולים שאינם ראויים, והיו מסתלקים מידי שנה בשנה, וכל שנה היה כהן גדול חדש, ודרכם של פקידי המלך שהיו מתחלפים מידי שנה בשנה, לכך נקראת שמה פלהדרין.

בספר ציוני תורה כתב: יש להבין, מה היה הצורך לקבוע שמה של הלשכה על שם פרט זה?

יתכן שרצו לעורר בזה את הכהן גדול, כשבא להתכונן לעבודת היום של יום הקדוש, שיתן אל ליבו שעלול הוא להישאר כפקיד המתחלף מידי שנה בשנה, ואם אינו ראוי לכך אולי יפרוש בעבור זה, לכן, תיכף כשהגיע לבית המקדש הודיעו לו שעתה הולך הוא לשהות שבוע ב"לשכת פלהדרין" - לשכת הפקידים המתחלפים מידי שנה.

[יש לציין דבר פלא ש"פלהדרין" עולה בגימטריה כמניין "סנהדרין"]

(ציוני תורה)

אין התשובה ולא יום הכפורים מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום כגון מי שאכל דבר איסור וכו' וכיוצא בהן. אבל עבירות שבין אדם לחבירו כגון החובל את חבירו וכו' או גוזלו וכו' אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו אע"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו (רמב"ם הל' תשובה ב, ט)

יש לעיין בלשון הרמב"ם, מה שכתב פעמיים שיש לבקש מחילה, שמתחילה כתב "וירצהו", ולאחמ"כ כתב שוב "צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו".

ביאר בזה בשו"ת "דברי יציב" (או"ח ב, סימן רנח), שכמו שמצינו בתשובה על עבירות שבין אדם למקום שיש ג' תנאים: עזיבת החטא, חרטה וקבלה לעתיד. כך ב"בין אדם לחבירו", צריך את ג' התנאים, עזיבת החטא, חרטה וקבלה לעתיד, וזה מה שכתב הרמב"ם "שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו" היינו: "עזיבת החטא", ומה שכתב "וירצהו" היינו: "קבלה לעתיד", ומה שכתב "ולשאול ממנו שימחול לו" היינו: "חרטה".

(דברי יציב)

ועייתם את נפשותיכם

מקשים העולם, מדוע נקרא עינוי מאכילה ושתיה "עינוי נפש", הלא זהו עינוי של הגוף, ואילו הנפש אינה מתענה בזה.

קושיא מעין זו הקשו לגבי תלונת בני ישראל על המן: "ועתה נפשינו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו", וגם כאן לכאור' אינו מובן מדוע אמרו "נפשינו יבשה", והלא הם דברו על עניין האכילה שהגוף הוא זה שנהנה ממנו?

ומתרצים בשם הרב מטשיבין זצ"ל, שהרי על המן בירכו רק ברכה אחת - "המוציא לחם מן השמים" לפני אכילתו, וברכת המזון לאחריו, אך ברכות בורא פרי העץ, אדמה ושהכל, בורא נפשות ואשר יצר - לא יכלו לברך, ממילא גם הנפש היתה יבשה.

הוא הדין לגבי יום כיפור. זהו היום היחיד בשנה שבו כמעט בלתי אפשרי לברך מאה ברכות, ולכן יש בו גם עינוי הנפש.

שש ועירה דם הפר בדם השעיר (עבודת כהן גדול)

כתב בספ"ה"ק ויחי יוסף (פר' שמיני) "ונראה לפרש בס"ד, עפ"י מה ששמעתי משמיה דאדמו"ר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע שאמר לפרש מאמרו הפייטן בסדר העבודה דיוה"כ שש ועירה דם הפר לתוך המזרק שבו דם השעיר וכו' דאינו מובן לכאורה מה ענין שש דקאמר בעבודה זו דייקא?

ופי' מרן זי"ע דהכה"ג עשה לעצמו חשבון הנפש, איך כפרת כל ישראל תלוי בו, והוא בעצמו הרגיש בנפשו שעדיין לא תיקן את אשר עליו לתקן, ואיך יזכה שעבודתו תהי' מקובלת. ומאוד הי' לבו נשבר בקרבו ע"ז, עד שמצא לו התחזקות שיכלול תשובתו בתוך תשובת הרבים, ובזכותא דרבים גם תשובתו ועבודתו הנוגע לתיקון נפשו תתקבל.

והנה הפר הי' בא בשביל כפרת כה"ג וביתו, והשעיר בשביל כפרת כל ישראל, וציוותה תורה לערב דם הפר ודם השעיר לרמוז דהכה"ג צריך לכלול ולאחד תשובת עצמו עם תשובת כלל ישראל, וזה נתן להכה"ג חיזוק ושמחה, והיינו דאמר הפייטן דבהגיע לעבודה זו שש שמצא לעצמו התחזקות ושש ע"ז כשעירב דם הפר המורה על תשובתו עם דם השעיר המורה על תשובת כלל ישראל, עכת"ד"ק". (ויחי יוסף)

בספר "סימן טוב" הביא: בתקופה הראשונה אחרי הסתלקות כ"ק מרן אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זי"ע היה לבו של ממלא מקומו כ"ק מרן מהר"א זי"ע שבור מאוד בקרבו, ופעם אחת לפני כניסתו לביהמ"ד, התבטא מרן זי"ע ואמר, שאצל הכהן גדול בעבודה של יוה"כ"פ נאמר "שש ועירה דם הפר בדם השעיר", שאפילו שדם הפר היה הרבה יותר מדם השעיר, נחשב שהוא משניהם, כי הדם המועט של השעיר לא מתבטל, ומכאן למדו חז"ל (חולין צח, ב) ש"מין במינו אינו בטל".

והנה, הכהן גדול היה נבוך בדעתו מה שהוא נבחר מכל ישראל לעשות העבודה ביום הקדוש, למרות שישנם כאלו שהם במדרגה יותר גדולה ממנו, אבל היות שמעבודת יוה"כ"פ נלמד ש"מין במינו לא בטל", נחה דעתו, שאע"פ שיש גדולים וחשובים ממנו אבל לא נתבטל מהם. לכן "שש וערה" הכהן גדול, דהיינו ששמח ונתנחם בזה.

הפטרות יונה

הטעם שקוראים ביום כיפור הפטרות יונה, כתב בספר "עטרת משה", שבזה אנו מעוררים מליצה טובה עלינו, שכן כשהיה יונה בים, והיתה הסערה הגדולה, בקשו המלחים לידע בשל מי הסער הגדול הזה, וגם אחרי שנודע להם בשל מי הוא, כפי שעלה בגורל וכפי שהודה יונה בעצמו, עדיין התאמצו מאוד להצילו, כדכתיב "ויחחרו האנשים להשיב אל היבשה ולא יכלו וגו'" ויקראו אל ד' ויאמרו אנא ד' אל נאבדה בנפש האיש הזה", וגם אמרו "ואל תתן עלינו דם נקי". והרי כבר ידעו שרק בשבילו הם כמעט טובעים, אעפ"כ קראו "דם נקי", ומזה יוצא ביום הדין המלצה כלפי מעלה שכמה שרק חטאו והדין נתונה להיחרץ, כמה שמשמייים ירחמו אלף אלפי פעמים יותר מאותם מלחים גויים ופשוטי עם.

עוד מוסיף, כמה מוסר עלינו ללמוד מפרשה זו איך לחוס ולדון כל אחד לכף זכות, גם אחרי שמשערים דברי חובה עליו, ואפי' אם יוצא לו על ידי חבירו סכנת נפשות ממש, עדיין לדונו לכף זכות.

(עטרת משה, יום כיפור)

פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום.

בתפילת נעילה מזכירים תפילה ובקשה זו, ואף מוסיפים וחוזרים בקיצור על כל הפזמונים והסליחות של כל הימים שעברו.

ביאר בספר **עטרת משה**: הטעם שחוזרים על הפזמונים, מובא בספרים שזה כמו שחוזרין על עניינו של שטר בשיטה אחרונה, טרם החיתום.

והוסיף עוד לבאר, עפ"י המובא בספר "כנסת ישראל", בשם הגאון הצדיק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע, שפעם בא איליו אחד מאנשי שלומו, שהיו לו כמה וכמה עניינים וספיקות שרצה להעלותם לפני רבו, וכאשר ניגש אל רבו, נשכחו ממנו כל העניינים עליהם רצה לשוחח, וחזר לביתו. לאחמ"כ נזכר שוב, כי היו אלו דברים מאוד חשובים לו, וחזר אל רבו. והנה כשנכנס אל הרבי, שוב נשכחו ממנו כל העניינים, כך כמה פעמים, שכשחזר לביתו נזכר וכאשר שב אל רבו שכח. עד שפנה אל הרבי ושאלו מה הפשט בזה, ולמה שוכח הכל כשבא לשאול.

ענה לו, שמצינו אצל הכהן גדול כשהיה נכנס לקודש הקדשים היה מתפלל רק ביציאתו תפילה קצרה, ולכאורה זה דבר פלא שאחרי כל ההכנות לקדושת יום הכיפורים, וכבר זכה להיכנס לפני ולפנים הפעם היחידה בשנה שלא יתפלל אלא ביציאתו? ומה מתפלל? תפילה קצרה?! ראוי היה שישפוך שם תחינתו ותפילתו על צרכי בני ישראל המרובים? (והגדת)

ובנותן טעם להביא כאן את מה ששאלתי פעם את הגר"ח קנייבסקי (שליט"א) [זצוק"ל] על דברי הגמרא (יומא ד, ב) שעוד לפני שדיבר ה' עם משה במעמד הר סיני, הוצרך משה להמתין בתוך הענן ששה ימים, כדי למקר אכילה ושתייה שבתוך מייעיו. ושאלתי להגר"ח, מדוע הוצרך למרק אכילה ושתייה שבמעיו, הלא אכל רק מן, והמן נבלע באיברים?

וענה הגר"ח, שמשא רבינו כנראה קנה אוכל מהגויים בסביבה, כמו שכתוב על בני ישראל שעשו כך. ועל זה שאלתי: אם למשה רבינו היתה אפשרות לאכול מן שהוא לחם רוחני שמלאכי השרת ניזונים ממנו, כיצד הלך לקנות מהגויים אוכל?! וענה הגר"ח שמשא רבינו רצה להרויח את הברכות שיברך על אותם מאכלים, שכן על ה"מן" היה מברך המוציא וברכת הון. וכשקנה מהגויים הרויח ברכת "מזונות" העני' "האדמה" 'בורא נפשות' 'יאשר יצר'.

שטן ביומא דכיפורי לית רשותא לאיסטוני (מסכת יומא כ, א)

בעל אמרי השכל מפרש בדרך צחות את המאמר "שטן ביומא דכיפורי ליה רשות לאיסטוני", על פי מה שאנו רואים אצל בעלי לשה"ר, הלומדים פרטי הלכות לשה"ר, וכולם יודעים אותם שאינם מדברים לשה"ר, ובכל זאת בבוא איש לשאול אותם על איש אחד מה טיבו, יענו בפי תמים "מה אעשה, אסור לדבר לשה"ר..." ודיו הלכות במענה הזאת את האדם הנשאל עליו חרם, כי מובן של המשיב הוא שיש ויש מה לדבר, אמנם אסור לדבר לשה"ר, כי זולת זאת היה עונה אינני מכיר אותו, כן גם השטן בבואו ביוה"כ לפני הבו"ת אומר "לית לי רשות לאיסטוני" ולולא זאת הייתי מספר מהחדשות שראיתי היום בנהרדעא אבל מה אעשה פי סגור היום... וממילא עושה גם ביו"כ עבודתו ומשטין ברמז.

(לקוטי בתר לקוטי)

אשמנו בגדנו גזלנו

בספר "לקוטי יהודה" מביא בשם ה"שפת אמת" שהטעם לכן תיקנו את סדר ה"אשמנו" בסדר של א' ב', הוא משום שלולא זאת לא היינו יכולים לגמור מלמנות...

כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון

בעל תשובה התמרמר והתאונן בפני הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל על שהרבה לפשוע ולמרוד נגד השם יתברך, וגם אחרי ששב בתשובה חזר לפעמים על העבירות, כיצד - הוא דואג - תקובל עוד תשובתו?

הרגיעו הצדיק בדברי תפילת יום הכיפורים, וכה אמר: הברכה האמצעית שבשמונה עשרה מסתיימת כך "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור", לכאורה לפי דקדוק הלשון היה ראוי לומר כי אתה סולח לישראל ומוחל לשבטי ישורון?

אלא, שרצו מתקני התפילה לחזקנו ולעודדנו שסליחתו ומחילתו של הקדוש ברוך הוא אינו ענין חד פעמי, כי אם שדרכו לסלוח ולמחול כל אימת שיחזור יהודי בתשובה, ומצינו בגמרא בבא מציעא (דף ל"ג) שדרשו על הפסוק "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו" (שמות כג ה) "רובץ ולא רבצן" (כלומר, החיוב של עזוב תעזוב עמו, הוא רק בחמור שבמקרה רובץ כעת, אבל אם דרכו של חמור זה הוא לרובץ תדיר, אין חיוב לעזוב עימו). נמצאנו למדים מכאן שכשישן בסוף התיבה משמעותה היא שזה דבר שנמשך תמיד.

לפי זה, אומרים אנו בדקדוק רב: "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור" כי ה' יתברך אומנתו לסלוח ולמחול שוב ושוב. (חיים שיש בהם)

על חטא שחטאנו לפניך בבלי דעת

היצר הרע קרוי "מלך זקן וכסיל" (קהלת ד, יג). ואמרו במדרש "למה קורא אותו 'מלך'? שהכל שומעין לו. ולמה קורא אותו 'זקן'? שהוא מזדווג לו מילדותו ועד זקנותו. ולמה קורא אותו 'כסיל'? שהוא מלמד לאדם דרך רעה".

ואינו מובן: אמנם מדריך לדרך רעה, אבל בכזו חכמה, בעורמה כה רבה, בתחכום עצום ורב. ואיך מכנים אותו בשם "כסיל"?

והתשובה: כשקוראים לאדם: "מלך אנגליה", פירושו שהוא מלך על אנגליה. וכשאומרים: "מלך ספרד", מלך הוא על ספרד. וכשקוראים ליצר הרע "מלך כסיל", הרי הוא מלך על כסילים. כי מי כסיל כשומע לקולו ומאבד עצמו משני עולמות!

(והגדת)

ואז יתקיים לפני ה' תטהרו.

כוחה של תפילה ישראל

נסיים בסיפור שסיפר רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל מגדולי אמריקה, אודות כוחה של תפילה ומעשים, אגיואלדיגע מעשה.

בעיר סובאלק התגורר אדם רב גדול מגאוני הזמן שחיבר ספר: "שאלות תשובות עמודי אור". בכל 'תשובה' הלכתית בספרו הוא מסיים בחתימת שמו בתוספת: "העלוב".

(הנצי"ב מולאזין היה חותם "נפתלי צבי - העמוס בעבודה", וגאון זה חתם "העלוב"), מה הבסיס לחתימה תמוהה זו?

על כך סיפר רבי יעקב קמיניצקי.

טבו של רבה של סובאלק, היה גביר ונגיד נכבד. הוא התפרנס ממכרז מכירות גדול של הימים ההם, בו בקרו רבים ונכבדים שרכשו את סחורתם. גם הגבירים הגויים נכנסו בשערי מרכז המכירות. הפריצים של העיירות מסביב ביקרו הרבה בחנות. וילך האיש הלך וגדול, עשירותו היתה לשם דבר. והקנאה בעקבותיה...

כאשר הקנאה אוכלת את הלב, החלו לדבר סרה על בתו של הגביר... היא, הבת, עסקה גם כן במכירת סחורות בחנות של אביה. ובעלי לשון הרע ומוציאי שם רע אמרו: "הפריצים הרי מסתובבים שם כל כך הרבה ובוודאי יש לה קשר איתם", לשון הרע, מי שלא יודע, הוא לפעמים כאש בנעורת, נורא ואיום, התוצאה הייתה: כל שידוך שהציעו לה, צד הבחור התעניין בעיירה ומיד שמע את הרינונים עליה, ואין שידוכים.

השנים חלפו. שנה שנתיים, - חמש שנים. הבת כבר בגרה והכאב גדל. האב היה אערליכער איד וידע כי בת ישראל אין לה לשבת גלמודה, וכדאי לה שידוך פשוט ולא לשבת בדם. הוא התאמץ להשיג לה לפחות שידוך פשוט. אך גם שידוך כזה היה קשה למצוא לה... מי יהיו להתחתן עם בת ישראל לא כשירה.

בסופו של דבר הוא מצא בחור שנאות להנשא עם בתו - "אהרון דער שמייסער" (=אהרון המצליח) בחור שמגיל שנה שנתיים הסתובב ללא מסגרת, ללמוד לא ידע, וברבות הימים השכיר את עצמו לבעלי העגלות של העיר - להכות את הסוסים, מאי משמע? כאשר העגלון מתעייף, התיישב הוא להחליף אותו ולהצליף את הסוס. אתם כבר מבינים איך הוא היה נראה. למעשה, אחד מבעלי העגלות בעיר היה אפטרופוס עליו. וכאשר הגביר אבי המדוברת הציע את בתו באונו העגלון, הוא לא הביע את הסכמתו על אתר, רק לאחר שבוע נתן את הסכמתו.

נו, ברוך ה', הם באו בברית האירוסין.

הימים חלפו, יום הנישואין הגיע.

בת הגביר עם אהרון דער שמייסער. עלבון. התאספו בחצר בית הכנסת לעריכת חופה וקידושין כאשר שמחה ועלבון משמשים בערבוביה.

רגעים ספורים לפני שהחתן בא לכסות את פני הכלה. נעמדה הכלה על רגליה ובמעמד כל האורחות שהצטופפו באולם, דיברה לפני מי שאמר והיה העולם - הקרוב "לכל אשר יקראוהו באמת":

"רבונו של עולם אתה יודע כי אני בת ישראל כשירה, ונקייה מכל רב. אתה יודע! לכן בזכות זאת, אני מבקשת ממך, שתתן לי ילדים כשרים ונקיים מכל רב". והדמעות עלו עד לב השמים.

מאותו זיווג נולדו לה ארבעה ילדים. שארבעתם היו מגדולי הדור ממשי, אחד מהם הסובאלקער רב: הגאון בעל "עמודי אור" זצוק"ל.

ומכאן רמז לחתימתו בכל תשובותיו "העלוב". בזכות העלבון שליוה את אמו, הוא ואחיו זכו למה שזכו.

הנה כח תפילה.

"ואמרו חז"ל "אשרי מי שחושדין בו ואין בו".

ה' יעזרנו שלא נזדקק חלילה לביזיונות, בשביל להצליח מחמתם. ונזכה לתשובה שלימה ולגאולה שלימה לנו ולכל כלל ישראל במהרה בימינו.

(להגיד)

ויאמר אליהם שאוני והטילנו אל הים וישתק הים מעליכם כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם (יונה א, יב)

רבי שלום שבדרון זצ"ל

אלא, העניין הוא, שכאשר הגיע הכהן למקום שיש בו כזאת השראת אור השכינה עצומה ונשגבה, נשכח ממנו כל עניני גשמיות מהעולם השפל הזה. ורק ביציאתו משם כשהתחיל להיפרד מהקדושה, נזכר מעט מצרכי עם בני ישראל, והיה מתפלל תפילה קצרה, כיוון שגם אז היה בעיניו כטפל כל ענייני הגשמיות. וכך הוא כשבאים אל הצדיק ששוכחים כל דבר גשמי. ובזה רמזו "ובהגיע וגו' לבא אל המלך לא בקשה דבר. עד כאן מספר כנסת ישראל".

עפ"י זה מבאר בעל עטרת משה, שבמשך היום הקדוש אינו יכול לפצות פה ולבקש על צרכיו הגשמיים מחמת עוצם קדושת היום, ורק לעת הנעילה כשכבר פנה יום מתעורר ומקיץ מגודל האור והאהבה ששגה בה כל היום, ואז כמו הכהן גדול, מתפלל תפילה קצרה, במעט מילים המחזיקים את המרובה. וזה כוונת אומרו: "היום יפנה וכו' נבואה שעריך" שרק כעת בא עם בקשותיו אחרי שפנה יום.

(עטרת משה, יום כיפור)

מאוצרות המגידים

"אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, שנאמר (יחזקאל לו) זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר (ירמיהו יז) מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים - אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל" (יומא דף פ"ה במשנה).

תפילת הכלה שעלתה לשמי שמים עם דמעותיה

רבי שלום שבדרון / מתוך וועד לתלמידים משיבת חברון

"אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, וכו' מה מקוה מטהר את הטמאים - אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל"

יש להבין מדוע רבי עקיבא כופל את הלשונות ברישא של המשנה ובסיפא של המשנה: "לפני מי אתם מטהרים" ושוב "ומי מטהר אתכם", גם בפסוקים מביא רבי עקיבא ב' פסוקים "זורקתי עליכם מים טהורים" ופסוק נוסף "מקוה ישראל ה'".

ידוע שישנם שני סוגי טומאות של בני אדם, וב' סוגי טהרה להם.

האחד, טמא שנטמא ממת. וטומאתו שבעה ימים, ויש להזות עליו אפר פרה (שלישי ושביעי) אח"כ הוא מוסיף לטבול במקוה ונטהר.

ישנה טומאה קלה יותר, הנטמא בשרץ, שטומאתו רק יום אחד, ואינו זקוק להזאה מהכהן. הוא טוב במקוה ונטהר.

רבי עקיבא מתחיל ואומר: "אשריכם!", אשריכם, "לפני מי אתם מטהרים" אלו האנשים הגדולים המטהרים את עצמם, האנשים המסוגלים להיטהר בכוחותיהם. כי במשך ימות השנה אולי חטאו חטא קטן, ומיהרו וטיהרו את עצמם, רצים למקוה של הנפשות, ומטהרים את עצמם: "אתם מיטהרים".

אבל יש אנשים השקועים בטומאה עמוקה יותר מטומאת מת (רשעים בחייהם קרויים מתים) הללו הטמאים כטומאת שבעה, צריך להזות עליהם מאפר פרה. וידוע כי האדם שמזים עליו אינו עושה מאומה למען טהרתו, אלא רק עומד והכהן מזה עליו, היינו: "ומי מטהר אתכם" - הקב"ה מטהר אותנו.

ועל שתי הטומאות הללו מביא רבי עקיבא שני פסוקים.

הנה מגיעים עשרת ימי תשובה, שבהם הקב"ה מכניס התעוררות בלבבות, ושומעים בלב את הקול הקורא: "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' - וירחמהו, ואל אלוהינו כי ירבה לסלוח". הוא זורק עלינו התעוררות אפילו על אלו שאין להם כח להתעורר לבד "זורקתי עליכם מים טהורים" וכאשר ה' מעורר אותנו, רבים מגיעים אל הדרגה היותר גבוהה של טהרה, להיות מסוג האנשים שנוותר עליהם רק טומאת שרץ ויש להם אפשרות לטהר את עצמם על ידי כניסה למקוה מים. הם נכנסים למקוה של הקב"ה ומיטהרים "ואומר מקוה ישראל ה' מה המקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל".

אשריכם ישראל!

אך אסור לנו לשכוח, כי מה שתלוי בנו, בטבילת מקוה, מאוד יש להיזהר, היינו, שלא יהיה בבחינת "וטובל ושרץ בידו" אלא לזרוק את החטא, כמו כן, להיכנס בתוך המים, שלא ייצא אבר אחד החוצה, ואז הכפרה והטהרה רבה.

נאמר שלוש התבוננויות אודות יום הכיפורים.

רבי חיים קנייבסקי (שליט"א) [זצוק"ל] כותב, כי כאשר שב מהלוויתו של רבי אליהו דושניצר זצ"ל מפתח תקוה, אמר לו החזון איש – "הנך שב מהלווייתו של אחד מל"ו צדיקים שבדור".

והוא, הרב דושניצר זצ"ל היה המשגיח שלנו בישיבת לומז'א בפתח תקוה.

הייתי אז צעיר אולי בן ארבע עשרה, אינני זוכר את כל דברי העמקות שדיבר איתנו באותו וועד, לפני יום כיפור, אבל מה שאני זוכר אומר לכם.

באותה שעה לא האמנתי שהוא – הצדיק הזה, מספר לנו כזה סיפור, שגרם חיוך לבחורים צעירים כמותנו, וכה אמר:

אתם נודעים בוודאי, מה הם הרגעים של לפני כניסת יום הכיפורים – כל נדרי, ותפילה זכה שלפניה, - מי לא מתעורר. אבל החסידים, מעריכים ומחשיבים מאוד את העניין של שמחה (ואני אומר שוב שאינני זוכר את כל ההסברים, הייתי צעיר, רק זכורני כי התפעלתי שהוא מדבר איתנו כך) כולם כבר מתעטפים בטליתות ואחרים כבר הולכים עם מחזורים לבית הכנסת, והנה קבוצה של שלושה ארבעה חסידים הולכים לכיוון אחר, - להספיק עוד טבילה במקווה לפני יום הקדוש, והולכים בשמחה.

כאשר חזרו מהמקווה הם חלפו ליד שער של בית כנסת (של הליטאים). הציע אחד מהם לחביריו – "האם אתם רוצים לראות דבר מעניין, באו אצרי".

הם נכנסו לבית הכנסת של המתנגדים, הלכו אחריו. הוא ניגש לאחד היושבים קרוב לפתח, יהודי שהיה עטוף בטלית מעל ראשו ואמר תפילה זכה לפני כל נדרי. החסיד הנועז הזה הגביה מעט את הטלית מעל ראשו של היושב, הכניס את ראשו שלו מעט פנימה והוציא למולו את הלשון שלו...

"הצדיק" הזה מרוב כעסו סטר לו על לחיו – נתן לו צווי פעצ' = שתי סתירות...

הסתובב החסיד אל חביריו ואמר להם: נו, תפילה זכה בדמעות על העיניים...

ע"כ הסיפור, אינני זוכר בדיוק את מוסר השכל שאמר לנו.

מורי ורבותי. קורה שיושבים ואומרים תפילה זכה "הריני מוחל" ולפתע בא מישהו ומבזה את חבירו צועק לו: "זה המקום שלי! לך מפה! וכדומה, זה משפיל זה כועס וסוטר שניהם אומרים "הריני מוחל" הריני מוחל וסולח".

מסעודה המפסקת עד מוצאי היום

יהודי כאשר הוא, מתקדש ומיטהר לקראת היום הקדוש "לפני ב' תטהרו" אחרי שמסיימים סעודה המפסקת מברכים ברכת המזון (אני נזכר כיצד הרבי שלי אכל סעודה המפסקת. נכנסתי לביתו. הרבנית הגישה לו מרק. הוא אכל ועיניו נוטפות דמעות קדושות, לתוך המרק, טיף אחר טיף, וכך אכל: דמעות עם מרק... לא מרק עם דמעות, כ"כ בכה).

מתעטפים בטלית לובשים קיטל כמו מלאכים, כל נדרי ומעריב שמע ישראל ה' אלוקינו – ברוך שם כבוד, בקול רם כמלאכים. אחרי מעריב פרקי שירה ואומרים תהילים יש הנהגות כל הלילה.

שחרית, קריאת התורה מוסף, מנחה, מקיימים את כל חמשה העינויים הכתובים בתורה, מי יש לו זמן בכלל לדברים בטלים ביום הכיפורים – קודש מבואר ועד צאתו. – מצוה ועוד מצוה.

מתחילים נעילה ומגיעים עד "פתח לנו שער בעת נעילת שער" מסיימים "אבינו מלכינו" שמע ישראל, שבע פעמים – ה' הוא האלוקים, תקיעה גדולה, מסתכלים על השעון – אפשר להתחיל מעריב:

"והוא רחום יכפר עוון" מעריב, מגיעים ל"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" ו"ברוך שם..." בשקט. בלחש. שא... שא...

נשאלת השאלה: בתחילת יום כיפור אמרו בקולועכשיו לאחר יום ארוך וקדוש, עדיין לא טעמו כלום, עדיין עטופים בטלית, לאחר יממה שלימה כמו מלאכים והנה אומרים "ברוך שם" בלחש?!

תשמעו תירוץ.

חונתי זצ"ל היה חסיד והוא אמר בשם הבעש"ט הקדוש את המימרא הזאת "מחשבה דאדם היא אדם" וכי מה הוא האדם – רגליים? אולי ידיים? גם בהמה יש לה ידיים ורגליים, אם כן מה הוא האדם? הנשמה, והוא חושב עם הנשמה. אם כן "מחשבה דאדם הוא אדם": היכן שמחשבתו נתונה זה הוא.

על פי זה חייך ותירץ גם את השאלה הנ"ל:

בערב יום כיפור המחשבה נתונה למצוות היום הבא: אוכלים כדי לצום, שותים כדי לצום, כל המח עסוק ב"לפני ה' תטהרו" כמלאכים, לכן, אומרים ברוך שם כבוד – בקול רם. אבל במוצאי יום הכיפורים כאשר מתחיל מעריב, מה המחשבה אומרת? "עוד מעט כבר אפשר לשתות קפה" וליד הקפה? יהיה לי עוגה, עוגת קרם... אם כן המלאך נעלם... ברוך שם כבוד מלכותו – בלחש.

כי המחשבה היא אבן הבוחן למצבו האמיתי של האדם. יש כאלו שגם כאשר בוכים "ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד" או "פתח לנו שער בעת נעילת שער" חושבים רק על גשמיות: פתח לנו שער – פרנסה, ותן לנו שער – אוי פרנסה, חננו ועננו – שיהיה לנו הרבה כסף. פרנסה! אשתי שבה פעם מהכותל וסיפרה כי אשה אחת הכתה על אבני הכותל בחזקה, בקולות קריאה: "אוי רבונו של עולם, פרנסה! רבונו של עולם – תן פרנסה!".

נכון מבקשים על פרנסה, אבל שהקאפ (שהראש) לא יהיה רק בפרנסה, וכי מלאך זקוק לפרנסה?! עכשיו, ביום כיפור הרי אתה מלאך, נכון?...

עוד רגע אחד של יום כיפור

הרבי שלי נפטר בתחילת חודש חשוון.

ביום הכיפורים האחרון לחייו הוא צם כל היום, בסוף היום היה כמובן חלוש, ירד לביתו, וביקש שעשרה בחורים יתפללו איתו מעריב מיד בזמן המותר (ולא להמשיך בתפילה כמו בישובה) הוא ירד ואחריו עשרה תלמידים. אני לא הייתי שם. אבל העידו לי.

נותרו דקות ספורות עד מעריב. הוא ישב ליד השולחן וחשב מה שחשב. והבחין כי הבחורים משוחחים ביניהם על סתם. הוא הגביה את ראשו החלוש ואמר להם:

נאמר ביונה, כי הנביא אמר לנוסעי הספינה "בשלי הסער הזה, שאוני והטילוני אל הים" לשם מה הוא ביקש "שאוני" וכי הם לא ישאו אותו, בוודאי, כי אם הוא שוכב בירכתי הספינה, א"כ צריכים לשאתו לסיפון, יגביהו אותו ויטילוהו לים? התשובה היא:

"שאוני והטילוני" – תגביהו אותי מעל הסיפון, אל תשליכו אותי ישר לים אלא קודם הגביהו – "שאוני" מדוע? כדי להרוויח (להזכיר לעצמו ולאחרים מה הוא) עוד רגע של חיים, אל תזרקו אותי סתם כך כי אז יהיה לי עוד רגע של חיים...

בכך המשגיח שלנו רמז לבחורים להעריך עוד רגע של יום הכיפורים שהוא רגע גדול. (והם הזדעזעו אז ממשמעות נוספת של דבריו... על עוד רגע של חיים שלו באחרית ימיו).

רגע נוסף של יום כיפור – הוא רגע של נוסף של חיים. פתח לנו שער בעת נעילת שער – עוד רגע נוסף.

ברוך ה', ה' יעזרנו עוד ועוד, להתחזק ולעלות בתורה ובמידות טובות, שנה טובה וכל טוב וגאולה שלימה אמן.

(להגיד)

מחרת יום הכיפורים

כתב הארץ צבי מקוז'קולוב על מה שאמרו חז"ל שיש חביבות יתרה לתורה של תינוקות של בית רבן שיש להם הבל פה שאין בו חטא, נלע"ד שיתרה מזאת הוא הלימוד תורה שיש בין יוה"כ לסוכות, כי אין בנו חטא מאחר שזכינו לכפרת יוה"כ, וחיבה יתרה נודעת לנו שאנו מצווים ועושים, שלא כתשב"ר שאינם מצווים ועושים. ולכן סוגרים את החידורים של הילדים באלו הימים, כי הלימוד תורה של כל ישראל הם בבחי' הבל פה שאין בו חטא. ואמר זאת לאבני נזר והסכים לדבריו.

(הגרמ"י רייזמן – י"ב תשרי ע"ו)

כותב הרמ"א {או"ח סימן תר"י ס"ד} – יש שכתבו שנהגו ללבש בגדים

לבנים נקיים ביום כפור, דגמת מלאכי השרת; וכן נוהגין ללבש הקיטל שהוא לבן ונקי, גם הוא בגד מתים ועל ידי זה לב האדם נכנע ונשבר.

כותב השולחן ערוך {שם סימן תר"ט ס"ה} – יש שעומדים על רגליהם כל היום וכל הלילה.

כותב המשנה ברורה {שם} – וטעם העמידה, להיות דוגמת המלאכים.

עוד כותב השולחן ערוך {שם ס"ב} – בליל יום הכפורים ומחרתו

אומרים: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בקול רם.

כותב המשנה ברורה – בקול רם. דהוא שירת המלאכים, וביום הכיפורים גם ישראל דומין למלאכים.

נשאלת השאלה – ולמה שנצטרך להיות דומים למלאכים ביום הכיפורים?!

אמר לי יהודי שהסיבה מאד פשוטה, היות וכל השנה אנחנו מתנהגים כבהמות והיות והקב"ה רוצה להחזיר אותנו לדרך הישרה, לכן הוא אומר שיום א' תסטה: מהדרך ותהיה כמלאך – אז תהיה לך עוד תקוה לשוב ולהיות בנאדם.

המקור ל – 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' מובא בשני מקומות, הא' בדברי הגמרא והשני בדברי מדרש:

אומרת הגמרא {מסכת פסחים נו, א} – דאמר ר' שמעון בן לקיש כתוב בתורה על השעה שקיביץ יעקב את בניו לפני מותו {בראשית מט-א} ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם. ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכניה ולא היה יכול לגלות. אמר לבניו: שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו. אמרו לו בניו: שמע ישראל קראו לו בשמו ה' אלקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. נשאלת השאלה – מה פתאום בחר יעקב אבינו לומר דוקא את הפס' הזה?

אומרים המפרשים {שם}, היות ובוים הכיפורים אנחנו אומרים "כשהיו העם שומעים את השם המפורש יוצא מפיו של כהן גדול היו נופלים על פניהם ואומרים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'", כך כששמע יעקב אבינו את בניו אומרים 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', ייחד את השם ואמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

במדרש רבה בפרשת ואתחנן, מובאת סיבה אחרת: אומרים חז"ל {דברים רבה, פרשה ב, אות לו} – על הפס' 'שמע ישראל', רבנן אמרין, בשעה שעלה משה למרום שמע למלאכי השרת שהיו אומרים להקדוש ברוך הוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, והוריד אותה לישראל, ולמה אין ישראל אומרים אותו בפרהסיא, אמר רבי אסי למה הדבר דומה לאחד שגנב קוזמין מתוך פלטיץ של מלך, נתנה לה לאשתו ואמר לה אל תקשטי בה בפרהסיא אלא בתוך ביתך, אבל ביום הכפורים שהן נקיים כמלאכי השרת, הן אומרים אותו בפרהסיא, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

לא נדרש מאיתנו לומר 'ברוך שם כבוד' היות ואנחנו נקיים כמלאכי השרת, אלא על מנת להיות דומים למלאכים, והשאלה שנשאלת היא, מדוע נדרש מאיתנו להיות דומים למלאכים ביום הכיפורים? כדי לבאר את הדברים, נצטרך להקדים תחילה מספר שאלות, ולאחריהם נוכל לעמוד על ביאור הדברים:

אומרת המשנה {מסכת יומא פ"ח מ"ט} – עברות שבין אדם למקום, יום הכפורים מכפר. עברות שבין אדם לחברו, אין {כד} יום הכפורים מכפר, עד שירצה את חברו.

מספרת הגמרא {מסכת יומא פז, א} – רב הוה ליה מילתא בהדי ההוא טבחא רב היה לו דבר תרעומת על טבח אחד שחטא לו. לא אתא לקמיה לא בא הטבח אליו לבקש ממנו מחילה במעלי יומא דכפורי בערב יום הכיפורים. אמר איהו רב: איזיל אנא לפיוסי ליה אלך אני אליו כדי להתפייס איתו פגע ביה פגש אותו רב הונא בדרכו לטבחא. אמר ליה לרב: להיכא קא איזיל מר לאן הולך מר? אמר ליה רב: לפיוסי לפליניא להתפייס עם פלוני. אמר רב הונא: איזיל אבא למיקטל נפשא אבא [כלומר רב] הולך להרוג את הנפש! אזל וקם עילויה הלך רב ועמד על יד הטבחא. הוה יתיב וקא פלי יושא הטבח ישב ושבר עצמות של ראש של בהמה. דלי עיניה וחזייה הרים הטבח את עיניו וראה אותו. אמר ליה לרב: אבא את אתה אבא, זיל לית לי מילתא בהדך לך! אין לי דבר אתך. בהדי דקא פלי רישא בהיותו שובר עצמות ראש הבהמה, אישתמיט גרמא ומחייה בקועיה וקטליה נשמטה עצם, והכתה את הטבח בגרירתו והרגתו.

נשאלת השאלה – מאיפה לקח רב את ההלכה, שאדם שפגע בחברו צריך להמציא את עצמו אל החבר כדי שימחלו לו?! מיששה פגע בי, אז אני צריך ללכת אליו בעצמי כדי שהוא יבקש ממני מחילה?! והרי ידועה האמרה 'הרוצה את הרב – יבוא אליו', אם אתה פגעת בי – תבוא אתה אלי ותבקש מחילה!

אומר ר' איצ'לה בלאזר בספרו כוכבי אור, שרב למד מהנהגתו של הקב"ה, שנאמר {דברים כח, ט} והלכת בדרכיו – מה הוא רחום אף אתה רחום. מה הוא חנון אף אתה חנון; היות ואלו ימים שבהם הקב"ה קרוב אלינו ביותר, ומוטלת עלינו החובה לפייס אחד את השני, התבונן רב – "אנחנו פוגעים בקב"ה והוא בא להתפייס איתנו – איפה מצאנו דבר כזה?! ואם כך נוהג הקב"ה, על אחת כמה וכמה שאנחה כמותו!" – ולכן הלך אל הקצב כדי להתפייס איתו.

אילולי דבריו של ר' איצ'לה, יש להבין מה מונח כאן שרב הלך אל הקצב כדי לפייסו. לכאורה, הקצב היה צריך לבוא אל רב כדי להתפייס! כדי לבאר את הדברים, אקדים הקדמה מדבריו של המתנת חיים:

בא השולחן ערוך {א"ח סי' תר"ו} ומביא סימן שלם על חיובו של האדם לפייס את חברו לפני יום הכיפורים.

שואל המתנת חיים, השולחן ערוך והטור מעולם לא התעסקו בהלכות תשובה. אלא מי שעסק בהלכות הללו, היה דוקא הרמב"ם. אם ככה, מה התייחדה ההלכה הזאת, שהאדם חייב לפייס את חברו, שדוקא אותה בחרו השולחן ערוך והטור להביא, ולא את שאר הלכות התשובה כמו החרטה היודי ונתינת הצדקה?

שאלה נוספת שצריכה ביאור: ביום הכיפורים ישנה רשימה שלימה של 'על חטא' – מתחילים ממנחה של ערב יום הכיפורים, ממשכים בערבית – שחרית – מוסף – מנחה, ובתפילת הנעילה כבר אין את זה, אלא ישנו נוסח אחר – לא ע"ז, לא גילוי עריות, לא שפיכות דמים ולא חילול שבת, אלא "למען נחלל מעושק ידינו": הדגש העיקרי בתפילת הנעילה הוא דוקא על הגזל! נשאלת השאלה – ישנם עבירות הרבה יותר חמורות מגזל, כגון חילול שבת. אז למה א"כ מאזכרים דוקא את ענין הגזל ולא עבירות חמורות יותר?

שאלה נוספת שצריכה ביאור: בני עדות אשכנז, מאזכרים בתפילת המוסף את הסתלקותם של עשרה הרוגי מלכות, ומבקשים מהקב"ה שבזכותם נזכה לצאת זכאים בדיון, והשאלה שנשאלת היא, איך בדיוק עשרת הרוגי מלכות קשורים ליום הכיפורים, שבחרו לאזכר אותם בתפילת המוסף? ואם נאמר שמחפשים אנשים שמסרו עצמם על קידוש השם, אפשר למנות את האבות הקדושים, או חנה ושבעת בניה?

בא המשך חכמה בפרשת 'אחרי מות', ומגלה לנו את צפונות יום הכיפורים:

שואל המשך חכמה, מה פירוש הנוסח שאנו אומרים "כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון"?

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין ק"ב, א} – אמר ר' יצחק: אין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע ליטרא של עגל הראשון, שנאמר {שמות לב-לד} ובוים פקדי ופקדתי עליהם חטאתם – היינו, כל סבל של יהודי בעולם הזה, עד בואו של משיח צדקנו, יש בו משהו מחטא העגל.

מחלק המשך חכמה את הנוסח הזה לשני חלקים – הא' ב'בין אדם לחבירו' והב' ב'בין אדם למקום':

אומר המשך חכמה {פרשת אחרי מות} – והנה אמרו במדרש משלי {שוחר טוב סימן א}: ר' אבין אומר, בכל דור עדיין חטא של מכירת יוסף קיים. ונמצא, דהכפרה על האומה בכללה לפני ולפנים עדיין שם רושם החטא ממכירת יוסף. ולכן לשון של שעיר המשתלח משקל שתי סלעים, רמז למה שאמרו בשבת פרק קמא {י, ב}: אמר רב, לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מית שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. ולכן יתכן כי הכפרה היתה לפני ולפנים בבית הכפורת וההיכל, מקום של בנימין, משום שהוא לא היה בחטא של מכירת יוסף, ולכן לא היה בעזרה חלקו של יהודה. וקרוב לזה מפורש בספרי ברכה {סוף פרק יב}: מפני מה זכה בנימין שתשרה שכניה בחלקו? לפי שכל השבטים היו במכירתו של יוסף, ובנימין לא היה. אמר הקב"ה: אם אני אומר לאלו שיבנו בית הבחירה, כשהם מתפללים לפני איני מתמלא עליהם רחמים שלא היו מרחמים על אחיהם.

נמצא שאמרו "פוקד עון אבות על בנים" – כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם {סנהדרין כז, ב}. וכשישראל חוטאים בדברים שבין אדם למקום, אז פוקד עליהם חטא העגל. ואם ישראל חוטאים בדברים שבין אדם לחבירו – אז פוקד עליהם חטא מכירת יוסף. ומפני טעם זה לא נכנס בחושן, ששמות השבטים חקוקים על לבו לזיכרון לפני ה', והשבטים בעצמם הם הזיכרון {תוספות ראש השנה כו, א}. מפני שזה יהיה קטרוג, שהם בעצמם לא ריחמו על אחיהם, והיו מתנגדים ושונאים זה לזה, ולפני ולפנים עדיין חקוק חטאם בכל דור. ולכן להורות על כפרת החטא של מכירת יוסף היה כתונת מובחרת, וכמו שאמרו {זבחים פב, ב}: כתונת מכפרת על שפיכות דמים, שנאמר {בראשית לז, לא} "וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם".

זה שאמרו "כי אתה סלחן לישראל" – היינו על כל החטאים שבין אדם למקום, שהרושם הוא משורש העגל, שנאמר {שמות לב, ד} "אלה אלהיך ישראל", ושם נאמר {במדבר יד, כ} "סלחתי כדברך". "ומחלן לשבטי ישורון" – היא על חטאים שבין אדם לחבירו, ששורש שלהם הוא מחטא מכירת יוסף, שחטאו שבטי ישורון.

הדברים הללו, שופכים לנו אור חדש לגמרי על כל עבודת יום הכיפורים:

אמרנו, שאין יום הכיפורים מכפר על בין אדם לחבירו אלא עד שירצה את חברו. הוי אומר שכדי להתחיל את עבודת יום הכיפורים – עוד לפני כל האיטורים שישנם ביום כיפור – האליף בי"ת זה לרצות את החבר שלך תחילה, כי זה מעין הקטורת!

כותב הטור {אורי"ח סימן תר"ו ס"א} – ויתן כל אדם אל לבו בערב יום הכיפורים לפייס לכל מי שפשע כנגדו. דעבירות שבין אדם למקום יום הכיפורים מכפר, ושבין אדם לחבירו אין יום הכיפורים מכפר עד שיפייסו. ואפילו לא הקניטו אלא בדברים – צריך לפייסו ... ועושין כן כדי שיהא לב כל ישראל שלם כל אחד עם חברו ולא יהא מקום לשטן לקטרג עליהם. והכי איתא בפרק {מ"ו} מפרקי רבי אליעזר: רואה סמא"ל שלא נמצא חטא בישראל ביום הכיפורים ואומ: רבון העולם, יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת. מה מלאכי השרת יחפי רגל אף ישראל יחפי רגל ביום הכיפורים.

מה מלאכי השרת אין להם קפיצה אף ישראל אין להם קפיצה ועומדין על רגליהם ביום הכיפורים. מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא כך ישראל נקיים מכל חטא. מה מלאכי השרת שלום ביניהם כך ישראל ביום הכיפורים, והקב"ה שומע עדותן מן המקטרגים ומכפר עליהם.

אומר המתנת חיים, מה שכותב השולחן ערוך שהאדם חייב לפייס את חברו, זה לא מהלכות תשובה; כאשר אדם פוגע בחבירו, יש בכך ב' חלקים: חלק א', פגעת בחבר שלך – אתה חייב לפייס אותו. אבל חוץ מהפגיעה בחבר, יש גם פגיעה ב'בין אדם למקום' – אתה צריך לבקש מחילה מהקב"ה על זה שפגעת בחבר שלך.

נשאלת השאלה – ומה קורה עם בנאדם רק פייס את חברו מבלי לעשות תשובה {חרטה, וידוי וקבלה לעתיד} – האם אותו עוון נמחל? אומר המתנת חיים, העוון הזה מתחלק לשניים – החלק של 'בין אדם לחבירו' – נמחק. אבל החלק של 'בין אדם למקום' – נישאר. ומה מכפר על זה? התשובה שעושה האדם ביום הכיפורים! – השולחן ערוך והטור לא מדברים על הלכות תשובה, אלא על הלכות יום כיפור! כמו שישנם חמשה עינויים האסורים ביום כיפור, כך ישנה הלכה נוספת לרצות את חברך! – לא מהלכות תשובה, אלא מהלכות עבודת יום הכיפורים! – ולמה?

אומר הטור, כי מלבד חמשת העינויים הנוהגים ביום הכיפורים, צריך לגרום לכך שעם ישראל יהיו מאוחדים לקראת יום הכיפורים – ולמה? כי מלבד חטא העגל שהוא כנגד 'בין אדם למקום', יש את חטא מכירת יוסף שהוא כנגד 'בין אדם לחברו', וכדי להוריד את הקטרוג של חטא מכירת יוסף, יש להביא לאחור ואהבה בין כולם ולאחדות בעם ישראל – וע"י כך מונעים את הקטרוג!

המפרשים עומדים על כך, שבין המלאכים אין קנאה ולא שנאה ולא תחרות. באופן תמידי, שוררת ביניהם אהבה – ואם ככה, נוכל להבין מה שאומרים בני עדות אשכנז בתפלת יום הכיפורים:

בתפילת המוסף של יום הכיפורים, אומרים בני עדות אשכנז: "על כן ברחמיך הרבים נתת לנו את יום הכיפורים הזה ואת יום מחילת העון הזה לסליחת עון ולכפרת פשע: יום אסור באכילה. יום אסור בשתייה. יום אסור בסיכה. יום אסור בתשמיש המיטה. יום אסור בנעילת הסנדל. יום שימת אהבה ורעות. יום עזיבת קנאה ותחרות. יום שתמחול לכל עונותינו".

נשאלת השאלה – מה קשור כאן 'אהבה ורעות'!?

התשובה פשוטה, כי זה חיוב נוסף של עבודת יום הכיפורים! ולכן קודם שמתחילים להתפלל, אנחנו אומרים "על דעת המקום ועל דעת הקהל ... אנו מתירין להתפלל עם העבריינים" – ולמה?? כי יום הכיפורים זה יום של אהבה ואחווה! חייבים כולם להתאחד! – וזה מה ששאל יעקב אבינו את בניו קודם פטירתו, האם כולם מלוכדים – ומה ענו לו? "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד"; אמר להם יעקב אבינו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" – לכן ביום הכיפורים, כשאנחנו מלוכדים ומאוחדים – אז אנחנו יכולים לומר בקול את מה שאמר יעקב אבינו – "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"!

כמו שהאדם חייב לרצות את חברו, כך חייב האדם לפייס את בני ביתו; אם אדם יודע שמישהו נפגע ממנו, הוא מוכרח ללכת ולפייסו – על מנת שנהיה כולנו מאוחדים, ולכן נכנס הכהן גדול ביום הכיפורים עם הקטורת שמונה י"א סממנים, שא' הסממנים זה החלבנה, המסמל את פושעי ישראל.

(ברוך שאמר)

פרשת האזינו

הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא (לב, ד)

לפעמים מסובב את האדם מאורעות שונות ואינו מבין למה ומדוע זה קורה לו. בא הכתוב וצווח אין עוול! בסיפור הבא (מובא בספר "מרפא

ביום הכיפורים, נכנס הכהן גדול לקדש הקדשים; הזוהר הקדוש קורא לזה 'התגלמות העשן', כמ"ש {שמות יט, יח} והר סיני עשן כל; אומר הזוהר הקדוש – עשן ר"ת עולם שנה נפש. והחיבור של ג' הדברים, נעשה ביום הכיפורים; עולם – המקום הקדוש ביותר – קדש הקדשים, שנה – הזמן הקדוש ביותר – יום הכיפורים, נפש – האדם הקדוש ביותר – הכהן הגדול. מתארים לנו חז"ל, כמה הכנות היה עובר הכהן הגדול עד שהיה נכנס לקדש הקדשים:

אומרים חז"ל {מסכת יומא פ"א מ"א} – שבעת ימים קדם יום הכיפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין, ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, שמו יארע בו פסול. רבי יהודה אומר, אף אשה אחרת מתקנין לו, שמו תמות אשתו ...

{שם מ"ה}: מסרוהו זקני בית דין לזקני כהנה, והעלוהו לעלית בית אבטינס, והשביעוהו ונפטרו והלכו להם. ואמרו לו, אישי כהן גדול, אנו שלוחי בית דין, ואתה שלוחנו ושלוח בית דין, משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה, שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך. הוא פורש ובוכה, והן פורשין ובוכין.

כשהיה הכהן גדול נכנס לקדש הקדשים, אומרת הגמרא, היו מלבישים אותו בבגדי בד ששווים היה אלף ושמונה מאות זוז – וזה למה? כדי שידע מה כובד המשא שהוא נושא על כתפיו!

אומר הירושלמי {יומא פ"א ה"ח} – כתיב {ויקרא טז} וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו. אפילו אותן שכתב בהן דמוות פניהם פני אדם היינו המלאכים לא יהיו באהל מועד.

פירוש הדבר, הקב"ה מתייחד עם הכהן הגדול ביום הכיפורים, בקדש הקדשים!

מספרת הגמרא {מסכת יומא לט, ב} – תנו רבנן: אותה שנה שמת בה שמעון הצדיק אמר להם: בשנה זו הוא מת. אמרו לו: מניין אתה יודע? אמר להם: בכל יום הכיפורים היה מזדמן לי זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויצא עמי, והיום נזדמן לי זקן אחד לבוש שחורים ועטוף שחורים נכנס עמי ולא יצא עמי. אחר הרגל חלה שבעה ימים ומת.

נשאלת השאלה – איך יכול להיות שעם שמעון הצדיק נכנס 'זקן אחד', והרי אומר הירושלמי שאפילו למלאכים אין רשות להיכנס לקדש הקדשים בזמן שכהן גדול נכנס?

אומר התוספות ישנים בשם הירושלמי, שזו היתה השכינה בכבודה ובעצמה!

אומרת המשנה {שם פ"ז מ"ד} – קדש ידיו ורגליו, ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג. הביאו לו בגדי לבן, ולבש, וקדש ידיו ורגליו. נכנס להוציא את הכף ואת המחטה. קדש ידיו ורגליו, ופשט וירד וטבל, עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב ולבש, וקדש ידיו ורגליו, ונכנס להקטיר קטרת של בין הערבים ולהטיב את הנרות, וקדש ידיו ורגליו, ופשט. הביאו לו בגדי עצמו, ולבש. ומלוין אותו עד ביתו. ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקדש.

נשאלת השאלה – ולמה היה עושה יום טוב? אומר הרמב"ם {פירוש המשניות} – לפי שהרבה פעמים מתים כהנים גדולים בקדש הקדשים אם לא היו ראויים או אם ישנו דבר ממעשה הקטורת.

על עבודת הכהן גדול שהיתה נעשית אחת לשנה, עומד החפץ חיים בספרו שמירת הלשון:

כותב החפץ חיים {שם ח"ב פ"ה} – ויותר מזה נוכל לראות דבר נפלא ונורא מאוד שהכהן גדול כשהוא נכנס פעם אחת בשנה בבית קדש הקדשים עבודה הראשונה שלו קודם קבלת דם הפר וזיקתו היה הקטרת הקטורת, כדכתיב בתורה ואיתא ביומא {דף מ"ד} שהקטרת היה מכפר על חטא הלשון וכמו שאמרו שם "יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי". מזה נוכל להבין גדול קלקולו של הלשון שהגיע עד בית קודש הקדשים לפני ולפנים ושם צריך לזה הכהן גדול שהוא האיש המקודש מכל כלל ישראל והוא יראה לכפר שם לפני ה'. גם נוכל ללמוד הנהגה ישרה שבבוא האדם לתקן את עניו ולשוב בתשובה לפני ה' על חטאותיו, תחילת הכל צריך לראות ולתקן דבר זה והיינו חטא הלשון ואז יקובל תשובתו כמו שמצינו אצל כהן גדול שקודם בואו לכפר עון טומאת מקדש וקדשיו אף שהוא ג"כ עון כרת, מ"מ ציזתה התורה אותו לתקן מתחלה לכפר על חטא הלשון ע"י הקטורת.

יוצא א"כ, כל עבודת הכהן גדול בקדש הקדשים – באה לכפר על חטא הלשון!

עפ"י הדברים הללו, נוכל להבין יסוד נפלא: כותב הגאון מוילנא, ששני השעירים של יום הכיפורים, הם כנגד שני הציפורים שמביא המצורע לטהרתו. כמו שבציפורים א' נשחט וא' משתלח – כך השעירים, א' נשחט וא' משתלח.

הכלים נשברו והמוכר הפליא בי את מכותיו, עד מהרה נגררתי לבית המשפט. השופט הריץ לשוק שמאי שהעריך את הנוק שעוללתי ב... אחד עשר זהובים. הגעתי אפוא לביתי חבול ומושפל וחסר אחד עשר זהובים.

אז ידעתי כי צדק רבינו וכי גדול אלקינו. עוד אמש נגשתי לבית ידידי יעקב אבודרהם ובקשתי את מחילתו. אחר כך פניתי אל רבנו ושיתפתי בסוף הסיפור.

נרגש ירד נפתלי עזריה מהבימה, ורבי יחיאל פתח בסדר התקיעות.

כי שם השם אקרא הבו גודל לאלקינו

בהמשך השירה אמר לנו משה 'כי שם השם אקרא הבו גודל לאלקינו' ודרז"ל שביקש מהם שיאמרו על כל ברכה 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'. וכן פרש"י מכאן אמרו שעונים ברוך שם אחר כל ברכה שבמקדש. והוא פלא שהוא אמר הברכה והם אמרו ברוך שם, מדוע לא אמר משה 'ברוך שם', האם מדין שאין המברך עונה על ברכתו, הרי זה לא אמן אלא ברוך שם.

ואי' במג"א סי' תרי"ט שביזו"כ אומרים ברוך שם בקול רם, כי משה רבינו גב' ברוך שם מהמלאכים, [וכן אי' בפיוט יוה"כ לאחר הויזדוי, שברוך שם הוא שירת המלאכים] וכיון שזו גניבה, לכן אומרים אותה בחשאי כל ימות השנה, אך ביוה"כ שכולנו מלאכים מותר לנו לומר בקול רם, שהמלאך יבין שמותר לנו לומר ברוך שם כי גם אנו מלאכים ביוה"כ.

ופי' החת"ס בדרך הלצה, כיון שמשעה רבינו הוא הגנב בעצמו, הרי הוא אסור לו להשתמש עם הגניבה, בוצע בך, לכן הוא אינו אומר ברוך שם, אך בבני ישראל הוא כבר שינוי רשות, אנו לא גנבנו, משה גנב והעבירה לנו, ולכן אנו אומרים ברוך שם והוא לא. ואע"פ שאמרו בגמ' פרק מרובה ששינוי רשות מהניא רק לאחר יאוש, והאם נתיימשו המלאכים מברוך שם, והרי מבואר בסי' תרנ"ט מג"א סק"ב, אלא שדבר שיורד מלמעלה, אינו חוזר לשם, כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב, וכן אמרו בגמ' דאין מחזירים דבר למעלה, ולכן אין בזה איסור גניבה, שאם אחד גונב דבר שהדבר שוב לא יחזור לשם, בוודאי שינוי רשות קודם. וכיון שגנב מהם משה את הברוך שם, שוב אין להם את השירה הזאת לעולם. הרי זו גניבה אמיתית ונצחית. המלאכים מחפשים מיהו הגנב, ואין יודעים כי אנו אומרים זאת בחשאי. ולכן לא אמר משה 'ברוך שם' בתורה, שהוא היה הגנב בעצמו...

עכ"פ כיון שהמלאכים התיימשו שהם מרגישים שזה ירד כבר למטה ושוב לא יחזור למעלה, לכן אנו כן יכולים לומר 'ברוך שם' ברווח, שזה כבר לאחר יאוש ושינוי רשות.

זה שאמר משה 'יערוף כמטר לקחי', הגניבה שמסרת לי לכם לומר ברוך שם, הוא לאחר יאוש, שהוא כמו מטר שאינו חוזר למעלה, לכן כי שם ה' אקרא הבו גודל, ותאמרו ברווח ברוך שם, כי כבר היה יאוש ושינוי רשות. אך אני איני יכול לומר כך.

(הגרמ"י רייזמן - י"ב תשרי תשע"ז)

כי דור תהפכות המה בנים לא אמן בם (לב, כ)

הכוונה אפשר לומר על דרך המוסר כי דרך האנשים להמנע מן הצדקה באמרום שאין להם ליתן, אבל באמת הוא בהיפך, מפני שאינם נותנים - אין להם ליתן, כי הצדקה היא המפתח לשפע, ובאם זורק את המפתח במה יפתח האוצר?

זה "כי דור תהפכות המה" הם מהפכים הסדר, ומונעים עצמם מן הצדקה, מפני שאין להם, והיה טוב יותר ליתן ואז היה השי"ת משפיע להם כפל כפלים, אבל המה "לא אמן בם" איז בהם אמונה להאמין שבזכות הצדקה יעזרו ד' ויפתח להם אוצרו הטוב (חתן סופר)

ה לה' תגמלו זאת (לב, ו)

כתב הערוגות הבושם בפסוק 'ה - לה' תגמלו לזאת'. ומובא באבן עזרא בשם ספר מאזנים לרבי שמואל הנגיד דאית ה' נתברר שהיא אות לבדה, וכן אומר הבעל קורא ה-לה' תגמלו זאת, ואין כדבר הזה בכל התורה כולה. [בגד - בא גד, שם האות א' נעלם, אך כאן יש תיבה שלימה של ה] והוא חידוש פלא.

וביאר הערוגות הבושם ע"פ דברי התרגום 'עם נבל ולא חכם, עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו' ואמרו חז"ל בגמ' מנחות דעוה"ז נברא באות ה' ובעוה"ב באות י', כי עוה"ז הוא כמו אכסדרה מי שרוצה לצאת מדרך הישר יכול לצאת, ומאי טעמא תלוי רגל ה' שאם הוא רוצה לשוב בתשובה יכול לעלות מהחלון העליון, ואינו יכול להכנס מלמטה ממקום שנפל, כי לא אסתיעא מילתא, רק צריך פתח מיוחד לבעלי תשובה. הרי שצורת אות ה' מורה על תשובה,

לנפש" מומחש רעיון זה: על בימת בית הכנסת פריס עמד רבינו יחיאל מבעלי ה'תוספות', עטוף בטלית, אוחז בשופר.

המתפללים המתנינו ברטט לאמירת הברכות ולתחילת התקיעות, אלא שהפעם החליט הרב לשנות מהסדר הרגיל.

לפתע הפנה את ראשו והזמין בתנועת יד קלה את אחד האנשים לגשת אליו. חיש מהר פילס לו האיש דרך בין המתפללים, והתייצב לצדו של רבי יחיאל. זה היה נפתלי עזריה, צורך זהב ידוע בקהילה.

"על אף גודל השעה, ואולי דוקא בשל כך", פתח רבי יחיאל "מצאתי לנכון לשתף את כולכם בסיפור בעל לקח חשוב שתחלתו לפני שנה וסופו אמש. לפי סיכום מוקדם עם אחד מגבורי המעשה, ידידנו ר' נפתלי, אזמין אותו כעת לספר לכם את השתלשלות הדברים".

הכל הביטו משתאים ברב ובצורך, סקרנים לשמוע את הספור. נפתלי היה נרגש. הוא בלע את רוקו, השתעל שעול נבוך והחל בסיפורו:

ודאי מכירים אתם את שכני הטוב, עמיתי למלאכת הצורפות, יעקב אבודרהם. ובכן, ימים אחדים לפני ראש השנה שעבר שבנו שנינו מהעבודה, והאזנו לשיעור תורה. בשיעור למדנו את דברי הגמרא, כי "מוזנותיו של אדם קצובים לו מראש השנה".

הדברים עוררו בנו התעניינות מיוחדת. בשיחה בינינו עלתה ההצעה להתענות תענית מיוחדת ולבקש מהקדוש ברוך הוא כי יגלה לנו כמה תהיה פרנסתנו בשנה הבאה.

כך עשינו, יומיים לפני ראש השנה צמנו וצפינו לאות כלשהו משמים. כלילה האחרון של השנה ארע הדבר, כל אחד ואחד מאיתנו חלם כמה כסף ירויח בשנה הקרובה. כשנפגשנו בבוקר ספרנו איש לרעהו בהשתאות את חלומותינו. חברי יעקב חלם כי בשנה הבאה ירויח מאתים זהובים. ואילו בחלומי שלי ראיתי כי ארויח רק מאה וחמשים זהובים.

החלטנו לפנות אל מורינו ורבינו ולספר לו על התענית ועל החלום. "אם לעצתי תשמעו", אמר, "כתבו במשך השנה הבאה כל הכנסה קטנה כגדולה, שתבוא לכם". כמובן שקבלנו את עצתו ונהגנו על פיה.

יום אחד נתגלע בינינו ויכוח חריף סביב סחורה שרכשנו בשותפות ומכרנוה ברוח נאה. כשבאנו לחלוק ברווח טען יעקב חברי, כי השותפות בעסקה היתה על דעת כן שנחלוק ברווחים שווה בשווה. לעומתו טענתי אני, כי מכיון שהשקעתי ברכישה שני שלישים ואלף הוא השקיע רק שלישי, יש לחלוק את הרווחים גם כן על פי אותי יחס.

פנינו לרב שיפסק דין תורה. "בידי מי נמצא עתה הרוח מהמכירה?" שאל, הכסף היה בידי יעקב. "האם יש לכם עדים או שטר על העסקה שעשיתם?", הוסיף הרב לחקור. לא היו עדים ולא היה שטר. "אם כן יעקב הוא ה'מוחזק' ועל נפתלי להביא ראיה לדבריו, באין לנפתלי כל ראיה, ישבע יעקב כי דבריו אמת הם ויזכה במחצית הרוח".

אבל יעקב מאן להישבע. "דברי אמת לאמיתם, אך להישבע אנני מוכן. ועל כן אוותר על הרווח המגיע לי", אמר. נטל אפוא יעקב לעצמו שלישי מהרווח ומסר לי את שני השלישים הנותרים. הפער ביני לבין עמד על עשרה זהובים.

המשכנו כמנהגנו לרשום את כל רוחינו. לפני כמה ימים, בהתקרב ראש השנה, הוצאנו את רשימותינו וסיכמנו את כל ההכנסות. התברר כי יעקב הרויח במהלך השנה, מאה שמונים ותשעה זהובים - אחד עשר זהובים פחות מבחולמו. ואילו אני הרוחתי מאה ששים ואחד זהובים, אחד עשר זהובים יותר מבחולומי.

באנו לפני רבינו וספרנו לו כמה הרוחנו. הוא לא חשב רבות וקבע מיד "ובכן, מסתבר כי בוויכוח ההוא על העסקה, חברך הוא שצדק והיה עליכם לחלוק ברווחים שווה בשווה".

"מדוע אפוא הפער הוא של אחד עשר זהובים בשעה שהויכוח בינינו היה על עשרה זהובים בלבד? ניסיתי לעמוד על שלי. תשובת רבינו היתה מוכנה בפיו. "זהוב אחד הוצאתי בשכר הסופר שכתב את כתב התביעה והשליח שקבע לכם זמן לדין", אמר.

ואולם אני לא עמדתי בפתוי, ולא הצלחתי להשלים עם הפסד פתאומי של אחד עשר זהובים, סכום גדול ונכבד. "איני משגיח בדברי חלומות", הפטרתי, וכדי להשקיט את מצפוני הוספתי "על פי דין התורה שפסק רבינו כפי שפסק ואני זכיתי בצדק וביישר בשני שלישים מהרווחים".

פנינו אל חנויותינו כדי להשלים כמה התחייבויות לחג. פתאום הבחנתי כי חנותו של יעקב הומה קונים ואילו לחנותי לא נכנס איש.

עד הצהרים הרויח יעקב אחד עשר זהובים. סגר את החנות והלך לביתו. סר וזועף פניתי גם אני לביתי. בעוברי בשוק פגעתי בדוכנו של מוכר זכוכית נכרי והפלתי את סחורתו ארצה.

יום כיפור
 י' תשרי תשפ"ב
 הזמנים לצי אופק ירושלים

ההדר"ג 5:45
מוצי"ש"ק 6:56
ר"ת 7:36

סווק"ש א' 8:46 | סו"ת א' 10:00
 סווק"ש ב' 9:29 | סו"ת ב' 10:30

הזמנים לפי שעון קיץ |

כאן שום אפשרות שלא לצאת ולהשתתף בשמחה זו, מאחר שבעל השמחה אבי החתן הוא מן המשתתפים הקבועים בכל השיעורים והוועדים שלי בישיבה, ומחויב אני לו 'הכרת הטוב'! שכן אם אין תלמידים אין ראש ישיבה, ואם אין מאזינים לשיעורים - אין מגיד שיעור...
 צא ולמד כמה יש להקפיד בעניינים אלו, שלאחר שחש אותו צדיק חובת 'הכרת הטוב' לאיש ישראל, יצא באפיסת כוחות ובמסירות נפש, כדי להכיר לו טובה על השתתפותו בשיעוריו.

• § • § •

לאיש צעיר איננו יום קל כלל, היה הרב הזקן חלש ותשוש. בשעת ערב מאוחרת בעת שחן הרב בביתו באפיסת כוחות, נזכר פתאום שהזמן הערב לשמחת בר מצוה שעורך אחד מתלמידיו לבנו. תיכף התחזק הרב בשארית כוחותיו ויצא לדרכו להשתתף באותה שמחה, כשהוא בקושי צועד פסיעה אחר פסיעה נשען על משענתו.
 בהגיעו אל השמחה שמחו מאוד לקראתו, אך כשראו את גודל חולשתו כשבקושי שרך את רגליו, שאלוהו תלמידיו: ילמדנו רבינו, מדוע נצרך הרב להטריח את עצמו באפיסת הכוחות להגיע לבר מצוה? הרי בעל השמחה שהוא מתלמידיו הקרובים בוודאי יבין אל ליבו, שנבצר ממנו מחמת חולשתו לבוא. ומה גם שאין זו בר מצוה ראשונה אצלו, ואף יוכלו חתן הבר מצוה עם אביו לעלות אל מעונו של ראש הישיבה ולהתברך מפיו, ומדוע טרח עבורו את כל הטרחה הזאת. נענה ראש הישיבה גאון המידות, ואמר, לא היתה

שהלך לעולמו.
 מנהג המוקום היה כאשר מתמנה רב חדש בעיר, שעולה לדרוש את דרשת הכתרתו בהיכל בית הכנסת הגדול במקלות כל העם. וכל בני הקהילה ביחד עם ראשי וטובי הקהל באים לקחת את הרב מביתו, ומלווים אותו בכבוד גדול בתופים בשירים ובמחולות בדרכו אל 'מעמד ההכתרה' שבאולם בית הכנסת הגדול.
 הרחובות שבהם אמורה התהלוכה לעבור צוחצחו וקושטו בכרזות נאות ומאירות, נרות רבים הודלקו על פתחי הבתים ועל החלונות, והכל המתנינו למעמד הגדול.
 בהגיע העת באו ראשי הקהל עם כל העם אל ביתו נאווה קודש של הגה"ק, והרב יצא בהדרו כשגלימתו הרבנית עוטפת אותו מכל צדדיו, והמצנפת המהודרת נתונה עטרה לראש צדיק, והתהלוכה החלה בחרדת קודש בדרכה לשמחת כל בני העיר.
 והנה באמצע הדרך נעצר הרב, וביקש לשנות את תנאוי כיוון התהלוכה, ובמקום לצאת בדרך המוכנה לפניהם שהיא הדרך הקצרה והישרה אל היכל בית המדרש, ביקש לעקוף את דרכם סביב סביב.
 לתמהתם של ראשי הקהל מדוע יעדיף הרב להלך סחור סחור, אחר שכבר הוכנו וקושטו כל הרחובות המתוכננים באור יקרות, ואילו הדרך העקיפה אינה מוכנה לפניהם לתהלוכה זו כלל. - הסביר הרב הצדיק

אחד ממקורביו של מרן הגה"ק רבי יצחק זאב סאלווייציץ זצוק"ל מבריסק, עלה בנחיצות לביתו ביום השישי ערב שבת קודש בעלות המנחה כשכולו מודאג וכאוב מאוד, מחמת מצבה החמור של אשתו החולנית ל"ע, שבשעות אחרונות הגיעה למצב של סכנת נפשות, ומצבה חמור ביותר.
 כששמע הבריסקער רב את הצרה הקשה, הרהר כמה רגעים בחיפוש עצה טובה ונכונה בדבר. ולאחר מכן פנה אל האישי ואמר: הנה עתה בשעות אלו של טרם פרוש השבת את כנפיה, רצים יהודים לטבילה במקוה לכבוד שבת, זו היא שעת הכושר טובה עבורך!
 גש נא אל המקוה הסמוך, המתן מחוץ למקוה על היהודים היוצאים בטהרת לבבם ונשמתם מן המקוה, ובקש מהם 'ברכה טובה' לרפואתה השלמה של זוגתך תחי', רפואת הנפש ורפואת הגוף. - בין כל אותם יהודים טובים העולים בטהרתם בתמימות בוודאי ימצא אחד שיברך אותך מעומק הלב, וברכה כנה של יהודי טהור היוצאת מעומקא דליבא, בכוחה לפעול גדולות ונצורות!
 שמע האישי סבר וקיבל, הוא נעמד מחוץ למקוה ובכאב לב וצער קשה התחנן בפני היוצאים שיברכו את אשתו החולנית שזקוקה לישועה, ואכן ישראל קדושים נענו לבקשתו בחפץ לב, ונתנו את ברכתם. ועד מהרה זכו לראות בישיבת ה' עמהם, בזכותו של צדיק, היא קמה מחוליה וייסוריה, וחיתה עוד רבות בשנים בבריאות איתנה, לאורך ימים ושנים טובות.
 טיב הלך מוסר השייך לנו כעת, כשישראל קדושים מברכים איש את רעהו בשפע ברכות טוב ביום הקדוש דגן. לברך ולהתברך בכל לב ונפש, ואין איתנו יודע כמה יכולה ברכה טובה של חבר נאמן להמשיך ישועה של שנה טובה ומתוקה, ולהיחנתם לחיים טובים בתוך כל ישראל, אמן.

בתהלים הזה לא רק אומרים תהילים אלא לומדים תהילים

ספר תהילים

ספר תהילים זה, היינו אוצר יקר מאוד ממשנתו של הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א ובו מדורים מגוונים השווים לכל נפש אשר כל אחד ימצא בו אופת נפש. ללמוד התהילים וללמוד מהתהילים

טיב התהילות
 ביאור בשפה ברורה ונעימה על כל תיבה ופסוק

טיב הפוסד
 פרקי מוסר והדרכה בעבודת ה' לאורם של רבותינו המפרשים

טיב הפנינים
 אוצרות ומינים דרך דרוש ורמז

בחן ענוותנותו: הנה הדרך הרגילה שהתנויתם אמורה לעבור דרך בית אלמנתו של הרב הקודם המנוח זכרוננו צדיק לברכה, ועתה אם תעבור כל תהלוכה הענק הזו בשיימי ותזמורת ליד ביתה, הרי כשתראה בעינייה את החגיגות הגדולות של התמנות הרב החדש, יעלה בליבה כל הצער והכאב על פטירת בעלה, ותיגרם לה עוגמת נפש חלילה. - אינני מסוגל לגשת אל יום שמחתי על חשבון צערה וכאבה של אותה אלמנה, לפיכך אבקשכם לשנות את כל תנאוי התהלוכה, ואף שנצטרך בשביל כך להאריך הדרך הרבה, ולהתהלך ברחובות שאינם מוכנים לכך, הכל שווה בשביל מניעת צער מלב האלמנה החשובה.
 טיב מעשים שכאלו ממחישים לנו עד כמה היתה זהירותם המופלגת של הצדיקים גדולי הדורות בעניינים שבין אדם לחבירו. וביום הכיפורים דגן כשישראל קדושים מתפייסים זה עם זה, ועורכים חשבון נפשם לתקן היטב את העבירות הקשות הללו, יש לתת אל לב את זהירותם בכבודם של ישראל, ובכך זוכים לכפרת עיצומו של יום.

• § • § •

בשנות זקנותו של הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל ראש ישיבת מיר המעטירה, היה לו יום אחד עמוס עד מאוד, כשבוסס לשיעור כללי גדול שנצרך למסור בהיכל הישיבה בפני מרגן ורננו, כובד גם בסנדקאות בברית מילה, והשתתף בפדיון הבן של תלמיד קרוב, ולאחר מכן עוד נשא הספד קורע לב בלוויה חשובה.

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליאריציט התורמים להפצת העלון לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל המצוי"ב

לע"י יעקב צבי בן ישראל	לע"י מרת הינדל בת משה ירסיוו ובלומה	יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה	האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים	שרה שיינדל בת טילה רחא להצלחה בכל העניינים	לע"י מרת חיה סאסא בת לאה נלביע י"סיון תנצבה.	לע"י הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחטיא רבי ישראל יצחק נלביע י"ח נסלו תנצבה.	גרפיצ'יק סל: 02-5002321	קשת הרשת מיתוג י"צ ויקרים מכירות 02-6257948 info@keshet-hareshet.co.il	גל פ"ו
------------------------	-------------------------------------	-------------------------------	---	--	--	---	-------------------------	--	--------

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

מחזור - חלוקי הכפרה

אל ארץ אפים אתה ובעל תרחמים נקראת ודרך תשובה הורית

לכלם נתנה דרך התשובה

היצר הרע עובד בכל מיני שיטות, אלינו, למשל, הוא בא למעמים במעטה של צדקנות: חבל לכם על המאמצים לחזור בתשובה. לכם ה' לא יסלח בחיים. מילא החלונים, הם תינוקות שנשבו. הם לא ידעו כלום, ולכן עשו מה שעשו. כשהם חוזרים בתשובה אין סבה לא לקבל אותם. אבל אתם, וכי צריך אני להזכיר לכם מנין באתם? איפה גדלתם? מה למדתם? אתם הרי יודעים הכל, ועם כל זאת אתם פושעי ישראל. לכם בחיים הוא לא יסלח. זהו, כמובן, שקר וכזב. הקב"ה בעל הרחמים וארץ אפים. הוא הורה לנו דרך תשובה - לכלנו נתן את הדרך הזו. אם רק נבוא ונבקש סליחה כמו שצריך - הוא בודאי יסלח.

כל אחד יכול לעבר מחזור

בתל אביב התגורר אדם חלוני שלא הסכים בשום אופן לחזור בתשובה. נסו לדבר אל לבו, להציע לו חברותות, להזמין אותו לקדוש עם קוגל והערינג... ושום דבר לא גרם לו לרצות. באחד הימים התקשר לאחד מפעילי התשובה שהיה אתו בקשר, והודיע לו: "אני חוזר בתשובה". שאל הפעיל: "אתה רוצה שאסדר לך חברותא? שתתחיל בהדרגה לשמר משהו?"

ענה לו: "וכי לא שמעת אותי? אמרתי שחזרתי כבר בתשובה קומפלט. אם אתה רוצה, תקנה לי יין לקדוש והבדלה, כפה לי וכסוי ראש לאשתי, תרנגול לכפרות ושופר לראש השנה - חזרתי לגמרי!" "מה קרה?" - תמה הפעיל - "מישהו מת אצלכם במשפחה?" "אף אחד לא מת" - החזיר לו - "אספר לך ספור, ותבין מה טעם אותי", והוא פתח וספר:

מדי יום אני נוסע לירושלים, ובדרך אני עובר ליד חיריה, הר הזבל. במשך שלושים שנה הגיע כל הזבל של גוש דן למקום כלשהו, עד שנהיה שם הר בגבה שלושים או ארבעים מטר. היום פתאום שמתי לב, שהתקן שם שלט חדש "פארק אריאל שרון". הזדעזעתי. לקחתי את ההגה ימינה, 'שברתי' לתוך המתחם. נגש אלי בן אדם ושאל: "מי אתה?" "ומי אתה?" - החזרתי. "אני מנהל הפרויקט" - ענה.

"אותך אני מחפץ" - אמרתי - "שמע נא, יש גבול לכל תעלול. לקרא להר של זבל על שם ראש ממשלה? האם השתגעו? דמוקרטיה זה דבר יפה מאד, אתה לא חייב לאהב את ראש הממשלה, אבל קצת כבוד!"

מה ענה לי האיש? - "זה לא הר של זבל, זה פארק".

"אל תעבד עלי" - החזרתי לו - "אני מכיר את הריח של הפארק שלך..."

"בוא אספר לך כמה עבדות" - הוא עמד על דעתו - "דבר ראשון הפסקנו להביא לכאן זבל. המשאיות מפנות את הפסלת בנגב. שנית - את כל הזבל הקיים אנחנו ממחזרים. הנה, בוא ואראה לך. המחזור הפשוט ביותר הוא עץ ונייר. במתכות יש ענן קצת

יותר מסבך - צריך קדם כל להפריד בין הברזל, הניקל, העופרת והנחשת. המחזור המסבך ביותר הוא הפלסטיק. זו באמת חתיכת בעיה, אבל אנחנו עובדים על זה. יש תהליכים. הם מסבכים ומרובים - אבל בסופו של דבר אנחנו מצליחים למחזר.

"בנינו פאן את פארק המחזור המודרני והמשוכלל ביותר בכל המזרח התיכון. האמן לי שזה כבוד גדול לראש הממשלה לשעבר. בוא אתי ואעשה לך סיור בשטח".

נכנסתי לרכב שלו ועלינו למעלה. היינו בגבה ארבעים מטר, כל גוש דן נפרסה תחת אפי, איזה אייר... איזה נוף... הפארק היה פארק לכל דבר: עצים, ספסלים, מתקנים ומחזור. ראיתי את הצנורות שהם מכניסים לתוך הזבל. התברר לי כי כשהזבל תוסס הוא מיצר גז. בעזרת הצנורות הם שואבים את הגז, ובאמצעותו מאירים את כל המתחם של הר הזבל. במלים אחרות: הזבל מפרנס את המתחם ומחזיק אותו...

התפעלתי מאד, וכשחזרתי הביתה אמרתי: אני חוזר בתשובה. הבנת מה הקשר? איך לא הבנת? אם חיריה יכולה לחזור בתשובה, אני לא יכול? תמיד ידעתי שאני פושע גדול, אך פתאום חשבתי - אם הר של זבל יכול להפך לפארק - אני גרוע ממנו? נכון שעברתי עברות, אבל כל אחד יכול לחזור בתשובה.

איך חוזרים בפעל?

השלב הראשון הוא להפסיק להביא למקום זבל חדש. את השלב הזה מכנים גדולי המוסר: "עזיבת החטא" - מנתקים את האינטרנט, ומפסיקים לתרגך את עצמנו עם אלה ואחד תרוצים.

השלב השני הוא טפול בזבל הקיים. אותו צריך למחזר.

רבותינו הקדושים: הרמב"ם ורובנו יונה, מלמדים אותנו כיצד למחזר, ואיך אפשר לתקן את אשר עוננו.

וכמו בחיריה שמהזבל עצמו מיצרים חשמל ומאירים את כל המתחם, כך מי שחוזר בתשובה זוכה שזדונות נעשים לו לזכויות, ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמד. נותרו לנו עוד ימים אחדים עד לכתנו לעמוד לפני המלך. נזכר כי המלך שלנו מתגאה בנו - "ישראל אשר בה אתפאר". הוא שמח שהילדים שלו באים, ואנחנו צריכים לדאג שלא יהיו בזיונות... הוא רוצה לתת לנו שנה טובה - ואנחנו רוצים לקבל שנה טובה, נדרש מאתנו רק מאמץ קטן אחד: לשוב ולתקן.

הנה כי כן, אם הר הזבל חיריה יכול לחזור בתשובה - כלנו יכולים לשוב!

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוך האור סדר תפילתנו)

יעשה תשובה ויתכפר

כשהנביא יחזקאל מנסה לשכנע את עם ישראל לחזור בתשובה, הם אומרים לו (יחזקאל לג, ו): "כי פשעינו וחסאתינו עלינו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה?" אנחנו נשאר באותו מצב, אין סכוי לחזור בתשובה!

נשאלת השאלה: למה אין סכוי לחזור בתשובה? הרי כתוב בתורה בפרשיות המדברות על ענין התשובה: "ושבת עד ה' אלוקיך" (דברים ה, ל), "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיה ובלבבך לעשותו" (שם ל, יד).

אז למה התשובה לא תועיל?

אומרים חז"ל במדרש (ילקו"ש יחזקאל רמז שנה): "שאלו לחכמה:

חוטא מהו ענשו? אמרה להם: 'חטאים תרדף רעה' (משלי יג, כא). שאלו לנבואה: חוטא מהו ענשו, אמרה להם: 'הנפש החטאת היא תמות' (יחזקאל יח, ד). שאלו לתורה: חוטא מהו ענשו, אמרה להם: יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקב"ה: חוטא מהו ענשו? אמר להם: יעשה תשובה ויתכפר לו, הלא הוא דכתיב (תהלים כה, ח): 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך'.

החכמה אמרה: 'חטאים תרדף רעה' - אדם שעושה רע, הרעה רודפת אותו, כפי שנאמר (ויקרא יב, ט): 'תישרך רעתך'. כמו שאם יצרך כותב בהוראות: אם לא תשתמש במכשירי לפי ההוראות שלי - אתה עלול לחתך לך את הדי. ואדם שהשתמש בכלי שלא לפי ההוראות ונקטעו לו האצבעות, יכול לבוא בטענות רק אל עצמו. כך התורה היא ספר ההוראות של הבורא, והוא כתב בה מה טוב לעשות ומה לא טוב לעשות. הקב"ה אומר לא להתגלח בתער ומזהיר שמי שיעבר על זה יענש, בא אדם ומתגלח בתער ואומר: אני מוכן לקחת את הסכין - הוא יענש על כך! מה יועיל שיבקש סליחה? הוא צריך לקבל ענש על מה שעשה. הרעה מוסרת אותו כחלק מדרך הבריאה! גם הנבואה השיבה במטבע דומה, ואמרה: 'הנפש החטאת היא תמות' - אדם שחוטא, הוא מורד במלך וחיב מיתה. התורה השיבה שיש לו תקנה - 'יביא אשם ויתכפר לו', אבל זה נכון רק לזמן שבית המקדש קיים!

ואז אמר הקב"ה: 'יעשה תשובה ויתכפר'. הדרך היחידה שלנו להציל מהחטא היא רק בזכות דברי הקב"ה שנתן לכפר על העוון בתשובה לבדה.

אומרים המפרשים, שכל זה רמזו בפסוק (דברים יג, ו): 'על פי שנים ימים או שלשה ימים יומת המת, לא יומת על פי עד אחד'. 'על פי שנים ימים' - על פי החכמה והנבואה, 'או שלשה ימים' - גם על פי התורה בזמן שאין בית המקדש קיים, 'וימת המת' - אין לחוטא תקנה והוא ימות בחטאו. 'לא יומת על פי עד אחד' - אף הקב"ה אומר 'יעשה תשובה ויתכפר', וממילא לא צריך להרג את החוטא.

כי פשעינו וחטאתינו עלינו, ואיך נחיה?!

באים אנשי דורו של יחזקאל ואומרים: אמנם כתוב בתורה שהתשובה מועילה, אך אנחנו רוצים לשאל אותך שאלה: אם יש מפעל שאמור להכניס בממצע מיליון דולר בשנה, נגמרת השנה, באים לבעל הבית ואומרים לו: 'אחרי נכחי כל ההוצאות, מתברר שבמקום שתצא עם רוח, יש לך הפסד של שני מיליון דולר'. בעל הבית אחוז פליאה: 'איך זה יתכן?' ואז מגישים את כל המסמכים לרואה החשבון, ומתברר שמנהל החשבונות של המפעל טעה, והוסיף לכל הספקים עוד חמשה אחוז בתשלום.

בעל המפעל בא אל מנהל החשבונות ואומר לו: 'תראה מה עשיתי!' אומר לו מנהל החשבונות: 'סליחה, אני מתנצל'.

חושב בעל המפעל בלבד: 'מה עוזרת ההתנצלות? הרי הוא גרם לי נזקים עצומים!' אבל אז הוא חושב שוב: 'הרי חז"ל אמרו (שבת קמא ע"ב): 'כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים'. לפנינו מן הדין - אשאייר אותו במשורתו! הוא משאיר אותו לעבד שנה נוספת, אך מתרה בו בחמרה: 'אבי לך אם בשנה הבאה תטעה שוב!' 'חס וחלילה!' משיב מנהל החשבונות שכבר רואה את חרב הפטורין מתנופפת מעל ראשו. 'אני מבטיח לך שאלף לקורס כדי שלא אטעה שוב'.

חולפת שנה, ושוב הוא טועה באותה טעות, והפעם הגרעון שהוא יוצר גדול הרבה יותר. גם הפעם בעל הבית מרחם עליו ומשאיר אותו במשורתו, אך גם בשנה שלאחר מכן הוא טועה ומעמיק את הגרעון יותר ויותר. כמה שנים יחזיק בעל המפעל מנהל חשבונות שכל הזמן עושה טעויות, ובסוף השנה כשמגלים את הגרעון הוא מבקש סליחה? כמה זה יחזיק מעמד? שנה? שנתיים? שלוש? ארבע?

פותח הקב"ה את החשבון בראש השנה, רואה מה עשינו, ואומר: 'תגיד, אתה יודע איזה נזקים עשיתי לך? למה אתה חושב שאני אשאיר אותך עוד שנה?'

אמרו אנשי דורו של יחזקאל: 'כי פשעינו וחטאתינו עלינו ובם אנחנו נמקים ואיך נחיה?' - אנחנו יודעים שיש תשובה, אבל חשבנו שתשובה עוזרת פעם, פעמים, אולי שלש... אבל חמשים שנה?!

אדם עושה בכל יום נזקים לעולם, ובכל זאת משאירים אותו לחיות... איך יתכן דבר כזה?

הקב"ה שומע את הדברים, אבל הוא לא שולח אותם לפרשת נצבים, אל מצות התשובה, אלא נשבע להם ואומר: 'חי אני נאם ה' אם אחפץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחייה'. למה הוא היה צריך להשבע?

התשובה - נגד השכל וחקי המשפט

כותב רבי איצ'לה בלאור זצ"ל בספרו 'כוכבי אור' (מאמר כט): 'הנה אם אדם נאמן יספר לנו דבר, אף שהוא נגד השכל, הלא נתן אמון בו, ומכל שכן איש צדיק וחסיד אשר לא יכזב בעד כל הון, ואם נשמע מעשה מפי איש חסיד דבר שהוא נגד השכל ונגד הטבע, והחסיד יושבע בשבועה כי הוא אמת, מזה גופא נשכיל לדעת כי הדבר הוא דבר זר על פי השכל, עד אשר צריך להשבע להאמין בדבריו'.

נקח דגמא: אם אמר לכם שראיתי היום אוטובוס ברחוב רבי עקיבא - זה יהיה לכם פלא? ודאי שלא. אבל אם אמר לכם שראיתי רכבת ברחוב רבי עקיבא, תאמרו מיד שזה לא יכול להיות. 'אולי ראית עשרים אוטובוסים בפקס וזה היה נראה לך כמו רכבת'...

ואם אמר לכם, שהיום נחת מסוק בפנת רחוב רבי עקיבא - תאמינו או לא? ודאי שלא! 'אם היה נוחת, היה מוריד לנו את כל החשמל כאן ולא היה מזגן'... אז אף אחד לא יאמין.

אם אני רואה שבכל ארץ יאמינו, מה אני עושה? אני נשבע שכן היה! מה אני מרויח בזה שאני נשבע? אם רואים אדם עם זקן ארוך אומר 'אני נשבע לך', אומרים: 'הרי הוא יודע כמה חמור להשבע לשקר, ואם הוא מוכן להשבע - סימן שזה אמת'!

ממשיך רבי איצ'לה: 'כך יש לנו מוסר. הלא הבורא יתברך שמו נאמן בדבריו בלא שבועה, ובכל זאת אנו רואים פאשר חפץ להודיע כי אם ישוב רשע מדרכו וחייה, אמר: 'חי אני נאם ה' אלקים אם אחפץ וגו'', מזה גופא נבין כי באמת הדבר לקבל שבים ופושעים הוא נגד השכל וחקי משפט. ויען אשר ישראל באמת קשה היה להם להאמין, על כן אמר 'חי אני נאם ה'.

נשאלת השאלה: אם כן, איך יכול להיות שהקב"ה מחזיק כל כך הרבה שנים כזה 'רואה חשבון' שגורם לו לאינספור נזקים? התשובה פשוטה מאד: כי ה'רואה חשבון' הזה הוא הבן שלנו! וכשהבן שלנו עושה זאת, ההתייחסות היא אחרת לגמרי! לכן אנחנו אומרים 'אבינו מלכנו' - עוד לפני שאתה מלך, ראשית כל אתה אבא שלנו!

אנשי דורו של יחזקאל טענו לפניו: איך יכול להיות שתשובה עוזרת פעם אחר פעם?

בא הקב"ה ונשבע להם: 'חי אני נאם ה' אלקים' - האמינו לי, אני לא מענין שהאדם ימות ברשעותו! הקב"ה מחכה לנו שנחזור בתשובה!

זהו יום הכפורים - היום הגדול והנשגב.

'הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו' - הקב"ה נתן לנו כזו מתנה נפלאה בשם 'תשובה', והוא מחכה לנו שנשתמש בה. אדם יכול לשהר את עצמו ביום הזה מכל העוונות ולהפוך להיות מעין בריה חדשה!

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - נעימות יאמרו ימים נוראים)

פְּנֵינֵי קִדְשׁ

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

לעילוי נשמת הרבני החסיד המפורסם מוהר"ר ר' מנחם שמואל חיים בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל פריערמאן

א ווארט אויף יו"ט

ביום כיפורים מתמזגת ההנהגה "כפום עובדיהון" יחד עם הנהגת הרצון

שש ועירה דם הפר לתוך המזרק שבו דם השעיר (סדר עבודת יו"ט).

יש לבאר הלשון "שש ועירה" בהקדם מה שמצינו שישנן שתי הנהגות שבהן מנהיג הקב"ה את הנבראים: א. הנהגה "כפום עובדיהון דבני נשא" (תיקו"ז יז, ב), דהיינו, השפעה לפי מעשיהם. ב. הנהגת ה"רצון", דהיינו, שעולה ברצונו יתברך להשפיע עליהם, ללא טעם והגיון, ואז ההשפעה אינה נמדדת לפי מעשיהם.

החילוקים בין שתי הנהגות הם: א. כאשר ההשפעה היא לפי מעשיהם הריהי עם גבול וקצבה, ואילו כשההשפעה היא מחמת הנהגת הרצון אז היא ללא גבול. ב. כשההשפעה היא לפי מעשיהם, אז אין מקום למקטרג לקטרג, כי הם ראויים לשפע, ואילו כשההשפעה היא מחמת הנהגת הרצון, אז יש מקום לקטרג, כי אינם ראויים לשפע.

והנה, דם הפר מורה על הנהגה "כפום עובדיהון", כדמצינו במדרש (ויק"ר כא, ו) על הפסוק (ויקרא טו, א): "בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר לחטאת" - חבילות חבילות של מצוות יש בידו, ואילו דם השעיר מורה על הנהגת הרצון, כי השעיר נבחר עפ"י הגורל, ו"גורל הוא רצון מבלי טעם ובחירה" ("בני יששכר" אדר ד, ג בשם בעל התניא ז"ע).

מעתה ביום הכיפורים עירה הכהן גדול דם הפר בדם השעיר, כדי למוזג את שתי הנהגות (הנהגה כפי מעשיהם, והנהגת הרצון), וממילא יהא השפע בלי גבול (מצד הנהגת הרצון), ולא יהיה מקום למקטרג לקטרג (מצד הנהגה של "כפום עובדיהון").

ולכן נאמר "שש ועירה", כי הכהן גדול שמח שמחה גדולה כאשר מיזג את שתי הנהגות ביחד לתועלתם ולטובתם של בני א-ל חי.

(מוצאי יו"ט תשמא)

השמחה במוצאי יו"ט - מחמת "קירבת אלקים לי טוב"

המדקדים מתחילים מיד במוצאי יום כיפור בעשיית הסוכה, כדי לצאת ממצוה אל מצוה (ש"ע אר"ח תרכ"ד, ה).

מוצאי יום הכיפורים הוא זמן של שמחה וגיל, כדאיתא בטור (אר"ח תרכ"ד): "אוכלין ושותין בשמחה, דכתיב (קהלת ט, ז) 'לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלקים את מעשיך'".

אמנם, השמחה במוצאי יו"ט יכולה להתפרש בתרי אנפין: א. כי עד עתה היה מפוחד מאימת "מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו" (ר"ה לב, ב), ועתה בתום הדין והמשפט הוא יכול להסיר פחד ודאגה מלבו, מתוך תקוה שאכן נגזר דינו לטובה. ב. כי עד עתה היה מרוחק מקונו מחמת עוונותיו, ועתה הוא זך ונקי ומצוחצח, ומתוך כך ישמח לבו ותגל נפשו ב"קירבת אלקים לי טוב" (תהלים עג, כח). הנפקא מינה בין שני אופנים אלו, הוא, כי אם השמחה היא מחמת שנפטר מאימת הדין, אם כן עתה הוא הזמן למנוחה ושינה, כי הלא בדיון הוא שיקבל "חופש" לאחר תקופה ארוכה שבה היה שרוי באימה, ואולם, אם השמחה היא מחמת קירבת אלקים, אם כן אדרבה עתה הוא הזמן לבנות סוכה ולחסות בצילא דמהימנותא, ובכך תהא קירבתו לבוראו במדריגה נעלית יותר, ואף גם יש בכוחה לשמר את הקירבה לזמן ארוך.

לכן "מתחילים מיד במוצאי יו"ט בעשיית הסוכה", כדי לגלות לעין כל שהשמחה במוצאי יו"ט אינה מחמת הטעם הראשון הנ"ל, אלא השמחה היא מחמת הטעם השני (כי עתה הוא יכול להיות קרוב לקונו), וגלל כן אין פנאי למנוחה, אלא אדרבה הולכים "ממצוה אל מצוה", כדי שקירבת אלקים תימשך הלאה, הן בחג הסוכות בצילא דמהימנותא, והן לאחר זמן.

(מוצאי יו"ט תשמא)

שלימות המירוק והכפרה ביום כיפורים - על ידי העינוי דייקא

כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי (פסחים סח, ב).

יש לדייק ואמרו "כאילו מתענה תשיעי ועשירי", הרי בעשירי הוא מתענה בפועל! ונראה, דהנה התורה הקדושה ציותה לנו (ויקרא טו, כט-ל): "בחודש השביעי בעשור לחודש תענו את נפשותיכם... כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם" וגו', ומשמע מזה ששלימות הכפרה ביו"ט הוא ע"י העינוי "בעשור לחודש".

אמנם, ראינו בני עלייה שהתענוגו על התענית ביום כיפור והיה טעמו אצלם כצפיחית בדבש, וכמו חלב ודשן תשבע נפשם, והנה כי כן איך יזכו למירוק וכפרה! הרי חסר להם ה"בעשור לחודש תענו את נפשותיכם"!

לכן צותה התורה הקדושה להרבות באכילה בערב יו"ט, באופן שהאכילה תהא אצלו כעינוי (כלשון הכתוב ויקרא כג, לב "ועינתם את נפשותיכם בתשעה לחודש וגו'), וממילא עינוי זה הוא במקום העינוי בעשירי, ונחשב להם כאילו קיימו את ה"בעשור לחודש תענו את נפשותיכם", ומתוך כך הקב"ה מקיים בהם את "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם".

זהו שאמרו רז"ל: "כל האוכל ושותה בתשעה בו, מעלה עליו הכתוב כאילו מתענה תשיעי ועשירי", דהיינו, אצל פשוטי עם נחשבת האכילה בתשיעי "כאילו" התענו ב"תשיעי", בנוסף לעינוי שיש להם בעשירי, ואילו אצל בני-עליה - שאינם מרגישים בעשירי עינוי כלל - נחשבת האכילה בתשיעי "כאילו" היה להם עינוי ב"עשירי", ומתוך כך הם זוכים לשלימות המירוק והכפרה.

(ערב יו"ט תשמז)

ביו"ט הקב"ה מקבל תשובתו של כל אחד מישראל בלי יוצא מן הכלל

אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין... וחולות בכרמים וכו'.

יפיפות שבהן מה היו אומרות, תנו עיניכם ליופי... מיוחסות שבהן מה היו אומרות, תנו עיניכם למשפחה... מכווערות שבהם מה היו אומרות, קחו מקחכם לשום שמים (תענית כג, ב; לא, א).

הנה, ישנן שלש כתות בקרב בני א-ל חי: כת א' - שמגיעים ליוה"כ מלאים וגדושים במצוות ומעשים טובים, ומתוך כך זכות מעשיהם הטובים מסייעת בעדם שתתקבל תשובתם. כת ב' - שאין להם די מצוות ומעשים טובים, אולם, עדיין הם מחוברים לשרשם, לדרך האבות הקדושים, ומתוך כך זכות אבות מגינה עליהם שתתקבל תשובתם. כת ג' - שאין להם כלום, והתנתקו לגמרי מדרך אבות, רח"ל, ובכל זאת הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו מוצא גם בהם נקודה פנימית קטנה שעדיין לא נפגמה, ומחמת נקודה זו הקב"ה חותר להם חתירה ומקבל תשובתם.

הן דברי רז"ל: "לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים" שבו הקב"ה מרעיף טללי אהבה וחובה על "בנות ירושלים" - בני א-ל חי (כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורשה" - אילין ישראל, זוה"ק ח"ג רעז, א), ומקבל תשובתן בתשואות הן.

ובקרב בנות ירושלים ישנן שלש כתות:

א. "יפיפות שבהן מה היו אומרות, תנו עיניכם ליופי", כלומר, אלו שיש להן יופי פנימי בתורה ומצוות אומרות: "תנו עיניכם ליופי", שזכות התורה ומצוות שלהן מסייעת לקבל תשובתן. ב. "מיוחסות שבהן מה היו אומרות, תנו עיניכם למשפחה", היינו, אלו שאין להן יופי פנימי מצד עצמן, אולם, הן קשורות ומחוברות ליחוס שלהן, לדרך אבות, אומרות: "תנו עיניכם למשפחה", שזכות המשפחה, האבות הקדושים, מסייעת לקבל תשובתן. ג. "מכווערות שבהם מה היו אומרות, קחו מקחכם לשום שמים", מדבר באלו שאין להן יופי פנימי מצד עצמן, וגם אינן קשורות לדרך אבות, אומרות: "קחו מקחכם לשום שמים", כי שוכן שמים לבדו יוכל למצוא גם בנו נקודה פנימית קטנה של קדושה, ומחמתה הוא מסייע בעדנו לשוב בתשובה ולקבל תשובתנו.

(מוצאי יו"ט תשמז)

תפקידו של הבינוני בעשרת
ימי תשובה וביזה"כ

אמר רבי כרספדאי אמר רבי יוחנן, שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינונים... בינונים תלוין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים, זכו נכתבין לחיים, לא זכו נכתבין למיתה (ר"ה טו, ב).

פירש רש"י: "רשעים - רובם עוונות. בינונים - מחצה על מחצה", ומשמע מזה, שהבינוני הוא מחצה על מחצה, ולכן אי-אפשר לכתבו בספר הצדיקים (מאחר שאין לו רוב זכויות, רק מחצה), ואף לא בספר הרשעים (מאחר שאין לו רוב עוונות, רק מחצה), ומשום כך הוא צריך להוסיף בימים אלו לכל הפחות זכות אחת, ובה בבד הוא צריך להזהר שלא להוסיף אפילו לא עבירה אחת, וכך יהיו זכויותיו מרובים על עוונותיו, וממילא יזכה ביוה"כ להכתב ולהחתם בספר הצדיקים.

ואילו הרמב"ם כתב (הל' תשובה פ"ג ה"א): "הבינוני תולין אותו עד יום הכפורים, אם עשה תשובה נחתם לחיים, ואם לאו נחתם למיתה".

ותמוה, דמשמעות הגמרא היא דסגי בתוספת מצוה אחת כדי להכלל בספר הצדיקים, ומשמעות הרמב"ם היא דלא סגי במצוה אחת גרידא, אלא רק "אם עשה תשובה נחתם לחיים"!

ונראה, בהקדם משל ממלכותא דארעא, שכאשר המלך פוקד על עבדיו ובני מדינתו לעשות כך וכך, הרי בוודאי כולם ירוצו למלא את פקודתו, אולם, עדיין יהא הבלד עצום בין בני המדינה סתמא לבין האנשים הקרובים אל המלך, כי בני המדינה סתמא יתקבלו לרצון בין אם יעשו את פקודת המלך בשלימות ובין אם לא יעשוהו בשלימות.

לעומתם, האנשים הקרובים אל המלך יהיו מחויבים לעשות את ציווי המלך בתכלית השלימות, כי אם יעשוהו שלא בשלימות, יכעס עליהם המלך מאד. וטעמא דמילתא, כי מהקרובים אליו דורש המלך שלימות, כי בכך הם מראים את נאמנותם אליו, ובכך הם מוכיחים שכדאית היא הקירבה שהם מקבלים מהמלך.

באותו ענין, בכל השנה כולה מתקבלות מצוות בני-ישראל לרצון לפני אדון כל בכל ענין, אולם, בימים אלו הרי הקב"ה מצוי בקרב בני-ישראל והוא קרוב אליהם ביותרת הקירבה, וממילא בתקופה זו בוודאי מחויבים הקרובים אל המלך לעשות את מצוותיו בתכלית השלימות, כדי שיתקבלו לרצון לפניו, ולא ח"ו להיפך.

מעתה צדקו יחדיו משמעות הגמרא עם דברי הרמב"ם, כי בוודאי מודה הרמב"ם דסגי ליה לבינוני במצוה אחת (ובשמירה מעבירות) כדי לצאת מכלל "בינוני" לכלל "צדיק", אלא שבימים אלו המצוה הזאת צריכה להעשות בשלימות הכוונה ובשלימות המעשה, כדרך האנשים הקרובים אל המלך, ולכן הכרחית היא התשובה בימים אלו, כי רק ע"י התשובה תוכל המצוה האחת הזאת להיות בשלימות, ולהתקבל בתשואות חן, ולהוציא את הבינוני מספרו אל תוך ספרן של צדיקים לאלתר לחיים טובים ולשלום.

(סעודה ג' פר' האיניו תשמא)

א-

ביום י"ג מדות נוהגים בבעלזא להכין את הפתילות עבור "נרות החיים" שידליקו בערב יום כיפור לכל אחד מבני המשפחה, ובנוסף היו מכינים את הפתילות עבור "נרות הנשמה" שידליקו לעילוי נשמת רבותינו הקדושים ז"ע ובני המשפחה.

הרבנית היתה חותכת את הפתילות, וכ"ק מרן מהרי"ד ז"ע היה שואל אותה על כל פתילה עבור מי הכינו פתילה זו, וכשהיו מזכירים את שמו, היו שחים אודותיו ומדברים בשבחו.

באחת השנים לקח כ"ק מרן ז"ע פתילה בידו, ואמר: "דער ליכט זאל זיין פאר די אלע אידן פין בהעמען אין מעהרען ביז סאן-פראנסיסקו וואס ווייסן נישט אז ס'איז דא א באשעפער אויף דער וועלט" (נו' זה אני מכן עבור כל היהודים מבוהמיה ומורביה עד סאן-פראנסיסקו שאינם יודעים שיש בורא עולם).

(כ"ב מרחשון תשל"ו)

ב-

רבותינו הקדושים ז"ע נהגו לומר שלש דרשות בערב יום כיפור. דרשה ראשונה בביתם נאוה קודש - בפני בני המשפחה, דרשה שניה סמוך לפתח ה"גרויסע שטוב" - לציבור הנשים, והשלישית בבית הכנסת לפני "כל נדרי" - לכל קהלא קדישא.

פעם לאחר הדרשה השניה נכנס כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע לחדרו, והתעכב שם זמן מה, לפני הליכתו לבית הכנסת, וחתנו הרה"ק ר' פינחס מאוסטילא ז"ע רצה לדעת מה עושה כ"ק מרן ז"ע באותה עת, והטה אזנו מחוץ לחדר ושמע את כ"ק מרן ז"ע אומר לעצמו בשברון לב: "רבונו של עולם, כך וכך שנים אני כבר אומר מוסר לבני-ישראל בליל יום הקדוש, ומעוררם לתשובה לפני 'כל נדרי', ומעולם לא אירע שלא חשבתי מתחלה על עצמי", ולאחר שהות מועטת המשיך לאמר: "איך אני יכול לומר מוסר לבני-ישראל?! הרי קודם כל עלי לומר מוסר לעצמי..."

בהזדמנות נוספת שמע הרה"ק מאוסטילא ז"ע את כ"ק מרן ז"ע אומר לעצמו כדברים האלה, ולאחר מכן הוסיף ואמר: "על אף זאת, היות וכך נהגו כ"ק אבי ז"ל (כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע) וכ"ק זקני ז"ל (כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע), מוכרח גם אנכי להחזיק במנהג זה".

(כ"ב מרחשון תשל"ה)

ג-

פעם התאחר כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע מלהכנס לבית הכנסת לתפלת "כל נדרי" בליל יום כיפור. כאשר ראה חתנו הרה"ק ר' שמחה ישכר בער מצעשינוב ז"ל כי השעה מתאחרת, ניגש והציץ דרך חור המנעול לתוככי החדר, והנה תדהמה אחזה אותו כאשר ראה שחתנו הקדוש עומד על מקומו והאבנט נתון בתוך ידיו, וידיו רוטטות ורועדות מחמת אימת הדין, עד שהוא מתקשה לחגור את האבנט בכוחות עצמו.

תיכף נכנס הרה"ק מצעשינוב ז"ע אל החדר, וסייע ביד חתנו לחגור את האבנט, ותיכף לאחר מכן נכנס כ"ק מרן ז"ע לתפלת "כל נדרי".

לימים העיד הרה"ק מצעשינוב ז"ל, שמעולם לא ראתה עינו אימה וחרדה גדולה כזאת כפי שראה באותה שעה אצל חותנו הקדוש ז"ע.

(כ"ג שבט תשל"א)

ד-

מיוחדת היתה עבודת קדשו של כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע בעת אמירת "עבודת יום הכיפורים". כ"ק מרן ז"ע היה אומרה בדחילו ורחימו ובדביקות עילאית עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות כפשוטה.

כ"ק מרן מהרי"ד ז"ע אמר פעם:

"עד היום הנני מכיר טובה לאחי הרב ממאגרוב (הרה"ק ר' אריה לייבש ז"ל) על שפעם אחת בעת אמירת תפלת העבודה ביום הכיפורים, כאשר הגיע כ"ק אבי ז"ל לתיבה מסויימת המתחילה באות ב', התחיל ואמר האות ב', ולפתע נדם קולו ולא היה מסוגל לסיים את התיבה, מחמת כיסופין וכלות הנפש".

"אחי הרב ממאגרוב הרגיש בכך, ותיכף ניגש אל כ"ק אביו ז"ל, ואחז בו, וצעק בקול: 'טאטע, טאטע', עד שהתעורר אבי ז"ל וחזר לחיותו, והמשיך בתפלתו לפני התיבה. ואילו לא היה הרב ממאגרוב ניגש אליו ומעוררו, היה אבי ז"ל מגיע לכלות הנפש מחמת רוב דביקות".

הפטיר כ"ק מרן ז"ע: "היו שלשה שכיוונו אותן כוונות בעת אמירת העבודה ביום הכיפורים, הרמ"ק ז"ע, המגיד מקאזניץ ז"ע, וכ"ק אבי ז"ע".

(כ"ג שבט תשכ"ח)

ה-

סיפר הרה"ק ה"אמרי חיים" מויזניץ ז"ע:

פעם הקשה הרה"ק ה"צמח צדיק" ז"ע בפני אנשי ביתו ומקורביו: "איך שייך לומר שהתשובה היא אחת מתרי"ג מצוות, הרי כדי לשוב בתשובה צריך לחטוא, ואם כן איך יתכן ציווי מאתו יתברך לחטוא ולשוב בתשובה?! (ראה "ישמח משה" פר' נשא ד"ה והתורו). אנשי הבית והמקורבים המתינו לתשובתו של הרבי, ואז ענה: "ציווי התורה על 'תשובה' היא רק על מצוות שלא נעשו כהוגן, ולא על עבירות".

נכדו ה"אהבת ישראל" ז"ע הגיב: "נו, זהו חסידישע תירוץ, אבל מהו התירוץ האמיתי?! השיב לו ה"צמח צדיק" ז"ע: "וכי יש לך אמת יותר מדרך החסידות?!"

(שיחת קודש - אדר תשס"ב)

מזרח זה נודע ע"י יודיעו הרה"ח ר' יצחק אייזיק פריער שליט"א
לעילוי נשמת אביו החסיד המפורסם הבלתי נשכח, אש קודש לבעלזא ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי ז"ל פריער

מצטרפים לאמירת אלפי פרקי תהלים, לזכות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מידי יום ביומו
חיינו למערכת 'על הצדיקים': 145-972077-2222 ופעלו לפי ההוראות. לקבלת קאפיטל תהלים קבוע.

"ב'קשתי והתורתי כבר כמה וכמה פעמים, שלא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה כי זהו עוון פלילי ועוון זה מעכב את הנאולה". (שיטתיו עתה)

תודיענו והוקרתנו נתונה לידידנו שתרמו מהונם להצלחת הוצאת גליון זה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל
מרת ביילא בת הר"ר אהרן זאב ע"ה
שוורץ

לעילוי נשמת
העסקן הדגול הרה"ח ר' אברהם יהודה
ב"ר ישעיהו עקיבא ז"ל
פינר

הרה"ח ר' יונה זאב זיגלמן שליט"א - ק"ג
לרגל שמחת לידת בנו
הכנסתו בבריתו של אע"ה ביום הכיפורים
במז"ט ובשעט"מ

פרנס החודש
לעילוי נשמת
מרת פייגא פערל ע"ה בת ר' נחמן ז"ל
נלב"ע ו' תשרי תשמ"ח
הונצח ע"י בנה ידידנו הנדיב הנכבד והנעלה
הרב שלמה איגל שליט"א

שומרי משמרת הקודש

גיליון
צ"ב

תשרי תשפ"ג

גיליון חודשי לחיזוק והתעוררות בענייני תפילה וכבוד ביהמ"ד

מלב אל לב

התבוננות לאור התקופה

חבר יקר! שלום וברכה

לבטח השתתפת לא פעם אחת בשמחת נישואין. המשתתפים הם רבים, בני המשפחה הקרובים ביותר, המשפחה המורחבת, השכנים, חברי החתן מהישיבה, ידידים של ההורים ממקום העבודה וכדו', המתפללים מבית הכנסת, ועוד.

הזכרתי את כולם בנשימה אחת, כולם רוקדים, כולם שמחים, אך אתה מבין בעצמך כי הבדל גדול ורב משמעות יש ביניהם.

זה שמגיע לחתונה כי הוא מכיר את הסבא של החתן מהמפגש במכולת בכל בוקר, או אחד שגר בשכונת עם הורי הכלה לפני הרבה שנים, הקשר שלו לשמחה זו זניח וקלוש, הוא מגיע לומר מזל טוב, רוקד מעט לקיים את המצווה הגדולה של שמחת חתן וכלה, אינו משתתף במקום זמנר.

מאיך, בני המשפחה הקרובים ביותר, הורי החתן, האחים, האחיות, שמחתם חדורה בלבם ונפשם, מרגישים בחוש, זה היום הגדול אליו ציפינו, אליו חיכינו, ב"ה זכינו והגענו עד כה, השמחה, ההתרגשות והקשר האמיתי לשמחה היא ללא השוואה ולאין ערוך כלפי התיאור הקודם. בין לבין ישנם כאמור את בני המשפחה הרחוקים יותר, הידידים הקרובים, כל אחד לפי רמת השייכות וההזדהות לבעלי השמחה.

בקיצור, כל מי שהוא יותר בקשר בעבר עם החתן והכלה ובעלי השמחה, בעיקר אם היה שותף לנושאים קרובים ללבבו של החתן, סייע בעדו והיה לו למשענת ותמיכה בעת הצורך, עמד לצדו בעת התמודדויות וקשיים שעברו עליו במשך השנים, ככל שהקשר בעבר גדול יותר, כך רבה יותר השייכות הפנימית ושמחת הלב בשעה מרוממת זו.

אנחנו בעיצומם של ימי חודש תשרי, חז"ל דורשים 'בחודש השביעי, שהוא משועב [משלשון שביעה] במצוות, שופר בתוכו, כיפור בתוכו, לולב וערבה בתוכו, עוד דרשו ירח האיתנים' דתקיפי במצוות. אכן אפופים אנו בחודש זה וריבוי תפילות ותחנונים ובקיים מצוות רבות, מתחילתה ועד סופה חטיבה אחת של קדושה, בתחילת ימים הנוראים, בהם מרבים אנו להתפלל למען כבוד מלכותו של הקב"ה שיתגלה ויתקדש שמו בכל העולם כולו, בקשות אלו משולבים יחד בתיקון ותשובה על מעשינו, בהכרה ברורה כי המלכת הבורא על כל באי עולם דורשת מעצמנו תחילה קבלת עול מלכותו בשלימות.

בהמשך לימים הנוראים נכנסים אנו לימי שמחה, יושבים אנחנו בצילא דמהימנותא, זמן שמחתנו, חז"ל מפליגים בגודל שמחת בית השואבה, שמשם שואבין רוח הקודש, עד לשיא השמחה והייחוד של קובה' וישראל ביום שמיני עצרת ושמחת תורה.

ידידי היקר בידך הדבר! אם תעשה פעולה אמיתית וכנה להרבות כבוד שמיים, דהיינו הקפדה מלאה על שתיקה בכל שעת התפילה, הנך מוכיח שזה נוגע אליך, התפילות בימים הנוראים לכבוד שמיים הם יותר אמיתיים ומעומק הלב, הראיה שהנך מוכן להקריב משהו בעבור זה, כל זאת מלבד הזכויות הרבות לזכות בדין, לאחרים יבואו ימי שמחה והתרוממות הנפש, תחושת קרבת אלקים תהיה במעלה גבוהה וערכית הרבה יותר, לא קפצת אל תוך השמחה כאורח זו שכמעט ואינו קשור לאירוע.

יעזור לך ה', ליישם את הדברים כדבעי, ותזכה לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

עלה והצלח

מאהל בכל לב
ידיך ומוקירך

דברים אחדים

נבנן יתקדש שמך

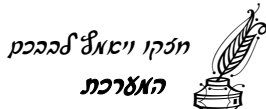
מהציבור, גם מבחינה כספית, גם אברכים נמרצים שיפעילו את היוזמה הענקית. זאת אוסיף ואומר, כי באוזני שמעתי מספר פעמים מהרב שליט"א כי הצלחת המפעל הרוחני הזה, חשוב ויקר לו מאוד ונוגע לו בנפשו מחש. אם באת לשמוע את חוות דעתי, אני ממליץ לך בחום לקחת חלק נכבד בפיתוח הפרויקט, אם תקדם את העניין, בטוח אני כי הרב ודאי יחל ויסלח לך בכל לבו ללא שום תרעומת וקפידה ח"ו, שמע לעצתי וירווח לך.

ימי הדין בשער, יהודי עומד בחרדה, לב יודע מרת נפשו, בתחילת ימי הסליחות ביטאנו את רחשי לבנו: זוחלים ורוטדים מיום בואך, מטען כבד מכל ימות השנה עומד מאחורינו, ואנחנו לא נדע מה נעשה.

בימים אלה כאשר הקב"ה כביכול מבקש מאתנו עם קרובו 'אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם', כשהתפילות בעיקר מהותם נשואות להרבות כבוד שמים ולגלות כבוד מלכותו יתברך על כל העולם כולו, שיאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה.

כאשר יהודי נכשל במשך ימות השנה ועושה היפך רצון הבורא, הלא זה גורם סגם ח"ו בהכרה שליחה במלכות שמים, אולם בעת הזאת כשבאים אנחנו במעשינו להרבות כבוד ומלכותו, הלא בוודאי תעמוד לנו זכות זאת להטות דיננו לטובה.

מיותר לבאר כי מובן מאליו הדבר, לא יתכן שיבקש ויתחנן האדם שיתקדש שם ה' בעולם והוא במעשיו יגרום היפך כבוד שמים. נקבל על עצמנו בהחלטה גמורה לשתיקה בכל שעת התפילה למען כבוד שמו יתברך, כך נהיה שותפים במעשה לקדש שם שמיים ולהרבות כבוד מלכות שמו יתברך בעולם, ונוזכה להכתב ולהחתם בספסצ"ג לאלתר לחיים טובים ולשלום, לשנה טובה ומתוקה בכל צרכנו, ויחלוא משאלותינו במידה טובה ישועה ורחמים.

מיד בתחילת שיחת הטלפון חש הרב יודל פלינקרמן במתח רב בו שרוי האדם מעבר לקו. - האם הגעתי לך יודל פלינקרמן? - נכון. - אבקש ממך בדחיפות להיפגש אתך הערב, העניין אינו סובל דיחוי, זה דחוף מאוד. - בסדר גמור, הערב בשעה עשר וחצי.

הרב יודל פלינקרמן, בשנות החמישים לחייו, מוכר לכל כת"ח סופלג ויראתו קודמת לחכמתו, מבוקר ועד ערב יושב על תלמודו. כשנשאל על עיסוקיו עונה ר' יודל - 'אני עוסק בעיסוקו של הקב"ה', כשכוונתו ללימוד התורה כמובן. עם היותו יושב כל השנים באוהלה של תורה, הוצעו לו הצעות רבות של חשרה תורנות והוא דחה את כולם, 'דוצה להיות אברך כולל מן השורה', הוא אומר.

בשנותיו הצעירות למד ר' יודל בחברותא עם ידידו שלימים הפך להיות אחד מגדולי וצדיקי הדור שליט"א, הקשר בין השניים נשאר אדוק, בהיות ר' יודל בן בית קבוע, ר' יודל מלבן עם הרב שליט"א נושאים שונים שעלו על הפרק בלימודו, בוודאות ניתן לומר כי ר' יודל הוא האיש המקורב ביותר 'מהיושבים ראשונה במלכות' אל הגאון הגדול, יודע ומבין באופן מיוחד את דעתו ומשנתו, רבים המעוניינים בקשר קרוב עם הרב חתייעצים קודם לכן עם ר' יודל.

בשעה שנקבעה הופיע לייבל בביתו של ר' יודל פלינקרמן. 'במה אוכל לעזור לך' - קידם ר' יודל במאור פנים את פני אורחו.

מדובר בסיפור ארוך מלפני שנים, אגיע ישר לנקודה העיקרית, בשנותי הצעירות רוח שטות הייתה בי, מגעתי קשות במישרין ובעקיפין בכבודו של הגאון הגדול שליט"א, חלק מזה נגרם לי בהשפעה של רוח הסביבה וחלק בתוספת נוסף עצמי, זלולתי פעמים רבות בדבריו, לגלגתי על פעולותיו ועוד, לא אאריך בתיאורים שליליים מיותרים, אך כיום לבי נוקפי, הנושא הזה אינו נותן לי מנוח, אינני יודע מה וניצד לעשות להיפטר מהמטא הכבד הרובץ עלי, בהיותך הכי מקורב לכבוד הרב שליט"א, לבטח תדע ליעץ לי כיצד אוכל לכפר על מעשי ולסיים עם סוגיה סבוכה זו אחת ולתמיד.

ר' יודל הרזה מספר רגעים בטרם השיב, נראה כי שקל ומדד את המילים, אכן נקלעת לעסק ביש ומצב לא פשוט, כפי שאמרת פגיעה וזלזול בכבוד תלמיד חכם גדול וצדיק הוא נושא חמור ביותר, אולם עצם הגעתך הנה לפתור את התסבוב מראה את נכונותך לחקן את העבר, טוב עשית כי באת לכאן, כפי הכרתי את הרב במשך שנים רבות, כמדומני שאוכל להשית לך עצה מועילה בנידון.

בתקופה זו הרב מקדם מיזם ענק של הפצת תורה בכל שכבות הציבור, הן בציבור שלנו, בהוספת נדבכים נוספים בכל חלקי התורה, אך בעיקר המטרה לקרב רחוקים ולתת להם לעולם מצוף דבש מחיקות התורה, הצלחת התכנית דורשת משאבים נרחבים וסיוע רב

רננו צדיקים

עבודת התפילה בצל צדיקי הדורות זי"ע

אַלְקֵי אָבִי בְּעֵזְרִי

אמרות טהורות, לעורר הלבבות בענייני תפילה וזהירות
במורא מקדש מאת

הגה"ק רבי אליעזר פאפו זי"ע

בעל 'פלא יועץ'

קול גדול רק יצייר לעצמו כעומד לפני המלך בהיכל המלך וחרדה ילבש וכדי בזיון וקצף למרים קול בבהכ"נ ועל הכל יביא אלקים במשפט ודברי חכמים בנחת נשמעים. ערך מורא

בכיה ותחנונים בימי אלול ועשי"ת

עת לבכות כגון בהיותו מתפלל לה' ושופך שיחה דורש סליחה בוידויים ותחינות על החטאים ועל העונות ישפוך כמים לבו ותדרגה דמעותיו ובפרט בימי ח'דש אלול האדירים ועשרת ימי תשובה אשר מלך במשפט יעמיד ארץ צריך שבבכי יבוא ובתחנונים ומעלת הבכיה רבה מאד שהרי אמרו מיום שחרב בית המקדש שיערי תפלה ננעלו שיערי דמעה לא ננעלו. ערך בכיה

מעלת תפילת הציבור

איש המתפלל עם הציבור מובטח לו שתפלתו רצויה ומקובלת כמות שהיא ואין מדקדקין אחריה ואפי' אם הוא איש רע נבזה ונמאס הן אל כביר לא ימאס לא כן המתפלל ביחיד יאבד טובה הרבה ואין תפילתו מקובלת לפני שוכן רומה אלא א"כ הוא שלם והיא שלימה. מי זה ערב אל לבו להתפלל ביחיד שלא במקום אונס גמור יחבל לו הולך חשכים ואין נוגה לו ולעולם תפלת הרבים חשובה שאינו דומה מרובים העושים את המצות לעשיית יחיד. ערך כלילת יופי אות י"ז

תפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה

באמת אמרו תפילה בלא כונה כגוף בלא נשמה או לנו כי דלוננו מאד ואין אנתנו יודעים לכוין כונות הראיות לכוין ואין אנתנו יכולים לכוין אפי' פשוטי הדברים מי מחמת חסרון ידיעה ומי מחמת שאנו כשייכורים מטרדות הזמן וגם חטאתינו מונעים הטוב ממנו ואין אדם שליט ברוח ומחשבה מועלת והיא כבורחת. לפחות חזק ונתחזק בעד אלקינו ונעשה את אשר בכוחינו להתפלל מתוך הספר במתון אות באות תיבה בתיבה ונשתדל לכוין אפי' בסידורין ברצוא ושוב כאשר נוכל אולי יתעשת האלקים לנו ויעזרנו והוא רחום יכפר בעדינו. שם אות י"ג

ישפוך נפשו בהתבוננות כל ברכה בשמו"ע

ובפרט בתתו אל לבו דברי תפילה שהוא אומר וחננו מאתן חכמה בינה ודעת יזכור מיעוט ערכו ובאמרו השיבנו אבינו ג"כ יזכור כי הוא רחוק מה' ובאמרו סלח לנו אבינו כי חטאנו יזכור ותשוה עליו נפשו על אשר חטא למלך רם ונישא איום ונורא וכן על זה הדרך כי יתן אל לבו בכל הברכות ודברי התפלות ימצא מקום להתמרמר בבכי וישפוך נפשו בבכיה ותחנונים ידבר רש דואג ובוטח על רחמי שמים מרובים. ערך בכיה

להתעורר בשמחה כשזוכה לברך ולהתפלל לאלקים

וכבר כתבו גורי האר"י שבאומרו ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וכו' באומרו עלינו לשבח לאדון הכל שלא עשנו כגויי הארצות וכו' ישמח ישראל שמחה רבה כמי שהוא עומד לישרף והצילוהו מן השרפה ועשאוהו מלך כי אין שרפה כשריפת הנפש ואין מלכות כהיות עבד מלך גדול ונורא משרת לפניו וכן באומרו אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו או באומרו אשר קדשנו במצותיו וכוונת וכוונת כמה דברים שתקנו לנו בנוסח תפילות וברכות שאם יעמיק בהם להבין להשכיל כמה טובה ויקר וגדולה עשה לנו אבינו שבשמים ישמח לבו ויגל כבודו על כל דבור ודבור וכן באומרו אבינו מלך העולם המעמיק ישמח שמחה רבה ובפרט עאכ"ל ישמח אלקינו על כמה מצות שכליות ותענוגי בני אדם כגון הנותן חיות ומברך לקונו על הנאותיו ועל חסדיו והמתפלל ומבקש צרכיו וכדומה למצוה תחשב ועושה נ"ד ליוצרו וקובע לו שכר היש חיך מתוק מזה. ערך שמחה

להתפלל על כל צרה שלא תבוא, גם שלא בתפילות הקבועות

דיבור של מצוה הוא קול תפלה קול תחינה גדולה תפלה יותר מן הקרבנות ולא זו התפלות הקבועות... אלא גם על כל צרה שלא תבוא בין צרת ממון בין צרת הגוף בין צרת הנפש צריך להקדיש תפלה לצרה או לזעוק ולהתפלל על הצרה שבאה כי כן יסד המלך מלכו של עולם שהוא חפץ בתפלה ומתאוה לתפילתן של ישראל ומהפך הגזרה ועומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים ע"י התפלה ויפה תפילה בין קודם גזרה בין לאחר גזרה וגדולה תפלה יותר ממעשים טובים שהרי משה לא נענה אלא בתפלה כמאר"ל וכגון אני יתמי יתמי כי דלוננו מאד ממעשים טובים והרבינו פשעו וחסרנו כל טוב על מי יש לנו להשען על אבינו שבשמים שהוא מתרצה ברחמים ומתפייס בתחנונים ושומע תפלת כל פה הצועק בדמע לב בלב נשבר ונדכה אפשר לומר ונקח מכל צרה וצוקה יקנה כי ה' רוענו אבינו מלכנו יחכה לחוננו ע"י תפלותיו. ערך דיבור

מי שבידו למחות ימחה, ואם לא יזהר לנפשו להיות כאלם

תסמר שערות אנוש מראות חומר שבו ולבבות יכאבו על שנעשה כהיתר לרבים מעמי הארץ ואין נגרע ששומעים לפעמים חומר שבו מהדורשים בעם ואעפ"י כן אין מניחים מנהגם הרע ועולם כמנהגו נוהג או להם לבריות מיום הדין ומיום התוכחה... וכל מי שיש בידו למחות ימחה על כבוד שמו ואם אין בידו למחות יזהר לנפשו להיות כאלם לא יפתח פיו. ערך בית הכנסת

חוסו על כבוד קוננו ועל נפשכם

ויש עוד מורא מקדש אשר עכשיו יש לנו במקומו בהכ"נ אשר הוא לנו למקדש מעט וכבר ידוע שהחמירו מאד בזוה"ק באיסור הדיבור בבהכ"נ עד שאמרו דמאן דמשתעי בבי כנישתא אגרע מהמנותא וכו' ולית ליה חולקא באלקא דישאל וכבר מלתי אמורה שבעניינים כאלו צווחי רבנן ודרשי להו בפרקא כפעם בפעם ואין שמים על לב להניח מנהגם הרע אלא עולם כמנהגו נוהג. אליכם אישים אקרא חוסו על כבוד קוננו ועל נפשכם ותנו לב לשמוע דברי חכמים ולהיות סור מרע ועשה טוב בכל לבבכם ותתענג בדשן נפשכם ואם הדבר קשה עליכם הוו מחשבים הפסד עבירה ולפום צערא אגרא. ערך מורא

לא יתבייש לומר שאינו מדבר בביהכ"נ ואין זה יוהרא

ויש שרוצה ליהזר שלא לדבר בבית הכנסת אבל כשמדברים אלין אחרים נראה לו כבושה לו וכיוהרא שלא להשיבו ולומר שאינו מדבר בבהכ"נ ומתוך כך גם הוא מדבר בכאב לב עד שלבסוף נעשה לו כהיתר. והאיש הירא את ה' יאחזמו רעד מחומר שבו ולא יבוש מפני כל ויאמר בפה מלא איני מדבר בבהכ"נ שהרי זה דומה למי שרוצים לאבד ממנו הון עתק או להרגו שלא יחוש לבושה ולא לשום דבר ויחיש מפלט לו. על אחת כמה וכמה שצריך לחוס על נפשו ועל כבוד קוננו. זה כלל גדול שלא לעבור שום עבירה ושלא להמנע מקיום שום מצוה מפני הבושה. וע"ז אמרו הוי עז כנמר לעשות רצון אביך שבשמים והנה זה בזה מלבד שניצול מעונש חמור נותנים לו גם כן שכר כעושה מצוה שמקיים מצות ומקדשי תיראו שהבהכ"נ הוא מקדש מעט וצריך לירא ממנו. ערך בית הכנסת

ביד האדם לכוף את יצרו וכך הוא חובתו

... אבל חובת גברא אשר הוא יהודי ומאמין באמונה שלימה במציאות ה' מלך נורא ואיום בכל מקום מלא כל הארץ כבודו וביותר מתגלה הארתו והשראת שכניתו בהיכל קדשו והוא משיג על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו ומשלם אפילו על שיחה קלה אם לטוב אם למוטב היום לעשותם ולמחר לקבל שכר ועונש וביד האדם לכוף את יצרו וכך הוא חובתו וכך נאה לו וזה כל האדם אשרי איש ירא את ה' בכל מקום וכ"ש בהיכל קדשו חס מפניו ולא ישמע קולו בבואו אל הקדש לדבר עם חבירו וגדר גדול גדרו ראשונים שלא לדבר עם חבירו אפילו בדברי תורה כדי שלא יחשדנו שומע ולא יורו היתר לעצמם. שם

הזהירות בביהכ"נ, ובשעת התפילה שלא בביהכ"נ

והזהירות שלא לדבר בבית הכנסת היינו אפילו שלא בשעת התפלה אבל בשעת תפילה אפילו שלא בבית הכנסת צריך ליהזר שלא לדבר מתחילת התפלה ועד סופה. שם

גם בימי התשובה, יש שנכשלים בדיבור בביהכ"נ

הן בעון חוללנו ואין איש נחם על רעתו רק בימים האדירים האלה נזהרים קצת בדרכי היהדות ומקדמים באשמורת לסליחות ומרבים העם קצת בלימוד תהלים ושאר לימודים וביים ראש השנה עושים סדר תשלך ואומרים כבר השלכנו חטאת' אל המים ובערב יום הכפורים עושים כפרה וביום הכפורים יושבים בבית הכנסת כל היום וקוראים בקול גדול דברי התפלות וצעקתם עולה עד שתבקע הארץ לקולם ואם יזדמן להם גם באותו יום לדבר בבהכ"נ או להקפיד ולעשות מחלוקת וכהנה רעות ואיסורין אין מניחים מנהגם כי לא יוכלו להתאפק לכבוש את יצרים ורבים. ערך כיפור

שומר מצרות נפשו

יתן אל לבו בהיותו בבהכ"נ כי כהיכל מלך הכבוד הוא עומד לפני מלך רם ונשא איום ונורא ותיפול עליו אימתה ופחד ולא ישמע קולו בבואו אל הקדש כ"א בתורה ותפלה והמדבר שם דברי חול רעתו רבה ובפרט בשבת היא עבירה נוספת לכן שתיקה יפה ואפילו שלא בבית הכנסת לדבר באמצע תפלה ובתורה היא עבירה חמורה נפש מצירה והאיש הירא את צור קדושו שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. ערך כלילת יופי אות י"ח

מורא ביהכ"נ שלא לדבר שם בקולי קולות

ומכלל מורא ביהכ"נ שלא לדבר שם בקולי קולות כברחובות קריה ואף אם רואה שם איש עובר עבירה ורוצה לאפרושי מאיסורא לא יתן בקולו קול עוז

התפילה לאור הפרשה

ענייני תפילה
הנלמדים מפרשת
השבוע

בזאת אני בוטח

פרשת וילך - וה' הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך לא תירא ולא תחת.

בסימומה של השנה החולפת, עולים וצפים בלב האדם מחשבות והרהורים במאורעות הרבים שהתרחשו במשך כל השנה. גם זה שאינו יורד במחשבותיו מידי לעומק, יעלו לנגד עיניו מקרים קשים של צרות ישראל, כמה נעדרו השנה מתוך אחינו בית ישראל, אלו בחרב האויב, אלו במחלות שונות, אלו בפתח פתאום, נוסח ונתנה תוקף כל המי... ומי... קיבל לדאבונו משמעות נרחבת במשך השנה, ה' ירחם על שארית ישראל, ולא תקום פעמים צרה.

כל אחד במשאו הרובץ על כתפיו, מזוויות שונות, קשיים כאלה ואחרים, מהמורות ופיתולי דרך, ואין אתנו יודע עד מה?

אמנם חיל ורעדה יאחזון מאימת הדין, אך כיצד נצבים ועומדים - מתפללים ומקיימים כהלכה את כל הנדרש מאתנו בימים אלה, איככה לא כורעים תחת כובד המעמסה מרוב אימה ופחד - נסוגים אחור, במחשבה איך נוכל לברוח מהחרדה והבהלה, מי יודע מה ילד יום?

במישור הרוחני, כיצד תיראה השנה לימוד התורה שלנו, האם נצליח להתגבר על המכשולים השונים, האם יפתחו לנו שערי אורה, האם יאר ה' עלינו באור תורתו? היאך תהיה שיח שפתותינו בגשתנו לעמוד בתפילה לפני מלך מלכי המלכים, הנוכל לעמוד איתנו בפני השאור שבעיסה המבלבל מחשבותינו בעת עמדנו לבקש על נפשנו?

בטרם נבוא להשיב, נשאל נא את הקורא היקר, איזו עניין ומידה היא החיונית והנצרכת ביותר לעובד ה' ? יאמר האחד, התחזקות בתפילה היא השער המרכזי לעבודת ה', בלעדיה רחוק מהיכנס בשערי העבודה, הלא עבודה זו תפילה. לעומתו יטען חברו, חיזוק בתורה בהתמדה ויגיעה, הלא היא הדבקות העיקרית בבורא ית' ש' כמבואר בספ"ק, לולא יתאמץ ויתייגע בתורה הק' מה לו בעבודת ה'. כנגדם יבוא השלישי להכריע, כי כל אלה טובים מאוד, אך אם יעבוד רק עם עצמו ולא יטיב לאחרים, לא ירבה בעשיית חסדים, חסר לו עיקר גדול בדרגת וקומת העבודה השלימה, אל מול פניהם יזדקף ויזעק בצדק רב בדברים נכונים, מה יועילו כל אלה לולא יתקן ויטהר את מידותיו, כל מה שיעשה אם בתורה אם בתפילה ואף כי ירבה להיטיב עם הבריות ברוב חסדיו, הן כל אלה יפעל, אך אם מידותיו משחתות או אפילו שאינם מתוקנות ביושר, הכי לזה ייקרא עובד ה' ?

נדגיש במפורש כי לא באנו בתשובתנו לשלול או לגרוע ח' מכל האמור, הן ודאי כל אלו קושיט אמרי אמת, יציבים ונכונים המה לכל העוסק בעבודת הבורא ב', אולם נביטה נא בדברי בעל 'חובות הלבבות' ז"ע הראשוני הראשונים, כך כותב בתחילת הקדמתו לשער הבטחון: אמר המחבר, מפני שקדם מאמרנו בחיוב קבלת עבודת האלקים, ראיתי להביא אחריו מה שהוא צריך יותר מכל הדברים לעובד האלקים יתברך, והוא הבטחון עליו בכל דבריו, בעבור מה שיש בו מן התועולות הגדולות בענין התורה ובענין העולם, ע"כ. הרי הגדיר לנו כי זוהי המעלה הנצרכת ביותר לכל עובד ה'.

כאשר אדם מגיע למידת בטחון שלימה, הלא כל צרכיו סמוכים ובטוחים על הש"ת ומה מקום לדאגה כלל, אושר ושמוחה ימלאו את לבו, הלא משענתו על הטוב ביותר שאין טוב חזק הימנו. כיצד יתעורר האדם לזה ואין יגיע למידה זו באופן שלם, דרוש הדברים מעל ספר, כאשר חקר ודרש בשער הבטחון באר היטב. מנהג ישראל לומר בימים אלה פעמיים ביום את מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', חלק מרכזי ממהותו ותוכנו של מזמור זה הוא בענין הבטחון: ה' אורי וישעי ממני איך אה' מעוז חיי ממי אפחד... לא יירא לבי... בזאת אני בוטח... כי יצפנינו בסכה ביום רעה יסתרינו בסתר אהלו בצור ירוממי.

משה רבינו נותן הוראה ליהושע בעת כניסתו לארץ ישראל להשמיד את הגויים ולהנחיל לישראל את הארץ, יחד עם זה באה ההבטחה וה' הוא ההלך לפניך הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזבך, ומאחר שיבטח בה': לא תירא ולא תחת.

הזמן המוכשר והמיוחד בו קונה אדם את שלימות מידת הבטחון, הוא בשעת התפילה, בשעה שעומד לפני קונו ושואל מאת אביו שבשמיים למלאות כל משאלות לבו לטובה, מגיע להכרה מלאה כי 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו'. כך גם במזמור הנ"ל מקשר דוד המלך ע"ה את בטחונו בה' יחד עם תפילתו לאלקיו: שמע ה' קולי אקרא וחקני וענני... אל תסתור פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני אלקי ישעי...

המזמור מסתיים בפסוק 'קנה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקנה אל ה', חז'ל דרוש (ברכות לב) אמר רבי חמא ברבי חנינא אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', מלבד פירושו הפשוט של מאמר זה, ניתן להוסיף, כי אם האדם מתפלל ועדיין לא נתחזק כראוי במידתו בטחונו אל ה', שיחזור ויתפלל ואז יקוים בו 'קוה אל ה' ישים תקוותו ובטחונו בה' במדה שלימה, יעזרו ה' שנהיה מהבטחים בשמו באמת.

הרהורי תשובה

ימי התשובה, ימי התעוררות, כל יהודי בודק במעמקי הנפש, כיצד הוא ניגש ליום הקדוש, הלא 'פי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו'.

ממצוות היום ביום הגדול והקדוש, מצוות 'יודי דברים', להתוודות על חטאינו במשך כל ימות השנה, מן הראוי לתת שימת לב לנוסח היודי שנתקבל בתפוצות ישראל 'אשמנו בגדנו וכו'', המיוסד ע"פ אותיות הא"ב, ביום הכיפורים מוסיפים ומרחיבים אנו את היודי בנוסח 'על חטא שחטאנו לפניך וכו'', גם הוא ע"פ אותיות הא"ב, שניים לכל אות, הרי מ"ד וידיים.

כשנתבונן נראה עד כמה מודגשים נושאי חטא הלשון, ואלו הן: דפּרנו דפי, טפּלנו טפּק, יעפּנו רע, בּזבנו, לצנו, יותר מחומש משאר הדברים המנויים שם. בסדרת העל חטא: ועל חטא שחטאנו לפניך בּבטוי שפּתים, בּדבור פּה, בהונאת רע, בּודוי פּה, בּטפּשות פּה, בּטמאת שפּתים, בכחש ובכזב, בּלשון הרע, בּלצון, בּרכילות, בּשבועת שוא, בּשיח שפּתותינו. י"ב מתוך מ"ד, יותר מרבע מתוך הרשימה הארוכה. בספ"ק חובות הלבבות בשער הפרישות (פ"ה) מבאר מדי הדרך לעובד ה', כיצד ואיך יתחיל, וכך כותב: וראוי לך, שתשתדל לאסור (=לקשור) חושיך ותנועות אברך הנראים, כמו שאספר לך, והוא, שתתחיל בראשונה לאסור לשונך ולבלום שפתך, ותפרוש מן הדברים הבטלים, עד שתיהיה בעיניך הנעת האבר הכבד שבאברך יותר קלה מהנעת לשונך, כי הלשון - מהירה בתנועתה (המהירה באברים) לחטא, והטאיה רבים מכולם, בעבור קלותה ומהירות תנועתה, יש מן הדין עליך להשתדל לבלמה ולמשול בה, וקצר מותר ללשונך בכל יכולתך, אולי תינצל מנאקה, כמו שאמר החכם: מות וחיים ביד לשון, והקדימה (והקדמנו הלשון) על שאר החושים והאברים, לקושי הדבר בה יותר משאריתם, כמו שאמר דוד, עליו השלום: מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב, נצר לשונך מרע ושפתיך מדיבר מרמה.

עומד אדם ומתבונן בחומר הדבר, שאלה מנקרת במוחו, מה אעשה, מדי העצה, כיצד אנצל מחטאים חמורים כאלה, הלוואי ואוכל לשמור עצמי.

רבן של ישראל מן החפץ חיים ז"ע מציע בספרו 'שמירת הלשון' (חתימת הספר פ"ב בהגדה) עצה טובה: ובאמת היה נראה לי בתורת עצה, למי שרוצה לשמור פיו ולשונו מדבורים אסורים, שירגיל את עצמו שלא לשוח כלל בבית המדרש ובבית הכנסת, כי מלבד שהוא מצוה רבה בלאו הכי משום קדושת המקום, כמו שכתבו הספרים הקדושים, עוד הוא תועלת גדול לענין כלי דברים, א. שתישאר לו תורתו שלומד בבית המדרש ותפילותיו בשלימות, שלא יחסר לו שום ענין ואמן והוא שמה רבא וקדושה וברכו. ב. שעל ידי זה יהיה לו בחשבון ימי חייו, בערך עשר שנים, שלא היה בהם שום דיבור אסור, כי איש הישראלי מצוי בכל יום בבית המדרש בכל תפילותיו וזמן מה אחר תפילה, לפחות בערך ארבע שעות ביום, ובפרט אם יש לו גם כן עת קבוע לתורה בכל יום בבית המדרש בערך שתי שעות, לפי זה בערך חלק רביעי מכל המעט לעת מיוחד אצלו לתורה ולעבודה, הנה אם כן מה טוב יהיה לו לעתיד, כשיצטרף חלק רביעי מימי חייו, שלא היה בהם שום דבור אסור, רק תורה ועבודה. ג. שעל ידי זה יהיה נקל לו ממילא בכל היום גם כן לשמור את כח הדבור שלו, אחרי שהרגיל את נפשו בכל יום לכבוש את כח הדבור שלו חמש או שש שעות כל עת שבתו בבית המדרש.

כשאנו עוסקים באיסור שיחה בבית הכנסת ובפרט בשעת התפילה, נחזור לרגע לרשימה הנזכרת, חלקם שייכים ישירות לנושא זה: בּבטוי שפּתים, בּדבור פּה, בּטפּשות פּה, בּטמאת שפּתים, בּשיח שפּתותינו, על אלה יש להוסיף עוד כמה מתוכן הרשימה: בּחלול השם, בּפריקת עול, בּקלות ראש. תפריט לא נעים בעליל.

ניישם את עצתו של הכהן הגדול בעל 'חפץ חיים' ז"ע וירווח לנו, נתכונן היטב ליום הקדוש ונצא בשלום מן הקודש לקדש את פינו בכל ימות השנה, לקדושת בית הכנסת וקדושת התפילה, לקדש שם שמיים.

<p>גיליון זה נתרם לע"נ הר"ר שאול ברוך ז"ל בן הר"ר שלמה ראובן ז"ל נלב"ע ד' תשרי תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>נתרם לע"נ רבינו סניגורן של ישראל הרה"ק רבי לוי יצחק בן טרה סאשא מבארדיטשוב בעל 'קדושת לוי' נלב"ע כ"ה תשרי תק"ע זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל</p>
---	--

צידה לדרך

רבינו (כ"ק אדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעילוב ז"ע - יומא דהילולא יום הכיפורים) מינה שומר שלא ידבר בעת התפילה והורה לו לנהוג עם המדברים בכל חומר הדין... היו אנשים שבאו להתלונן על השליח שעושה שליחותו באמנות יחידה וחודש שקפדותו על דעת עצמו... שמע הרבי את התלונות ואחר אמר, 'הוא שליחי הנאמן ואני מצדי מצטער שלא נתתי לו מקל כשבת חובלים, הוא מדין ורן לטעמי' מתוך הספר הרבי הקדוש מלעילוב עמ' 264

יול"ע"י מערכת 'שומרי משמרת הקודש'
לחיזוק והתעוררות בעניין שמירת הדיבור בשעת התפילה
פסק: 03-6180410 • דוא"ל: shmh5775@gmail.com

מאמר התחזקות

אוצר של הלכה, חיזוק, מעשיות, בעבודת שמירת העיניים

שנה ג | גליון כה | לשון-קודש | ימים נוראים תשפ"ג

אך גם מבלי כל אלה, יש כאן דבר שהשכל הישר מחייב. גם אם נניח שידוע היטב כיצד להתמודד בשעת נסיון, ובטוח בעצמו שלא יפול; אם יכול לצאת מכך עוד לפני שנכנס, אם עומדת בפניו את האפשרות להימלט ללא צורך להסתכן, מדוע שלא יעשה זאת? מאמר העולם הוא, ש'חכם' הוא אחד שאינו נכנס למה ש'פיקח' אולי יוצא ממנו... הנה כי כן, מעולם עוד לא נכשל מאן דהו מאי התקרבות לנסיון, כשמצד שני, לא כל אלו שנכנסו למצבי נסיון, יצאו מהם כפי שנכנסו...

ולא לידי ניסיון

עוד לפני העבודה גופה של שמירת העיניים צריך האדם לשים מגמתו להתרחק עד קצה האחרון מניסיונות, ולא להעמיד את יכולת ההתגברות שלו למבחן

הלכה למעשה יום יום

עניין זה, הרחקת הניסיונות ומניעתם, תופס חלק נכבד מחיי ה'למעשה' של היום יום, כאשר במעט התבוננות ניתן להשתית את כל סדר היום על יסודות ההתרחקות הרצויה, באופן שיהיו חלק ממנו.

כל אחד יכול לשאול את עצמו: האם באמת נגזר עליו להתמודד עם כל כך הרבה ניסיונות? האם אכן חייב הוא להימצא במקום פלוני, ליד אלמוני, ובזמן פלמוני? לא חסרים לאדם מצבים שבהם הוא מוצא את עצמו לפתע במקומות ובנסיבות לא רצויים, ואינו יודע אז להשית עצות בנפשו. אך האם לא רגליו הוליכו אותו למקום זה, ולמצב לא נוח זה?

אם רק מתבוננים מעט, אפשר לראות שהרבה מיני מצבים לא רצויים; אם היו מייחסים שימת לב עובר להתרחשותם, בקלות היה ניתן למנוע אותם. מה שצריך בסך הכל הוא להתרגל להתבונן בתוצאת הליכותיו, לפני מעשה. וזה מה שהקב"ה רוצה מעמנו, להתרגל להשקיע מוח ולב על כל מהלך חיינו, כיצד ללכת רק בדרכי ישרים, ולהימנע מדרכים עקלקלות רצופי ניסיונות.

כל אלו ההרחקות, באים להקל על חיינו כיהודים חרדים לדבר ה', ולאפשר לנו חיים יהודיים, טהורים ונעלים. וכשמבינים את נחיצותם, אפשר לבנות את צורת החיים עם ההתרחקות הרצויה, ולהרגיל עצמו להתבונן לפני כל מה שעושה האם דבר זה אינו מקרבו אל הניסיונות שלא לצורך, והאם אין יצא שכרו בהפסדו.

הרחת בשמים שעליה, שמיעת קולה, השתמשות בה, שאילת שלום, דיבור שאינו הכרחי ואפילו קריצה בעיניו וכו', כפי שכל אלו מובאים בשולחן ערוך להלכה (אבה"ע סי' כ"א ס"א).

מכל אלו אנו רואים שבדברים אלו בפרט, לא די להתרחק מהאיסור עצמו, כי אם אפילו מכל מה שעלול להכניסו לניסיונות, וכפי שאפשר להיווכח גם מהלשון שהמחבר נקט בשולחן ערוך בהלכות אלו (שם): "צריך אדם להתרחק מהנשים מאוד מאוד", והפוסקים עמדו על כך "שמטבע הלשון 'מאוד מאוד' אינו שגור בדרך כלל על השלחן ערוך, ורק כאן בדברים שנפשו של אדם מחמדת נקט לשון זה, המביע התרחקות יתירה ב'מאוד מאוד' מכל מה שעלול להכניסו לניסיון מיותר.

ואף בדברים שאינם אסורים מדינא, כגון ראייה בעלמא לפי תומו, אנו רואים שהפוסקים מסייגים את הדין, ומוסיפים - "אם לא מצד המוסר" (עי' משנה ברורה או"ח סי' ע"ה ס"ק ז). דהיינו גם אופני ההיתר בנושא זה הם אף פעם לא לכתחילה ממש, וודאי לא לבעלי הנפש והמוסר.

הסיבה לכל אלו, כותב בעל סדר היום (סדר הנהגת הלילה) היא כי בדברים הללו צריך לסגור את הפתח בעד היצר לגמרי, באופן שלא יוכל למצוא פריצה הקוראת לגנב. כי בעניינים אלו "צריך כח גדול וחזק, וגדרים גדולים שיוכל להמלט מיצרא דעריות, כי כל מצודיו וחורמיו של היצר הרע רובם בעניין זה (כדאיחא בשיר השירים רבה ז'), ואינו מבקש מן האדם אלא שיכנס מעט - כי הוא יכניסוהו הרבה. ואחר כך יוציאהו מן העולם".

לעולם אל יביא עצמו לידי ניסיון

אחד היסודות החשובים בנושא שמירת העיניים, הוא ההתרחקות מהניסיונות ומכל מה שעלול להביא לידי נסיון. דהיינו להימנע משהיה במקומות שאינם על פי גדרי הקדושה, ומכל דבר אחר שעלול להביא למכשול בשמירת העיניים. מכל אלה, שומר נפשו ירחק מהם. **המסילת ישרים** (פרק יג) מגדיר את ההתרחקות ממקום העבירה כ"תחבולה גדולה לאדם למען הנצל מיצרו". היסבה היא, כי אינו יכול לשער אל נכון מה יהיה מצבו בשעת מעשה "כי כיון שבהיותו בעסק העבירה קשה עליו לנצחו ולכבוש אותו. על כך צריך שבעודנו רחוק ממנה ישאיר עצמו רחוק, כי אז יהיה קשה ליצר לקרבו אליה".

לפיכך גם אמרו חז"ל (סנהדרין קז). **"לעולם אל יביא אדם עצמו לידי ניסיון"**, כדי שלעולם אל ייכשל ח"ו. כמו כן תקנו אנשי כנסת הגדולה להתפלל בוקר וערב, **"ואל תביאנו לידי ניסיון"**, כדי שלא נבוש ולא נכשל לעולם ועד. הנה כי כן, פשוט הדבר שהמצב הרצוי מבחינת האדם הוא, שיהיה נקי כל העת מכל התקרבות שהיא לחטא.

ואם נכונים הדברים בעבודת ה' באופן כללי; בענין שמירת עיניים והמסתעף על אחת כמה וכמה. וכפי שאכן מצאנו שחז"ל תקנו תקנות רבות בעניין ההתרחקות מנשים, הרבה מעבר שתקנו בשאר מקומות כגון: איסור הליכה מאחורי אשה, איסור

זכות הוצאת הגליון

נתנדב לעולי נשמת הרב הקדוש
רבי יחיאל מיכל בן הרה"ק
 רבי **יצחק** זצוקללה"ה
 מזלאטשוב

זכותו הגדול של אותו צדיק זכות הגדולה של רבנות בני ישראל המתחזקים מידי יום ביומו בקדושה וטהרה ועומדים מול נסיונות הזמן בתוקף ועוז תעמוד לימין הנדבן החשוב להתברך משמי מעל בכל מיני דמיטב, בני בריכי, חיי אריכי, ומזוני ריחי, וסיעתא דשמיא, נחת דקדושה מכל יוצאי מל יוצאי חלציו, פונסה בהרחבה גדולה, והצלחה בכל מעשה ידיו, ונתיבה וחתימה טובה, אמן.

זכות הפצת הגליון

נתנדב ע"י

הרה"ח ר' **הערשל פריעדמאן** הי"ד
 לע"נ הרה"ח **יעקב זוב** ב"ד מאיר ע"ה

זכות הגדולה של רבנות בני ישראל המתחזקים מידי יום ביומו בקדושה וטהרה ועומדים מול נסיונות הזמן בתוקף ועוז תעמוד לימין הנדבן החשוב להתברך משמי מעל בכל מיני דמיטב, בני בריכי, חיי אריכי, ומזוני ריחי, וסיעתא דשמיא, נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, פונסה בהרחבה גדולה, והצלחה בכל מעשה ידיו, ונתיבה וחתימה טובה, אמן.

זכות הדפסת הגליון

נתנדב ע"י הובני הגיד, רוזף צוקה וחסד,
 ראש לזכר שבמקדושה

הרה"ח ר' **יואל עפשטיין** הי"ו

זכות הגדולה של רבנות בני ישראל המתחזקים מידי יום ביומו בקדושה וטהרה ועומדים מול נסיונות הזמן בתוקף ועוז תעמוד לימין הנדבן החשוב להתברך משמי מעל בכל מיני דמיטב, בני בריכי, חיי אריכי, ומזוני ריחי, וסיעתא דשמיא, נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, פונסה בהרחבה גדולה, והצלחה בכל מעשה ידיו, ונתיבה וחתימה טובה, אמן.

מחיר מהודר על אתרוג

על אנשי ירושלים של מעלה, מעתיקי השמועה, נמנה היה הגאון החסיד רבי נטע פריינד זצ"ל ר"מ בישיבת דושינסקיא.

נוהג היה ר' נטע לעזור את תלמידיו על הזהירות משהיה ברחוב, בפרט בשעות העומס של ערב יום טוב. כמה שהרחוב אינו מקום לרכוש בו יראת שמים; בשעות אלו בהן עמך בית ישראל עושים את קניותיהם לצרכי החג, על אחת כמה וכמה שאין לבחור, שיראת שמים נגעה בלבו, להימצא בו.

בהזדמנות, כאשר רצה ר' נטע להמחיש לתלמידיו עד כמה חשוב דבר זה, סיפר להם לפי תומו סיפור דברים על עצמו, ממנו ראו תלמידיו כיצד הוא מתייחס לעניין זה, ועד כמה בוער לו הדבר בעצמותו. וכה היה סיפור הדברים:

בערב סוכות, חפץ היה ר' נטע לקנות ד' מינים מהודרים כפי אשר חשק לבו, כיאה למהדר במצוות כמוהו, אך דא עקא, כדי לקנות את ד' המינים היה מן הצורך להגיע אל הסוחר, וכדי להגיע לסוחר, יש לעבור ברחובות הומים בשעות שוקקות של ערב יום טוב. נו... וכי אדם כמוהו צריך להימצא ברחובות כאלו?...

מצד אחד לא רצה ר' נטע להפסיד את ההידור שבד' מינים מהודרים, מצד שני לא רצה שההידור במצווה אחת יבוא על חשבון מצוות אחרת יקרה לא פחות - מצוות שמירת העיניים, נו, הילכו שניים יחדיו?

הגה ר' נטע וחשב, הרי לשם הידור בד' מינים מוכן הוא להוציא סכום נכבד מכיסו, וכי לשם מצוות שמירת העיניים אין צריכים לנהוג כך?

הזמין ר' נטע את סוחר האתרוגים שיאיל בטובו לסור אליו הביתה עם מיטב אתרוגיו, על מנת שיוכל לבחור לעצמו את המובחר שמובחר כאוות נפשו. כמובן הוסיף ר' נטע והודיע לסוחר שלא יקפחו על צעד זה, אלא יכפיל וישלש את שכרו כהוגן, כדי שלא יצטרך חלילה להפסיד בגלל יראת השמים של ר' נטע. וכך הווה...

"אמנם הוצאתי מכיסי סכום נכבד מאוד. האם לא היה זה כדאי, בהתחשב בתמורה העצומה שהרווחתי? שמרתי על עיניי כראוי, ובפרט בימים הקדושים שיש להרבות בהם זכותים. ודבר זה היה אצלי חשוב יותר מכל!"

מפי תלמידו הגה"צ ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א טיב ההתחזקות (עינים) דף תקכ"ו

אימתי גוזרים קנס על שוחט?

כמה חמור היה ענין ה"דרכא אחרינא" בעיני גדולי ישראל, אפשר להיווכח מהסיפור הבא:

בעיירה אחת, לא הרחק מסביבתו של הגאון הגדול הטשעבינער רב זצ"ל נהגו להשתמש בשירותיו של שוחט אחד שלא היה מתושבי עיירה זאת.

שוחט זה, ששם יצא לו של ירא שמים והגון, היה מתגורר בעיר אחרת, ומעת לעת היה מגיע לעיירה זו ושוחט שם לאיש לפי דרישתו. כך היה מנהג המקום ההוא לאורך ימים ושנים. עד שפעם אחת נודע לתושבי העיירה, באיזו דרך משתמש השוחט דמתא כשהוא מגיע לעיירה. או אז נוצרה מהומה של ממש בעיר.

המשך בעמ' ג

איכא דרכא אחרינא

כל הדברים הנ"ל אמורים ביותר לגבי הליכה במקומות שקשה לשמור שם על העיניים כראוי, ועל האדם לעשות כל שביכלתו לא להצטרך להגיע במקומות כאלו, וכפי לשון המהרש"ל (בביאורו על הטור או"ח סי' א) על דברי הטור "תעצים עיניך מראות ברע" - "תפריש עצמך מן המקומות שתבא בהם לידי ראיית דבר רע". ולכן יש לבדוק לפני היציאה לדרך כלשהיא, האם אין הוא עלול לבוא לידי ראיית רע ח"ו.

אך יתירה מכך, לעיתים קרובות ההתרחקות היתירה ממכשולות בתחום שמירת העיניים, היא לא רק מטעם הזהירות המתבקשת ממי שעניו בראשו, וכאמצעי הרחקה של כל אפשרות נפילה ח"ו, אלא היא גופה חלק מהחיוב המוטל עלינו מצד ההלכה הפסוקה.

בכל מה שקשור לא ללכת בדרכים שמצויות בהן מכשולות של פריצות, קיימים בכך גדרי הלכות שאם אינו נוהג לפיהם אף נקרא רשע! והוא על פי מאמר חז"ל הידוע (בבא בתרא נז:): "אי דאיכא דרכא אחרינא, רשע הוא". אם אינו צריך לעבור במקום כזה, ובכל זאת הוא עובר שם, הרי ההליכה עצמה כבר נחשבת כחטא, אף אם אינו מסתכל במקומות אסורים כלל! וכפי שהרשב"ם מוסיף שם על המקום: "רשע הוא - ואף על פי שעוצם עיניו (לפני) שלא היה לו לקרבו, אלא להרחיק מן העבירה, דקיימא לן הרחק מן הכיעור". דהיינו עצם ההתקרבות למקום סכנה נחשב חטא בפני עצמו, חטא המזכה בתואר רשע, וזאת אפילו אם בטוח בעצמו שיעצום את עיניו!

הלכה זו אכן מובאת בפוסקים כהלכה למעשה (ב"ח או"ח סי' א; ערוך השולחן אבה"ע סי' כ"א, חפץ חיים כלל ו' [עיין לקמן], שו"ת דובב מישרים ח"ג מהדורה חדשה סי' צד, שו"ת להורות נתן ח"א סי' נט אות יב), ומשמעותה היא שיש חיוב גמור לפני כל יציאה לדרך, לעצור, לחשוב ולבדוק; לא רק מהי הדרך הנוחה ביותר להגיע אל היעד, אלא גם איזו דרך היא הנקייה ביותר מבחינת שמירת העיניים.

ולא רק זאת, מובא בספרי קדמונים, שאפילו הליכה לדבר מצוה במקומות שייתקל שם בפריצות, באופן 'דשכיחא הזיקא' - מוטב שלא ילך שם (פלא יועץ ערך הליכה). ואם הלך דרך שם, הרי זה נקרא 'מצוה הבאה בעבירה' (ספר חסידים סימן שצג, ובסימן תתקנ"ג).

מן הראוי להתבונן כאן בדבריו הנוקבים של הגאון ר' אליהו לאפיאן זצ"ל (לב אליהו פרשת שופטים, עמוד רצ) כשהוא מתאר הלכה זו וממחישה באופן ציורי. נתבונן נא, אומר הגאון, יהודי נצרך לצאת לדרך, ואינו מטריח עצמו לבדוק ולעיין מהי הדרך המותרת לו מבחינת שמירת העיניים.

אותו יהודי הולך לו לדרכו, ובאמצע הוא נתקל במראות לא צנועות ל"ע. מיד הוא נחרד, וכמובא בהלכה, עוצם את עיניו ומתרחק לגמרי, באופן המושלם ביותר. נו... כיצד ניתן לתאר אדם זה? 'צדיק' או 'חסיד', וודאי קדוש ייאמר לו... אולם

א. בית שמואל אבה"ע שם ס"ק א', יפה לבב ח"ה אבה"ע שם.

לאמיתו של דבר התואר היחיד שהולם אדם זה הוא - רשע! כך קוראת עליו הגמרא, על אף עצימת העיניים המושלמת שלו. וכל זאת למה? כי ההתקרבות שלא לצורך אל הכיעור, כבר הוא חטא בפני עצמו.

חמור מכל התורה כולה!

חיוב זה של 'איכא דרכא אחרינא' הוא אכן 'חידוש' מיוחד שמצאנו אותו רק כאן, בענייני שמירת העיניים, ובכך הוא חמור מכל התורה כולה, ואף מעבודה זרה. דבר זה הוא לכאורה פלא, מדוע השתנה איסור זה מכל התורה?

"ועיניתי הרבה בהאי קושיא" כותב החפץ חיים (כלל ו' באמ"ח אות יד) - למה ומדוע אסרו את ההליכה במקום פרוץ, בדאיכא דרכא אחרינא. הרי באופן שיוודע בבירור שאינו רוצה להסתכל אלא כל כוונתו להגיע למחוז חפצו, היה מותר לו לכאורה לעבור דרך שם, אם אינו מתכוון להנות, וזאת כפי הכלל ש'דבר שאינו מתכוון - מותר' והנאה הבא לאדם בעל כרחו'. ובפרט כשאין לו דרך אחרת, כי אז הוא 'לא אפשר ולא מכוון' שלכו"ע הוא מותר. דבר זה אכן נפסק להלכה בכל התורה ואפילו בעבודה זרה, מדוע אם כן, כאן חמור כל כך עניין זה? שואל החפץ חיים, ומשיב:

"ונראה לי, דסברת הגמרא דבעריות מפני שנפשו של אדם מחמתן צריך להחמיר יותר... וכן מצינו בכמה ענינים שהחמירו יותר בענייני הסתכלות מכל האיסורים שבתורה אף בלא אפשר ולא מכוון, וכענין שאמרו בברכות (דף ס"א) אחורי ארי ולא אחורי אשה, פגע באשה בדרך רץ אחריה ומסלקה לצדין...". אכן, החשש לראייה אסורה הוא חמור מכל החששות האחרים, ואפילו כשאינו מתכוון לכך אסרו זאת לגמרי.

וראוי להביא כאן מדבריו של הגאון ר' משה שטערנבוך שליט"א, ראב"ד העדה החרדית, בספרו ארחות הבית (פרק י"ג הדרכה והערות עמ' קמ"ח), שמעורר על גדר חיוב של 'איכא דרכא אחרינא' במציאות של ימינו. היוצא מדבריו הוא שמעיקר הדין יש להימנע מלעבור ברחובות פרוצים. הגם שבמציאות של ימינו אין אפשרות לקיים זאת בדרך כלל, אולם כשאפשר בקל למצוא דרך אחרת נקייה יותר, ובכל זאת עובר ברחוב הפרוץ, יש לחשוש שבאופן כזה יש לו דין רשע, כפי שהגמרא אומרת (בבא בתרא שם) 'אי איכא דרכא אחרינא רשע הוא'. לכן יש להשתדל לא לעבור במקומות פרוצים, כשיש דרכים חלופיות, וכל שכן לא להשתהות שם. כי מאוד צריך להיזהר לא להיכנס לרגע אחד לבחינה של רשע בעיני הקב"ה.

כל אחד כפי מה שהוא

נקודה נוספת אנו רואים מהפוסקים, שבנוסף לכל ההלכות שקבעו לנו חז"ל; ככל שאדם יודע בדבר מסוים או התנהגות מסוימת שעלול

ב. וזה לשונם: "וכל מצוה הבאה עבירה על ידה מוטב שלא יעשה המצוה כמו לשמח חתן ויש שם פריצים, ויודע שבלא פריצות אינה יכולה להיות ואי אפשר בלא הרעה או מלראות בנשים, אל יהיה שם", עכ"ל. ובפלא יועץ (ערך הליכה): "כל הדרכים בחזקת סכנה, ואין ראוי לאדם לילך באתר דשכיחא הזיקא אפילו לדבר מצוה (יומא יא). ואם כך אמרו על היזק הגוף, על אחת כמה וכמה על היזק הנפש".

המשך מע' ב'

לאחר עדות של אנשים מהימנים התברר שבזמן שהשוחט עושה את דרכו אל עבר העיירה, עובר הוא בדרכו נהר מסוים, אשר לידו עומדות נשים ורוחצות את כביסותיהן. והרי זו גמרא מפורשת שבשעה שהנשים עומדות על הכביסה, אם יש דרכא אחרינא אסור לעבור לידן הואיל ואינן שומרות על צניעות כראוי בשעה זו! ותהום כל העיר...

היה כאלה שהתחילו לפקפק על כשרות השחיטה של השוחט. כאשר מנגד טען השוחט, שאמנם עובר הוא בדרך המדוברת, אך זהיר הוא ביותר בשמירת העיניים ושומר עליהן לגמרי אף בשעה שעובר שמה. וכי מה יעשה, הדרכים האחרות המובילות אל העיירה, ארוכות בהרבה מדרך זו. ואם כן, הרי הוא בגדר 'עוצם עיניו מראות ברע'...

נוצר ויכוח, אלה מצדדים לכאן ואלה לכאן, עד שהחליטו להריץ שאלה אל הגאון מטשעבין שיורה כדת מה לעשות, האם מותר לאכול משוחט זה או שמא יש להעבירו לטובת רעהו הטוב ממנו?

תשובת הגאון מטשעבין, שאף נדפסה בספרו שו"ת דובב מישרים ח"ג, הייתה שעל השוחט להפסיק לאלתר להשתמש בדרך זו. וכפי שהרשב"ם מבאר את הסוגיא בגמרא (ב"ב דף נז. ד"ה רשע הוא) שאי איכא דרכא אחרינא רשע הוא, על אף שעוצם את עיניו. והטשעבניער רב אף הוסיף שיש להשת על השוחט קנס ממון, על שנהג לעבור על איסור כה חמור!

עם כל זה כתב הגאון, שיש להתחשב בכך שהדרך האחרת הייתה ארוכה יותר, על אף שהוא אינו סובר שיש בכך להתיר, אך בכל זאת, יש מקום להקל מעט עם הקנס מטעם זה.

שו"ת דובב מישרים ח"ג ס' צד - מהדורה חדשה

מאיש לאיש, ולא שייך לדמות מילתא למילתא ואדם לאדם; דברים שאצל אחד אין בהם שום בית מיוחד, אצל השני הם מעקרי התורה ממש. אבל כל ערום יעשה בדעת לפי מה שהוא אדם, ויפעל בחכמה כדי להרחיק עצמו מן החטא והדומה לו, ושכרו הרבה מאוד. וכמוכן שאין בכל אלו כדי לגרוע ממה שאסרו חז"ל בפירושו, שהם אסורים לכולי עלמא באופן שווה.

גדרים של חכמי כל דור ודור

על הדברים שאדם חייב לגדר עצמו בהם מעיקר הדין, נמנים גם הגדרים והסייגים שחכמי הדור העמידו והוסיפו, כדי לתקן בדקי הבית מפגעי הזמן. לחכמי הדור ניתן הכח לעמוד בפרץ ולגדור גדרים ככל שרואים שיש בכך צורך לחיזוק הדור, ויש לתקנותיהם דין ותוקף כהלכה מפורשת ממש.

דבר זה לא תמיד ברור לכל, ויש הנוטים לזלזל בחומרת הדבר ולהקל בדבריהם. אחרים נותנים פירושים שונים כדי היצר הטוב עליהם, עד כדי השארת דבריהם לתפארת המליצה בלבד... אולם בשולחן ערוך מבואר (יו"ד סי' רח"ט סעי' ל"ג, וט"ז שם ס"ק מ"ב), שכל שחכמי הדור קבעו דבר מסוים כגדר ותקנה, הרי יש לכך משקל כחוב מן התורה ממש, כפי שהפסוק אומר (ויקרא יח, ל) "ושמרתם את משמרתי" ודרשו חז"ל "עשו משמרת למשמרת".

ולכן נפסק בשולחן ערוך (שם) "הנשבע שלא ליכנס בתקנת הקהל, הוי שבעת שוא ועל כרחו חל עליו תקנת הקהל" כדין הנשבע לבטל את המצוה. וכלשון הטור זהב שם (ס"ק מ"ב) וז"ל: "אם תקנת הקהל הוא למיגדר מילתא דעבירה, אז אין השבועה שלו חלה כלל כי הכח והממשלה מן התורה ביד הציבור לעשות גדרים לעבירות שהרי כתיב ושמרתם את חקותי ודרשינן עשו משמרת למשמרת, על כן אין שבועתו זה חלה כלל".

הגאון פוסק הדור בעל שבת הלוי זצ"ל נהג להזהיר על דבר זה בדברים כדרכנות, והבהיר שכל הגדרים של חכמי הדור אינם כלל בגדר חומרא וכדו' אלא חובה גמורה היא לכל אשר נמנה על ציבור יראי ה'. ומי שמוציא את עצמו מכלל זה הרי הוא ככל פורץ גדר תורה, שעליהם נאמר 'פורץ גדר ישכנו נחש' רח"ל.

לכן יש להתאזר עוז ולשמוע בקול התורה וחכמה שבכל דור, ולציית לתקנות וגדרי החכמים שבכל דור ודור כהלכות מפורשות.

להפריע לקדושתו, או לגרום לו להרהורים וכדו' הרי הוא מחויב מעיקר הדין לעשות סייג ולהתרחק מדבר זה!

דהיינו כל הגדרים והסייגים שחז"ל קבעו בעניינים אלו, באו לומר שדברים הללו איסורם שווה אצל כלל האנשים, אבל אין זה אומר שבשאר הדברים - הכל מותר. אלא בבחינת "כזה ראה וקדש", וכל אחד יכול, וצריך, להוסיף מדיליה ולהתגדר כפי מה שהוא רואה את עצמו.

וכך מובא בספר החינוך (מצוה קפח):

כלל הדבר הוא שלא יעשה שום דבר בעולם המביאו לידי הרהור בנשים, לא במעשה ולא בדיבור ולא שום רמז לקרב דעת האשה הקלה אל דעתו וכו'. ואין באפשר להגיד פרטי העניינים שידע האדם לעשות לקרב אליו דעת האשה שהוא קל, ולכן הזהירו ז"ל מהם קצת, ובשאר יזהר כל אחד ואחד לשמור עצמו לפי מה שימצא את גופו כי ה' יראה ללבב.

על כן אין להלך בשרירות הלב ולפסוע במעלות ההיתר שפלט לעצמו, שרק את מה שאסרו בפירוש בכך צריך להיזהר, ובכל השאר, יכול הוא ליהנות כאוות נפשו מבלי מעצור. והרי הוא כסומא ההולך על שפת הנהר, שבכל רגע עלול לפול, ולצעוק לשעבר.

אל הגאון הגדול ר' ישראל יעקב פישער זצ"ל, ראב"ד ירושלים, הגיע אדם בשאלה, לגבי תפקיד מסוים שהוצע לו, שקיימת לגביו שאלה בעניין יחוד. לאחר שהגאון דן בכל צדדי השאלה השיב לשואלו, שאמנם לגבי עצם השאלה אפשר בקל לפסוק להיתר - אם יסדר את הדבר באופן שיסלק את החשש מצד ההלכה. ברם, הוסיף הראב"ד לאותו יהודי: "עם איסור ייחוד אכן הסתדרנו, אבל על הרהורי העבירה שעלולים לבוא עליך, קשה הרבה יותר לפעול שלא יזיקו לך!"

יש הרבה שמתלבטים; מצד אחד הוא רואה שהתנהגות מסוימת אינה מטיבה עם היראת שמים שלו ואינה מוסיפה לו הרבה קדושה, אך מאידך גיסא בשולחן ערוך או בספרי פוסקים אין דברים מפורשים בעניין, והוא אינו רוצה להיחשב כמחמיר יתר על המידה. אבל האמת היא, שכלל שרואה שדברים מסוימים עלולים להזיק לו, אין כאן שאלה האם צריך להחמיר או לא, אלא כאילו כתוב לו בשולחן הערוך הפרטי שלו, שדבר זה וזה אסור מדיאני!

אכן, לא כל אחד צריך לנהוג באותן הרחקות ואין בהם כללים ברורים. דברים אלו שונים

ג. ידוע שבעל שבת הלוי זצ"ל (מובא בשו"ת ידות הלוי שם) הרבה להזהיר אודות דבר זה שכל מה שמוצא בשולחן ערוך על התרחקות מנשים, לא בא לומר שרק אלו ותו לא, אלא בשולחן ערוך הזהיר את מה שכולם צריכים להיזהר, דרך כלל, אבל בפרטות חייב כל אחד לפרוש ולהגדיר עצמו מכל מה שהוא יודע שעלול להזיקו, כגון מקום מסוים, חבר מסוים, חומר קריאה או תמונות, וכיוצא בזה. מכל אלו הרי הוא מחויב מעיקר הדין לגדור עצמו מזה, כי כל אלו נכללים בגדר "ונשמרת מכל דבר רע" ועל כל אלו לא שייך לבוא בכתובים ולפרטם, כי דבר זה מסור לכל אחד ואחד המכיר את עצמו טוב יותר מכל אחד, ועל כך כתוב "ואם אין אני לי מי לי".

ד. על פי ספר החינוך (שם). ועי' עוד הערה קודמת. ה. וראה עוד בפוסקים שאפילו תקנות של כל עיר ועיר לעצמה יש להן תוקף לתושבי אותה עיר ככל שאר תקנות גדול הדור. וראה מה שמוצא בשו"ת מהר"ם שיק (יו"ד סי' רטו אות ד') על כך, וז"ל: "תקנה וגזירה שתקנו או גזרו רק קהלה אחת לקהל עדתם וכו', לפי ענין נראה עיקר דעת הש"ע אפילו בלי חרם ונידוי כל תקנת הקהל הוא מן התורה, וכמו שפסק הש"ע יו"ד סי' רכח (שם), הנשבע שלא לנכנס בתקנת הקהל הוי שבעת שוא", עכ"ל.

ו. ידועה גם התבטאותו המפליגה על אלו אשר אינם שומרים את התקנות בנושא הכלים הטכנולוגיים, שאלו שמחזיקים ברשותם כלים אסורים ואינטרנט פרוץ, אין להם חלק לעולם הבא!

מספר מיוחד למנויים
עיתון עברי
הודו וישראל
בזמן ימי הקוראן המספר

תפילה

לשמירת עינים

• ואמורה 'לשם יהודי'.

לשם יחוד

קודש שא פריה הוא ושביתתה, ברחילו ורחימו, הנני מבין בשמירת עיני ומחשבותי לקיים מצוות בוראי שצניי לשמור את עיני ומחשבותי, כמו שנאמר ולא תתרו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו.

רבנו של עולם

חוס וחמול עלי וזכני קרש ולשמור את עיני מכל ראיה והסתכלות אסורה ותעורני לעצם את עיני מראות פרע, ותן לי כח וגבורה מאתך לשבר את יצרי הרע ולקבש את תאוותי ולא אתור אחר עיני ויהיו עיני בראשתי שלא להביט על שום דבר שלא ברצונך כמו שצויתנו בתורתך, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם.

אבי אב הרחמן, אדיך נשאתי את עיני וידך כבר עיני תלויות ומיחללות, שתחנני ותרנמני עלי ותתנה בעורי ותצילני ותשמר את עיני תמיד בשמירה לעיני מכל מיני פגם הראות, שלא אבוא לידי נסיון כלל ולא אפגע בשום ראיה אסורה חס ושלוש לעולם אפילו בשונג ובאגם, כמו שאמר דוד המלך עלי השלום העבר עיני מראות שוא, ואפלי אם יארע חס ושלוש בקבתי בדרך או בשאר מקומות שאראה בעיני מה שאראה, עשה ברחמי הרבים, שלא יגע דעתי ומחוי מזה שום צד הרהור רע כלל ח"ו, ולא יבלבל את דעתי כלל שום ראיה והסתכלות, רק אובה להיות דבוק בקרשתך תמיד. שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך.

שר' אליעזר שקידש שם שמים בפרהסיא, זכה לראות בהתגשמות מופלאה של 'אין אדם שומע לי ומפסיד', וזכה לגילוי משמים שמעשיו רצויים ונכונים.

באותו פרק, החליטו ראשי השגרירות להוציא את אנשיהם לביקור בכל מיני מקומות, כדי לחקור לעומק את סוגי האנשים של המדינה בו הם פועלים, ולהכיר באופן בלתי אמצעי כל מיני מגזרים וחוגים בה.

והנה, לאחר שהסיפור עם ר' אליעזר הפכה שם לשיחת היום, הציג מי שהציע בשגרירות, שהנה, יש כאן הזדמנות מיוחדת לבקר 'יהודי אדוק מחוגי האורטודקסים' שאף ויותר באופן תמוה על רכוש עצום לטובת עקרונותיו. הפור נפל, ועד מהרה התקשרו שוב לביתו של ר' אליעזר מטעם השגרירות, והודיעו לו שהם רוצים לבוא אליו לביקור בית ולעמוד על טיבו...

ר' אליעזר מצדם רק ביקש מהם שלא יבואו בידיים וריקניות, אלא ימחלו להביא עמם את המסמכים הדרושים לו לחתימה. זהו שכר הטרחה שהוא מבקש מהם... מיותר לציין שהם הסכימו, וכך סיבבו משמים שהכסף יגיע לבעליו בטהרה, בדיוק באופן בו הראה שהוא מעוניין בו!

להגיע אל מקום השגרירות, הוא יוכל לשלוח לשם את נוא"ב עם יפוי כח מטעמו. אבל הוא בעצמו - לא הולך אל מקומות כאלו בעד כל הון דעלמא.

אנשי השגרירות נאלמו דום. הם ניסו לשאול אותו כל מיני שאלות על מנת לעמוד על מידת שפיותו של האיש... אך תדהמתם רק גברה כאשר גילו בפניהם איש חכם ומשכיל, שמסרב בתוקף לקבל לידי רכוש שיהפוך אותו לאיש עשיר. בדבר כזה הם טרם נפגשו! הם מיהרו להודיע לו, שתהיה הסיבה לסירובו להגיע אשר תהא, אם הוא חפץ בירושה; האפשרות היחידה העומדת בפניו היא להגיע בכבודו ובעצמו אל השגרירות, אחרת הוא יאבד את הכל. אבל ר' אליעזר לא חזר בו. הוא הסכים לוותר על הון עצום, ורק שלא יצטרך לשהות במקום שיכול להזיק לשמירת העיניים שלו!

זה היה האיש, מתלמידיו של המשגיח, הגאון הגדול ר' יחזקאל לוויןשטיין. ולא משום שלא היה צריך את הכסף או משום שלא הבין בערכו; הוא פשוט הבין על נכון את אשר לפניו, וידע שהוא לא הולך להחליף כהוא זה מקדושת עיניו תמורת שום דבר בעולם.

גם אם הסיפור היה מסתיים כאן, יש בו מוסר השכל עצום על הטפל ועל העיקר בחיי יהודי. אבל התברר

לא הפסיד נלום!

לפני כחודשיים, נפטר בבני ברק יהודי בשם הרה"ג ר' אליעזר שאול פרסמן ז"ל, בעמח"ס מעיינות האמונה על י"ג עיקרי האמונה.

בהלווייתו הספידו הרה"ג ר' יחיאל פישוהוף, בעמח"ס 'טעם ודעת' על טומאת מת, והוא סיפר עליו את הסיפור הפלאי הבא:

פעם התקשרו לר' אליעזר שאול משגרירות ארה"ב שבתל אביב, ובישרו לו שקרוב משפחתו בארה"ב נפטר עירי, והוא, ר' אליעזר, הוא היורש שלו. אי לכך, הודיע לו הפקיד, הוא מתבקש לסור אל השגרירות בהקדם, כדי לסדר את הדברים הנחוצים להעברת הרכוש אליו באופן חוקי.

ר' אליעזר החל לברר קצת, ואז נודע לו שמדובר באיש שהיה עשיר של ממש, ורכושו שהסתכם בהון רב, עומד לעבור כעת אליו במלואו. הוא צריך רק להגיע אל השגרירות, לחתום על כמה מסמכים, והוא יתפוך לבעליו של נכסים בשווי עצום. אך ר' אליעזר לא חשב לרגע לעשות זאת!

הוא הודיע לאיש שהיות שמטעמי דת נבצר ממנו

מכתבים למערכת

שנית, אנחנו צריכים להרגיש את הגאווה היהודית, לזכור שאנחנו נעלים הרבה יותר מכל הגויים עם התנהגותם הירושה, וא"כ כיצד ייתכן שבשביבם אנו רוצים להראות 'נורמליים'!?

אצל יוסף הצדיק כתוב, שבשעה שהסיעוהו ברחובות מצרים לרגל מינויו למשנה למלך, אזי הנערות שם, זרקו עליו את תכשיטיהן, אבל יוסף לא הרים את עיניו להסתכל עליהן. לא היה לו אכפת שהוא עכשיו נהיה משנה למלך, והוא חייב להראות למצריים שהוא 'נורמלי'. ובזכותו של יוסף 'לא נורמלי' זה, היה אוכל לכל ארץ מצרים, ולבני ישראל היה מכל טוב הארץ, ועד היום יש לנו השפעות מקדושתו.

עם כזה הרגשה אנו צריכים להסתובב, ולדעת ש: אני יהודי, ולכן אני לא מרים את העיניים!

בסיר הרוחה בגלל המכשולות שהם מביאים, וזה יכול לעזור כדי להחליש את כוח היצר.

מהם אנו צריכים להתבייש?!

כתבתם בגליון על העניין של איסור הסתכלות אפילו במקום בושה וכדומה, ובפרט באשה פרוצה שאסור להסתכל עליה אפילו שלא בכונה. ידוע כמה צדיקים פחדו מכל ראייה אסורה שהיא, ממש עד כדי מסירות נפש. כי הם השיגו את גודל הפגם שנוצר ע"י זה ח"ו.

בעבודתי יוצא לי מפעם לפעם להתנהל מול נשים גויות, והיצר בא תמיד בשכנועים שחייבים להסתכל, כי מוכרחים להתנהג כמו אדם נורמלי...

יש שני נקודות שאני חושב במצבים כאלו. ראשית, הרי הנשים הללו לבושות רח"ל בכזו צורה מאוסה ופרוצה באופן זול ביותר, [וזה הנסיון הקשה שקודם ביאת המשיח וכפי שהעידו צדיקים]. ואם הם לא מתביישים להתלבש בצורה כזו, אם כן איזה מקום יש, שאני אתבייש מפניהם!?

סיר לבישול ידיים ורגליים

אם הקב"ה מנהיג את האדם, בדרך בה הוא צריך להסתובב בכל מיני מקומות נסיון שבביל פרנסה, חייבים כסדר לחפש עצות, כיצד להתחזק בשמירת עיניים.

פעם הבאתם מה'שפת אמת', שהעצה הטובה ביותר לבטל את כח היצר הוא כשממאסים את התאוות, ומסתכלים על זה כדבר נמוך.

חשבתי להוסיף לזה את מה שכתב הרה"ק ר' מענדלע רימנובער ז"ע, שבגהינום יש סיר ענק מלא במים רותחים, ששם נשרפים בייסורי תופת ידיהם ורגליהם של נשים פרוצות, שהכשילו את בני ישראל.

זה יכול להיות עצה טובה כשמסתובבים במקומות נסיון, כשחושבים שכל הדברים שיצר הרע מנסה להכשיל על ידם, ולמשוך את העיניים והלב, הולכים יום אחד להתבשל

על הטוב יזכר

זכות עמוד בגליון

זכות ולטובת נשמת הרה"ק ר' לוי יצחק בן שרה שאשע ז"ע

זכות 4000 גליונות

זכות הנדבן - זכרונות והצלחה בלב ענינים

זכות 3000 גליונות

זכות הנדבן - זכרונות והצלחה בלב ענינים ולע"נ הרה"ק רבי ישעי' ב"ר משה מקשתעטער ז"ע, ולע"נ הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה מריבנין ז"ע

זכות 2000 גליונות

זכות י.ב.ש. ז"ר מ.ר.ב.ד. זוש"ק במהרה
זכות ש.ב.ש. ז"ר מ.ר.ב.ד. זוש"ק במהרה
זכות הנדבן - זכרונות והצלחה בלב ענינים

זכות 1000 גליונות

מור"ד אברהם יחיאל אונג' ר"ר לפלחה בור"ג
זכות פייגא גיטל בת שיינדל בקנה
לפרנסה טובה ורווחה
זכות הנדבן - להצלחה בור"ג ונח"ט
זכות בהתחזקות שמירת עיניים
זכות הצלחה וישועה בלב עניניים

24 שעה

תהומות

077.401.6591

<p>חלק בהפצת הגליון:</p> <ul style="list-style-type: none"> זכות 5,000 גליונות ₪1200 זכות 4,000 גליונות ₪1000 זכות 3,000 גליונות ₪750 זכות 2,000 גליונות ₪500 זכות 1,000 גליונות ₪250 	<p>זכות עמוד בגליון:</p> <p>₪1500</p>	<p>שותפי טהור עינים</p> <ul style="list-style-type: none"> ₪180 לחודש (מכרז סינים) ₪100 לחודש ₪50 לחודש 	<p>זכות הפצת הגליון (הפצת הגליון לכל רחבי הארץ)</p> <p>₪5,000</p>
<p>זכות ההפצת הגליון (באזרח הירושלמי)</p> <p>₪5,000</p>	<p>זכות הוצאת הגליון</p> <p>₪16,000</p>	<p>זכות הפצת הגליון</p> <p>₪5,000</p>	

077.401.6591

- 1 אחי' ביות שפה
- 2 לשמירת הודעות
- 3 לנדבות
- 4 להשאת הודעות
- 5 לפרסום טיפוח

עבודת ישראל 26, ירושלים 9515528
info@talhareineyim.org

המערב באמריקה
845.999.4114
7 Beor Shiva #101
Manhasset NY 10950

יבולין לקבל הגליונות ב'שה"ק'
אידיש ע"י נחנת האימיל ה'ל'
או יבולין להשאיר הודעה על
מספר המערכת שלוזה 3

גיליון מס' 38 חודש תשרי תשפ"ג

שנה שפתותנו

יו"ל ע"י "אגודת השופרים לשפירת הלשון" ע"ש מרן החפץ חיים זיע"א מיסודו של הרה"צ רבי יוסף רצאבי זצ"ל

חשיבות ענייני בן אדם לחברו

מאת הרה"ג חיים דרוך שליט"א

לצערתנו דרך "העולם" להתמקד בימי אלול בענייני תשובה על דברים של "בין אדם למקום" וקצת "מזניחים" את ענייני "בין אדם לחברו". זה נראה קצת פחות חשוב. אבל כשמתבוננים בדברי חז"ל רואים שהם נתנו מקום מרכזי לעניינים אלו. נתבונן בדברי הנביא ישעיה ונראה איך הוא "מדרג" את חשיבות הדברים, את איזה עניינים הוא מעמיד בראש. בהפטרה שקוראים ביוה"כ בשחרית הנביא ישעיה אומר שכנסת ישראל שואלין את הקב"ה קושיא עצומה "למה צמנו ולא ראית עינינו נפשנו ולא תדע" והקב"ה עונה: "הכזה יהיה יום אבחרהו יום ענות אדם נפשו הלכוף כאגמונו ראשו ושק ואפר יציע הלזה תקרא צום ויום רצון לה?". הלא זה צום אבחרהו וכו'. הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית. כי תראה ערום וכיסיתו ומבשרך לא תתעלם". גם כשעשו סיגופים גדולים צום, שק, אפר, זה לא הועיל. הקב"ה רוצה צדקה. "פרוס לרעב לחמך" תן לו מהפרוסה שלך. ולא רק נתנת ממון אלא "תפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע" והגמ' דורשת מכאן שהמפייסו בדברים גדול יותר מנותן ממון. "תפק לרעב נפשך" פרושו אדם שזקוק לקצת תשומת לב - כל כך הרבה לבבות שבורים יש היום, עם כמה קשיים אנשים מתמודדים, הם זקוקים לעידוד, לסיוע נפשי - תן לו קצת מהנפש שלך תפק לרעב נפשך. מגיע שכן חדש לבנין, אברך חדש לכולל, עובד חדש לעבודה גש אליו קבל את פניו, תציע לו עזרה. מספרים שבא פעם בחור לשאול את הגאון ר' יעקב קמיניצקי זצ"ל במה עליו להתחזק בעשיית, והשיב לו באנגלית: "סמייל" תחייך. כשהתפלל על התשובה אמר לו הרב אמשיל לך משל למנכ"ל של רשת חנויות שעבר לעשות ביקורת בסניפים לדעת איפה צריך לצמצם בכח אדם. כשישב עם אחד המנהלים ועבר על כל עובד ועובד אמר לו:

האיש הכשר הולך תמים ופועל צדק במרוחם יחזקאל בן נעיה רפאל ז"ל רוח ה' תליחני בן עדין אבנן.

האיש הכשר הולך תמים ופועל צדק במרוחם מנשה בן עמיליה מורחיל ז"ל רוח ה' תליחני בן עדין אבנן.

הרב עזרא בן לוייה קצין ז"ל מרת בת לוייה קצין ז"ל

האשה החשובה הצנועה והצדקנית מוכשרת תורה ולומדיה, אשה יראת ה' מרת אילון בת מירימיה מושל ז"ל

צילולי נשבות

האיש הכשר הולך תמים ופועל צדק במרוחם יחזקאל בן נעיה רפאל ז"ל רוח ה' תליחני בן עדין אבנן.

האיש הכשר הולך תמים ופועל צדק במרוחם מנשה בן עמיליה מורחיל ז"ל רוח ה' תליחני בן עדין אבנן.

צילולי נשבות

הרב עזרא בן לוייה קצין ז"ל מרת בת לוייה קצין ז"ל

האשה החשובה הצנועה והצדקנית מוכשרת תורה ולומדיה, אשה יראת ה' מרת אילון בת מירימיה מושל ז"ל

לחופה. רגליה היו כבדות, ליבה העיב עליה, ונחשול של דמעות רוויות מקנאה ועלבון עמד לפרוץ כל שניה מאישוניה. היא הביטה אל הרב המקדש, זקפה מבט אל כוס היין, אחרי הברכות, קריאת הכתובה, שבירת הכוס, התחילו החיבוקים והנישוקים. היא חיפשה פינה להסתתר, התיישבה שם וניסתה למצוא מזרזר לנפשה בקריאת כמה מזמורי תהילים. אחרי חצי שעה היא קמה ממקומה וביקשה לחזור הביתה, בדיוק באותה שניה ירדו מחדר הייחוד החתן והכלה במדרגות לכוון האולם. הם לא הבחינו בה, היא הבחינה בהם, ואז היא סיננה מילים נוראיות. מילים שנגעו בנקודה השטנית והכי בוערת של היצר הרע, זה שאנו מחוייבים לעדנו ולנצחו. היא הרגישה, שפרה האומללה, שאין לה כוח לעצור את הקללה האיומה הזו: "ריבונו של עולם, אני מבקשת שלא יהיו להם ילדים לעולם... שלא יהנו מהזיווג שלהם". החתן והכלה נבלעו באולם לפסטיבל הריקודים והשמחה המתפרצת. קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה. שפרה כבר לא היתה שם. היא צעדה במעלה הרחוב שבורה ומסוייטת. אסתר כבר לא תוכל להיות חברתה הטובה, היא כבר לעולם לא תהיה האוזן הקשבת שלה ובוודאי לא כותל הדמעות. וחננאל? הן, קשה לה לסלוח לו. מה שנתר לה לשפרה הדוויה, זו השמחה לאיד הקטנה והאכזרית, שהזיווג הזה לא יזכה לפרי בטן. אל תשאלו איך ולמה, אבל שפרה הרגישה בחביוני פנימיותה, שהקללה הזו תפשה. היא תתקיים.

חלפו 25 שנה. שפרה קנול פנתה לעלות על גרם המדרגות לכוון עזרת הנשים. לפתע היא מבחינה באשה בת גילה, מוכרת לה, ומסביבה כמה ילדות קטנות ומתוקות להפליא. אסתר? שפרה? "לא התראינו 25 שנה לפחות" אמרה אסתר "מה שלומך שפרה'לה?". ברוך השם. ואיך אצלך? הפטירה שפרה במבוכה. "הודו להשם, את רואה את שלוש הקטנטנות האלה, הן הנכדות שלי, הן שובבות וחכמות. סיימנו את התפילה והן מבקשות: סבתא עכשיו טיול. את יודעת שפרה אנחנו עדיין נשים צעירות אבל גם סבתות צעירות. וזו בהחלט זכות גדולה שנישאנו צעירות ובעודנו צעירות ובריאות אנו מסוגלות להשקיע גם בנכדים... "שנה טובה אסתר יקרה. שיהיה לך נחת עם הנכדים והבנים. מכל הלב." אמרה שפרה ועלתה בזריזות על גרם המדרגות ונופפה לשלום לידידתה משכבר הימים. היא נזכרה היטב בפעם האחרונה שפגשה בה. היה זה ביום חתונתה, ביום שמחת לבה, עם חננאל. הזוג ירד במדרגות וספג ממנה קללה נוראה שלא יזכו לפרי בטן!!! שפרה התיישבה על הכסא הראשון בעזרת הנשים ופרצה בבכי קורע לב, בכי שנסק עד כסא הכבוד, שהרי שערי דמעות לא ננעלו. "הוי אבא'לה שבשמים" זעקה "עכשיו ערב ראש השנה, ואני מבקשת מחילה סליחה וכפרה על הקללה הנוראה שקיללתי את חברתי אסתר ביום חופתה. ואני מודה לך מעומק הלב – ריבונו של עולם – שהקללה הזו לא התקיימה בה וברוך השם שהיא זכתה לפרי בטן ומהלכת עם נכדותיה המתוקות ברחובה של עיר. אני מאושרת בשבילה, אבל עצובה בשבילי. עכשיו אבא'לה אני מבינה מדוע לא נפקדתי עד היום בפרי בטן. מדוע עקרה הנני, ללא ולד, וללא סיכוי אי פעם לזרע של קיימא. הקללה שקיללתי אותה, פגעה בי. הרגשתי באותן שניות מזויעות, שהקללה תתקיים, אך לא האמנתי איך שהיא תתקיים".

שפרה שגיב עמדה לסגור שידוך. חלום חייה להינשא לאחד העילויים של ישיבת "קול התור" הולך להתגשם. חננאל גרוסבלום הוא ה-בחור של הישיבה, ושמו הולך לפניו לא רק באיכות הלימוד שלו, לא רק בחידושים המופלאים ובקונטרסים הרבים שהספיק להוציא לאור, אלא בעיקר על רקע אישיותו הכובשת והחביבות שהוא מקרין כלפי סביבתו. שפרה היתה מאושרת ושמרה בסוד את מהלך התרוממות הקשר בינה לבין חננאל. היו אלה שלוש פגישות שנמשכו שעה וחצי כל אחת, אך תוכן היה עמוס ביראת-שמים, אמונה ובטחון בקב"ה, ובעיקר ברצון המשותף לבנות בית יהודי נאמן על יסודות התורה הקדושה. בפגישה הבאה, הרביעית, הקצוות היו אמורים להיסגר, ידברו על תאריך האירוסין והחתונה. לשפרה, בתו של ראש ישיבה נודע ובעל ייחוס חשוב היתה חברה טובה מאד, ידידת נפש ממש. אסתר מוון. לאסתר היא גילתה הכל. מה דיברו, מה דעתו על הא ודא ועל הישגיו המופלאים של חננאל אשר כל רבותיו גומרים עליו את ההלל, ועל המחשבות והספיקות היכן לגור, כאן, או אולי באחת מערי הפריפריה. אסתר היתה קשובה והביעה שמחה עצומה ואוהבת על השידוך המוצלח. "יהי רצון שהזיווג יעלה יפה" ברכה בחום ליבה את חברתה "ובקרוב נוכל לחגוג את נישואיכם". אמן. תודה, הודתה לה שפרה. גם אני מאחלת לך מכל הלב, שתזכי בקרוב בקרוב, עוד לפני ראש השנה להצעת שידוך שתעלה לטובה ולברכה, ונזכה שתינו לשמוח אחת בשמחת חברתה. והשתיים נפרדו בחיבוק אוהב.

ההלם אפף את שפרה. היא לא האמינה למשמע אוזניה. השדכן התקשר הבוקר לאביה ומסר לו בצער: "צר לי הרב שגיב, אבל חננאל החליט מסיבות השמורות עמו, לא להמשיך בקשר. הוא מתנצל, הוא ממש דיבר בקול שבור, אינני יודע מה הסיבה בדיוק, אך נראה שמשמים חושבים אחרת. מסור לבתך שיש לי כמה הצעות משובחות לא פחות עבורה. ואני מאד מאד מתנצל בשמו. סליחה". שפרה הרגישה איך הסומק והחיוורון משמשים בה בערבוביה. היא אצה לחדרה, נעלה אותו, ושם פרצה בבכי גדול. "אוי אבא שבשמים, הייתי בטוחה שזה השידוך שלי, לא העליתי בדעתי אפילו ברמז שחננאל יחזור בו... הוא היה כל כך נחוש בדעתו שבפגישה הבאה נדבר על תאריכים וכו'... אחרי שעה של בכי, ועוד שעה של שתיקה נוקבת עדי תהום, היא אזרה אומץ לחייג. אסתר היתה על הקו, וניסתה לרכך במילים טובות את המשבר, אך ללא הועיל. שפרה היתה שבורה ומצולקת, כפי שלא היתה בחייה, למרות שבסך הכל היא בת 21. היא היתה בטוחה שהצלקת הזו לא תגלד לעולם... היא לא טעתה בהרבה.

10 חודשים אחר כך קיבלה שפרה הזמנה בדואר. אסתר נישאת בשעה טובה. למי? לחננאל גרוסבלום. (!?!?) הו, הו, הו, השברון והדמע חזרו אליה והפעם בכוויות יותר עמוקות. דווקא חברתי הטובה אסתר, ידידת הנפש שלי, היא היא הזיווג של חננאל. היא הרגישה איך ליבה מתמלא סכינים של כעס והקפדות, גם עליה, גם עליו. היא חשה נבגדת, היא הישירה עיניה למרומים ושאלה: "אבא, ריבונו של עולם, אני מרגישה שאני נכנסת לנסיון נורא שאינני יכולה לעמוד בו. מאז הסתיים הקשר ביני לבין חננאל דחייתי את כל ההצעות. היתה וקיננה בי עוד תקווה שהוא ייעתר לפגישה נוספת... ועל הכל אסתר שמעה, והכל היא ידעה... איך היא יכלה לעשות לי את זה. דווקא היא!?!? החברה הכי טובה שלי!?! שפרה אזרה עוד והחליטה לצאת

בענין שקר כדי למנוע גנאי מחבירו

א. מעשה בראובן שעמד בפני כמה אנשים וסיפר על עצמו דברי שבח, שלא היו ולא נבראו, כדי להתפאר בפניהם, והחל למנות ולספור: כך וכך מעשים טובים עשיתי, וכך וכך צדקה נתתי, וכדומה. ולאחמ"כ פנה אל שמעון חבירו, שאף הוא עמד שם, ואמר לו: האמנם גם אתה יודע שנכון הדבר שכך וכך עשיתי? ורוצה הוא ששמעון יאשר את דבריו בפני שאר השומעים ויאמר שאכן הוא יודע שעשה מעשים טובים אלו. ועתה אם יחיש שמעון את דבריו ויאמר את האמת שלא היו אותם מעשים מעולם, יתבזה מאד ראובן בפני שאר העומדים שם. ויש לעיין האם מותר לו לשקר ולאשר דבריו של ראובן, ע"מ לשמור על כבודו.

ב. והנה בדרך כלל נקטיין שכשיש לאדם אפשרות או לומר לשה"ר על חבירו או לשקר ובכך לשמור על כבודו, מותר לשקר ולהכחיש גנותו בכדי למנוע ממנו בזיון כשא"א באופן אחר. ואף שהח"ח הביא דין זה רק לגבי מניעת רכילות (עי' כלל א' מרכילות ס"ח), וכן בחז"ל מצינו שמותר לשקר "מפני השלום", ומשמע שעיקר היתר הוא למנוע "מריבה בין אנשים" דוקא, מ"מ באחרוני זמננו דימו שה"ה למנוע "גנאי מעל חבירו" ג"כ נכלל בהיתר זה, והוכיחו כן מדברי הח"ח סוף כלל ד' (במ"ח סקמ"ח) שכתב שכדי לבטל דבר לשה"ר שסיפר יכול לומר לחבירו "טעיתי בדמיוני במה שדברתי עמך אודות פלוני כי לפי מה שראיתי עתה אין הענין כן כמו שהצעתיו לפניך וכיוצא בדברים אלו עד שיוציא את הענין מדעתו", ומפשטות דבריו משמע שאע"פ שבאמת לא טעה נמי שרי לומר כן, ועוד דייקו כן מדברי הח"ח בסוף כלל י' (סי"ז) שהביא מדברי הספר חסידים ש"אם הוא בחבורת בני אדם ונעשה דבר אחד שלא כהוגן ולא נודע מי החוטא, ראוי ממדת חסידות שיאמר "אני הוא שחטאתי" אף על פי שלא חטא", ע"ש. וא"כ לכאורה יש לדמות שכשם שמותר לשקר כדי למנוע בזיון מחבירו בצד השלילה להכחיש גנותו, כן ה"ה מותר לצורך שמירת כבודו לשקר באופן חיובי, לאשר עליו שבחים שאינם נכונים. אולם לאמיתו של דבר נראה שאין הדין כן, וכפי שנבאר עתה בס"ד.

שקר מפני השלום במהותו אינו שקר

ג. דהנה יסוד גדול למדנו מדברי הראשונים והאחרונים בדין זה שמותר לשקר מפני השלום, והוא, שאין גדרו של היתר שמעלת השלום מתירה לעבור על איסור שקר, רק הגדר הוא ששקר כזה שכל תכליתו להטיל שלום איננו ממידת השקר כלל. כן יש לדייק מדברי הריטב"א (כתובות י"ז ע"א) שכתב שכל שהוא מפני השלום "אין בו משום מדבר שקר תרחק", משמע שאינו בכלל שקר. וכן פירש בפירוש "דרך חיים" על דרך ארץ זוטא (לרי"א לנדא, פרק השלום, סק"א) את ענין היתר לשקר מפני השלום ע"פ דברי הדא"ז לעיל מיניה שם, ש"ענין השלום נובע ממקור האמת, ולכן מותר לשקר בשביל השלום לפי שהשקר מתהפך לאמת בתכליתו", ע"ש. ויעיין עוד בספר אמרי שיח על הח"ח להגאון רבי יצחק חיים פוס שליט"א (עמ' ת"צ אמצע ד"ה אמנם) שהביא יסוד זה בסגנונות שונים גם מדברי רבי צדוק הכהן מלובלין (אוצר המלך פ"ו מדעות ה"ה בריש דבריו) והמכתב מאלהו (ח"א עמ' 94) וכן משמיה דדקיני מן הגרש"ז אויערבאך צ"ל. ואשר נראה מכל זה, שלו יצוירי אופן של אמירת שקר מפני השלום באופן שהוא באמת "שקר", אין לנו מקור להתירו.

הפלגה בשבחי חבירו יותר מכפי שהוא ה"ז שקר

ד. והנה בספר קובץ הערות למרן הגר"א וסרמן צ"ל הי"ד (בחלק "דוגמאות לביאורי אגדות ע"ד הפשט" שבסוף הספר, סי' ח' סק"ט) וכן בספרו קובץ מאמרים (מאמר "הפלגה בשבח חבירו") כתב שיסוד איסור לשה"ר הוא משום "מדת השקר" שבו, ואף בגוונא שה"סיפור" הוא אמת מ"מ "הגנאי" אינו אמת, משום שע"פ דין אין מגיע לו שיהיה מגונה, ע"ש. ועוד הוסיף שם שכשם שלגנות חבירו שלא כדון הוא "שקר" כן להיפך המפליג בשבחי חבירו שלא כדון נמי הוא "שקר" כי גורם שיהיה חשוב וחכם בעיני עצמו, אשר ע"ז כתב רבנו יונה שהיא מדה שאין לה תקוה, וגם לפעמים יכול לבוא לידי מכשול שימנהו למשרה שאין ראוי לה או ישדכו לו שידוך שאינו ראוי לו, ע"ש. ובזה ביאר דקדוק לשון רש"י (ביצה ל"ג ע"ב) שכתב "כך אמר לי רבי שמואל המכונה חסיד" ולא כתב בפשיטות "רבי שמואל החסיד", משום שלא הכירו רש"י ולא רצה סתם להפליג בשבחו בדבר שאולי אינו אמת, ולכן כתב רק שמכונה הוא כך.

שקר לשמירת כבוד חבירו הותר רק כשבמהותו אינו שקר

ה. ומעתה נראה, דאף שלשקר כדי להכחיש מעשי גנות על חבירו שרי, משום דהאי שקר הוא בעצם "אמת", שהרי באמת אין צודק שיהיה מגונה, וכמתבאר מדברי הגר"א הנ"ל, אבל לאשר שבחים של שקר, שזה הרי באמת "שקר", שהרי לשבחו בשבחים שאינם אמיתיים למדנו מדברי הגר"א שהיא ג"כ "שקר", א"כ אין זה כלול בהיתר של שקר לצורך שמירת כבוד חבירו. ולכן נראה, שאמנם אם יכול להתחמק ע"י אמירת איני יודע, מוטב שיעשה כן לכתחילה, ובכך ירויח שגם לא ישקר וגם לא ישפיל את חבירו [וכמתבאר חז"ל (ברכות ד' ע"א) "למד לשונך לומר איני יודע", שכוונתם כידוע היא גם באופן שבאמת הוא כן יודע ואפ"ה מותר לומר "איני יודע", דאל"ה אלא זהו רק כשבאמת אינו יודע, מאי קמ"ל פשיטא] אך אם אין לו אפשרות להתחמק באופן כזה, כגון שיודעים שהוא בודאי יודע את האמת, נראה שאסור לו לשקר אלא יאמר האמת שאין השבחים הללו אמיתיים. ו. ובמקום שהפלגת השבחים יכולה לגרום למכשול, כגון שמעמיד המספר את עצמו בשבחי השקר שמפריח על עצמו כבעל הוראה או כרופא וכדו', ועלול להיות שיבואו בני אדם לסמוך על דבריו וכיו"ב, אז אף לכתחילה אין לחפש להתחמק כלל, רק יש לומר ששבחים אלו שקר, ופשוט.

מדוע המכחיש שבחי שקר על חבירו אינו עובר באיסור לשה"ר

ז. ואכתי לכאורה צ"ב נהי דאין להתיר לשקר ולאשר שבחי שקר על חבירו וכמש"ב, מ"מ הלא כשמכחיש שבחי השקר של חבירו הרי הוא עושה בזה מעשה גמור של לשה"ר, דכן מפורש הוא בח"ח (כלל ד' ס"ב) שלומר על אדם שדבר פלוני שסיפר הוא שקר ה"ז לשה"ר. ובשלמא בגוונא שנוגע למכשול כגון שמעמיד עצמו כבעל הוראה וכדו' וכו"ל פשוט דאין לחשוש לגנותו משום שיש תועלת בזה, אך אם הם סתם שבחים בעלמא איך יתבטל האיסור דלשה"ר במה שמעמידו כשקין בפני השומעים. ונראה דלא קשה מידי, דהח"ח בכלל ד' שם מיירי רק כשקם מעצמו להכחיש דברי חבירו ולהעמידו כשקין, משא"כ בניד"ד שהוא עצמו הכריחו לכן, שהרי לא הותר בפניו ברירה כ"א או לשקר או לגנותו, הרי איהו דאפסיד אנפשיה. [וכן אם יצויר הענין באופן שהמספר סיפר את שבחי השוא על אדם אחר, כגון שראובן סיפר שבחי שקר על לוי [ולא כבניד"ד שסיפר ראובן השבחים על עצמו], וביקש משמעון שיאשר את דבריו, שפשוט שגם בזה אסור לשמעון להסכים לשבחי שוא אלו, אלא עליו לומר האמת שהשבחים שאמר ראובן על לוי אינם נכונים. והנה באופן זה הרי אין שייך לומר שלוי הנידון אשם ד"איהו דאפסיד אנפשיה", שהרי הוא לא סיפר על עצמו כלום רק ראובן אמר עליו דברים אלו. מ"מ אין להקשות שיעבור שמעון בהכחשתו את שבחי השקר על לוי באיסור לשה"ר, דעכ"פ לאו איהו קא גרים הדיקא, אלא ראובן הוא האשם בלשה"ר שסיבב על לוי ע"י שהכריח את שמעון להכחיש את שבחי השקר שאמר עליו].

הטעם שאין איסור למוכיח את המספר לשה"ר להעמידו כשקין

ח. ובדברינו יבואר נמי מדוע המוכיח את חבירו על לשה"ר שדיבר ואומר לו "שקר דיברת" [וכפי שבאר והוכיח הגאון רבי שמואל חיים לפאיר שליט"א (מענה לשון ח"ו עמ' י"ד)] שזהו חלק מצורת התוכחה הנצרכת למי שמספר לשה"ר, ודייק כן מדברי הח"ח (כלל ח' במ"ח סק"ז), ע"ש], אין בו משום לשה"ר במה שמבזהו ואומר עליו שעבר על איסור שקר, ולא אמרינן שישקר ויאמר "אמת דיברת", כדי לשמור על כבודו. כי כללל דמילתא הוא, שכל מה שהותר לשקר כדי לשמור על כבודו של חבירו היינו רק כשהכבוד מגיע לו מצד האמת, שאז השקר לצורך זה באמת אינו שקר אלא כולו אמת, אך כשהכבוד של חבירו הוא כבוד של שקר, אין היתר לשקר לצורך שמירת כבוד שכזה, כי כאן השקר הוא באמת חיזוק ה"שקר" ולכן אינו נכלל בהיתר לשקר לשמירת כבוד חבירו, אלא אדרבה יש לומר האמת, והאמת תעמוד על תילה.

הלכה לזעזעה

כתב הח"ח בהל' לשה"ר כלל ה' סעי' ז' "ודע דכשם שאסור להוציא דיבה על חברו כן על חפציו אסור להוציא דיבה. וזה מצוי מאד בעוונותינו הרבים, שחטוננו אחד מוציא דיבה על נכסי חנווני אחר וכל כהאי גוונא מפני הקנאה, וזו היא לשון הרע גמורה מדאורייתא.

❖ מקור הדין שאין לדבר לשה"ר אף על דומם כתב היראים שהוא מדברי הגמ' בערפין ט"ו ע"א, "בוא וראה כמה גדול כוחו של לשה"ר שנלמד מחטא המרגלים שהוציאו דיבת הארץ רעה, ומה מוציא שם רע על עצים ואבנים נענש על שהוציא שם רע, המוציא שם רע על חברו על אחת כמה וכמה. וכתב הגר"ן קרליץ זצ"ל דגדר האיסור הוא דווקא אם כתוצאה מן הדיבור על החפץ יש גנאי והפסד לבעליו, אבל כשאין גנאי או הפסד לבעל החפץ, אין בזה איסור לשה"ר, וזה נלמד מחטא המרגלים שע"י שדברו גנאי על ארץ ישראל גרמו בכך שעם ישראל לא ירצו להיכנס לארץ ישראל וזהו כביכול גנאי להקב"ה הנותן את ארץ ישראל. אכן אין ראוי לדבר לשה"ר על אבנים ועצים אף כשלא יגרם נזק וגנות לבעלים כיון שמתרגל לדבר לשה"ר על דומם לבסוף יספר לשה"ר גם על בני אדם. וכתב החובת הלבבות מעשה בחסיד אחד שעבר עם תלמידיו על פני נבילה שהסריחה מאד, ואמרו לו תלמידיו: כמה מסרחת נבילה זאת! ואמר להם: כמה לבנים שיניה! וביאר החובת הלבבות שכונתו הייתה להוכיחם שלא יתרגלו לדבר רע על שום דבר שבעולם.

❖ המזמין אוכל מוכן (קייטרינג), וטעמו של האוכל אינו מוצא חן בעיניו, וכן הקונה יין וטעמו אינו משובח בעיניו, אין לו להעביר דברי ביקורת על היין או על האוכל שבזה גורם הפסד ונזק לבעליו של היין או של הקייטרינג וזה נחשב לשה"ר, אא"כ יש בדברי הביקורת תועלת כגון שהטעם מקולקל ואינו ראוי מותר לספר לאחרים כדי שלא יפסידו, [אך צריך שלא יחסרו מתנאי היתר סיפור לתועלת, ובפרט התנאי, שצריך הוא, קודם שייספר לאחרים, לפנות לבעל הקייטרינג ולספר לו את דברי הביקורת, ואם בכ"ז בעל הקייטרינג לא תיקן את הדבר, או בכה"ג שלא היה יכול להוכיח את בעל הקייטרינג, אז מותר לו לספר את דברי הביקורת לאחרים כדי שלא יפסידו].

עובדות והנהגות

❖ פעם אחת בהתקרב הימים העראים כאשר האדמו"ר האמרי חיים מוידניץ זצוק"ל הלך לביהמ"ד לאמירת סליחות, הבחין שלידי ביהמ"ד עומד אדם ומוכר ספרי "סליחות" אך נראה שאותו אדם לא היה בקי במלאכת מכירת הספרים, ניגש אליו האדמו"ר ושאלו על מחיר ספר "סליחות" בודד, והחל לקרוא בקול: מי רוצה לקנות סליחות? ואז החלה נהירה רבתית אליו, הלא מי לא ירצה "סליחה" מהרבי לפני יום הדין... וכך נדחקו איש אל רעהו, עד שלא עברה אלא שעה קלה ולא נותר מאומה מכל "הסליחות" שהיו על השולחן. האדמו"ר לא הסתפק בזה אלא שאל את המוכר אם יש לו עוד ספרי סליחות למכור והלה השיב כי יש לו "עוד ארגז עם סליחות", מיד החל הרבי למכור את שאר ספרי הסליחות וכל החסידים אצו רצו לקנות את הסליחות מהרבי עד שעטרו את המוכר בזהובים... ורק משסיים למכור גם את הארגז אז פנה האדמו"ר לומר סליחות... (סיפורי צדיקים-קרעטשניף)

❖ הסבא קדישא הרבי רבי בער מראדושיץ זצוק"ל מגדולי תלמידי החוזה מלובלין זיע"א התעכב שנה אחת בחדרו שעה ארוכה ולא נכנס לביהמ"ד לתקיעת שופר, הציבור המתין בדריכות ובחרדת הדין לצאתו, חלף זמן רב ועדיין הצדיק מתעכב, לבסוף יצא הצדיק בדחילו ורחימו לאמירת למנצח שלפני התקיעות לאחר התפילה ביאר הרב למקורביו שתמהו על סיבת איחורו לתקיעות: לא הייתי מסוגל ליטול השופר הקדוש בידי כאשר ידעתי כיצד העברתי את כל ימות השנה בעבירות וחטאים ואין אוציא את הרבים ידי חובתן... פשפשתי במעשי למצוא איזה דבר טוב להיאחז בו ולא מצאתי כלום... עד שנזכרתי בנקודה טובה! היה זה לפני כמה לילות כאשר בקשתי מהשמש להכין לי את הנטילה ליד המטה כפי שהחמירו בזה בזוה"ק ובמקובלים, אך משום מה זלזל השמש ולא עשה כמצוותי, מתחילה רציתי לכעוס עליו ולנזוף בו על התרשלותו אך תיכף נתתי אל ליבי חומר מדת הכעס ולפיך אדתי עוז להבליג, ועשיתי הכל בעצמי, בנקודה זו התחזקתי בנפשי להחזיק בשופר הקדוש ולצאת אל מצוות התקיעות! (טיב המעשיות)

❖ הגאון הצדיק רבי בנימין יהושע זילבר זצוק"ל המכונה בפי מן החזו"א זצוק"ל רבי בנימין הצדיק" היה נוסע לפני החגים בעצמו לביתן של אלמנות בכדי לתת להם סכומי כסף לחוג את הימים טובים יותר בהרווחה ומתוך שמחה, התלמיד שהסיעו הציע לו לשללו האלמנות המתגוררות בקומות מגורים גבוהות יהיה הוא שלוחו של הרב כדי שלא יאלץ לעלות כמה קומות ובפרט בשנותיו האחרונות שההליכה היתה קשה עבדו ביותר אך הרב לא יתרו והסביר לתלמידו: אם תעלה במקומי שמה יהיה בכך עלבון אלמנה שלא עליתי בעצמי, וכך עבר רבינו מכתובת לכתובת ומגרם מדרגות לגרם מדרגות מטפס עם כל שנותיו וחולשת גופו, העיקר כדי לזכות לכבוד עוד אלמנה ולהביא שמחה לעוד לב שבור! (ספר רבי בנימין הצדיק)

לרפואה שלמה

מל שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה אהרון דוד ושלמה הוא יברך וירפא את

לילדיה דצ"ל בן רות הי"ד

הקדוש ברוך הוא ימלא רחמים עליו להחלימו ולרפאתו ולהחזיקו ולהחיותו, וישלח לו מהרה רפואה שלמה מן השמים לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו בתוך שאר חולי ישראל, רפואת הנפש ורפואת הגוף, אמן.

לעילוי נשמת

האיש הכשר הולך תמים ופועל צדק שליח עיניו ושליח נפיק ולא מחזיק מלכותא לנפשיה רחמים רבנן ותלמידהו מופלא בחסדים ובצניעות

המרוחם ר' עובדיה עבוד בן זכיה

מואשלי זצ"ל

רוח ה' תנחמו בנן עדן, אמן.

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

מערכת
'פרשית'
השבוע'
מאחלת
לקוראים
היקרים ולבני
משפחותיהם
ולכל בית
ישראלי:

שנה טובה,
מבורכת
ומלאה
בבשורה
טובות!

וילך -
יום
כיפור
תשפ"ג
גיליון מס'
606

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

תמונה: 'מרחם' בבית העלמין, צילום: דן ורדי, תמונה: דן ורדי

באופן השלילי של מבחן, אלא איפכא - אבינו מלכנו יודע את סערת-הלב; מכיר את נבכי נפשנו ואת התמורות שחלות. והוא מכיר גם את התשוקה הפנימית העמוקה שלנו להיות טובים יותר. לפתוח מחר דף חדש. הוא מכיר את שבע הנפילות. והקימות. וחוזר חלילה“.

בהמצאו

שורות הרישיות ערב יום הסליחה

1.

... עננו, יודע ייצר, עננו!

(מתוך סליחות, תפילות יום-הכיפורים)

אני ואתה עומדים ביום-הכיפורים, יום מירוק העוונות, כבן המתחטא לפני אביו.

אנחנו מדברים אל אבא בענווה נאצלת ומתוך כנות מוחלטת. כנות הנקיה כשמן זית זך.

“יודע ייצר, עננו!”, אנחנו מתחננים בשברון-לב. כי אבא אכן יודע מה קורה אצלנו בפנים. הוא יודע את המלחמות התמידיות על 'שמירת העיניים'; הוא יודע היטב את המאבקים הפנימיים תדיר על הכוונה בתפילה. יודע הוא, ומבין לליבנו.

“לבוחן לבבות ביום דין”, אמר לי לאחרונה ידידי הרה"ג ר' משה כהן שליט"א במהלך שיח ערני על הימים הקדושים ונשמתם, “לא נאמר

2.

כשאנחנו רואים ילד שלא פותח כמעט גמרא בימי ערב דין, אנחנו יכולים לפנות אליו בשני נוסחים (לא אלו של התפילות).

אנחנו יכולים לומר לו: “יענקי, מה קורה איתך?? ימי דין היום. איפה אתה נמצא? כך אתה חושב לגדול?? גדול-הדור הבא לא ייצא ממך!...”.

ואנחנו יכולים 'להיכנס לנעליו' - בחינת 'הינדיק' (מי שרוצה פירוט והרחבה - יכול לפנות, המסגרת מצומצמת) - ולומר לו: “יענקי יקירי. אני מבין שאתה משכים כל בוקר לסליחות, וחסר לך שעות שינה מה שגורם לך עייפות וכבדות, וממילא גם קושי ללמוד

כיאות. אבל בכל-אופן, כדאי לך להתגבר. אלו ימים של הזדמנות-פז להראות להקב"ה שאנחנו רוצים להתקדם ולהתעלות ולפתוח דף חדש“.

הנוסח השני, הוא הנוסח של “יודע ייצר, עננו“.

אבא מבין אותנו. הוא אתנו בלבטינו ונבכי-נפשנו. הוא מבין את ההתמודדות היומיומיות שאנו חווים.

ומכאן, מתוך עומק-הלב והשתפכות-הנפש, אנחנו פונים אליו שיעזור לנו להיחלץ מה'בוץ'.

שיעזור לנו לשוב אליו באמת ובתמים.

כי הוא ידע ייצרנו.

הפנקסו של מהנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

גרים' (-היום הוא שגורם), אין כאן שום הוכחה על התקדמות מצידו!..."

כמה חבל אם זו הגישה.

חסם 3: המקסימליסטיות שהורסת

יש כאלו שסבורים שאם לא מקיימים את כל המצוות באותה רמה, זה לא שווה כלום.

מעשה שהיה פעם בראש השנה, שסיפר אחד המסובים על שולחנו של רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, על תלמיד חכם פלוני שראה את אחד המתפללים מתרגש ביותר בעת ברכת התקיעות, ואמר לו: "וכי בברכת אשר יצר וכד' הנך גם כן מתעורר כל כך? ומהי עדיפותה של ברכת שופר, הלא חיובם שוה, ולמה זה נרעשת בברכה זו דוקא?"

כשמוע רבי שלמה זלמן את הדבר, נודעזע ואמר בסערת רוח: "היאך מלאו לבו של אותו תלמיד חכם לצנן התעוררותו של אדם בזמן נעלה כזה?" ולא נתקררה דעתו זמן רב ממאורע זה.

ובהודמנות אחרת כאשר שמע רבינו מפי תלמידו הערה דומה, הוכיחו רבינו שאין זה נכון כלל, ובוודאי מדרכי דקדוק ההלכה הוא להיזהר לפעמים בדבר מסוים יותר מבחברו, כפי נטיית והרגשת הלב (עפ"י הליכות שלמה ח"ב פ"ב).

חסם 4: תערובת טוב ברע

לפעמים הטוב והרע כל כך מעורבים זה בזה, שלא קל להבחין בטוב.

הכרתי בחור מתמודד, שלא היה שומר שבת, אך היה צם בכל הצומות. שאלתי אותו מה הפשט בזה, והשיב לי: פשוט מאד, שבת קשה לי לשמור, אבל צומות זה קל לי, אני פשוט לא אוכל וזהו.

באחת השנים, לאחר תשעה באב שחל במוצאי שבת, סיפר לי הבחור הזה כך: בשבת של ערב תשעה באב, הייתי בטבריה, ולקראת סוף השבת, נוכחתי לראות שאין לי שום אוכל לסעודה המפסקת. ובכן, קניתי בעיצומה של השבת שווארמה, ואכלתי את זה לסעודה המפסקת.

ומיד הוסיף ושאל אותי: "נכון אני משוגע שעשיתי את זה? חיללתי שבת בשביל תשעה באב?" אמרתי לו: "אתה לא משוגע, יש כאן גילוי נפלא של קדושה מהנשמה שלך".

שימו לב, לא אמרתי לו שהוא עשה מעשה נכון, אולם הראיתי לו את נקודת האור שהתגלתה מתוך המעשה.

הורים יקרים! הרבה אור הולך להתגלות בימים נוראים הבעל"ט! הכינו עצמכם לראות את האור, לקבל אותו, ולשמוח בו, ונכתב ונחתם כולנו לשנה טובה ומתוקה.

אך האב דחה את דברי ב'סברא': "אין כאן ראייה, שהרי מדובר על ראש השנה, ו'יומא הוא דקא

תלמודא

מושג תלמודי אחד

ענייני השעה:

המריבה על המקום בבית-הכנסת

סוגיית 'גוד או איגוד' מורכבת היא, אולם ניגע בנקודה אחת ממנה, נקודה שהיא בבחינת 'טיפה מן הים' - ים התורה.

בפשטות, הדין של 'גוד או איגוד' עליו נחלקו בגמרא (בבא בתרא יג, ב) עוסק בשני אחין שירשו טרקלין, והאחד רוצה לפרק את השותפות וללכת לדרכו, ברם, אין בחצי ממנו כדי חלוקה, היינו שבשיעור חצוי מאבד המקום את שמו ואין לו את השימוש הראוי לו. דעה אחת בגמרא נוקטת שיכול המעוניין לכפות על השני את החלוקה וזאת על-ידי כך שהלה ירכוש את החצי של השותף בדמים וכדומה.

שאלה מעניינת נוגעת לימים אלו, הימים הנוראים, בהם נהגו לרכוש מקום בבית-הכנסת.

הרשב"א בתשובותיו (חלק א', תשובה תתקנ"ו) מעלה באשר לשאלה אודות שנים שלקחו מקום ישיבה של בית הכנסת בשותפות - כל זמן שאינן רוצין בדין גוד או איגוד היאך עושים: ישתמש בו כל אחד לפי שידומן או יש ביניהם דין חלוקה לזמנים ידועים, וכאותה שאמרו במי שחציו עבד וחציו בן חורין ו"בכור ופשוט שהניח להם אביהם עבד ובהמה טמאה" - "שאני אומר עובד את זה יום אחד ולזה שני ימים". ואם תמצא לומר שיש ביניהם דין חלוקה לזמנים ידועים: יחלקו לימים או לחדשים".

מדברי הרשב"א אני למד ראשית כל שעקרונות הוא סבור שלא כהריטב"א בסוגיה הנזכרת, שכן הריטב"א הדגיש כי דין 'גוד או איגוד' נאמר אך ורק באחין שירשו, אך בשותפים לכתחילה, אין האחד יכול לפרק את השותפות אימתי שיירצה, בכפיה על השני, וזאת משום שעל דעת-כן השתתפו יחד, וזה אומר שלמעשה שניהם בעלים יחד, ולא ייתכן שאחד מהם יעשה צעד חד-צדדי, שהרי מדוע כוחו אלים יותר משותפו. אולם הרי הרשב"א מביא - עקרונות - דין זה גם בשניים שהסכימו מדעתם לחלוק את המקום שרכשו בבית-הכנסת, משמע הדין כן תקף בשני שותפים קלאסיים.

נקודה נוספת שיש לדון כאן (והוא בהתאם למה שהתבוננתי בטור) - הינה: האם הסדר בין שניים על זמנים מסוימים לכל אחד, הרי זה גם בגדר "חלוקה" (היינו שלמשל ביום של פלוני, אסור איסור מוחלט לאלמוני לשבת על המושב, שאין זה שלקו כלל) או שמא השותפות נותרה איתנה אלא שמדובר על 'הסדר פשרה' להתנהלות תקינה ללא ריבים. (ראה עוד בגמרא סנהדרין ו, ב, שפשרה

אל תפחדו מהחמאות..

כמה חסמים גורמים לכך שהורים מתקשים להעריך ההתחזקות בימים הקדושים של נעריהם המתמודדים

הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א

חנן 'שתולים' לנוער

במאמרנו משבוע שעבר הזכרנו כי יש כמה מחסומים שחוסמים אותנו מלהעריך את הטוב הזה של הנערים המתמודדים שמתחזקים - קמעא - בימים הנוראים. נרחיב בזה.

חסם 1: האם הנקודה היהודית קיימת גם אצל חרדים?

יש כאלו שמאמינים ברעיון 'הנקודה היהודית' רק לגבי חילונים, כמו 'ארז מדימונה' שמניח תפילין או 'אורה מקרית שמונה' המדליקה נרות שבת, שזה בוודאי מראה על הנקודה היהודית שבהם, אבל לא לגבי נערים או נערות שנוולו בבית חרדי. כביכול אם הניצוץ היהודי לא הצליח למנוע את התדרדרותם, משמע שהוא לא קיים...

ולכן הבה נשנן לעצמנו את האמת הפשוטה, שהנקודה היהודית חיה ובווערת גם בקרב ילדינו המתמודדים, ואותם מצוות שהם כן מצליחים לקיים, הם ביטויים של אותה נקודה יהודית.

חסם 2: האם המהמאה מגיעה לראש השנה או לבן שלנו...

מעשה בבחור מתמודד, שחודשים ארוכים לא הלך לבית הכנסת וכמעט שלא התפלל. הוריו היו מלאי ביקורת כלפיו.

והנה הגיע יום ראש השנה, והבחור לבש חליפה וטלית, הלך לבית הכנסת והתפלל במשך כמה שעות. כאשר שמעתי על כך, צהלתי ואמרתי להורים: "תראו איזו התקדמות, הנה האור שבנשמתו בוקע ועולה. נו, תנו לו מחמאה!".

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

עקידת נתן-צבי

"אם יהודים לא יכולים להתפייס ביניהם ולמחול אחד לשני מה הטעם להתפלל ביום כיפור... - הכריז הרב לעיניהם המשתאות של המתפללים

בתאריך ז' בתשרי מציינים את יום ההילולא של הצדיק הירושלמי רבי נח גד ויינטראוב זצ"ל, שהיה ידוע כגאון עצום בתור הנגלה והנסתר, בעולם החסידות נחשב לאחד מגדולי "מעתיקי השמועה" כאשר בספריו מביא דברי תורה ואמרות ששמע מ-500 גדולי ישראל שעם חלקם הגדול היה בקשר. הוציא למעלה ממאה ספרים וקונטרסים בכל מקצועות התורה וביאור מעמיק על חמש המגילות ופרקי דרבי אליעזר.

רבי נח גד היה מגדולי תלמידיו של המקובל רבי חיים שאול דוויק הכהן זצ"ל והוציא בהוראתו את קונטרס "תיקון היסוד". עלה לארץ ישראל בשנת תרפ"ד (1924) מהעיר רדומסק שבפולין, הוא חזה את חורבנה של יהדות פולין והתבטא בעלייתו כי "בארץ ישראל תהיה פליטה".

תושבי שכונת 'נווה שלום' ביפו סיפרו סיפור מרטיט, שנחרט בליבם לנצח, מהתקופה בה התגורר רבי נח גד בתל אביב:

היה זה עת התאספו המתפללים באותה השנה לתפילת 'כל נדרי' בליל יום הכיפורים. שניים מהמתפללים הקבועים בבית הכנסת היו נתונים בתוך סכסוך ארוך שנים והדבר העיב על אוירת השלום בבית הכנסת. כמידתו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, השקיע רבי נח גד מאמצים רבים לפשר ולהשכיך שלום ביניהם אך ניסיונותיו הרבים עלו בתוהו.

מה שהתחולל באותו ליל יום כיפור, לא שכחו מתפללי בית הכנסת כל חייהם. כאשר התקדש החג הגיעו כולם לבית הכנסת אפופים חרדת קודש עטויים ב'קיסט' הלבן כמלאכים, ביום הקדוש ביותר לעם היהודי. בזה אחר זה הוצאו שלושה ספרי התורה מההיכל, ההתרגשות הייתה בשיאה. גם אלו שלא פוקדים בכל השנה את בית הכנסת הגיעו לקראת התפילה שמרטיטה כל לב יהודי. החזן מכחכה בגרונו ומתכונן, ברטט וביראה להיות קול ומנגינה למילות התפילה שימלאו את חלל בית הכנסת. כ-ל נ-ד-ר-ר-י...

"אם יהודים לא יכולים להתפייס ביניהם ולמחול אחד לשני מה הטעם להתפלל ביום כיפור..."

לפתע עולה על בימת הקריאה הצדיק רבי נח גד ומכריז בקול נרגש מלא רגש של אהבת ישראל כי הלילה לא ייגשו להתפלל את תפילת כל נדרי עד שאותם יהודים ניצים יתפייסו ביניהם! "אם יהודים לא יכולים להתפייס ביניהם ולמחול אחד לשני, ואין יום הכיפורים מכפר עד שיתפייס עם חברו, אין טעם להתפלל ביום כיפור" הכריז הצדיק רבי נח גד לאזניהם המשתאות של כל באי בית הכנסת.

לא היה אחד שהעז לערער על קביעתו של הצדיק. "היה אפשר לחתוך בסכין את המתח שהשתרר מאז ההכרזה הבלתי צפויה" סיפרו המתפללים. אבל הניצים מסרבים להתפייס. גם הרגע הנשגב הזה לא הצליח לרוקן מליבם את המשקעים ארוכי השנים והמטען הכבד שכל אחד מהם הורגל לשאת על חברו.

וכך חלפה שעה ארוכה בדממה מתוחה לראות כיצד ייפול דבר. לאחר זמן מה ליבו של אחד מהם החל להראות סימני כניעה והתרחצותם אולם חבר-יריבו נותר עיקש ואטום כמו לא מתרחש דבר.

חלפה לה יותר משעה שלימה, עציביהם של המתפללים מרוטים ואימת היום

עוד שירצה את חבריו. רבי נח-גד ויינטראוב זצ"ל

הקדוש אופפת את הכל, ועדיין תפילת כל-נדרי לא מתחילה. כאשר נוכח הסרבן לדעת כי רק בשל עקשנותו מתעכב הציבור כולו, בחר לעזוב את בית הכנסת תוך שהוא מפטיר כי לעולם לא יסלח ליריבו המר והציבור מוזמן להתפלל בלעדיו.

הקהל הקדוש היה בטוח שבכך הגיעה לסיומה סאגת תפילת כל נדרי, אבל הסיפור לא תם, הוא רק התחיל...

הצדיק רבי נח גד אינו חס על כבודו. הוא קם

ממקומו ויוצא במהירות בעקבות אותו יהודי שכבר הספיק לעזוב את מפתן בית הכנסת, והוא קורא לעברו: "אתה יכול לצאת וללכת, אבל דע לך כי אם לא תסכים לסיים היום את המחלוקת, אתה תישא באחריות על כך שיהודים לא יתפללו הלילה את תפילת 'כל נדרי'..."

המילים שיצאו בקול נרגש מן הלב החם והרחום של הצדיק, חדרו כחץ בליבו של אותו יהודי והמיסו אותו כמים. בהחלטה נחושה של רגע, בחר לשוב על עקבותיו לחזור לבית הכנסת ולמחול ליריבו על הכול.

מי יוכל לספור את הדמעות שנשרו באותם רגעים מכל פינות בית הכנסת עיני כולם היו נתונים באותה שעה בפתח בית הכנסת לראות כיצד ייפול דבר. והנה מופיעים בפתח בית הכנסת הרב הצדיק ואתו עמו היהודי הסרבן העיקש. כבר חשבו כי הצדיק ויותר על דרישותיו ועתה ייפתחו בתפילת כל נדרי מבלי שהשלום המיוחל יגיע.

אולם, לנגד עיניהם המשתאות, ניגש היהודי הסרבן הישר למקומו של יריבו המר, ובקול גדול ובדמעות שלישי הכריז לפניו "אני מוחל לך על כל מה שחטאת כנגדי מעולם, אנא מחול לי גם אתה, אחי!"

מי יוכל לספור את הדמעות שנשרו באותם רגעים מכל פינות בית הכנסת. הסליחה ההדדית של צמד הניצים-לשעבר וגיבורי-הכניעה, בהווה הכתה בגלים-גלים של התעוררות והתעלות בכל יהודי הקהילה. רק אז נחה דעתו של הצדיק ונהרה גדולה הייתה שפוכה על פניו. ניכר היה כי בזכות מאמציו לא רק המחיצה שבין אדם לחברו נשברה כאן אלא גם מחיצת החטאים שהפסיקה בין

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את

הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל

לכתובת: abyisrael@gmail.com

היצירה הספרותית החדשה של הסופר הצפתי:

איזה סוד יגלו התלמידים בבית-העלמין העתיק בעיירה קוצק?

מזל טוב: יצא לאור הספר

"בוודאי גם שם"

יצירה ספרותית חדשה וייחודית מקולמוס-הנשמה
של הסופר הנודע הרב אברהם ישראל פרידמן.

למעלה מ-70 סיפורי השגחה אישיים
של סגירות-מעגל מפתיעות בסערות החיים,
סיפורי אמונה מרגשים שיותירו אתכם פעורי-פה..

לפרטים על נקודות-המכירה ברחבי הארץ ולרכישה - המו"ל: מכון "בלבבי":

פלא': 050-4116867 דוא"ל: abyisrael@gmail.com

עדיין ניתן לרכוש את הסדרה החינוכית המבוקשת 'דרכו' וכן את הספר 'פרשת דרכים' בליווי אירוסים, בהוצאת המכון

שיחות לילה

שיח יהודי פורה בעבודת ה'

הגלידה

והסליחה..

הרב יעקב לודמיר: ערב יום הכיפורים, זה הזמן שכולם מבקשים סליחה זה מזה.

אז אני רוצה להפתיע אותך שאני הולך לבקש סליחה מהילדים שלי.

אבישי פרי: אני חושב זה קצת מוגזם. מספיק בעידן שלנו המעמד של ההורים נשחק והמושג 'סמכות הורית' (אמתית) שייך ליחיד-סגולה, ואתה רוצה עוד-יותר לסדוק במעמד הזה? לא מתאים שאבא יבקש סליחה מהילד. אולי הפוך..

הרב לודמיר: קודם-כל חשוב לי להדגיש שתמכתי יתדותי על גדולי ישראל. על הסטייפלער מסופר שביקש סליחה מבנו רבי חיים בערב יום כיפור ורק לאחרונה קראתי סיפור בהקשר זה.

ביום מן הימים פגש ראש ישיבת 'תורה אור' הגאון רבי חיים פינחס שיינברג זצוק"ל בבחור שהולך לחנות גלידה הסמוכה לישיבה בעיצומו של שיעור.

משחזר, פנה אליו והחל לדבר איתו דקות ארוכות בלימוד (בתוספות הראשון במסכת 'בבא בתרא') עד שהגלידה נמסה - עם זאת לאחר מכן פנה למקורבו בבקשה כי יילך לחנות המדוברת וירכוש אותו סוג גלידה שרכש טרם לכן.

משהגיע לחדרו של הבחור כדי להגיש לו את הגלידה, פרץ הבחור בבכי מר.. ראש-הישיבה ששמע מכך, אץ לחדרו (בן 90 היה), חיבק ונישק את הבחור וביקש ממנו 'סליחה' -

אבישי פרי: מעניין מה שאתה אומר. אפילו מרגש. גדול שבישראל מבקש 'סליחה' מנער שצעיר ממנו עשרות עשרות בשנים. זה מראה על גדלות מיוחדת.

הרב לודמיר: בהחלט. ואם אתה רוצה סיבות, הרי מי שיש לו טיפטיפה מודעות יודע, שממש לא חסר. לפעמים אולי היינו עייפים וכעסנו על הילד שלא לשם חינוך אלא סתם. לפעמים לא מספיק התייחסנו לילד כשהיה צמא לכך. בקיצור, לא חסרות סיבות. ולכן, אבא אכפתי ואוהב מבקש מהילדים בערב יום-הכיפורים סליחה. זה רק מחבר את הקשר בין ההורה לילד. זו ממש לא חולשה. תשאלו את אלו שהיו פתוחים להביע את רגשותיהם ועשו זאת.

עלון לב המזועדים

ביאור סדר עבודה כהן גדול ביום כיפור על סדר פיוט "אמיץ כח"

נמא מטומאת מת והוא אינו יודע מכך ושחלילה עבודתו לא תיפסל (יומא ה, א, רמב"ם עבודת יו"ב א ד).

מקום הפרשה - לשכת פלדהרין – בולווטין (א א)

מפרישים אותו ללשכת פלדהרין, הטעם שנקרא כן: לפי שכהנים הגדולים בזמן בית שני אחרי תקופתו של שמעון הצדיק היו נותנים ממון כדי לשמש ככה"ג ומתוך שרשעים היו לא משלימים שנתם והיו מתחלפים כל י"ב חודש כפקדי המלך שהמלך מחליפם כל שנה לכן היו קוראים אותם לשכת פלדהרין (יומא ה, ב רע"ב א א ד"ה ללשכת).

הכנת סגן לכה"ג, ואשה תחתיו

ומתקינין לו כהן אחר תחתיו, והטעם: שמא יארע בו פסול, כגון קרי או שאר טומאה (רע"ב שם ד"ה ומתקינין).

מעשה הכה"ג בשבעת ימים אלו (יומא א ב)

"זורק מקטיר ומטיב להתרגל בעבודה ככתוב בתורתך..."

הקרבת קרבנות של הכה"ג בשבעת ימים אלו

כל שבעת הימים הוא זורק את הדם של קרבן תמידים (רע"ב ד"ה הוא), והטעם: כדי שיהא רגיל בעבודה (רע"ב ד"ה הוא) ויהיה מוכן לעבוד ביו"ב ותקל מעליו המלאכה (רמב"ם פירוש המשניות א ב), ומקטיר את הקטורת, ומטיב את הנרות מסיר בבוקר את הדשן של הפתילות שנמצא במנורה (רע"ב ד"ה ומדשן), ומקריב את הראש ואת הרגל של איברי התמיד שקרב ראשון, והטעם: כדי שיהיה שיתרגל בעבודת יו"ב.

עשיית חפינה

כל שבעת הכהן היה נמצא בלשכת פלדהרין ולומד איך עושים חפינה שהוא צריך לעשות בקודש קודשים כמו שיתבאר בהמשך ולאחר מכן נכנס למקדש ועובד וחוזר ללשכת פלדהרין (יומא יב, א).

לימוד הכהן גדול בשבעת הימים (א א)

"נלוים אליו נבונים ישישי שער נואמים לו קרא נא בפיך"

מסרו לו זקנים מזקני ב"ד בכל יום וקוראין לפניו בסדר היום פרשת אחרי מות כדי ללמדו סדר עבודה (רע"ב ד"ה וקורין), ואומרים לו אישי אדוני (רע"ב ד"ה אישי), כהן גדול קרא אתה בפיך שמא שכחת ואתה עלול לבוא לידי מכשול כי על ידי אמירה בפה זוכר טוב ומביין אותם יותר (עיין גמ')

ביאור סדר עבודת כה"ג ביום כיפור (ע"פ משניות יומא)

על כן באתי לעורר לב האדם לטוב לו שיהיה קודם יו"ב ללמוד פירוש המילים של כל סדר עבודת יום כיפורים בכדי שיהא רגיל ביו"ב בפירוש המילות ואם כן שומא עלינו להבין היטב את הנעשה בסדר העבודה (יסוד ושורש העבודה שער יא פרק ט).

במוסף אומר ש"צ סדר העבודה (טשו"ע תרכא ד)

הטעם שאומרים במוסף משום שניקר עבודתו של הכהן הגדול היה במוסף ולכן אנו אומרים גם כן כדי לקיים (הושע יד ג) "ונשלמה פרים שפתינו" (משנ"ב תרכא ס"ק יג).

נוסח סדר העבודה

"אמיץ כח" – מנהג בני אשכנז לומר את נוסח "אמיץ כח" לרבינו משולם קלונימוס ורמזו שמו בסוף הפיוט שגרו ביד איש עיתי "משלם ברבי קלונימוס חזק" (מהרי"ל בסדר מוסף יו"ב, לבוש תרכא ד, מטה אפרים תרכא ז).

"אתה כוננת" – מנהג בני ספרד לומר את נוסח "אתה כוננת" המיוחד ליוסי בן יוסי הכהן הגדול (נודע ביהודה מהדורה תנינא או"ח סו"ס קיג) שהוא הקדום יותר וגם הנוסח כתוב בלשון ברור (הראשון שהביא את הנוסח הזה הוא רב עמרם גאון בסידורו).

"אמיץ כח"

סדר אמירת "אמיץ כח" פותח את דבריו בסדר בריאת העולם וחמאו של אדם הראשון, מעשה קין והבל, דור אנוש, דור המבול ודור הפלגה, ומזכיר מעשה אבות עד בחירת לוי ואהרן לעבודת המקדש ולאחר מכן מתחיל בסדר העבודה והידויון.

שבעת ימים לפני יו"ב (א א)

מחזיקי אמנה שבוע קודם לעשור מפרישין כהן הראש כדת המלואים שבעת ימים קודם יו"ב מפרישים כה"ג מביתו, והטעם: משום שכל עבודת יום כיפור אינם כשרות אלא בו, ולומדים כמו שאהרן הכהן ובניו היו צריכים הפרשה בשבעת ימי המילואים כדי להכין עצמם במהרה כך הכה"ג צריך להכין עצמו לעבודת היום הקדוש (רע"ב א א).

"מזים עליו מי חטאת לטהרו"

הזאה במי פרה אדומה: ביום השלישי להפרשתו שהוא יום ה' בתשרי וביום השביעי להפרשתו שהוא מ' בתשרי היו מזים מי פרה לטהרו שמא

עירובין נד, ב), או שמא לא למדת בזמן בית המקדש השני היו מוספים "שמא לא למדת" לפי שהיו מעמידים כה"ג שאינם מהוננים על פי המלכות (יומא יח, א רע"ב ד"ה שמא) וקראו הפרשה בכל יום עם ביאור ודקדוקי דינה (תפא"י יכין ג).

ערב יום כיפור (א)

"נגה תשיעי יעמידוהו בשער קדים נוי זבחי יום לפניו יעבירו"

שחרית של יום השביעי היו מעמידים אותו בשער מזרח ומעבירים לפניו פרים ואלים ובשמים, שהם סוגי הבהמות שיקריב מחר ביום כיפור (מהרש"א חידושי אגדות יומא יח, א), והטעם: **כדי שיהיה רגיל בעבודה**, והיה מתבונן בבהמות העוברות לפניו לתת אל ליבו הלכות סדר היום (רע"ב ד"ה שיהא, רש"י יומא יח, א), הטעם שלא מעבירים לפניו שעירים: כיון שבא לכפר על חמאי בני ישראל חלשא העתיה (יומא יח, א, תוי"ט ד"ה ומעבירין), שמא לא תתקבל תפילתו (מאירי יח, א ד"ה עיו"ב) ופר שבא לכפר עליו ועל אחיו הכהנים מעבירים, והטעם: משום שאם יש אחד מהכהנים שחמא מידע ידע ליה ומהדר ליה בתשובה (תוי"ט שם).

דברים האסורים באכילה לכהן (א ד).

"סמך ביאת שמש צידו ימעטו סאב לבן פן ברדם יקרהו"

כל שבעת הימים לא היו מונעים ממנו מאכל ושתייה, והטעם: שאף אם היה נממא בקרי אינו נממא אלא לאותו היום ולאחר שמובל במקוה והעריב שמשו פהור לגמרי (מאירי יומא). **ערב יו"ב היו מונעים ממנו מלאכול הרבה** (יומא א ד), והטעם: משום שהאכילה מביאה לידי שינה ושמא יבוא לידי טומאה ולא סמכו על הנם (תפא"י יכין ב).

ערב יו"ב השבעת כה"ג (א ה)

"סבי שבטו ללמד חפן יוליכוהו סמים לתמר בפנים אותו ישביעו"

מסרהו זקני ב"ד שלמדהו סדר העבודה, **לזקני כהונה** ללמוד הפינת הקמרת ועבודה קשה היא (רע"ב ד"ה לזקני), **והעלוהו לעלית בית אבטינס** שהם היו מכינים את הקמרת וכותשים אותם אותה ומערבבים בה סימנים כדי ללמדו את עבודת הפינת הקמרת (רע"ב ד"ה בית, יומא יח, א רש"י שם), **מהו חפינת הקמרת** הכהן היה צריך להניח מלא חפניו דהיינו שתי כפות ידיו מלאות בקמרת על גבי גחלים בתוך קודש הקודשים לכן נכנס כשבידו האחת גחלים על גבי מחתה וביד השניה כף שבה הקמרת שתמלא את שתי ידיו את המחתה הניח עם הגחלים על הרצפה עכשיו צריך להעביר את כל הקמרת מהכף לתוך ידיו בלי לפזר אפילו משהו, כדי שיהיה שתי ידיו מלאות קמרת

כיצד היה עושה או שהיה מניח את הכף שעל גבה הקמרת בשיניו או שהיה מחזיק באצבעותיו והיה צריך להעלות בזהירות את הקמרת באגודל לתוך חופניו (יומא נג, ב).

וחכמים (יומא מט, ב) אמרו שחפינה היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש ולכן זקני כונה למדוהו כדי שידע לעשות כן ביו"ב.

שבועת הכהן הגדול (א ה)

והשביעהו שלא ינהג כמנהג הצדוקים שמפזרים את הקמורת על המחתה בחוץ ואחר כך נכנסים עמה לקודש הקודשים, לפי שהם דורשים את הפסוק (ויקרא לו א) "כי בענן אראה על הכפורת" שצריך להיכנס כשהוא נושא עימו את ענן הקמרות, ולכן היה נותן את הקמורת על גבי גחלים בחוץ, אבל ורבנן למדו שהרי הכתוב אומר ונתן את הקמרת על האש לפני ה' דהיינו שיכנס תחילה ורק אחר כך יתן הקמורת על גבי גחלים (יומא יח, ב).

ונפטרהו להם זקני ב"ד הזקנים שלימדוהו סדר היום, **והטעם:** כדי שלא יראו בבשתו כשיבכה על שחשדהו (תפא"י יכין כה).

"סמר בשרו והדמיע כי נחשד סרו גם הם ובכה הגירו"

ומהי השבועה: אמרו לו אישי כה"ג אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחינו ושליח ב"ד משבעים אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה מכל מה שאמרנו לך הוא פורש ובוכה שחשדהו לצדוקי (יומא יח, ב) **והם פורשים ובוכים** שחשדהו שאינו כשר ושנינו (שבת צו, א) החושד בכשרים לוקה בגופו (יומא יח, ב רע"ב ד"ה והן).

ליל יו"ב (א ו)

"שיח מדרש בפה ובתכה הגיון סביבו ישנונו לעורר עד חצות"

בליל יום הכיפור היה הכהן הגדול נשאר ער כל הלילה, אם היה הכהן הגדול חכם דורש בדבר הלכה כל ליל יו"ב כדי שלא ישן ויבוא לידי טומאה (רע"ב ד"ה אם, תפא"י), **ואם לאו תלמידי חכמים דורשים לפניו ואם רגיל לקרות קורא, ואם לאו קוראים לפניו, ובמה באיוב ובעזרא ובדברי הימים** שהם דברים המושכים את לב השומע ואין שינה חוטפתו (רע"ב ד"ה באיוב).

בקש להתנמנם (א ז יט, ב)

בקש להתנמנם אם ראו שהוא עומד להתנמנם, **פרחי כהונה** צעירי הכהונה בחורים שמתחיל שער זקנם לפרוח נקראים פרחי, **מכין לפניו באצבע צרידה** באצבע הסמוכה לאגודל וע"י חיבור האצבע לאגודל ושומטה נוצר רעש של מכה ומשמיעים קול כדי שלא ישן, **ואומרים לו אישי כה"ג עמד והפג שעה אחת על הרצפה** אומרים להניח את רגליו היחפות על הרצפה הקרה שעשויה משיש כדי להפיג החום משום שהקור מבטל את השינה (רע"ב ד"ה והפג), **ר' יצחק אומר** אומרים לו שיראה להם מהו קידה סוג של השתחויה מיוחדת שהיה נועץ את אגודליו בקרקע בעודו עומד ומתכוּפף רק עם גבו ומנשק את הרצפה ונעמד וכיון שהיא פעולה גופנית קשה היה מתעורר (יומא יח, ב).

ומעסקים אותו עד שיגיע זמן שחיטה מעסיקים אותו על ידי שירה בפה שהיו שרים "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו" (תהילים קכז ב)

וכונתם לומר שיזהר בעבודתו שתהא לשם שמים שתהא רצויה לפני הקב"ה שאם לא כן אין כל המירחא עולה כלום (יומא יב, ב רש"י ד"ה אס).

יו"כ בבוקר (א ח)

"עלצו תרם דשן בפיס ראשון.."

עבודה ראשונה שבמקדש תרומת הדשן בכל יום בבוקר היה עולה כהן על גבי המזבח והיה חותה במחתה של כסף מן הדשן דהיינו אפר של הקרבנות שנשארו על גבי המזבח מאתמול והיה יורד ומניח על רצפת העזרה ממזרח לכבש המזבח והיה הדשן נבלע שם דרך נס (רע"ב ד"ה תורמים, רש"י יומא כד, א).

זמן התרומה ביו"כ מחצות - בכל בוקר תורמים את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו וביו"כ מחצות, והטעם: מפני חולשת הכה"ג שעליו לבד מוטלת כל עבודת היום לכן צריך להשכים יותר (יומא כ, ב).

בדיקת זמן הקרבת קרבן של תמיד (ג א)

"עלה ברק השחר כנס הצופה"

אמר להם הממונה שהוא הסגן של הכהן הגדול (רע"ב ד"ה אמר), **צאו וראו** על מקום גבוה שהיה במקדש (רע"ב ד"ה צא), **אם הגיע זמן שחיטה** לפי שהשחיטה פסולה בלילה דכתיב (ויקרא יט ו) "וביום זבתכם" (רע"ב ד"ה זמן), **אם הגיע הרואה אומר ברקאי, מתתיא בן שמואל אומר** שאומרים לו העומדים בעזרה **האיר פני מזרח עד שבחברון** כלומר שצריך שהאור יתפשט על פני כל האופק המזרחי ולא מספיק שרואים רק במקום אחד, ואומרים עד חברון כדי להזכיר זכות ישני חברון, **והוא אומר הן**.

טבילה ראשונה של הכה"ג - הקרבת קרבן התמיד של יו"כ (ג ב)

טבילה ראשונה: אחרי שאמרו הן הורידו את הכה"ג לבית הטבילה לפי שטעון טבילה לפני שחיטת תמיד של שחר (רע"ב ד"ה הורידו).

מקום הטבילה (ג ג)

כל הטבילות היו בקודש בבית הפרווה מכשף ששמו פרווה בנאה ונקראת על שמו (רע"ב ד"ה על בית, עיין מידות ה ג), **חוץ מזו בלבד שהיתה** בחול על גבי שער המים ובצד לשכתו היתה (רע"ב שם).

הקרבת קרבן תמיד – טבילה ראשונה (ג ד)

"עליו פרווה מסך בוץ להצניע"

פרשו סדין של בוץ בינו לבין העם משום צניעות (עיין משנה למלך פ"ד ה"א מהלכות עבודת יו"כ), **והטעם שפרשו סדין מבוץ:** כדי שיוכיר היום שעבודת היום בבוץ לפי שרגיל כל יום לשמש בכגדי זהב (יומא לא, ב, רע"ב ד"ה סדין), **פשט** את בגדי חול שלו, **ירד טבל עלה ונסתפג** נגב את עצמו, **הטעם בצורך הניגוב:** כדי שלא ללכלך את בגדי הכהונה (תפאריי יבין בא, עיין משך חכמה ויקרא מז ד), **טעם אחר:** כדי שלא יהיה הציצה בין

גופו לבגדי כהונה שמא נדבק בו לכלוך מהמים או אפילו המים עצמם נחשבים כהציצה (משנה למלך הלכות עבודת יו"כ ב ב).

"ערה סותו טבל ועט זהבים עמד וקדש קרץ תמיד השחר פקד למרקו

והוא קבל זרק"

הביאו לפניו בגדי זהב שמונה בגדים שבהם משמש בכל ימות השנה **ולבש וקדש ידיו ורגליו הביאו לו** קרבן תמיד של שחר, **קרצו** שחטו ברוב סימנים דהיינו הכשר שחיטה בלבד, **ומירק אחר שחיטה על ידו** נתן לכהן אחר לגמור השחיטה, **והטעם:** כיון שכל עבודת יום כיפור כשרה רק על ידי כה"ג ומיד אחר השחיטה צריך לקבל את דמו לכן לאחר ששחט שיעור המספיק להכשר שחיטה ממשיך כהן אחר את השחיטה שאם היה שוחט ב' הסימנים לא היה מספיק ליטול את הכלי לקבל את כל הדם מפני שהדם ממהר לצאת לכן אחר גומר והכהן הגדול יכול לקבל את הדם וזורקו על גבי המזבח.

זמן הקטרת קטורת של שחר

הקטרת קטורת של שחר קרבה בין זריקת הדם של קרבן תמיד להקרבת אבריו.

הקרבת קטורת של שחר כבבל יום

"פרש הקטיר והיטיב הקריב ונסך פעלת כליל השלים ועש כסדר"

בנס להיכל **להקטיר קטורת של שחר** שהיו מקריבים בכל יום בבוקר ובין הערבים על המזבח הפנימי, **ולהטיב הנרות יש אומרים:** תיקון הנרות שהם הבזיכים של המנורה שהכהן מנקה אותם מהאפר של הפתילות שכבו ומן הפסלות של השמן ונותן לתוכם שמן ופתילות חדשות (רשב"א בתשובותיו ח"א שט, חינוך מצוה צח), **ויש אומרים:** שהכוונה גם להדליק את הנרות (עיין רמב"ם תמידין ומוספים פ"ג ה"י), **ולהקריב את הראש** אחר הטבת הנרות היה חוזר למזבח להקטיר **ואת האברים** של קרבן תמיד את הראש והרגל שתי הידים (עיין יומא ב ג), ואחר כך היה מקטיר **ואת החביתין** מנחת חביתין שהיה הכהן מקריב בכל יום מחציתה בבוקר ומחציתה בין הערביים, ואחר **כך מנסך את היין** של קרבן תמיד אל יסוד המזבח.

יש אומרים: שהיה מקריב את קרבנות המוספים את הפר איל ושבעת הכבשים ושעיר אחד ומנחותיהם (יומא ז ג דעת ר"ע, וכן דעת הרמב"ם שפוסק כר"ע) ובסדר אמוין כח הסדר כדעת רבי אליעזר שכל המוספים היו קרבים לאחר עבודת היום].

אחרי שגמר את עבודת המקדש שבכל יום, היה צריך להחליף את בגדי הזהב וללבוש בגדי לבן לעשות בהם את העבודות המיוחדות ליום כיפור.

"פרשו סדין לבן עוד כבראשונה פרוה בקדש שם קדש ופשט"

הביאו לבית הפרוה מכשף ששמו פרוה בנאה ונקראת על שמו (רע"ב ד"ה על בית) **ובקדש היתה** שמבילה זו ושאר המבילות מלבד הראשונה מעונה במקום קדוש דכתיב (ויקרא מז כד) "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש".

"פסע וטבל לבנים עט וקדש"

פרסו סדין של בוץ בינו לבין העם, קדש ידיו ורגליו מקיתון של זהב ולא מן הכיור כבכל יום **והטעם:** מפני כבודו של כה"ג (יומא ד גמ' מד, ב), **ופשט** את בגדי הזהב, **רב מאיר אמר פשט קדש ידיו ורגליו, ירד וטבל** זוהי מבילה שניה **עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן לבש** ד' בגדים כתונת, מכנסים, אבנט, מצנפת (רע"ב ד"ה בגדי), **וקדש ידיו ורגליו** להתחיל בעבודת היום.

בגדי כה"ג ביו"ב (זב)

פלוסום ערכם מנים שמונה עשר פאורים לשרת במלך הכבוד

בשחר היה לובש פולסין בגד דק ויפה שמגיע מארץ רעמסס (רע"ב ד"ה פלוסין) של **י"ב מנה, בין הערביים הנדווין** בגדים הבאים מארץ הודו של **שמונה מאות** זון, **חכמים אומרים בשחר היה לובש של י"ח מנה ובין הערביים של י"ב מנה** ס"ה ל' **אלו משל ציבור ואם רצה להוסיף מוסיף משלו.**

בגדי לבן ובגדי זהב: הכה"ג הגדול היה עובד ביו"כ בשני סוגי בגדים **בגדי זהב** (שמונה בגדים כתנת, מכנסיים, מצנפת, ואבנט, מעיל, חושן, אפוד, וציץ) אותם הוא לבש בעבודות שאינם מיוחדות ליום הזה ואינם נעשים בקודש הקודשים כגון הקרבת קרבן תמיד, קטורת של שחר הטבת הנרות והקרבת המוספים,

ובגדי לבן (כתנת, מכנסיים, מצנפת, ואבנט שהם היו עושים מבד לבן של פשתן) עבודות המיוחדות ליום הכיפורים כגון הקרבת הפר, שני השעירים, הקרבת קטורת (רמב"ם עבודת יו"כ ב א).

נניצת בגדי הלבן: בגדי הלבן שעבד עימהם הכהן ביום כיפור אסורים בשימוש והנאה לאחר יו"כ אף לאותו כהן גדול דבר זה נלמד מדכתיב (ויקרא מז כג) "ופשט את בגדי הבר... והניחם שם" מלמד שטעונים נניצה אחר שכלתה העבודה בהם (יומא ס, א).

הקרבת פר חטאת של הכה"ג (יא)

"פרו מצב בין אולם למזבח פניו ימה וראשו נגבה מעקם פגש וסמך"

ידיו על ראשו"

בא לו הכהן אצל פרו שצריך להביא פר משלו – ממונו (תפא"י), **ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח** בצפון העזרה (תפא"י) **ראשו** של הפר **לדרום ופניו למערב, והטעם:** אף שראוי הוא שיהיה ראשו להיכל שהוא מערב ואחריו למזבח אלא שחוששים שמא ישיל גללים ונגאי הוא להראות בית הרעי שלו.

הכהן עומד בצד הפר אחריו, **במזרח ופניו למערב** לצד ההיכל, אף שכל צפון העזרה היה כשר להעמיד את הפר ולא היו מעמידים הפר במקום זה אלא משום חולשא דכה"ג שלא ימרח עליו ויכבד עליו טורה משא מזרק הדם למרחוק.

וסומך שתי ידיו עליו מניח ידיו על ראש הפר בין שתי קרניו (תפא"י).

"פשעיו הודה ובחבו לא טמן"

וידוי הכה"ג [וידוי ראשון מתוך ג' הוידוים]

וכך היה אומר "אנא ה' חטאתי .. אני וביתי **אנה השם כפר נא .. לפני ה' תטהרו**" והם עונים אחריו "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

"והכהנים והעם העומדים בעזרה שהיו שומעים את השם מפורש **יוצא מפי כהן גדול**" שכינה מדברת מתוך גרונו (הגר"א) "היו כורעים ומשתחוים ומודים ואומרים ברוך שם כבודו מלכותו לעולם ועד", והוא על פי הפסוק (דברים לב ג) "כי שם ה' אקרא הבו גדול לאלהינו" ודרשו חז"ל (יומא לו, א) אמר להם משה לישראל בשעה שאני מזכיר שמו של הקדוש ברוך הוא אתם הבו גדל ולכן כל פעם ששמעו את השם יוצא מפי כה"ג בעזרה היו נופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו... וכשהיה מסיים את הפסוק "כי ביום הזה יכפר וגו' לפני השם" עמיהם ביחד, היה אומר להם "תטהרו" שהוא סיום הפסוק.

הגרלת ב' השעירים

שעירי יום כיפור (ו א - ד, יומא סב, א).

"צמודים אחוים שוים בתאר ובקומה"

השעירים צריכים להיות שווים במראה דהיינו בצבע לבנים או שחורים או סחופים (רש"י סב, א ד"ה במראה), **בקומה** שיהיו באותו גובה, **שוים** בדמים שנקנו באותו מחיר, **ובלקיחתם כאחד** דהיינו צריך שיקנו אותם יחד.

צורת העמדת הכהן גדול וראש בית אב

"צעד לילך לו למזרח העזרה צמד שעירים שם מהון עדה"

אחר שהתודה הכהן על פרו שהיה בצפון העזרה היה בא לשער ניקנור שהיה במזרח העזרה בצפון המזבח הכהן הגדול היה מגיע כשהסגן מימינו וראש בית אב משמאלו, ושני השעירים עומדים לפניו אחד בימינו ואחד בשמאלו, השעירים היו עומדים פניהם למערב ואחוריהם למזרח.

עליה הגורלות

"צהוב חלשים טרף והעלה מקלפי צנח והגריל לשם גבוה ולצוק"

היה הכהן מכניס ידו אל הקלפי ומוציא את הגורלות בבת אחת, אם הגורל **עלה בימין ראש בית אב אומר לכה"ג הנבה ירך**, כדי שידעו העם

על הדם שלא יקרוש, הכהן שממרס את הדם עומד **על הרובד הרביעי** **שבהיכל** על השורה הרביעית של אבני הרצפה בעזרה (רע"ב ד"ה על).

הכנת הנחלים לעבודת הקטורת (ד ג, מג, ב)

"קוח לחשות חת במחתת פרוים.. קדר לתוכה שלשת קבין נחלים"

הכהן לוקח **מחתה** והוא כלי להעביר את הנחלים העשויה מזהב, **ועלה לראש המזבח** החיצון באמצעו של הכבש עד שמגיע לראש המזבח **ופינה נחלים אילך ואילך וחותרה מן המעוכלות הפנימיות** לוקח ושלשה קבין נחלים ולחשות שהם כלי להבה אך לא כבויים (פסחים עה, ב), **וידר** מהמזבח באמצעו של הכבש, **והניחה על הרובד הרביעי שבעזרה** מניח את המחתה עם הנחלים במקום שעומד הכהן הממרס את הדם.

בניסה לקודש הקודשים

"קרבו לו בזך גדושה דקה קפץ מחתה בימים ובזך בשמאל"

הוציאו לו מלשכת הכלים (רע"ב ד"ה הוציאו), **את הכף** ריקה מזהב **והמחתה** שמלאה קטורת מלשכת הקטורת (יומא מה, א), **וחפן מלא חפניו** מילא ב' ידיו **ונותן את הקטורת** שבידיו **לתוך הכף** ריקנית, **שיעור חפינת הקטורת: הגדול לפי גדולו והקטן לפי קוטנו** כלומר שאין שיעור לקטורת אלא כל כהן לפי גודל חפניו, לאחר מכן **נטל את המחתה** עם הנחלים שהיתה מונחת על הרובד הרביעי ביד **בימין** לפי שהיא כבידה וחמה מוליכה בימין (רע"ב ד"ה נטל), **ואת הכף בשמאלו** לפי שכף הקטורת קלה יותר לכן נטל בידו השמאלית. והחל לפסוע אל קודש הקודשים.

"קיש צעדיו לפרכות וקרוב לבדים"

היה מהלך בהיכל מעזרה **עד שמגיע לבין שתי הפרוכת** המבדילות בין הקודש ובין קודש הקודשים **וביניהן אמה, ר' אסי אומר לא היה אלא פרוכת אחת בלבד** היתה הפרוכת תחילה מן הדרום והפרוכת הפנימית מהצפון נכנס בצד דרום ומהלך **עד שמגיע לצפון הגיע לצפון הפך פניו לדרום מהלך לשמאל עם הפרוכת עד שמגיע לארון** למקום הארון ולא ארון ממש לפי שבבית שני לא היה ארון (רע"ב ד"ה עד).

"קטרת שם בינימו ועשן ויצא"

הגיע למקום **הארון נותן את המחתה בין שני הבדים** בבית ראשון שהיה ארון היה מניח בין שני הבדים, ובבית שני שלא היה ארון ובמקומו היה אבן הנקראת שתיה שהארון היה מונח עליה בבית ראשון ועליה הכהן היה נותן את המחתה והקטורת (יומא ה ב), **צבר את הקטורת ע"ג נחלים** הכה"ג היה שופך את הקטורת שנמצא בכף לתוך חפניו – ידיו ומחפניו היה מניח על גבי נחלים [חפינת הקטורת התבאר לעיל], **ונתמלא כל הבית בעשן** כלומר המתין בקודש הקודשים עד שנתמלא כל הבית עשן ואז היה יוצא (תוי"ט ה א ד"ה ונתמלא).

שאותו של ימין עלה לשם, **ואם עלה בשמאלו אמר לו ראש בית אב אישי כהן גדול הגבה שמאלך.**

הנחת הגורלות

אחר ההגדלה יש מצווה להניח את הגורלות על השעירים וכיון שהמצווה היא להניח, לכן מיד אחר ההנחה יכול להסיר (יומא למ, ב).

"צעק בקול רם לה' חטאת צותתיו ענו לו וברכו את השם"

כשמניח את הגורל של שם על שעיר החטאת אומר **"להשם חטאת"** (ו) (א) והיה מזכיר את השם ככתבו והכהנים והעם שבעזרה היו משתחוים ונופלים על פניהם ואומרים בשכמל"ו.

מקום קשירת הלשונית

"צבע זהורית קשר בראש המשתלח"

על השעיר של חטאת שעלה בגורל להשם קושר בצוואר, ועל השעיר המשתלח קושר בין קרניו, **הטעם שמשנה את הקשרים:** כדי שלא יתערבבו זה בזה.

"צנתו אמן נגד בית שלוח"

מקום עמידתו אחר הגרלה

שעיר המשתלח מעמיד כשפניו כלפי שער מזרח, **והטעם:** לפי שמשם היו משלחים אותו לעזאזל המדבררה (רש"י יומא ס, א ד"ה בא).

"צלח ובא אצל פרו שנית צחן מטהו פני צור התודה"

ידייו שני ושחיטת הפר (משנה יומא, גמ' יומא ס, א).

"**בא לו הכהן אל פרו השני וסומך** קודם השחיטה **שתי ידיו עליו** בדין הוא שאין סומכים על קרבנות ציבור ורק על קרבנות של יחיד סומכים וכאן הוא קרבן של ציבור וגזרת הכתוב שהכהן הגדול יסמוך עליו ומנין מדכתיב (ויקרא מז כא) "וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה", ומתודה "וכך היה אומר אנה השם עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי ובני אהרן עם קדוש" ומוסיף בוידוי את אחיו הכהנים. "והכהנים והעם וכו'..."

שחיטת הפר (פרק ד ג, לט, א)

"קח מאכלת חדה ושחטו כסדר קבל דם במזרק ונתנו לממרס קרישתו

ימס עד עת הזיה קפוי פן יהי ותעדר סליחה"

לאחר הסמיכה והוידוי השני על הפר, היה הכהן **שחטו וקבל במזרק את דמו** לפי שכל עבודת יו"כ אינה כשרה אלא על ידי הכהן הגדול ולכן הוא שוחט ומקבל את הדם, **ונתנו למי שהוא ממרס בו.. כדי שלא יקרוש** נותן לכהן לערבב את הדם כדי שלא יקרוש ויפסל להזאה, **והטעם:** לפי שהכה"ג צריך בינתיים להקטיר את הקטורת המיוחדת של יו"כ בקודש הקודשים ורק לאחר מכן לזרוק את הדם ולכן הכהן שומר

בשעה שהיה הכהן הגדול נכנס לבית המקדש כל העם היו פורשים ויוצאים מן ההיכל ואסור שימצא שם אדם (יומא).

יציאה מקודש הקודשים: יצא ובא לו בדרך בית כניסתו בין הפרוכת ויוצא בהילוך אחורנית שפניו לכיוון קודש הקודשים (רע"ב ד"ה דרך).

ומתפלל תפילה קצרה בבית החיצון ולא היה מאריך בתפילה שלא להבעית את ישראל שיהיו סבורים שהוא מת (רע"ב ד"ה שלא), ומה היה מתפלל "יהי רצון שתא שנה זו שחוננה שתהא גשומה ולא יעבדי עבד שולמן מדבית יהודה ולא יהיו עמך ישראל צריכים פרנסה זו מזה וכו' (רע"ב ד"ה מתפלל, בב"ב קמ"א).

הזאה מדם הפר בקודש הקודשים (ג)

"רובה ממרס מנו מטל דם רצף ונכנס קם בין שדים רצוי הזיות טבל

והצליף במנין רום מעלה אחת ומטה שבע"

אחרי שסיים את עבודת הקטורת ותפילתו בהיכל **נטל את הדם ממי שהיה ממרס** מהכהן שהיה מערבב את הדם הפר כדי שלא יקרוש, **נכנס למקום שנכנס** קודש הקודשים רע"ב ד"ה למקום, **ועמד במקום שעמד** בין שני הבדים (רע"ב ד"ה במקום) והזאה ממנה באצבעו כנגד הפרוכת **אחת מעלה ושבע למטה** הזאה אחת למעלה ושבע הזאות למטה **ולא היה מתכוון להזות לא למעלה** שתהא אחת למעלה מגיעה לחודה העליון של הכפורת (רע"ב ד"ה ולא), **ולא למטה** לא היה מתכוון שיגיעו הדמים בעובי הכפורת מאמצע ולמטה שהרי לא היו נוגעים בכפורת אלא למטה (רע"ב ד"ה ולא), **אלא כמצליף** כמו שליח ב"ד שמלקה ברצועה שמתחיל בין הכתפיים ויורד למטה (יומא נה, א), כך היה מתכוון שתהיינה שמונה הזאות הללו בארץ בשורה רצופה הזאה למעלה במקום רחוק ושבע הזאות למטה קרובות יותר מהקודם (רע"ב ד"ה אלא).

וכך היה מונה את הראשונה אחת, אחת ואחת, אחת ושנים... אחת ושבע היה חוזר ומזכיר את ההזאה הראשונה עם כל אחת מן השבע שלמטה, **והטעם:** כדי שלא יטעה בהזאות שאם לא יספור הזאה ראשונה שלמעלה לעצמה.. למטה לפעמים שיטעה ויספור הזאה ראשונה שלמעלה עם שבע שלמטה ובהזאה ראשונה שלמטה הימנה שתיים (רש"י נה, א ד"ה שלא יטעה).

"רץ והניחו בכך ושחט שעיר"

לאחר שכהן הגדול נמר לעשות הזאות אלו **יצא מקודש הקודשים** ויוצא עם המזרק עם הדם שנשאר בתוכו **והניחו** את המזרק עם הדם **על כן הזהב** שהיה **בהיכל** בסיס מזהב שהיה עומד בהיכל והיה עשוי כדי להניח עליו את המזרק (מאירי).

שחיטת השעיר לה' – שחיטה והזאת דמו בקודש הקודשים (הד)

"רצה וקבל דמו באגן קדש רגל ועמד מקום ועוד ארון רצה הזיות

כמעשה דם הפר"

הביאו לו את השעיר, שעלה עליו הגורל לה' **שחטו וקבל במזרק את דמו, נכנס** עם הדם **למקום שנכנס** קודש קודשים **ועמד במקום שעמד** בין שתי הבדים **והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה ולא היה מתכוון להזות לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף וכך היה מונה אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, וכו'.**

יצא והניחו הניח את המזרק עם הדם שנשאר **על כן השני שהיה בהיכל רבי יהודה אומר לא היה שם אלא כן אחד בלבד.**

"רהט והניחו ודם פר נטל רגליו הריץ וצדג חוץ לבודלת רקמיו פרכת יז

כמשפט כפרת רגש ושנה והזה מדם השעיר"

אחר שגמר לעשות הזאות מדם הפר ודם השעיר בקודש הקודשים

נטל את דם הפר... והזה ממנו על הפרוכת המבדלת בין ההיכל לקודש הקודשים כנגד מקום הארון ובין הבדים, כשהוא עומד לפני מזבחה הפנימי מבחוץ והיה סופר כמו שהוזה בפנים אחת, אחת ואחת, וכו' אחת ושבע.

נטל דם השעיר... והזה ממנו על הפרוכת בגמר ההזאות של דם הפר היה חוזר ומניח את המזרק עם דם הפר על כן הזהב היכן שהיה מונה לפני כן ונטל מעל הכן השני את המזרק עם דם השעיר ומזה אף ממנו כן על הפרוכת כנגד הארון שמונה הזאות אחת למעלה ושבעה למטה.

"שב ובללם וחטא מזבח סגור"

אחר שגמר הכהן הגדול את ההזאות **ערה דם דם הפר לתוך דם השעיר** שפך את דם הפר לתוך דם השעיר דכתיב (ויקרא טו יח) "ולקחת מדם הפר ומדם השעיר ומדם שניהם יחד" **ונתן את המלא בריקן** חוזר ושופך מזרק מלא לתוך הריקן כדי שיתערבו הדמים יפה יפה (רע"ב ד"ה ונתן) ונתן את המלא ברקן מחזיר הכל לכלי שהיה בו דם הפר, **והטעם:** כדי שיתערבו יפה יפה.

"שבע על טהרו ובקרניו ארבע"

הזאת הדם על קרנות המזבח (הה)

אחרי ששפך את דם הפר ודם השעיר היה יוצא **ויצא אל המזבח אשר לפני ה'** את דם של השעיר והפר **זורק על מזבח הזהב** וארבע הזאות על ארבע קרנות המזבח נחלקו התנאים **מהיכן הוא מתחיל** את הזריקה **מקרון מזרחית צפונית מערבית מערבית דרומית דרומית מזרחית** הולך לקרן צפונית מזרחית נותן את המתנות לכל הקרנות **משם היה גומר על מזבח הפנימי, ר' אליעזר אומר במקומו היה עומד ומחטא** ולא היה סובב את המזבח ברגליו וזורק על כל קרן וקרן כת"ק, **ועל כולן היה נותן מלמטה למעלה חוץ מזו שהיתה לפניו שעליה היה נותן מלמעלה למטה.**

הזאה על המזבח עצמו (ה)

אחר הזאות על קרנות המזבח **הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים** היה מזה על זחבו של המזבח על ידי שמפנה האפר והגחלים לצדדים עד שנגלה זהב המזבח בצד דרומו ומזה עוד שבע הזאות על גג המזבח (רע"ב ד"ה על מהרו), ויוצא מהיכל.

ושירי הדם הדם שנשאר במזרק **היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון** שבו פוגע תחילה כשיוצא מהיכל ואין מעבירין על המצוות (מאירי תוס') **ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומי, אלו ואלו דמי דמים החיצונים והפנימים** (רע"ב ד"ה אלו) **מתערבין באמה ויוצאין לנחל קדרון ומכרין לנגין לזבל ומועלין בהן** אסור להנות בהם בלי דמים (רע"ב ד"ה ומועלין).

ידיי על גבי שעיר המשתלח ושילחו לעזאזל (ו)

"שקד ובא אצל שעיר החי שגיון עם ודונו יודה לאל"

אחר שסיים ליתן דם הפר והשעיר כמצותו **בא לו לכיון שעיר המשתלח** (רע"ב ד"ה בא, רש"י יומא סו, א ד"ה בא), שעלה עליו הגורל לעזאזל. **מקום עמידתו** העומד לאחר הגרלה כנגד הפתח שמשם היו משלחים אותו (רע"ב ד"ה בא).

סומך הכהן הגדול את **ידי** על ראש השעיר, **ומתודה** את כל עונות בני ישראל, וכל מי שהיה ליבו נוקפו מהעם העומדים בעזרה היה מתודה עמו (מאירי בחבור התשובה שלו מאמר ב עמוד 566).

וכך היה אומר **אנא השם עוו פשעו חטאו לפניך עמך בית ישראל וכו'.**

אחרי הוידוי מוסר את השעיר לשליח שייקח אותו לעזאזל (ז)

"שגרו ביד איש עתי למדבר עז שמץ כתמי זו שאת לגזרה"

מי מוליך מעיקר הדין אף ישראל יכול להיות שליח לקחת את השעיר לעזאזל, אלא שתיקנו שרק הכהנים יוליכו אותו (יומא ו ג סו, א). והוא נקרא "איש עתי".

דרך השעיר לעזאזל (ז)

יציאה מבית המקדש – וכבש כעין גשר שהוא גבוה ויוצא דרך הכבש מחוץ לעזרה (רע"ב ד"ה וכבש), **היו עושים לו** מערב יום כיפור גשר, **והטעם: מפני הבבלים שהיו מושכים בשערו ואומרים לו טול וצא טול וצא** (משנה פרק ו ד) ואל תשהה עוונותינו אצלינו עוד (רש"י שם ד"ה וכבש), שחשבו שהשעיר בפועל נושא על עצמו את עוונות כל עם ישראל.

דחיפת השעיר (ו)

"שן סלע הדפו וגלגל וירד שברו עצמיו כנפץ כלי יוצר"

דוחפו לאחוריו והוא מתגלגל ויורד, **והטעם:** שאם היה דוחף את השעיר לפניו היה יכול השעיר לעצור נפילתו ברגליו ולא היה מתגלגל ונפול (יומא סו, א).

ולא היה מגיע לחצי ההר עד שנעשה אברים אברים, (ו) וזה תכלית השלימות וסימן טוב היה להם כשהיה מתפרק יפה ואומר כך ימחו עונות עמך בית ישראל.

לאחר מסירת השעיר בשעה שהיה המשלח מוליך את השעיר לעזאזל לא היה הכהן הגדול מתחיל שום עבודה אלא היה מתעסק בפר ושעיר הנשרפים [המרחק היה י"ב מיל כאחד עשר קילומטר וחצי זמן שליח השעיר עד הגעתו לצוק כשעתים וחצי עד שלוש שעות (מראה כהן עמוד 408).

שריפת פר ושעיר (ז)

"שחוזה אחז פר ושעיר קרע שלף אמורים וגייות קלע לשרוף"

בא לו אצל פר ושעיר הנשרפין אחרי שמסר הכהן הגדול את השעיר המשתלח למשלח בא לפר ושעיר העומדים לשרוף (רע"ב בא לו), **קרע והוציא את אימוריהן, נתנן במגיס** בקערה של כלי שרת (רע"ב ד"ה ונתנם) והכין אותם כדי שאחרי שיהליף לבגדי זהב והשעיר יגיע לעזאזל (יומא סו, ב) יכול להקטירין על גבי המזבח (רע"ב ד"ה והקטירם) **קלעו במקלעות** לא היה חותכם ומפרקן לגמרי אלא היו נשארים מחוברות ומעורות זו לזו כמין קליעה ולאחר מכן מניחין על שני מוטות (רע"ב ד"ה קלען). **והוציאן** ארבעה כהנים היו נושאים אותם שנים מלפנים ושנים מאחור **לבית השריפה** שהיה מחוץ לירושלים (רע"ב ד"ה והוציאן).

הגעת המשלח לעזאזל (ח)

כמבואר הכהן הגדול אסור לו להתחיל בעבודה אחרת עד שיגיע השיעור למדבר כשהגיע השעיר לעזאזל **אמרו לו לכהן גדול הגיע שעיר למדבר ומניין היו יודעין שהגיע שעיר למדבר, דרכיות מגדלים היו עושין** בערב יום כיפור **ומניפין בסדרין** כשהגיע למדבר היה האחרון שבהם מניף בסודורו וכן חברו עד ירושלים ויודעין שהגיע שעיר למדבר.

קריאת התורה על ידי הכהן הגדול (ט)

"שאג סדרי יום קדש ופשט"

בא לו כהן גדול לקרות פרשת היום (רע"ב ד"ה בא לו), והיה קורא בעזרת נשים, **אם רצה לקרות בבגדי בוץ קורא** אף על פי שקריאת התורה לא נחשבת עבודה יכול הכהן לעשות אותה בבגדי כהונה משום שמותר לכהנים ללבוש בגדי כהונה גם שלא בשעת עבודתם (רע"ב ד"ה בבגדי בוץ), **ואם לא קורא באצטלית חלוק לבן משלו.**

חזן הכנסת שהוא השמש (רע"ב ד"ה חזן), **נוטל ספר תורה ונתנו לראש הכנסת** לגבאי שעל פיו נחתכים כל צורכי בית הכנסת מי מפטיר מי עולה לתורה (רע"ב ד"ה חזן). **וראש הכנסת נתנו לסגן והסגן נתנו לכהן גדול וכהן גדול עומד ומקבל, הטעם במסירת הספרים מאחד לשני**

משום כבודו של הכהן הגדול להראות שיש תחתיו שררות הרבה (רע"ב ד"ה ראש).

וקורא עומד וקורא בפרשת אחרי מות את סדר עבודת יום כיפור (ויקרא מז א לד) **וכן פרשת ו"אך בעשור"** (שם כג כו לב) שמדברת בענין איסור מלאכה ומצות תענית ביו"כ, **וגולל ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן** כוונתו שגם מה שיקרא להם בעל פה כתוב בספר הזה שזה פרשת ובעשור שבהומש הפקודים **הטעם שקורא בעל פה** שהיא החוקה שנמצאת בחומש במדבר ואין מגלילים לשם מפני כבוד הציבור וספר תורה אחר לא מביאים מפני פגמו של ראשון שלא יגידו ראשון פגום (יומא ע, א רע"ב ד"ה ובעשור), **ומברך עליה שמנה ברכות וכו'.**

באותו זמן שהיה הכהן הגדול קורא בתורה היו שורפים את בשר הפר והשעיר בבית השריפה ובזה נסתיימו העובדות הנקראות עבודת היום (יומא פרק ז משנה ב).

הרואה כהן גדול כשהוא קורא בתורה אינו רואה פר ושעיר הנשרפים, והרואה פר ושעיר הנשרפים אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא, והסיבה לכך לא מפני שאינו רשאי שהיה צד לומר שהרואה עבודה אחת אינו רשאי להניח כדי לראות עבודה אחרת משום שאין מעבירין על המצוות (יומא ע, א, רע"ב ד"ה לא) **אלא שהיתה דרך רחוקה** הפר והשעיר הנשרפים מחוץ לירושלים ומלאכת שניהן שזה כאחת ובאותו זמן היו קוראים בתורה בעזרה ואין אפשרות להפסיק שניהם (ו ב).

אחר שגמר הכהן לקרוא היו מחזירים את הספר תורה למקומם והכהן הגדול היה יוצא מעזרת הנשים לבית הטבילה.

עבודת המוספים וקרבת היום (ז)

"שלוש טבל פזים עט וקדש תכף ועש אילו ואיל העם תרב חטאת

ומוספין הקריב חק"

אם בבגדי בוץ קורא קדש ידיו ורגליו פשט את בגדיו **ירד וטבל** זוהי טבילה שלישית **עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו,** ועושה את עבודת המוספים **ויצא ועשה** את שאר קרבנות היום **את אילו האיל** שהכהן הגדול מביא משלו **ואת איל העם, ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה דברי רבי אליעזר [רבי עקיבא אומר עם תמיד של שחר היו קרבין]** ואחר כך היה מקריב את אמורי **פר העולה ושעיר הנעשה בחוץ היו קרבין עם תמיד של בין הערבים.**

לחצרות ומזבחות: לג רגל"ד 5 אלעד 052-7668608

לקבלת חולון במייל: lev17382@gmail.com

הוצאת הכף והמחתה מקדש הקודשים (ז ד).

"תר וקדש פשט טבל וקדש, תכריך בדים עט ונכנס לדביר תכונת כלי

קטורת הוציא וקדש.."

קדש הכהן **ידיו ורגליו** ופושט את בגדי הזהב, **ירד וטבל** זוהי טבילה רביעית **ועלה ונסתפג, הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו** אחרי הלבישה **נכנס** לקודש הקודשים **להוציא את הכף ואת המחתה** שהכניסם שם להקטרת הקטורת בוקר ונשארו שם ויוצא. **והטעם שלא הוציאו מיד לאחר הקטרתם** לפי שהקטורת לא הספיקה עדיין להישרף כולה **לכן לא הוציאו** (מאירי יומא לא, ב ד"ה ולענין).

"תרגל וטבל חרוצים עט וקדש תמיד הסדיר ותמר נרות העלה תכל

עבודות יד ורגל קדש תמם טבילות חמש וקדושים עשרה... תקף ודף

עטה בגדי הונוה"

מקדש הכהן **ידיו ורגליו ופשט** את בגדי הלבן, **ירד וטבל** זוהי טבילה חמישית, **עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ונכנס להיכל** לסיים את עבודת היום **להקטיר קטורת של בין הערבים** על המזבח הפנימי **ולהטיב את הנרות** להדליק את הנרות כשאר הימים (רע"ב ד"ה ולהטיב) אחר שסיים הכהן את כל העבודות ויצא מהיכל, **וקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי הזהב, הביאו לו בגדי עצמו ולבש** ויוצא לביתו.

יציאת הכהן הגדול לביתו אחר העבודה

"תמה תלוה ציר נאמן לביתו"

ומלוין אותו כל העם **עד ביתו** ומסופר בשם שליה ממלכות רומי שהיה בירושלים בימי הבית ותאר באגרת לבני עמו את גדול כבוד הכהן הגדול ועבודתו ביום הכיפורים שהיו כל העם עוברין לפניו ורובם באבוקות של שעוה לבנה דולקות בידיהם וכולם לובשים לבנים, וכל החלונות מעושרות ברקמה ומלאות נרות וכותב שסיפרו לו הכהנים שהיו הרבה שנים שלא היה יכול הכהן הגדול להגיע לביתו קודם הצות לילה מדוחק וריבוי העם שאף על פי שהיו כולם מתענים לא היו הולכים לבתיהם עד שיראו אם יכולו להגיע לנשק ידי הכהן הגדול (מובא בספר שבט יהודה עמוד 108).

ויו"ט היה עושה למחרת ביום שלאחריו היה עושה יו"ט לפי שיצא בשלום מן המקדש.

כתובה על טס מזהב ששימש לפני

ולפנים: ולאחר מכן היה מצוה לצורף שיעשה לו לוח מזהב ויכתוב בו זה הלשון **"אני פלגי כהן גדול בן פלוני הכהן הגדול**

שמשתה בכהונה גדולה בבית הגדול והקדוש לעבוד מי ששכן שמו והיה זה שנת כך וכך ליצירה מי שזכני בעבודה זו הוא יזכה בני אחרי לעמוד לשרת לפני ה' (מובא בספר שבט יהודה עמוד 108).

לע"נ אבי מורי הגאון ר' מאיר אריה בן הרב ר' יוסף לב זצ"ל בעל עבודת היום בעומק העיון בספרו על מסכת יומא בעל תפילה עשרות בשנים בהיכל ישיבת "קול תורה"

קנא קנאתי לה' אלקי צבאות

הַקְנָא

פרשנות על מידת הקנאה ע"פ דרך החסידות

מקור חיים / נקודות שזכינו לשמוע מכ"ק רבינו שליט"א - על מידת הקנאה

נתקנא קרח / העוצמה שבקנאה /

את מידת הקנאה מצינו אצל קרח, 'נתקנא קרח בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל', הוא לא יכל לראות את זה שעוקפים אותו ונותנים לקטן ממנו את הנשיאות. והקנאה הזאת הביאה אותו לשאול, ולפי"ז מובן למה 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' – עובדא מקרח שנבלע באדמה.

הסביר הרבי, נשים לב לכח ההשפעה שהיה לקרח, איך שהוא הצליח לגבש איתו 250 ראשי סנהדראות, ועוד המון מהעם. לקרח היה השפעה חזקה על כלל ישראל. ולכן הקב"ה עשה שיעקפו עליו, ויתנו לקטן ממנו את הנשיאות, כדי שיקנא ויכאב לו שככה השאירו אותו בלי שום תואר. כדי שיתן עבודה...

כי אם הוא היה נכנע ומקבל את הגזירה של ה'. ומתחזק לדעת שזה לא משה רבינו זה השי"ת. היה מאיר עליו קדושה שהייתה מאירה על כל כלל ישראל והיה מביא את המשיח והיה זוכה להיות הכהן גדול.

כי מידה טובה מרובה ממידת פורענות. ומה אם לפורענות הצליח להשפיע על ר"נ ראשי סנהדראות שיחשבו כמוהו, על אחת כמה וכמה שאם היה מתחזק באמונה ובהכנעה, היה משפיע על כלל ישראל לתת את ההכנעה הנכונה לבורא כל עולמים ובזה משיח היה בא.

נלמד מכאן כמה עוצמה יש בקנאה, אותו קנאה שהביאה את קרח לשאול, אם רק היה מתחזק בה, היה הופך את עם ישראל לקדושים אמיתיים, והיה מביא את המשיח.

תסתכל על עצמך, שים לב להשפעה שיש לך על אנשים, ותחשב כל צעד שאתה עושה, כי כל צעד שלך משפיע. כי אם תקנא אתה עלול למשוך את עצמך ואת חבריך לשאול, ואם תתחזק - אתה תתעלה ובכח זה תזכה להעלות את חבריך ואת הסובבים אותך לדרגה של קרבת אלוקים 'ולתקן עולם במלכות ה'.

אם תשחרר – תחיה / להתחבר לפנימיות הקנאה /

הקנאה והתאוה והכבוד. יש בזה אור פנימי השאלה למה אתה מתחבר לקנאה החיצונית שמושכת אותך לשנאות את החבר שמצליח ולבוא ליד מחלוקת ח"ו. או שאתה מבין שהקב"ה רוצה להתגלות אליך דרך הקנאה הזאת.

איך הקב"ה מתגלה דרך הקנאה?

המשיל הרבי משל, לאדם שהחזיק יונה קטנה בידו, ושאל את חברו האם היונה הזאת חיה או מתה? הבין החבר שהוא מתכוון ל"שאלה מכשילה". כי אם יאמר שהיא חיה, אז הוא יכוון אותה ויראה לו שהיא מתה. ואם יאמר שהיא מתה, היא ישחרר אותה ויתן לה לעוף.

ענה לו החבר בחכמה. "תלוי מה תעשה" אם תכווץ אותה היא תמות, ואם תשחרר אותה היא תחיה.

כך גם עם הקנאה, אם תחשוב על זה, ותבטייט על המלבוש החיצוני של הקנאה, אתה תמות מרוב קנאה 'רקב עצמות קנאה', לא תוכל לסכול את זה שהחבר כ"כ מצליח ואתה לא.

אבל אם תשחרר ותאמר לקב"ה, רבש"ע אני לא יכול מול הקנאה הזאת, מזה עצמו תחיה. כי כך תלמד שבלי הקב"ה אתה לא יכול. ואז הקנאה תהפוך להיות קנאת ה' צבקות, שעצמותך יבערו להתקרב עוד להשי"ת, כי יהיה לך כל כך טוב שמה שתקנא ותבער על כל דבר אשר הלילה עלול להרחיק אותך מזה.

הקנאה ההרסנית והקנאה הבונה / להשתמש עם המידות רק לה' יתברך /

היה אדם שראה את חברו מסיים ש"ס, והתמלא בקנאה, והחליט לעקוף אותו, זרק את אישתו את ילדיו את הפרנסה את השווער את השוויגער והתיישב על הגמ' לא עזב אותה עד שהוא לא סיים את הש"ס בבלי וירושלמי וויזא שאכן עקף את החבר שלו.

זה קנאה הרסנית, שגורמת לאדם להשתבש ולעשות דברים שאסור לעשות, וממנה צריך להיזהר. כי את הקנאה צריך לעלות לה' יתברך, כי קנאה היא חסר שיש לאדם, והחסר הזה לא יתמלא בשום דבר, לא בסיום הש"ס ולא ברכב יותר יפה מהחבר שלי. החסר הזה יתמלא רק עם תגיע להשי"ת דרך הקנאה הזאת, שתקרא לו 'רבש"ע תעזור לי'.

אין הכי נמי הקנאה הזאת קוראת לי להתקדמות, וקנאת סופרים תרבה חכמה, אבל הדרך להגיע ל'ריבוי החכמה' היא לא ע"י הקנאה הרגילה שמופיעה אצלי במלבוש גשמי, כי קנאה כזאת רק מוציאה את האדם מן העולם. כמו כן תכלית הבריאה היא להתקרב לקב"ה מהמידות, ואם אני משתמש עם הקנאה בשביל לעקוף את החבר, זה לא התכלית.

לכן העבודה הנכונה עם הקנאה היא להעלות את זה לה' יתברך, לצעוק אליו שיעזור לי להתמודד עם הקנאה, ויאיר לי את החושך הזה. כשהקב"ה עוזר ונותן לאדם את האור בקנאה, אז המידה מתאזנת. כלומר כל עוד האדם לא קורא אל ה', הקנאה לא מאוזנת והוא עלולה להזיק לו, שהוא יעשה דברים בלי לחשוב, ויגיע למקומות לא טובים. לכן קודם הוא צריך לקרוא אל ה', אחר ש'ה' בשטח – אזי יורד המתח' והמידה מתאזנת.

עכשיו כשאתה יותר מיושב, ומחובר לה', עכשיו אתה גם יכול לפקוח את העיניים, ולראות את ההצלחה של החבר, לראות שיש עולם גדול, ואפשר להתקדם בחיים, ולהתחיל להתקדם בדברים שלך, להיות חזק יותר במה שאתה יכול להיות. כלומר אם כשהיה מופיע לך הקנאה בחבר ישר הייתה רץ עם זה לנסות לעקוף את החבר, הייתה מנסה להיות כמו החבר. עכשיו כשהתחברת לה', אתה מנסה להיות מה שאתה יכול להיות.

בזכות הקנאה התפתחתי / ר' שרגא איצקוביץ הי"ד

קנאה מהי? זה מצווה או עבירה?	כשחברי הקרוב התארס לפני, אני מקנא...
קנאה – זה טוב או רע? חיובי או שלילי? מועיל או מפסיד?	כשחברי מרוויח יותר ממני – אני מקנא...
באיזה גיל אתה זוכר את עצמך מקנא?	כשחבר קרוב שלי עלה בדרגה – אני מקנא...
האם הקנאה הביאה אותך להתקדמות?	הבחירה שלי:
כמה פעמים לא יכולת להירדם בלילה בגלל ש... ?	או להתרסק או להתפתח...
האם היתה רוצה להתפטר מהקנאה ?	לקנטר ללגלג, להקטין את הצלחת החבר
הקנאה זו תכונה...	ולהישאר בכלום...
כמו שכעס זה טבע, כשלא שומעים בקולי - אני כועס, מתרתח.	או לשאול את עצמי –
כשאני רואה שחברי הצליח יותר ממני – אני מקנא...	רגע, איפה אני... ? איך אני מתפתח ? איך אני מגיע ?
זו עובדא.	מה אני עושה עם עצמי –

ואז:

להתקדם...

הקנאה סך הכל מנוע שמפעיל אותי להתקדם. לחשוב על ההמשך...

מלקנטר, מללעוג, לצחוק, - - - לא נגיע לכלום.

לראות את עצמי שווה – ערך.

נמצא:

לשאול חכמים מה היכולות שלי...

הקנאה פיתחה יכולת... שלא היתה מתגלית אלמלא...

מהו קנאה / לצאת מקנאה עם פטנטים / ר' אלימלך אפוליון ני"ו

מצינו כמה סוגי קנאה בתורה, מצינו קנאה של אדם בחבירו, על זה שיש לשני מה שאין לי. 'ותקנא רחל אחותה' רחל קנאתה בלאה שיש לה ילד, כשלה אין. מצינו קנאה של כעס 'קנא קנאתי לה' – אליהו מקנא על שעבדו ישראל עבודה זרה. מצינו את קנאתו של פנחס בזמרי בן סלוא – זה שוב לא קנאה שאני מקנא בך על זה שלך יש מה שלי אין, אלא זה קנאה של כעס ונקמנות. וצריך להבין א"כ מהו בעצם קנאה. האם קנאה זה יוצא לי העיניים על זה שהשני מצליח היכן שאני נכשל. זה אינו, דהרי לא זה היה הקנאה של פנחס ואליהו.

לכן נצא להסברה מהו הקנאה, ואיך אנחנו מתמודדים עם זה, ועל דרך נבין גם מהו הקנאה ה' צבקות שיהיה בעת הגאולה.

כתוב הם קנאוני בלא אל פעסוני בהקליקם ואני אקניאם בלא עם פגוי נבל אקעיסם. מבואר בפסוק שני מושגים קנאה וכעס. ההבדל בין קנאה לכעס. כעס פירושו אמרתי ולא נעשה רצוני, קנאה פירושו איכפת לי שלא נעשה רצוני.

למשל החזקת ארבע רוגלעך ביד, ואני מבקש ממך שתתן את הרוגלע הרביעי למשה. ואתה בהתחכמות ובחיוך אומר לי: לא! אני רוצה לתת לחיים. ואז אני חוזר ואומר לך: אתה לא חושב נכון, אני אומר לך תן למשה. ואתה אומר לא, צריך לתת לחיים. זה השלב שבא הכעס, האגו שלי מתנפח והמחשבות מתחילות לרוץ 'הדעה שלי לא חשובה לו הוא חושב שהדעה שלי זבל והוא לא יודע כמה הדעה שלי עדינה ונכונה ומכוונת לאמת'.

מחשבות אלו לוקחות ממני את שיקול הדעת והופכות אותי לנחש נקמן. כך שברגע המוצלח, כשיתגלה שאכן צדקתי, אני יאמר לו 'אתה רואה, אמרתי לך', תראה עכשיו איך שמשה משתולל... והכל בגלל שלא הקשבת לי.

נתבאר שהכועס להוט להוכיח את צדקת דעתו, וצריך להבין שהרי לא תמיד אני להוט להוכיח את צדקת דעתי, כי יש פעמים שאני מתפייס בעצמי 'לא נורא שלא הקשיבו לי, אך יש פעמים שבוער לי שלא הקשיבו לי. מתי זה קורה ומתי זה קורה?'

כאשר אני מביע דעה, וחברי גם מביע דעה. והחברים פוסקים כמו השני, אני יחוש אכזבה לא כעס, כי כך זה תמיד - דעה אחת מתקבלת, ואחד יוצא מאוכזב. אבל כשאני יחליט בגלל שיקול הדעת שלי והאיבחון שלי שהדעה שלי היא הנכונה והיא זו שצריכה להתקבל, אז אני ילחם על הדעה שלי - שתתקבל. ואם היא עדין לא תתקבל אז יתחילו היצרים לבעור ואני יכנס לכעס.

אבל בשלב השני כשאני מביע דעה, וחברי גם מביע דעה. והחברים פוסקים כמו השני, אני יחוש אכזבה לא כעס, אלא מתוך שיקול דעתי שאני חושב שהדעה שלי יותר נכונה ומנסה לעזור להם להצליח ולעשות נכון. אבל כשעכשיו הם עדין לא יקבלו את הדעה שלי, מכאן ואיילך אני כבר יכנס לכעס או ליתר דיוק לקנאה, וכל מעשיי יהיו כנחש נקמן להוכיח שאני צודק. ובינתיים אני מקנא על זה שלא קיבלו את דעתי.

זאת אומרת אם לא הייתי מתעקש שוב שיחזרו לקבל את דעתי, לא הייתי בא לכעס וקנאה, למרות שלא קיבלו את דעתי. אלא הפעולה שחזרתי ודרשתי שיפסקו כמוני, היא גורמת לכעס ולקנאה.

אמנם אפילו אם נקטתי את הצעד ללכת ולדרוש שוב שיקבלו את דעתי, אין זה אומר שבטוח אגרר לכעס ולקנאה. עדין אני יכול לעצור את המחשבות ולא לתת להם להשתולל ולמשוך אותי להיות נחש נקמן. ובכך למנוע מעצמי להיות חוטא ונגרר למעשים רעים.

פטנט ראשון בשביל לעצור את המחשבות: לא להיכנס לבורן!

אחרי שהחליטו שלא כמו דעתי. לא לבקש לקבל את דעתי, כי זה רק יגרום לי להיכנס לכעס ולקנאה, דבר שלא מביא שום תועלת.

ואם כן סטייתי וביקשתי פעם שניה, עלי לדעת שכבר אין לי שיקול דעת נורמלי, והדעת שלי היא דעת של הישרדות שזה מה שיש לכל בהמה על הראש. ולפי דעה זו לא פועלים.

פטנט שני: תיזום יציאה מהבורן! לא לחכות שהשני יפייס את הרצון שלי אלא להיות היוזם של אוירה טובה של מילה טובה.

פטנט שלישי: למה אתה בבורן???

הקב"ה זימן לך את הקנאה כדי שתבין מי אתה לולי ה' עוזר לי. וזיכה אותך להרגיש איך הוא כביכול מרגיש כשאומר ולא נעשה רצוני. שאמר לך תעשה כך וכך, ועשית אחרת. וכאשר אתה נותן את הנקודה הרי שהניצוץ האלוקי שירד בתוך הקנאה שלך נהיה מתוקן ומפסיק להבעיר בך את הקנאה.

נחזור לראש. הקנאה של פנחס הייתה על זה שכבוד שמים מתבזה חלילה. הוא לא יכל לראות את זה והתמלא בקנאה ועשה מה שעשה. וכן אליהו, וכן יהושע. לסיום: תפילתינו על הגאולה שמקנאה על כך שכבוד שמים מושפל.

מעשה המביא לידי תלמוד / מחפשים את המוצלח !!!

מעשה ב'מוישה'לה החוצב', מוישה'לה היה חוצב הרים. מה זה חוצב הרים? יש הר, ההר הוא חתיכת אבן, כשנחצוב בהר יהיה לנו אבנים, ונוכל לעשות מהם חציץ, או לבנים לבנין וכו'. מוישה'לה היה מגיע עם שחר להר, תופס את ההר ונוגס ממנו חתיכות, שש שבע שעות היה מוישה'לה ניצב בתחתית ההר עם גרון פטיש וכף גדולה, עובד, והפרנסה בשפע.

יום אחד תוך כדי נגיסות כף המעדר של מוישה'לה בהר, חושב מוישה'לה, מה אני, אני מוישה'לע קטן אזרח פשוט, הממשלה נוגסת בכספי, השמש כמעט וממסה אותי, כל יום מגיע עובד קק"ל שאומר לי לחצוב במקום אחר, עובד קשה בשביל להתפרנס. אם הייתי השמש, בוודאי הייתי הרבה יותר מאושר, כל העולם היה תחתיי, זורח פה מחשיך שם, עליון מעל כולם, אין מי שיכול לומר לי מה לעשות. מגיע הלילה הוא נשכב במיטה לישון, ולמחרת הוא פוקח את העיניים והוא לא מאמין, "הוא השמש"...

ממש כך, הוא משוטט מעל כולם, מאיר לתבל ויושביה, נוסע מפה לשם, ואין פוצה פה ומצפצף, מקדיר שמש על עובדי הקק"ל, משתדל לחמם כמה שפחות את המטיילים בצפון, הוא מרחם עליהם למה שיהיה להם חם? הוא מרגיש מלך העולם. אבל אז מגיעים קבוצת עננים מטורקיה ו... מכסים אותו, הוא מנסה פה מנסה שם, שכבת העננים היתה ארוכה, וכאילו באה ולקחה ממנו את הגה השליטה בעולם, לקחו לו את המנהיגות, כיסו אותו העננים, ועכשיו הוא לא יכול להאיר ולחמם ולשלוט בכיפה. חושב מוישה'לע לעצמו, לא... להיות שמש זה לא 'מלך העולם', אם אהיה ענן, אז אהיה מאושר, כי אז מי יוכל נגדי, אוכל לשוטט בכל העולם, כאן להוריד גשם כאן רק לטפטף, לכסות את השמש, לקחת פיקוד על הנעשה. ואכן השמש הלכה לישון, והוא התעורר 'ענן'.

הוא משוטט בכל העולם, פותח זרמי מים על הכינרת, ולא מוריד אף טיפה על אום אל פחם. 'אין יותר מאושר ממנו ביקום' קובע מוישה'לה, תוך כדי שיטוט בעולם, הוא נתקע במשהו שלא נותן לו להמשיך במסלול, הוא מסתכל והוא רואה הר גבוה ושמן, וההר הזה לא נותן לו לעבור, הוא לא מצליח לשבור את ההר, ההר חזק יותר, הוא חייב לעשות עיקוף. נופל עליו שיברון ודיכאון כזה, כבר חשבתי שאם אהיה הענן אהיה מאושר, עתה רואה אני שהר הרבה יותר חזק ועוצמתי מענן, הלוואי ואהיה ענן - הוא לוחש לעצמו, אז אהיה מאושר.

הענן נרדם, והוא מתעורר ורואה שהוא הר. איזה כיף, כמה אושר, מי יכול עלי, אני קורע עננים, וניצב לגובה עצום, ואין דבר חזק יותר ממני. זהו זה עכשיו אני בגג העולם. לא עובר חמש דקות, והנה מישהו מגרד לו שם למטה, מוישה'לה מסתכל, והוא רואה שעומד שם אדם קטנטן עם גרון גדול וחוצב בו, איי איזה כאבים, אימאלא הוא הולך להשמיד אותי. רגע... הלוואי והייתי האדם הזה, הוא הכי חזק בעולם, הוא הכי מאושר בעולם. רגע אבל זה אני..... 'החוצב הרים' הזה זה אני, איזה תענוג איזה כיף, אין גדול ממני. 'אני מלך העולם'.

זה סופו של כל קנאי, בסוף הוא מוצא שהאדם הכי מוצלח והכי טוב, זה הוא בעצמו !!!

תשובתו של צדיק / מעשה אמיתי

ענה הצדיק, את הייחודיות שלי, יש רק לי, את זה אין לאף אחד ולא יהיה לאף אחד. ממילא אף אחד לא יכול לעקוף אותי, ולהיות יותר טוב ממני.

פעם אחת נשאל צדיק אחד איך הוא נותן לעוד צדיקים להסתובב בקהילה שלו ולתת דרשות, הלא הוא מסכן בזה את המעמד שלו, כי החסידים יראו שיש אנשים שהם הרבה יותר צדיקים ומדברים ברור יותר מהרבי שלהם, ויעזבו אותו, וילכו לצדיק השני.

לשונות אש / לשונו של הפרי הארץ על מידת הקנאה

נשים לב אל המילים "ועושה דין בעצמו". כלומר שקודם כל פנחס מצא שהוא הבעיה פה, כי כל הנגעים שאדם רואה חוץ – מנגעי עצמו. וקינא וכעס בעצמו על זה שהוא מתנהג לא טוב. למה הוא כעס? כי כ"כ בער לו להיות בקשר בורא, שהכעיס אותו כל דבר קטן שעלול להרחיק אותו מהקשר הזה. וברגע שהוא נכנס לאש הקנאה הזאת "נעשה פנחס קנאה", הוא כבר לא ראה אנשים ועשה מה שעשה.

וזהו (משלי י, יב) על כל פשעים תכסה אהבה שהוא אהבת השי"ת שהגיע אליו מחמת קנאת ה' צבאות שקנא לעצמו בגודל רחמנותו על השי"ת והכרח עוצם צמצומו ע"י חטאיו, ומן הרחמנות בא אל אהבת השי"ת בקנאו את קנאת ה' ועושה דין בעצמו עם מרירות לבו כפלים מכל העונשין ונעשה פנחס קנאה וקונה עולמו בשעה אחת.

בדרך צחות / למה לא לקנאות...

וי"ל על דרך צחות, שהתורה מרמזת לנו שאם אתה מקנא במישהו וחושב שהוא חי יותר טוב ממך, בבקשה שים עין על כל החבילה, אתה מסתכל רק על הרכב או על הילדים המוצלחים, תסתכל בבקשה על שאר הדברים שהוא מסתיר... יצא לך כל הטעם מלקנאות בו.

מדוע ב'לא תחמוד' התורה מפרטת את הפרטים אותם אסור לחמוד, 'לא תחמד בית רעף לא תחמד אֶשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדוֹ וְאִמָּתוֹ וְשׂוֹרוֹ וְחֲמֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ'. ואילו בלא תרצה או לא תגנוב לא מפרטת התורה את מי אסור לרצוח ואת מי אסור לגנוב.

עוצי הנשרה

מבית מכון - 'מרגניתא דרבי מאיר'
להוצאת תורות רבונ'ק לבית דראהביטש - סטרעליסק - סטריא

• פרשת וילך - שובה - יום הכיפורים תשפ"ג • שנה ב' גליון נ"א •

שרה הנוטה

אימת יום הקדוש

החיל ורעדה יאחזון

הרב הקדוש רבי אורי מסטרעליסק זי"ע אכל בערב יום הכיפורים בסעודה המפסקת הרבה מאד, ואחר הסעודה אכל ד' ליטער אגסים (באהרען), ושתה חבית שבר דבש (מעד). עד שלא היה בכוחו ללכת לבית הכנסת מחמת רוב האכילה ושתיה, ולכן בלכתו לבית הכנסת היה סמוך בשתי ידיו על שני גבאים.

בהגיעו לפתח בית הכנסת שם שתי ידיו על שתי המזוזות וקרא 'מה גורא המקום הזה' ורץ מהר אל התיבה והתפלל בקדושה.

ועמד כך בעמידה אצל התיבה כל הלילה וכל היום, ולא הלך ההוצה לעשות צרכיו אף פעם אחת, ולכן קראוהו 'שרף', מפני שהמאכל והמשקה נשרפו בקרכו.

ומרביה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, הובא בספר 'דברי חנה' להרה"ק רבי חנה מנקאלשיץ זי"ע פרק כ"א דף ש"ג, וכן בספר 'אמרי קדוש' לרביה"ק זי"ע עניני יום הכיפורים עמ' כ"ז.

להצטער בצער השכינה

ואמר ביום ההוא הלא על בני אין אלקי בקרבי מצאוני היעות האלה, (דברים לא י"ז).

היינו כי העיקר הוא להצטער על צער השכינה הקדושה, על כי אלקי אשר בקרבי הוא בגלות המרה הזאת, ואז יכול לקוות לטוב, אבל הלילה כאשר אינו מצטער על אלקים אשר בקרבו המיוסר כביכול בצער הגלות אזי רח"ל מצאוני הרעות וכו', ועל זה אמר הכתוב (ויקה' ג' כ"ד-כ"ה) "חלקי ד' אמרה נפשי על כן אוחיל לו, טוב ד' לקו לנפש תדרשנו" היינו אם חלקי ד' אמרה נפשי ר"ל שכואב לנפשי על חלק ד' אשר בקרבי המיוסרת ביסורי ישראל, אז 'על כן

אוחיל לו' ואיחל לטוב, כי 'טוב ד' לקו לנפש תדרשנו' היינו אם דורשים את צער השכינה אזי משפיע ד' טובה.

(ספה"ק "אהבת ציון" לרביה"ק רבי נפתלי הירץ מסטרעליסק זי"ע)

אנו מתפללים לחיים בזכות ההבטחה

זכרנו לחיים מלך הפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלקים חיים (שמו"ע לעש"ת).

יבואר בהקדים מה ששמעתי בשם הרה"ק רבי ישראל מריוז'ן זי"ע על מאמר הכתוב ותהלים פ"א (ד') "תקעו בחדש שפר בכסה ליום הגניו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב", כי הוא רומז על מה שאנו אומרים בתפלה "אבינו מלכינו קרע רוע גזר דינינו", כי האותיות שקודמות לתיבת "הוא גזר", כי קודם ה'ה' הוא ז', וקודם ה'ה' הוא ג', וקודם ה'ש' הוא ר', עולה גז"ר, והאותיות שקודמות לתיבת שפ"ר הוא קר"ע, כי קודם ש' הוא ר', וקודם פ' הוא ע', וקודם ה'ר' הוא ק', עולה קר"ע, והאותיות שקודמות לתיבת כס"ה הוא דיי"ן, כי קודם חכ' הוא י', וקודם חס' הוא נ', וקודם ה'ה' הוא ד', עולה דיי"ן, נמצא אשר לשון המקרא "בחדש שפר בכסה" רומז על מה שאנו אומרים "קרע גזר דין", וכמאמרם ז"ל וירושלמי ראש השנה פרק א' הל' ג' (ג') "ר' המא בי ר' הנינה ור' הושעיה חד אמר אי זו אומה כאומה הוואת בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שהורים ומתעטף שהורים ומגדל וקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפם לבנים ומגלחין זקנם ואוכלין ושותין ושמהים וידעין שהקב"ה עושה להן ניסים", כי בהמקרא עצמו רמוז שהקב"ה יקרע גזר דין.

ועל פי זה יבואר מה שאנו אומרים "זכרנו לחיים מלך הפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלקים חיים" היינו למען מה שכתבת בתורתך שתצויה דינם לטוב ותקרע רוע גזר דינם, לכך בהכרח ליכור אותנו לחיים.

ובזה יובן מה שמבקשים בקשה זו בברכת אבות, אף שאין מבקשים בקשות בשלש ברכות הראשונות, כי זה מה שאנו הותמין 'למענך אלקים חיים' ר"ל שאי זה בקשה פרטית אלא היא למענך, וזה אפשר להזכיר בשלש ברכות הראשונות.

(ליקוטי רבינו מהר"ם, ע"פ כתבי תלמידו המקובל הגה"צ רבי יהודה זאב ליבונין זצ"ל, ומפי השמועה)

ביום הכיפורים מתקיים 'ותשליך במצולות ים כל חטאותם'

ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאותם (מיכה ד' י"ט).

במקרא הזה שאומרים אותו בהפטרה של שבת שובה, צריך להתבונן מה שכתב שלש לשונות, בתחילה ישוב ירחמנו, ואחר כך יכבוש עוונותינו, ואחר כך ותשליך במצולות ים כל חטאותם.

ויבאר בהקדים מאמר המור (או"ח סי' תקפ"א) דכתב וז"ל: "נוהגין באשכנז להתענות כולם בער"ה וסמוך לזה ממדרש ר' תנחומא ולקחתם לכם ביום הראשון וכו' ראשון הוא והלא מ"ז הוא אלא ראשון לחשבון עונות. משל למדינה שהייבת מס למלך ולא נתנו לו בא אליה בחיל לגבותו כשנתקרב אליה בעשרה פרסאות יצאו גדולי המדינה לקראתו ואמרו לו אין לנו מה ליתן לך הניח להם שליש כיון שנתקרב יותר יצאו בינוני העיר לקראתו הניח להם שליש השני כשנתקרב יותר יצאו כל בני העיר לקראתו והניח להם הכל. כך המלך זה הקדוש ברוך הוא, בני המדינה אלו ישראל שמסגלים עונות כל השנה. ער"ה הגדולים מתענין ומותר להם שליש עונותיהם. בי' ימים בינונים מתענין ומותר להם בי' שלישים. בי"ה הכל מתענין ומותר להם הכל", עכ"ל.

ועפ"ז אפשר לכוונת הכתוב "ישוב ירחמנו יכבוש עוונותינו ותשליך במצולות ים כל חטאותם", היינו כנגד ג' חלקים, כנגד השליש הראשון אמר "ישוב ירחמינו" בראש השנה, ואחר כך אצל הבינונים בי' ימי תשובה, אמר יכבוש עוונותינו, ואחר כך ביום הקדוש שכל ישראל מתענינים בו או מתקיימים המקרא בשלימות 'ותשליך במצולות ים כל חטאותם'.

(ליקוטי 'מאור ישראל' לרבינו מהר"ם)

לז"ג קש"ת רבינו רבי ישראל בן קש"ת רבינו רבי מאיר סג"ל לנדא מדראהביטש זצוק"ל

מעט צרי

זאקאריה אן זיקלאוה?

נאמר השבוע בפרשה "ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ כי אתה תבוא את העם הזה אל הארץ אשר נשבעתי לאבתם לתת להם ואתה תנחילנה אותם".

ורש"י הק' כותב 'משה אמר ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתן ועצתן אבל הקב"ה אמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם תביא על כרחם הכל תלוי בך טול מקל והך על קדקדן דבר אחד לדור ולא שני דברים לדור'.

מה הרעיון שמונח כאן? משה רבינו ע"ה מדריך את יהושע לנהוג להיפך ממה שהקב"ה מדריך אותו? היתכן? וגם - איך כל זה קשור אלינו, איך זה רלוונטי לחיים המעשיים?

נתחיל מחיי המעשה - כל ילד באשר הוא חייב שיהיה עליו סמכות הורית, שמחליטה בשבילו, שקובעת לו, שנותנת לו הוראות לבצע, הוא מידי קטן בשביל לקבוע דברים לעצמו.

'אבל' - נכון ההחלטה הינה של ההורים, אבל ההתלבטויות, הדיעות, העיצות, הרעיונות, עד להחלטה יכולים ואפילו חייבים לשתף את הילד בעצמו בכל המהלך.

כאשר הילד מקבל כל הזמן הוראות, גם אם נסביר לו מאה פעם את הסיבה של ההוראה, איך הגענו למסקנה לפיה הוא צריך לעשות כך וכך, עדיין ירגיש הילד שהוא מנוכר מכל הסיפור, ההרגשה שלו תהיה כי הוא חי באיזו 'דיקטטורה חסוכה', אין לדיעה שלו שום חשיבות.

כל אדם באשר הוא, מרגיש שיש לו מה למכור, שיש לו דיעות שחבל שלא שומעים לו, לו רק היו שומעים לו העולם היה נראה אחרת, הרבה יותר טוב ופורח מהמצב כיום, גם הילד שלנו מרגיש בדיוק את אותו הדבר, ברגע שקובעים עבורו החלטה בלי שנשתף אותו לשמוע את דעתו בענין, הוא מרגיש שהדיעה שלו לא חשובה לנו בכלל, והשלב הבא שנוצר הוא כמובן 'מרד'.

ילד שהוא לא שותף בהחלטה נוצר אצלו אנטיות מובהקת להחלטה, גם אצלנו המבוגרים זה ככה, אבל אצל ילדים זה פי כמה וכמה, ילד לא מצליח להבין את זה שאפשר לחשוב הפוך ממש שהוא חושב, השכל קצת מצומצם, אז אין מה לעשות צריך לעבוד לפי השכל שלו, איך עושים את זה? נותנים לו להרגיש חלק מההחלטה, בלי שבאמת ישפיע על ההחלטה.

בהחלט שלא בכל החלטה קטנה אפשר להתחיל לדון ולהתייעץ, זה לא יתכן טכני ולא מעשי, וזה גם לא נצרך, ברגע שאנחנו מראים לילד שכשיש נושאים חשובים ובוטלים אנחנו שומעים את דעתו, היא חשובה עבורינו כהורים, הילד יחשיב יותר ויותר את ההחלטה הסופית.

במילים פשוטות - כמה שאנחנו נחשיב את דעתו הוא יחשיב יותר את דעתו, ובמילים עוד יותר פשוטות - אנחנו עשינו את הילד לחלק מההחלטה, אפילו שבסוף ההחלטה היא שלנו לגמרי.

ממש לא חייבים לשמוע לדעתו ולעשות כמו מחשבתו, ילד זה ילד עם מחשבות של ילדים ושכל של ילד, אבל כן לשמוע, כן לשתף, כן להקשיב לדיעה שלו, המבחן הסופי לא משנה לילד כמו החשיבות של הדיעה שלו, להיות חלק מההחלטה.

זה הרעיון הטמון כאן - משה רב"ה אומר ליהושע, בוודאי בסוף צריך להיות ההחלטה שלך בלבד! אבל תשמע לדעתך ועצתך של אחרים, זה לא סותר בכלל, צריך לדון ולהתייעץ ואחרי זה לקבל החלטות לבד.

הרעיון הזה כל כך מעשי בחיי היום יום, ילד לא יכול לגדול בדיקטטורה, אבל מה לעשות גם לא בדמוקרטיה גמורה, הוא חייב את האיוון הנכון, ההתלבטות צריכה להיות דמוקרטית אבל ההחלטה פחות.

ואגב נקודה למחשבה - לפעמים כששומעים לילדים, יש להם רעיונות נכונות שבאמת יכולות לשנות לנו את המבט, לפעמים דווקא השאלות התמימות, דווקא החוסר ידע, מביא לנו הסתכלות מחוץ לקופסא, אבל גם על הרוב שהדיעה שלו לא תביא תועלת להחלטה, היא תביא תועלת ענקית שהילד עצמו יקבל את ההחלטה.

ככל שהילד יגדל יותר ויותר הוא יכול גם להיות חלק מההחלטות עצמם, לא רק חלק מההתלבטויות, הוא אומר - לשחרר סמכויות ולהאציל אותם לילד [ע"ז נכתוב איה"מאמר נפרד].

עצי הקטף

הליכות ומנהגים - שבת [כ"א]

עט. נוהגים בכל תפוצות ישראל לאכול מאכל הנקרא 'חמין' - טשולענט!¹

1. איתא ברמ"א {סי' רנ"ז סעי' ח'} "ומצוה להטמין לשבת כדי שיאכל חמין בשבת, כי זהו מכבוד ועונג שבת. וכל מי שאינו מאמין בדברי החכמים ואוסר אכילת חמין בשבת, חיישין שמא אפיקורוס הוא".

ומלשונו משמע דמי שאינו אוכל אין הוא בכלל חשש שמא אפיקורוס הוא, רק מי שיאוסר אכילת חמין חיישין עליה הכא, אמנם מצאנו לבעל המאור {שבת ל"ח ע"ב} שכתב "ויש אומרים כי תקנת רבותינו היא לענג את השבת בחמין וכל מי שאינו אוכל חמין צריך בדיקה אחריו אם הוא מין ואם מת יתעסקו בו עממין ולהזמין לבשל להטמין ולענג את השבת ולהשמין הוא המאמין וזוכה לקץ הימין ויש מן החכמים אומרים על שמאל שהוא ימין", עכ"ל. משמע דאף אם אינו אוסר אלא שאינו אוכל יש עליו חשש זה, וכן הביאו האבודרהם {בעניני שחרית של שבת}.

וטעמא דמילתא כי כן היה דרך הקראים בדורות הקודמים שהיו דורשים המקרא "לא תבערו אש" היינו שלא תהא האש שבוטרת ביום השבת, וממילא אסור להבעיר אש מערב שבת לשב"ק, והיו אוכלים כל מאכליהם בקרירות, אבל רבותינו ז"ל דרשו המקרא כפשוטו ובלו עורמה, רק שנאמר להבעיר האש בשב"ק, ולא נאסר כלל להבעיר האש מערב"ש והשאירו דולק לשב"ק, ולאפקי מדעתם של הני קבעו לאכול חמין בשב"ק.

והמג"א {שם ס"ק כ'} כתב דמי שמויק לו האכילה מותר לאכול צונן, ומתוך דבריו נראה דדווקא מי שמויק לו אבל מי שאינו חביב לו אינו פטור מכך, אבל זה נראה בוודאי שיכול לצאת ידי חמין בכל מאכל או משקה חם כדבעי.

ובמשנ"ב שם {ס"ק מ"ט} כתב בענין הלזה כך "ובימינו בעו"ה מצוי לקלוק גדול ע"י אלו שפרשוין עצמם בשאט נפש ממצות אכילת חמין בשבת שבאין לבסוף עי"ז לדי אסור שמצווין לא"י שיחמו עבורן חמין בשבת וכמה פעמים יבואו עי"ז גם לדי אסור דאורייתא של שלשה אבות מלאכות והן ביטול והבערה וכיבוי שמעמידין את הכלי עם עלי הטי"א על המוליאור {ובלשונו סאמאואו"ר} בשעה שהגחלים בוערות הרי בשול ובכל פעם כשנוטל את הכלי מעליו ומחזירו אח"כ הוא עובר על מבעיר ומכבה דבשעה שהכלי עומד עליו מתכבה האש במקצת ובהסירו מתבערים הגחלים והעושה כן במזיד הוא פסול לעדות ולשבויה מן התורה ומכרית את נפשו מארץ החיים כי היא עבירה שחייבין עליה כרת וסקילה וכל בעל נפש לא יסור ממנהג ישראל להטמין חמין על שבת ולקיים מצות עונג שבת כאשר נהנו אבותינו מעולם ושומר מצוה וכו'. וזה לשון בעל המאור בפרק כירה כל מי שאינו אוכל חמין וכו' וצריך להזמין לבשל להטמין ולענג את השבת ולהשמין הוא המאמין וזוכה לקץ הימין ע"ש עוד".

והרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב ז"ע בספרו "בני יששכר" {מאמרי שבתות מאמר ג' ברכת השבת} כתב יותר דאף מי שמויק לו האכילה צריך לאכול חמין בשבת, וז"ל: "ר' אליעזר בשם ר' יוסי אמר: מפני האיסטטיסטים ברכו במטעמים, ע"כ. נראה לי פירושו, מי שהוא איסטטיסטי, ובימי החול אינו יכול לאכול מאכלים צוננים, או חמין הטמונים מיום אתמול לשבת, ובטבע איסטטיסטים מזיקים לו מאכלים כאלה בחול, בשבת לא ידאג על זה, יאכלו ענבים וישבעו, דנהג בירך השי"ת את יום השבת, שיהיה במאכלים הנזמנים בשבילו טעם מטעמים ומעדנים ורווחא לבסומי שכ"ח {עירובין פ"ב ב'} {הגם שהאדם שבע ביותר ומזיק לו אכילה גסה, עם כל זה, כיון שנותנין לו מעדנים - אוכל ושבע ודשן ואין מזיק לו}. כן הוא לענין מאכלי שבת, הגם שמאכלים כאלה הטמונים מיום אתמול מזיקים לגוף בימות החול, כיון שהם נטמנים לשבת, שורה בהם הברכה שיהיו מבושמים וטעמם כמעדני מלכים, ערבים לנפש ולגוף. ומי שהוא מאמין לדברי חכמים יבחין זה גם כן בחוש הנראה לעין בכל איש הישראלי, אפילו החלושי כח, מה שאין כן המתפלספים אשר ערב לנפשם לפחם שקר ואינם מאמינים לדברי חכמים, מאכלי שבת להם כמו שער בנפחם ויפה אמרו קדמונינו אשר שרתה עליהם רוח הקודש, אמרו: בודקין אחריו שמא מין הוא, ועיין בבעל המאור שכתב שמי שאוסר חמין הטמונים לשבת יתעסקו בו עממין. והאוכל למעדנים מאכלים הנהוגים בישראל להטמין לשבת - יזכה לתחיה, עי"ש {ריש פרק ג' דשבת"}, עכ"ל, וכן המשמעות ג"כ בדברי המשנ"ב שכתב וישומר מצוה לא ידע דבר רע".

אמנם אף שכתב בעל המאור ז"ל וכל הראשונים שדין זה הוא מתקנת רבותינו ז"ל הוא, לא מצאנו מקור לתקנה זו בדברי חז"ל [אך מצאנו מנהג אכילת מאכל החמין בכל עדות ישראל בדורות הראשונים, וניכר מתוכו כי הוא מנהג קדום].

עשה לך שרף

האם מותר לשטוף את הפה ב'מי פה' ביום הכיפורים

לבריאות גופו, וזה הותר משום דלא הוי רחיצה של תענוג, ולפי"ז מי שיש לו פצעים בפיו וכדו' שיש לו מזה צער גדול, אי האיסור הוא מצד רחיצה מותר, אמנם אי האיסור הוי משום שמא יבלע בגרונו יהא אסור במים.

אמנם יש לעיין מצד אחר דהרמ"א כתב בסי' תקס"ז {שם} "ומותר ללעוס עצי קנמון ושאר בשמים ועץ מתוק ללחלח גרונו ולפלוט מלבד ביום הכיפורים דאסור".

ובמשנ"ב שם "כיון דהנאה לא קבל עלי" (מרדכי) משמע דאף שאר אוכלין מותר ללעוס ולפלוט משמע לפי מ"ש רמ"א בסי' א"כ דבכל ת"צ אסור טעימה א"כ ה"נ אסור ללעוס וא"כ תימה היאך כ' רמ"א בלבד ביה"כ דאסור הל"ל בכל ת"צ אסור לכן נ"ל לאסור בכל ת"צ וגם בבד"ה כ' להחמיר וכ' הא דאמרי' כס פלפלי פטור היינו מפני ששורפין הגרון ומזיקין לו משא"כ בקנמון ושאר בשמים עכ"ל".

משמע דאם יש ל'מי פה' טעם נעים, וממילא הוא בולע את הרוק אסור בכה"ג ביום הכיפורים, והנראה למעשה דמשמע דליכא הכא משום איסור רחיצה [דאין זה דרך רחיצה] ורק האיסור הוא משום שמא יבלע בגרונו ועל כן מותר בחומץ שאין לו טעם נעים ואינו נהנה מהרוק שלו, וכ"ש שאין בו חשש שמא יבלענו, וכן מי שיש לו מיחוש יהא מותר במי פה שאין חשש שיבלענו, והיינו לדעת המט"א יהא מותר רק אם יש לו פצעים וכדו', אמנם לדעת המשנ"ב שרף נראה עיקר יהא מותר בכל גוונא, אבל במי פה שיש לו טעם נעים אסור.

אמנם נראה כי מוכרח כדעת המשנ"ב, שהרי השו"ע {בסי' תק"ג סעי' ב'} הכריע דכל הצומות לבד מת"ב ויה"כ אין איסור רחיצה, וא"כ האין יתכן לומר דמה שכתב על השו"ע דהתם נקט בפשיטות לאסור רחיצת הפה בתענית הוא מטעם רחיצה, על כרחק שהוא מטעם שמא יבלע בגרונו.

והנה באמת המטה אפרים דסבר שהוא מטעם רחיצה, סמך זאת על דברי המג"א [סי' תקס"ז ס"ק ז'] דכתב "כיון שמתכוין לרחוץ פיו ולא מתכוין לטעו' לא מתהני אפי' ביותר מרביעיית", אמנם מלשונו של המג"א בהמשך מבואר להדיא דס"ל טעם האיסור הוא משום שמא יבלע בגרונו, דכתב "ועוד דרוקא משאר משקין מתהני אבל ממים לא מתהני אפי' ביותר מרביעיית (ת"ה) ולטעם זה אסור לרחוץ בשאר משקין ביות' מרביעי', ונ"ל בדבר שאין טוב לשתייה מותר כגון בחומץ בסי' תרי"ב ס"ט בהג"ה".

והמשנ"ב לעיל {סי' תקס"ז ס"ק ז'} כתב כיון שמתכוין לרחוץ פיו ולא מתכוין לטעו' לא מתהני אפי' ביותר מרביעי' ועוד דרוקא משאר משקין מתהני אבל ממים לא מתהני אפי' ביותר מרביעיית (ת"ה) ולטעם זה אסור לרחוץ בשאר משקין ביות' מרביעי', ונ"ל בדבר שאין טוב לשתייה מותר כגון בחומץ

והנפק"מ הוא אם מותר לשטוף פיו במי פה או חומץ וכדו' שאין חשש שמא יבלענו, אי בכה"ג אסור או לא, דאי טעמא משום רחיצה אסור, ואי טעמא משום שמא יבלע מותר, וכן איכא נפק"מ לאידך גיסא במקום חולי שאין בו סכנה, דמבואר ברמ"א סעי' ט' דמותר לרחוץ אפי' כל גופו אם הרופא אומר שהוא צריך לכך

כתב השו"ע {או"ח סי' תרי"ג סעי' ד'} וז"ל: "מי שהוא אסטניס ואין דעתו מיושבת עליו עד שיקנה פניו במים מותר, הגה, ונהגו בזה להחמיר ואפילו ברחיצת העינים שהיא קצת רפואה נהגו להחמיר (מהרי"ל) ואסור לרחוץ פיו ביום הכיפורים כמו שנתבאר לעיל סי' תקס"ז סעי' ג'".

והנה במקור שציין ההגה, איתא הכא "מי שדרכו לרחוץ פיו בשחרית בתענית צבור, לא כשר למעבד הכי, אבל בתענית יחיד שרי כיון שפולט ואפילו יש במים שרוחץ יותר מרביעיית".

ולכאורה נראה מתחילת הסימן דכתב {סעי' א'} דלא אסרו אלא רחיצה של תענוג, דמה דכתב הכא היינו משום שאם הוא אסטניס אין זה נחשב רחיצה של תענוג, ומשום כך מותר.

ולפי זה לכאורה היה נראה כי עצם האיסור של שטיפת ורחיצת הפה ביום הכיפורים הוא מצד איסור רחיצה.

אמנם במשנ"ב, {הכא ס"ק י"א} כתב טעם הדבר משום שמא יבלע בגרונו, משמע דהאיסור רחיצת הפה אינו משום איסור רחיצה אלא משום שמא יבלע בגרונו, וצל"ד מנ"ל זה.

והנה המטה אפרים {סעי' ג'} ואלף למטה {שם} דיארו טעם האיסור משום רחיצה, דכשם שאסור לרחוץ גופו כך אסור לרחוץ פיו כי הוא בכלל רחיצה.

שרפי הודש

הרה"ק רבי אריה לייב 'הסבא' משפולי – ו' תשרי ה'תקע"ב

הוריו – אביו רבי ברוך ז"ל, מגזע המהר"ל ז"ע [ועל כן קרא לבנו הסבא משפולי ז"ע ע"ש זקינו המהר"ל], עבר מחבל ארץ בוהמיה לחבל ארץ פודליה שם נתיישב בעיר שפולי.

לידתו – נולד בנר ראשון של חנוכה כ"ה כסלו ה'תפ"ה בעיר שפולי..

נוו"ב – בן ח"י שנים נשא את בת השוחט של מדווידיבקה, וחותנו דאו לכל צרכיו.

רבנותו – בתחילה למד אצל הרה"ק רבי פנחס מקורין ז"ע, ולאחר זמן בהיותו בן כ"ח שנים לקחו רבו הק' מקורין אל מורו ורבו מרנא אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' ז"ע ונעשה לתלמידו, אף שפגשו פעם אחת בלבד השפיע עליו רבות, כמו כן קנה תורה אצל הרה"ק המגיד רבי דוב בער ממעזריטש ז"ע, והרה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה ז"ע בעל ה"תולדות יעקב יוסף".

פעילותו – בשנת ה'תקט"ו יצא לגלות משך שבע שנים בהם התבודד והעלים עצמו מן האנשים, ובהם תקופה ארוכה שימש כגבאי בית הכנסת בעיר זלוטופול שבמחוז קייב, לאחר מכן שב לעיר הולשתו ושם נתפרסם כצדיק נשגב, משכנו הפך למרכז גדול לחסידים, נודע בעוצם קדושתו ורבות פעל למעם פדיון שבויים ולמען עניי ישראל, היה ידוע במעשיות אשר שח אשר היו נראים לשומעים כדברי גוזמא – יש לציין כי בחסידות חב"ד מקובל מהרה"ק רבי מנחם מענדל מליוובאוויטש ז"ע שסבר כי הרה"ק משפולי ז"ע ה"ה הרה"ק רבי לייב שרה"ס ז"ע ואדם אחד הם.

תלמידיו – בין גדולי תלמידיו נמנה רביה"ק רבי מרדכי זיסקינד מסטריא ז"ע, וכן הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין ז"ע, הרה"ק רבי שלום מבעלזא ז"ע, הרה"ק רבי אליעזר זאב מבוטשאטש ז"ע, ועוד.

תורתו – מתורתו נשארו ליקוטים בודדים, ולוקטו בספר תולדות מהרא"ל, וכן בעת האחרונה לוקטו תולדותיו ותורותיו בספר 'איש הפלא'.

זרעו – חתנו הרה"צ רבי שמואל שלמה הלוי זצוק"ל.

הסתלקותו – נסתלק ביום ו' תשרי ה'תקע"ב בהיותו בן פ"ז שנים, על פי הוראתו לא הוקם אהל ולא מציבה על גבי קברו, ומשום כך העמידו על גבי ציונו ארון לתוכו היו זורקין את הקוויטלאך של הבקשות.

מובא מעשה [אשר מקובל מפי צדיקים, על אודות מעשה זה כי מסוגל הוא לרפואה, לספרו בעת שיש חולה רח"ל] וכך הוה מעשה: פעם, תלה הרה"ק רבי זושא מאניפולי ז"ע ונפל למשכב, עשתה לה השמועה כנפיים והגיעה לאוזניהם של צדיקי הדור שבאו לבקרו ולהתפלל עליו. ביניהם היה הצדיק הרה"ק רבי אריה לייב הסבא משפולי ז"ע, רבי זושא פנה אל הסבא משפולי ואמר לו: אני יודע שכבודו רוצתה להתפלל עלי שאבריא, אבל אני מבקש שלא תזכירו עלי שום זכות ואל תבקשו לעורר עלי רחמים באמצעות זכויות, שכן לב יודע מרת נפשו, וכאשר תתחילו להזכיר זכויות על זושא, עלול חלילה לקום המקטרג ולהזכיר כנגדם דברים הפוכים. אלא כך תעשה פנו אל בורא עולם בתחינה, שבכירה פלונית מתגוררים כמה מאות גויים ערלים, כולם בריאים וחזקים ולא חסר להם מאומה, זכויות כמו להם, יש גם לזושא, כלום אין אף הוא ראוי להיות בריא וחזק?! וכך עשה הסבא משפולי ורבי זושא הבריא.

קטפי גנוזות

חקרי המבון – שטר פרוזבול מרבינו מהר"מ – פרסום ראשון

במותב תלתא כחדא הוינא ושמענו דבריו והכרנו
חתימת ידו הנ"ל ויפינו כחו דלא תשמט ליה ויגבה
כל חובותיו ע"י פרוזבול זה כתקנת הלל וחז"ל

ובעה"ח היום _____ לחדש אלול שנת

נאם

השטר פרוזבול נערך בשנת השמיטה ה'תשמ"ז –
השמיטה האחרונה לחיי רבינו מהר"מ, [אשר נסתלק
לגנזי מרומים ב' שנים לאחר מכן ביום שבת קודש
כ"ג ימים לחדוש טבת שנת ה'תשמ"ט] וחתום
בחתימת ידו.

וזהו נוסח השטר:

שטר פרוזבול

מוסרני לכם כב' הרב _____ וכב'
הרב _____ וכב' הרב _____
הדיינים היושבים פה

שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה

נאם

[מקום חתימת המבקש]

בשבוע האחרון העל"ט שלהי שנת ה'תשפ"ב –
שנת השמיטה, ותחילת שנת ה'תשפ"ג ערכו המוני
בית ישראל שטר פרוזבול כרת וכדין, תקנת הלל
הזקן לעשות פרוזבול משמעותו שהמלווה מוסר
לבית הדין את חובותיו לגבותם מן הלווים, בסוף
שנת השמיטה.

נאמר בתורה: "וזה דבר השמיטה שמוט כל בעל
משה ידו אשר ישה ברעהו, לא יגוש את רעהו ואת
אחיו כי קרא שמיטה לה". ומכאן, שעם תום שנת
השמיטה, המלווה משמט את חובותיו, כלומר, אינו
יכול לתובעם מן הלווים.

וכשראה הלל הזקן שנמנעו העם מלהלוות זה לזה
כדי לא לאבד את ממונם, ועוברים על מה שכתוב
בתורה "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל
לאמר קרבה שנת השבע שנת השמיטה ורעה עניך
באחיך האביון ולא תתן לו" – התקין פרוזבול.

תקנת הלל היתה, שבאמצעות הפרוזבול יועבר חוב
הלווה לבית הדין, אשר זכאי לתבוע חובות אלו,
והמלווה יוכל לתבוע חובות אלו בתור שליח של בית
דין, ואז הוא לא יעבור על איסור "לא יגוש את
רעהו".

בעקבות תקנת הלל, יכול כל אדם להלוות את כספו
בלא חשש שחובו ישמט, וגם העניינים ימצאו מי
שילוה להם.

נוסחאות רבות נמצאו בנוסח שטר זה, וכל אחד ואחד
בנוי על פי דקדוקים רבים בפרטי ההלכות.

לראשונה הנו מציגים נוסח שטר פרוזבול אשר הגיע
לידי מכון 'מרגניא דרבי מאיר', אותו כתב בכת"ק
רבינו מהר"מ אצל שלשה מקהל עדתו, הראשון הוא
כבוד הרב משה שניצקי ז"ל, ואתו עמו הכבוד הרב
שמשון ברוך גולדשטיין ז"ל [הוא האיש הוקם עול
להעלות על גבי הכתב מתורתו של רבינו מהר"מ את
אשר דיבר מידי שבת בשבתו בעת רעוא דרעוין],
והאחרון הוא כבוד הרב מנחם מענדל נבצאהל ז"ל.

מתוך זה יש לראות כמה הלכתא גבירתא, א. כי
הנה הרמב"ם ז"ל { הלכות שמיטה פ"ט הל'
י"ז } כתב וז"ל: "אין כותבים פרוזבול אלא
חכמים גדולים ביותר כבית דינו של רב אמי ורב
אסי שהן ראויין להפקיע ממון בני אדם אבל
שאר בתי דין אין כותבים", וכן כתב הב"י
בשר"ע { חו"מ סי' ס"ז סע' י"ח }, אמנם הרמ"א
ז"ל סובר שאי"צ בי"ד חשוב רק די בשלשה
אנשים, וכן כתב הערוך השלחן { סי' ס"ז סע' י'
} וז"ל: "יש אומרים דבכל שלשה שהם בית
דין כותבין פרוזבול, ויש להקל בזמן הזה, דכל
העניין אינו אלא מדרבנן. והרבה הקילו חז"ל
בזה, עד שאמרו שתלמידי חכמים שהלוו זה
לזה, ומסר המלוה דבריו לשלשה מהתלמידים,
ואמר: "מוסרני לכם וכו'" - אין צריך לכתוב
פרוזבול, מפני שהם יודעים ששמיטת כספים
בזמן הזה הוא מדבריהם, ונדחות בדברים
בלבד, דהוא אין צריך לתבוע, ואלו השלשה
יתבעו מהלוה", וכן נהג רבינו מהר"מ.

ב. בחתימת הדיינים וכן בחתימת רבינו
מהר"מ, לא חתמו בתוספת שם האב, רק
חתימת ידיהם בשםם ושם משפחתם, וענין
זה הוא נושא ארוך בפוסקים.

הפצת הגליון
נודבה

ע"י ידידו

הרה"ח ר' אשר שטיינר שליט"א

לע"נ אביו

ר' ישראל בן הר"ר אשר ז"ל

הפצת הגליון נודבה

ע"י ידידו הנכבד

הרה"ח ר' אברהם יוסף לורבר שליט"א

לע"נ אמו

מרת קיילא בת הר"ר יוסף ע"ה

נלב"ע ז' תשרי ה'תשס"ג

הפצת הגליון נודבה

ע"י ידידו הנכבד

הרה"ח ר' שלמה יהושע פרידמן שליט"א

לז"נ

הרה"ק רבי משה יצחק בן רבי נפתלי אלימלך

זצוק"ל מפשווערסק

נלב"ע

י' תשרי יום הכיפורים ה'תשל"ז

השמחה במעונם

נשגור בזאת ברכת

מזלאת טבא וגדיא יאה

לידידו היקר

הגאון רבי אבינועם הכהן פוסטבסקי שליט"א

ר"י ברכת יצחק – אור יהודה

ולבנו הרה"ח ר' דוד הכהן פוסטבסקי שליט"א

להולדת הנכד / הבן בשעתו"מ ולמוז"ט

כה יתן ד' וכה יוסיף

שפע רב ממעון הברכות

ואך טוב וחסד ידרפום כל הימים

לתרומות – הערות והארות –

ולהצטרפות לרשימת התפוצה

נא לפנות לדוא"ל

mdm1038@gmail.com

מערכת עצי השרף

מברכת

את כל קוראי הגליון

ועצי החיים המחזיקים בה

ברכת

א גמר חתימה טובה און א

גוט געבענשטט יאר

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר בשבתורה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. עלילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

האזינו

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה. מוסר והנהגות

סיפר רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: "פעם אחת נכנסתי אל מרן הרב שך זצ"ל, ובאותו פרק זמן ביקר כאן בארץ נשיא ארה"ב ג'ימי קארטר. מיד עם בואי שאלני הרב שך: 'ר' יעקב, בירכת היום ברכות השחר? בודאי, עניתי בהחלטיות. 'האם אמרת גם ברכת "שלא עשני גוי"? 'מובן מאלי, השבתי מיד. 'מה כיוונת בשעה שאמרת ברכה זו, המשיך הרב שך ושאל, 'האם כיוונת לומר שלא עשני כמו הגוי באפריקה?' ובעוד אני תוהה ומתפלא לפשר השאלות שהוצגו בפני על ידי הרב שך, נענה הרב שך ואמר לי נחרצות: 'אני כיוונתי - שלא עשני כמו הנשיא קארטר' לשמע הדברים, יצאתי מכלי. "ניצילתי את ההודמנות ושאלתי מדוע מברכים ברכה זו על דרך השלילה, 'מדוע אין מברכים "שעשני יהודי" כשם שאומרים "פוקח עוררים", "מלביש ערומים" וכו? - השיב הרב שך: עליך לדעת שמשמים העניקו לך רק את הזכות לא להיות גוי. להיעשות יהודי, זהו כבר תפקיד המוטל עליך!" (ילקוט לקח טוב)

פעם נכנס תלמיד אל מרן הרב שך זצ"ל וראה ממרר בבכי כשעל שולחנו מנת עוף התלמיד ניגש לרבינית ע"ה ושאל אותה לפשר הדבר, והיא סיפרה לו כי זמן קצר לאחר שהגישה את העוף לשולחן, רגע לפני שהחל הרב בסעודתו, הגיע שליח בהול מהקצב להודיע, כי נודע שנוצרה שאלה בענין הבשר שנמכר, שמע זאת הרב ופרץ בבכי על שכמעט ונכשל חלילה בעוף שיש עליו שאלה, ועל אף שניסו להרגיעו, כי ברוך השם יש לשמוח על שנמנע ממנו הדבר, בכה הרב ללא הפוגות, באומרו, אבל עוד רגע קט בלבד אך כפסע ממני והייתי מכניס לפי חתיכת עוף שיש עליה שאלה, ואמר התלמיד שנכח במקום, כי באותה השעה למד שיעור גדול במושג יראת חטא, לכאורה במצב כזה היה מקום להתמלא שמחה על שנמנע הדבר, אך מי שאחוז ביראת חטא באמת, מתקשה להירגע רק מאימת המחשבה שמא ושמא אולי ואולי היה נכשל בספק עבירה, וכל הזמן עומדת לנגד עיני המחשבה שכמעט עוד רגע קט היה נכשל, ומי שאחוז ביראת חטא שכזו, בוכה מאימת עצם המחשבה גם לאחר שהתברר שבפועל לא קרה מאומה, וניצל מן המכשול, כמו אדם שניצל מסכנת מוות מוחשית, ובשעות שאחרי האירוע אינו יכול לשמוח, אלא כל גופו עדיין רועד מפחד מהחרב שהונפה על ראשו. (שמושה של תורה)

סיפר רבי בן ציון לופס זצ"ל: : מעשה במנהל בנק חילוני שבאחד הימים התעוררו בקרבנו רשפי תשובה, והחליט לחזור בתשובה, ולהיות יהודי כשר, קם בבוקר והגיה תפילין בידו על כל דבר לפני ואחרי שאכל, והלך לבנק כהרגלו, ישב על כסאו המרופד, והפקידים הגישו לו כוס קפה ועוגה, כדרכם בכל יום, והנה נקלע למבוכה, מצד אחד איננו יכול לשעום מאומה, ללא ברכה, ומצד שני אינו חבוש כובע בראשו, ואיך יברך? ואם יחבוש כובע יתלחו בו מה נהיית חסיד? וגם להמנע מלאכול ולשתות לא יכל, ובעוד שהוא מסתפק מה לעשות, נכנס לבנק העשיר הגדול שבעיר, ובידו שקית מלאה מטבעות זהב, ולפתע נקרעה השקית, וכל המטבעות התפזרו, תיכף הורה מנהל הבנק לנעול את הדלתות, והעשיר והפקידים החלו באיסוף המטבעות, העשיר השתטח על הרצפה, נכנס מתחת לשולחנות, והספסלים ואספ במרץ, ולא חס על בגדיו היקרים, שהתאבקו והתקמטו, ולא על ביווי כבודו ומעמדו, וגם הפקידים לא צחקו כלל, אלא אדברה, הצטערו על מה שקרה לו, והיו מקוים שימצא את הכל, מנהל הבנק התבונן בכל המחזה הנגלה לעיניו, והרהר בלבו מדוע לא צוחקים מהעשיר המוכן לבוות את עצמו כל כך בשביל כסף, אלא היות ובעיניהם יש ערך גדול לכסף, ומה עוד, למטבעות זהב, לכן מבינים שאין ממה להתבייש, ואני שרוצה לברך, וכי זה פחות ממשבעות זהב, אם כן למה אתבייש, והחליט לחבוש כובע, ולברך ואף אם זה יעורר תמיהה אצל הדואים, ויתכן שאפילו יפלטו איזה מילים, זה יהיה רק יום או יומיים, אבל אח"כ יתרגלו לזה, וישלימו עם זה, וכך עשה לקח את העוגה והקפה, בידו בקול רם, ברכה ראשונה ואחרונה, וכולם עמדו ותמהו, מה קרה לו, עברו יום ויומיים ירדה התמיהה, ונכנס הדבר לשיגרה. (אור לציון חכמה ומוסר)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

האזינו השמים ואדברה... כי שם ה' אקרא הבן גדל לאלוקינו מעשה היה שנוכח רבי אלחנן וסרמן הי"ד בבית הכנסת הגדול בברנוביץ, בשבת שובה, בעת שהרב המקום רבי דוד ווייצל זצ"ל עמד להשמיע את דרשתו כמנהג ישראל, לפתע באו שלוחים להודיע שהרב אינו חש בטוב, ולא ידרוש היום, מיד נשארו כולם את עיניהם לעבר רבי אלחנן שידרוש הוא, ניסה רבי אלחנן לסרב, אך האנשים הוסיפו להפציר בו שידרוש, לבסוף עלה רבי אלחנן על הבמה, ופתח בדברי הקדמה אותם קישר לפרשת השבוע פרשת האזינו וכה אמר: משה רבינו אשר התורה מעידה עליו שהיה עניו מכל האדם, אשר על פני האדמה, הכיצד זה הגיע לדבר בנוסה, "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פיי" וכי הוא בשר ודם בן תמותה יח לו עדים שהיו חיים וקיימים לעולם? אלא משה רבינו עצמו שנשימה אחת מיישב את דבריו באומרו, כי שם ה' אקרא הבן גדל לאלוקינו, איני אומר לכם אפילו דבר אחד משלי, רק משל הקב"ה ובשביל כבודו יתברך, הריני רשאי לקחת עדים החיים וקיימים לעולם, אף עלי המשיך רבי אלחנן בהתנצלות אין לשאול, מי שמך מוכיח ומטיף ליהודי ברנוביץ, כי לא אומר לכם שום דבר משלי, אלא דברים המפורשים בתורה. (אור אלחנן)

הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול, אין צורך בחכמה יתירה כתי להאמין שהקב"ה ברא שמים וארץ, אומר רבי יעקב ניימן זצ"ל בספרו "דרכי מוסר", כי השכל הפשוט מחייב להאמין בזה. המדרגה הגדולה באמת באמונה היא להאמין בה' כאשר רואים דברים המנוגדים לשכל והמעוררים קושיות חמורות על הנהגת ה' יתברך. זהו נסיון אמיתי באמונה. אם, למרות התמיהות שיש לו, האדם מתעלם מהן לחלוטין ומאמין בה' מתוך הבנה שלא יתכן שהנברא יבין את בוראו — וזה המדרגה הגדולה ביותר באמונה. דבר זה נרמז כאן בפסוק — האמונה האמתית היא זו שאומרת "אין עול" אף על פי שלמראה עינים אפשר לטעות ולחשוב שנגעשה כאן עוול ח"ו. נסיון כזה עברנו כולנו לפני שנים, בשואה האיזומה... שמעתי מפי ה"חזון איש" זצ"ל, אומר הרב ניימן בהמשך דבריו, שכאשר רואים חייט נוטל מספריים גדולות בידו וגוזר בד יקר לגזרים, יכולים אנו להיות בטוחים שכוונתו לעשות מגזרים אלה בגד מעולה. כשם שאדם שאינו מסוגל ללמוד נמרא אלא רק משניות, בודאי לא ינסה ללמוד סוגיא קשה מאחר שהוא יודע את מגבלותיו, כך עלינו לדעת שלאדם לא ניתנו שכל וכשרונות לדעת את דרכי ה', כי זהו דבר שהוא מעבר להשגתו. עד כאן דברי ה"חזון איש"... (ילקוט לקח טוב)

הלא הוא אביד קנה רבי חיים ברלין זצ"ל פירש "קנה" מלשון קו, וכך העלה לבאר בעקבות מעשה שהיה, בהיותו רבה של מוסקבה. יום אחד בא אליו יהודי בבקשה שיבא למול את בנו בביתו בחשאי. מששאל רבי חיים לפשר הענין, הסביר האיש, כי אינו מתנהג כלל כיהודי, ואינו מעוניין שידע איש מזה כי הוא יהודי. שוב תמה רבי חיים, אם-כן בשל מה כל הטורח הזה לך, ומה איכפת לך אם לא תמול את בנך, אחרי שאתה בוש בזה שאתה יהודי. השיב לו האיש, נכון, אבל אינני רוצה לסגור את הדרך בעד בני-בין שכך התעורר רבי חיים לביאור הפסוק "ענין יונים" (שיר השירים א, א), על-פי מה שאמרו (בבא בתרא כד, א) גבי "ניפולגוול", הנמצא בין שני שובכות". שכל יונה היוצאת לדרות על רגליה, ומתרחקת מקנה, כל העת היא מחזרת ראשה לאחור, להביט אם עוד תוכל לראות את קנה. אבל אינה מרדה כל-כך למרחוק, עד שלא תוכל לראות משם את קנה. זהו "ענין" - הבטתך - "יונים", הרי היא כדוגמת היונים, כי גם איש הישראלי, אף שהוא מרחיק עצמו משרשו, ומרדה למרחוק ופורש מדת יהודית ומאביו שבשמים, "הלא הוא אביד קנה". מכל-מקום אינו מתרחק כל-כך עד שלא יוכל לראות את קנו לחזור אליו. אבל נשמר הוא שלא להתרחק אלא כשיעור שיוכל לראות את קנו ושורשו, למען יוכל לחזור ולשוב שמה כשירצה... (פנינים משולחן גבוה)

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

רבי רפאל שפירא זצ"ל היה אב"ד וואלוויץ וביירווקס (חתנו של הנצי"ב) באותה תקופה שכיח ברבנות ביירווקס, היה חוק ברוסיה שבכל עיר ועיירה צריך להיות רב מטעם השלטון שיהיה מלומד בכמה חכמות ושפות, והעניינים הרשמיים היו נעשים על ידו, ולכן ניהנו בביירווקס (שהיתה מהערים הגדולות באוקראינה) שלושה רבנים, רבי רפאל שפירא, ולעדת החסידים שימש כרב, רבי שמריהו נח שניאורסון זצ"ל שהיבר ספר 'שמן ששון' בתורת הנסתר, והם היו מגדולי הדור, אך 'הרב' השלישי היה רק מטעם השלטון ולכן לא היה גדול בתורה. ועל כך מספרים בבדיחותא, שפעם הגיע מושל העיירה לאחד מעשירי העיר היהודים, והתפאר בפניו לאמר "שיחקתי עם הרב שלכם בקלפים", שאלו הגביר "עם איזה רב שיחקת, האם עם הרב שפירא שיחקתם?" אמר לו לאו, שאל שוב הגביר "ושמא הרב שניאורסון שיחק עמכם?", אך גם על זה הודה המושל שלא היה זה כי עם הרב השלישי, נענה הגביר ואמר בצדק "אם כן לא שיחקת עם הרב שלנו, אלא עם הרב שלכם...". (מפי ספרים וספרים)

"ענין של טעם"

הטעם שאומרים בברכת התורה "נותן התורה" אפילו שכבר נתנה, לפי שהקב"ה נותן בכל יום לכל אחד ואחד חלקו המגיעו ומוכן לפניו, כשיעניין וישריח את עצמו, כמו שראוי. (הקדמה לשריח כתב סופר א"ח)

"מפי כתבם"

ה"חפץ חיים" מביא חידוש שנוגע לזמנים אלו של עליית וירידת ערך הכסף — אם הקונה יודע שמחיר הסחורה עלה והמוכר אינו יודע, מחוייב להודיעו. עוד מובא (ח"מ סי' ר"ב סעיף ג') שאם השתמש החוקק בחפץ לאחר שמצא הפגם, הרי זה מחל, ואינו יכול להחזיר אותו אחר כך. ובוודאי יש ליהדר שאם רוצה להחזיר סחורה שיש בה פגם, צריך שיהא בטוח שלא נודע הפגם ברשות הקונה. לפעמים בשעה שבודק הקונה את החפץ, הוא בעצמו פוגמו, ואחר כך מניחו בחזרה. על פי דין מחוייב לשלם, כדין מוזק. (זה מצוי מאד באנשים שאינם בקיאים בבדיקות לולבים, שמפרידים התיומת העליונה ופוסלים על ידי זה כמה לולבים, ומחזירים אותם על השולחן). במכתבי החפץ חיים, שנרפס על ידי בנו של החפץ חיים, ר' ליב זצ"ל, כתב ר' ליב בשעשה שהדפיס החפץ חיים את ספריו, היה עומד שבוועות שלמים בבית הדפוס בווארשא להשגיח על כל הפרטי פרטים של ההדפסה, בהשתדלו למנוע כל מין טעות ואונס שהיה עלול לקרות בעת המלאכה, כי חשש מאד שאם אחד יקנה ספר שאינו מתוקן, תהיה שאלה של גזל ח"ו. בערך בשנת תרס"ו, העתיק ר' ליב זצ"ל דירתו לווארשא. אביו הפקיד אותו לשמור על ההדפסה. ר' ליב כתב שאירע עובדא, ואחד קנה "משנה ברורה" ומצא שקונטרס אחד של הספר היה הפוך. האיש הזה שלח מכתב להחפץ חיים להתרעם על מה שמצא. מיד הריץ החפץ חיים מכתב לבנו, וכתב לו, וזה לשונו: מה עשית לי בני, כל ימי דאגתי איכה אינצל מאבק גזל, אבל מגזל גמור לא עלה על דעתי שאכשל, ועל ידך נפלת בפח של גזל גמור. מיד צוה לר' ליב להדפיס קונטרסים חדשים, כי חשש שמא גם לאחרים אירע כזה, ולהודיע: כל מי שקנה "משנה ברורה" שיש בו קונטרס הפוך, נא לכתוב לנו, ונשלח לכם קונטרסים מתוקנים. וכן עשה ר' ליב, ככל אשר צוה עליו אביו. (עשרה למלך רבי אברהם י' פאם זצ"ל י"דאש ישיבת "תורה ודעת" ארה"ב)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שכל טענה שישטען האדם בבית דין (מסמים) פוסקים הדין מדבריו. אם טוען שחייב בתשלום, פוטרים אותו מלשלם. ואם טוען שפטור מלשלם, מחייבים אותו.?

תשובה: אם הודה בדבר שהחייב בו משום קנס, הרי הוא פטור מהקנס שהדין הוא "מודה בקנס פטור". אך אם אמור יאמר שפטור הוא, ויש עדים שחייב, יחייבוהו בית דין לשלם את הקנס. (יש לומר)

עם חסיד תתחסד עם גבור תמים תתמם: סיפור שקרה לפני איזה שנים באחד הישובים בארץ ישראל, היה שם משפחה בעל ואשתו אשר היו מנותקים מחיי תורה ומצות, האשה היתה מרוחקת מכל זיק של תורה ומצות. היה להם ילד קטן אשר הגיע לגיל לשלחו לבית הספר, ובמקום ההוא לא היה בית הספר חילוני כפי רוחם אשר יהיה מנותק לגמרי מהשנות ביהדות, אלא בית הספר היחידי שם היה "דתי", דהיינו שלמדו לילדים שמירת המצות. ההורים לא רצו לשלח את ילדם למקום רחוק בעוד גילו קטן וצעיר, לכן החליטו כי לעת עתה עד אשר יגדל קצת, לא יזיק לו אם ילך לבית הספר דתי, כי בין כך ובין אינו מבין כל כך, כי סוף סוף קטן בן חמש הוא. כן עשו, והילד התחיל ללך לאותו בית הספר. אחרי עבור איזה זמן שהילד למד באותו בית הספר, הגיע פעם הביתה ובין הדברים סיפר לאמו מה ששמע בשיעור בבית הספר, שיש לנו מצוה שציוונו השי"ת והוא להדליק נר לכבוד שבת קודש, ולכן ביקש הילד שגם אמו תתנהג ככה, שתתחיל משבוע זאת להדליק נרות שבת. האם אשר היתה רחוקה מדברים אלו, ענתה לילדה ואמרה תדע כי אצלנו אין נוהגים בדברים כאלו, וברצוני שלא תהיין לדבר עוד מזה. אני מצוה אותך ומודיעך כי הרוח של אותו בית הספר אינו לפני רוחינו, לכן אתה יכול לשמוע בבית הספר מה שלומדים שם, אבל אין זה ענין כלל אצלנו, ולא תבקש עוד שנעשה שום פעולה מה שאתה שומע אצל מורך ורבך. אך לילד היה מדת העקשנות הטובה, ולא קיבל דברי אמו ולא נכנסו דבריה בתוך אזניו, הוא חשב בעוז מחשבתו, איזה תחבולה יעשה שגם בביתו יהיו נרות דולקים בליל שבת קודש. הילד בן חמש חשב הרבה וגם עשה מעשה, הוא הלך לחנות שהכיר מכבר, שהיה סמוך ונראה לבית מגוריו, וביקש מבקעל החנות שימכור לו שני נרות. בעל החנות אשר הכיר משפחה זאת, ידע שהם אינם מקיימים מצות ה', ולא עלה על דעתו כי הנרות נצרכים לצורך נרות שבת, אלא חשב כי בודאי יש להם יארצייט, ולכן צרכים נרות נשמה, ועל כן נתן לו שתי נרות נשמה, רבה, כאשר והולכים לזמן של מעט לעת. אותו ילד צעד הביתה בשמחה רבה, כאשר הגיע ערבו של יום השישי עוד לפני שקיעת החמה, לקח לו שתי הנרות אשר הוא בעצמו לא ידע מה הם, והוליקם בתוך חדרו לצורך שבת קודש, אך בכל זאת הבין לנפשו כי טוב יהיה לו יותר אם לא יגלה מעשיו לאמו, ולכן היה כל זמן ההוא היה נחבא בתוך חדרו, כי לא רצה שיוודע דבר מחמת גודל פחדו מאמו. הריח של הנרות הורגש בכל הבית, ולא עבר זמן מה, עד שאמו נכנסה לתוך חדרו לברר מה הוא הריח שהיא מרגשת ומריחה, היא פתחה הדלת וראתה שתי נרות יארצייט דולקים, לגודל תדהמתה שאלה את הילד, אמור לי מה זאת? הילד ענה לה: יש לי שתים אחד בשביל האבא ואחד בשביל אמא, זה היה תשובת הילד, אשר רעד ופחד מקולות המיועדים להתפרץ נגדו. כאשר אמו שמעה תשובתו, וקול הילד הדהדה בלבה, כאילו אומר זה הוא נרות לכבוד יום השנה (יארצייט) שלה ושל בעלה, היא שמעה בתוך אותה התשובה, כאילו קול חזק מדבר אצלה ואומר, הלא אדם אינו חי לעולם ועד, מוטב לעשות תשובה בעוד הנר בוער, ולא להודק ליסודי גיהנם, ולחכות ליום היארצייט שהבן אולי יעשה דבר לטובת תיקון נשמתם, היא החליטה אז לשוב בתשובה שלימה, היא וכל משפחתה, התחילו לאט לאט עד שנעשו שומרי תורה ומצות בכל פרטיה ודקדוקיה. כל זאת קרה בזכות הילד אשר בתמימות נפשו רצה לכבד את השבת, וזכה בזה להחזיר כל המשפחה לשורשה. והיה נראה לעין כל, כי מסבב כל הסיבות עשה כן שישלחו את בנם לאותו בית ספר תורני, כדי להצילים מדרת שחת. (בפיקודיך אשיחה)

מפתגמי אוריתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות ברכה של תורה

הדבר שאדם חפץ, לא יכבד עליו לעולם. (חזון נחום)
אם יזהר אדם שלא יחטא, הנה הוא חכם. (רבי יהודה החסיד)
כל פעולה של מצוה, מטביעה רושם על הנפש. (רבי ישראל סלנט)

{ אז נדברו }

פרשת וילך - יום הכיפורים תשפ"ג | לסדר: "כי ביום הזה יכפר עליכם" | גליון מס': 576

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

מה פשר העייפות שאחרי ראש השנה...???

כל שנה מחדש... כשמגיע ר"ה אני מתעורר לשאלה הקבועה: אם הצדיקים והרשעים נכתבים ונחתמים כבר היום לאלתר... יוצא שהעשיית נועד רק לבינונים... נו... כמה כבר בינונים כבר יש??? הרי כדי להיות בינוני צריך להיות צלף מקצועי!!! בדיוק לדייק שיהיה לך כמות עבירות בדיוק כמו המצוות לא פחות ולא יותר... ולא ידוע לי שאני עד כדי כך כשרוני... נו... אז אם ככה: עשרת ימי תשובה הם לא רלוונטיים בשבילי...?? אז למי כן?? לחבר שלי?? גם הוא לא כזה כשרוני... בקיצור: כל שנה מחדש אני מתחבט בשאלה הזו... מי זה הבינוניים המסתוריים האלו שמצליחים לעשות מצוות בדיוק כמו העבירות שלהם שבשבילם נועד עשיית???

אז אמנם כל שנה מחדש אני שואל את השאלה הזו... אבל גם כל שנה מחדש אני מקבל את התשובה בפרצוף!! עד מוצאי ר"ה... מקסימום צום גדליה... אני כבר מבין לבד את התשובה...

השנה קמתי בבוקר ביו"ט שני של ר"ה גמממור מעייפות... עייפות פיזית ובעיקר עומס נפשי כבד... הרגשתי צורך נואש לאיזה "סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים..." חייב קצת להשתחרר. לפטפט עם מישהו כמה דקות... חשבתי לעצמי: מה כבר קרה?? בסה"כ אתמול ביו"ט ראשון התאמצתי טיפה יותר... השתדלתי לכון עם כל הלב והייתי בכובד ראש... זה הכל... בסה"כ יום אחד... וכבר!!! כבר אני מרגיש אויס... אני מרגיש צורך להשתחרר... מישהו מזדהה עם התחושה הזו?? בנינו... גם מי שביו"ט שני של ר"ה עדיין איכשהו סחב... או בצום גדליה די די... מתחילים צחוקים... אני לא עומד בעומס... נו... כעת אתה מבין למה אנחנו בינוניים??

הנפש שלנו ממוזגת!!! הנפש שלנו בנויה ממאזן אימה בין הנשמה לנפש הבהמית... ברגע שהנשמה מושכת קצת יותר מידי למעלה... הנפש הבהמית יוצאת למתקפת נגד ותתכונן לנחיתה צפויה... ובאותה מידה כשהנפש הבהמית מתחילה לצבור תאוצה ופותחת בצניחה חופשית... הנשמה לא נשארת שאננה... ופתאום אתה נתקף בנקיפות מצפון או באיזה התעוררות פנימית ומשהו שם מתאזן... וככה אנחנו כל הזמן פחות או יותר במשך השנה... פעם אחת הנפש מושכת שמאלה ואז הנשמה לוקחת חזרה ימינה... ופעם הנשמה לוקחת ימינה יותר מידי (כמו בר"ה) ואז הנפש הבהמית מציבה ווטו... ובינו... תנסה להיזכר מה הספקת לעבור מר"ה עד היום... נכון מאז עברו עליך כמה "מצבי כפית" עם צחוקים בלתי נשלטים?? לא!! אני לא מתכוין להביך... זה לא מחדל... אין פה איזשהו בעיה...

ככה זה אנחנו!!! זה המבנה!! צריך בסה"כ להכיר בזה!!!

אנחנו בינוניים לא רק ממקום של מחדל... אלא בגלל שבאופן טבעי הנפש שלנו ממוזגת משתי כוחות ניגודיים שכל הזמן שומרים על מאזן... ולכן בשורה התחתונה אנחנו תמיד מוצאים את עצמנו מבוססים באותו מקום... ותכלס: אנחנו שוב מוצאים את עצמנו בספרם של בינוניים... ונו... מה עושים?? אני רוצה להתקדם בחיים... אני רוצה להתחיל להיכנס למצב צבירה?? כמובן צבירה של זכויות? מה עושים כדי להפסיק להיות בינוניים???

התשובה היא פשוטה מאוד:

בדיוק בשביל זה יש עניין לקבל בימים אלו **קבלה קטנה!!!** ולמה?? כי הסיבה שאנחנו בינוניים זה בגלל שהנפש שלנו לא מסתדרת עם סבגים... הנה... ראש השנה זו הדוגמא הכי רשמית של סבג... בר"ה אנחנו מגיעים ובסבג אחד אנחנו לוקחים עד הסוף ימינה... כל היום אני מתפלל ואומר תהילים ובכובד ראש... אכן... ככה זה צריך להיות בר"ה) אבל זה לא סוד שיום למחרת זה נעלם... כי ברגע שהגעתי עם סבג לצד ימין... מחר יגיע הסבג וישבור בחזרה שמאלה... **כל התחום הוא איך להגיע בעדינות**... לקבל קבלה מהותית אבל קטנה שתשלב!!! כן... אמנם לקחת את הנתבי הימני... אבל לא לשבור ימינה... לכוז קבלה יש סיכוי להתחיל להוציא אותך ממעמד הביניים של הבינונים... ועד שנה הבאה אתה תהיה כבר בצבירה... זו החכמה!!! לדעת לעשות שינויים עדינים... שינויים שמשתלבים בחיים... לא דרמטיים!!! אחת מהתגליות המרתקות שהוכחו ממש לאחרונה שהמגבית שנקראת מצינג התבררה שלא תמיד היא ריווחית למוסדות!!! ולמה?? כי מצינג זה סבג... כשאתה מגיע לתורם עם סבג... מפעיל עליו לחץ... תתרום לי... הוא יתרום... אתה אמנם תעמוד ביעד ותרויח מליון דולר... אבל אחרי חצי שנה שתחזור אליו עוד פעם ותבקש תרומה הוא יגיד לך מה אתה רוצה... הרגע היה מצינג... לעומת זאת: אם תבא אליו בעדינות ותצליח להוציא ממנו הוראת קבע קטנה... כאן הוא לא יבא ויתלונן; למה זה יורד לי כל חודש מהחשבון?? ה למה?? כי לא הגעת בסבג!!! וכמובן!!! שיש לנו נטיה ליפול בזה... כי סו"ס אנחנו כן אוהבים סבגים... סבג זה דבר מרשים... וזו הסיבה שהקבלה הקטנה הזו שבעלי המוסר מאוד הזהירו עליה... זה לא פופולרי... ולמה?? כי עכשיו אני נמצא בימים הנוראים... חוטף מלאכים... אני בעיצומו של מצינג... אני חוטף מלאכים ואתה מדבר איתי על איזה ברהמ"ז מתוך הסיפור... נו באמת... אבל מה אפשר לעשות... תסתכל כעת ועכשיו בעשרת ימי תשובה... איפה החיזוק הגדול שהיה לך בר"ה?? לאיפה הוא נעלם?? סבג ימינה מביא איתו סבג שמאלה... אם אתה לא רוצה להישאר באותו מקום... אתה מוכרח לגשת לקבלה עדינה... מהותית ועקבית... אבל הוראת קבע... זו אחת העצות היותר מקובלות איך לצאת ממעמד הביניים... איך למצא את עצמנו בשנה הבאה בשיעור קומה יותר גבוה... ולהיכתם עוד השנה בספרם של צדיקים שהרי אצל יהודי הכל הולך לפי מה שהוא מקבל על עצמו ודו"ק.

ניתן לקבל את הגיליון בנקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס

(ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

רבותי: תרומות!!!

אנחנו זקוקים לתרומות...

ואנחנו מאחלים ומברכים מעומק לב שגם מי שלא תרם, שיזכה לשנה טובה ומבורכת וימלא ה' כל משאלות לבו לטובה במלא חופנים נחת ושמחה... (אז מה והוא לא נענה לבקשת התרומה שלנו. לכן לא נרעיף עליו ברכות מעומק לב? נרעיף ונרעיף עם כל הלב...). אבל כל שכן מי שכן יתרום... שייצטרף לו גם זכות זיכוי הרבים של גיליון זה שימלא ה' משאלות לבו לטובה בכל העניינים ויזכה לשמוע את הבת קול "לך אכול בשמחה לחמך... כי צרה אלוקים את מעשיך..."

לתרומות: נדרים פלוס

נדרים פון 0799-654321

העברה לבנק (פרטים בעמוד 1)

עדיפות להו"ק. (ומי שהו"ק שלו נגמרה, אנא חדש אותה. אין לנו תקציב למזכירה..)

וכתבנו בספר החיים!!

מישהו שאל אותי שאלה מאוד מתבקשת ושאלתית: הוא טען לי: אני בימים אלו משקיף את כל נשמותי בתשובה ותפילה וצדקה כי חז"ל אומרים שהם מעבירים את רוע הגזירה... ותכל'ס... לצערי אני מוקף במאות אלפי חילונים שבימים אלו לא עושים לא תשובה ולא תפילה ולא צדקה (עכ"פ לא מספיק) ואני שואל: אם אכן תשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה והחרדים לדבר ה' עושים את זה עם כל הלב והחילונים שלא עושים את זה... היינו אומרים לכאורה לפגוש את התוצאות האלו במשך השנה בשטח... הרי כשהיה חיסונים בודאי כל עקבו אחרי הסטטיסטיקה שמבין אלו שהתחסנו יש הרבה פחות אחוזים של חולים במצב קשה... אם ככה: אז על אותו משקל כאן: היה אמור להיות שבקרב אלו שעשו תשובה ותפילה וצדקה יש פחות רוע גזירה... האם מישהו יכול להצביע שיש פחות צרות אצל מי שהשכים לסליחות לבין מי שהמשיך לישן במיטתו? זו שאלה שאלתית!!!! שאלה שמפחדים אולי לשאול אותה... אבל צריך להציף אותה...

התשובה היא כך: אם שמת לב: בעש"ת בתחילת התפילה אנחנו אומרים כתבנו בספר החיים!!! ובסוף התפילה אנו שוב אומרים: וכתוב לחיים טובים!!! וכבר כולם שואלים: למה פה אומרים רק חיים... ואילו בסוף התפילה מבקשים חיים טובים? ואמנם נאמרו כמה תירוצים...

אבל מסתמא ההסבר הפשוט הוא ככה:

כשמגיעים לקלפי ביום הבחירות ישנם שני סוגי מפלגות... יש מפלגה שמדשדשת ומגדרת את אחוז החסימה ומי שמצביע לה, מקווה שהיא תכתב בכלל בספר החיים!!! אנחנו בסה"כ רוצים שהיא תהיה על המפה!! שהיא תעבור!! לעומת זאת יש מפלגות גדולות שהמפלגה עצמה ודאי נכתבת בספר החיים... כל מה שנותר לנו זה לפעול שיהיה לה יותר ויותר מנדטים ואז היא תכתב בתיק פרנסה וככלה... בתיק הזכויות... בתיק סליחה ומחילה... אבל חכה... זה לא נגמר בזה... מי שזוכר... לפני שנתיים שלוש... באחת ממערכות הבחירות הייתה דווקא הצלחה גדולה לחרדים ולגוש הימין... אבל בסוף התברר שזה לא היה רלוונטי כי בסוף הלכו לבחירות חוזרות... נו... אז מה נגזר באותו ר"ה (עכ"פ בייחס לנושא זה)? כלומר: שים לב: מצד אחד הייתה הצלחה גדולה... ומצד שני היא התבררה ללא רלוונטיות... אף דבר סוג כזה נגזר בר"ה? מצד אחד הצלחה --- אבל --- לא רלוונטיות... התשובה היא: נגזר שגוש הימין יזכה בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה וגזרות טובות... כל זה נגזר... אבל איפה הייתה הנפילה?? **בזכרנו לחיים!!!** כל הרשימה הזו לא נכתבה בספר החיים!!! כלומר: ב"כתבנו בספר החיים" אנחנו בעיקר מתפללים על רלוונטיות... כי יכול להיות שאתה תקבל הכל אבל הכל יתברר כלא רלוונטי..

הבנת? עד כאן המשל!!! הנמשל בעמודה השמאלית

כתבנו בספר החיים!!! שנהיה רלוונטיים!!

אתה שואל: אם אכן תשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה... אז איפה פוגשים את זה בשטח במשך השנה?? למה מי שחזר בתשובה ומי שלא בסוף כולם נראים אותו דבר?

התשובה היא: בייחס לספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה וגזרות טובות... אתה צודק!! לא בטוח שיש הבדל בין מי שחזר בתשובה למי שלא... יתכן שאותו מודרני שלא עשה לא תשובה ולא תפילה ולא צדקה... יתכן שהוא יקבל 34 מנדטים... יהיה לו ספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... אבל כפי שסיכמנו כל זה לא מספיק!! לא מספיק לקבל 34 מנדטים. צריך שזה יהיה גם רלוונטי!! צריך שזה גם יכתב בספר החיים!!! ופה!!! פה מתחיל המבחן הגדול... ואת הפרט הזה חסר לך... את ה"שטח" הזה אתה לא פוגש...

אתן לך דוגמא: תחשוב על זוג חילוני שהבעל סוגר 25.000 בחודש... אשתו גם סוגרת 18.000 בחודש... בקיצור: החיים הטובים... ואז הם כמובן יכולים להרשות לעצמם לקנות דירה מפנקת של 350 מ"ר... עם מרפסת פנורמית מדהימה לים... אה... באיזה ספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה הם נכתבו... **כנו! מה שנכון נכון!** אבל תחשוב שאחרי שנה וחצי (ומצדי גם אחרי שבע שנים...) כצפוי... עבר שם חתול שחור ביניהם... והרי אין להם לא תורה ולא מחסומים תורניים מינימליים שיאבטחו את הבית שלהם... **ובוס!!!** בצי"ק אחד כל הבית הזה התפרק לרסיסים... התפרדה החבילה... המרפסת הפנורמית נשארה מיוממת... הבית הגדול והמפואר נהפך להיות נושא כאוב עצוב רווי ומתסכל של פירוק שותפות ומריבות בלתי פוסקות ותחושת עוינות... נו... תגיד לי: מה נכתב על הזוג הזה בר"ה??

הם נכתבו בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... בזה דווקא הם נכתבו... (רק בשביל ההון האישי שצריך להביא במקדמה בחתימת חוזה של הנכס האדיר הזה... צריך הרבה מאוד חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... ואת זה כנראה היה להם) אבל כל זה לא נכתב בספר ההחיים!!! כל החיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... התברר בסוף כלא רלוונטי!!! כי בסופו של דבר כל ההון והעושר והברכה הזו הכל נהפך למפח נפש... לעומת זאת אתה... עם ההכנסות הדלות שלך... כל ה-6000 שקל שלך... הכל הלך לספר החיים!!! כל שקל שלך התנקז למחיה של בני הבית שלך המתוקים והאהובים שגדלים והולכים בדרך הישרה... ומה הדבר היחיד שמפריע לך?? שיש יהודי ברמת אביב ג' שהוא לא עשה תשובה ותפילה וצדקה ויש לו חיים וברכה ושלוש ופרנסה טובה יותר ממך... כן... אתה צודק... יש לו יותר ממך... אבל בררת האם זה רלוונטי?? בררת האם יש לו מה לעשות בפנטאזו האדיר שלו?? בררת האם יש לו נחת מזה?? אבל עזוב... (אני בדרך כלל לא אוהב להשתמש עם כאלו דוגמאות... כי אז אני כאילו בכח הופך את כל המיליונרים לאנשים שסובלים וחד הוריים... ועל זה אפשר להתווכח) אתן לך דוגמא הרבה יותר אמיתית... תחשוב שיש יהודי מיליונר בכל קנה מידה... בנה ארמון... סיים לבנות אותו... המשיך לחיות כאן עוד 20 שנה ויום אחד הוא מת... (מה תרצה?? שהוא ימשיך לחיות??)

הוא זכה להיכתב בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... אבל תכל'ס... כעת בבית קברות הירקון... האם כל המיליונים שהוא השאיר כאן הם רלוונטיים?? האם הם נכתבו בספר החיים?? זו שאלת המיליון!!! אסור לשכוח שאנחנו אנשים נצחיים... גם כשאנחנו רוצים להיכתב בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... אנחנו רוצים שכל זה יהיה גם רלוונטי... יהודי שעשה תשובה ותפילה וצדקה ה' כותב אותו דבר ראשון בספר החיים!!! אח"כ ה' כותב אותו בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... אבל איזה ברכה ושלוש? ברכה ושלוש רלוונטיים!!!! אוי ואבוי לאדם שמקבל ברכה ושלוש ופרנסה טובה והכל הוא בגדר "משלם את פניו להאבדו... אל פניו ישלם לו..."

ושלא תבין לא נכון... אני יודע שהתשובה הזו מספקת רק באופן חלקי... למה?? כי עזוב אותך... נו... באמת... אני כעת מדבר על החיים הטובים!!! אני רוצה להתפנק כאן ועכשיו... אז מה אתה לוקח אותי לחיים שאחרי המוות?? ממתי אני אוהב שם?? הלוואי והייתי אוהב ברמה שכזו שאני חושב על חיי הנצח שלי?? **אז זהו שלא!!!** יש לך טעות... ביום יום אנחנו יכולים לשחק אותה ראש קטן... אני רוצה פינוקים כאן ועכשיו... אל תדבר איתי על העולם הבא... אבל בימים אלו שבעל כרחנו אנחנו מדברים משאלות לב בהיקף ובקנה מידה של שנה תמימה!! אוטומטית השיח כולו אמור לטפס לרמה אחרת לגמרי... זה בדיוק כמו שבן אדם שאף פעם לא זוכר את יום המיתת... יום אחד הוא מגיע לבנק ורוצה לקבל משכנתא ל-25 שנה... פתאום הבנקאי עושה לו פרצופים... צריך לעשות ביטוח חיים... לך תדע אם תחיה... מה קרה?? מה פתאום נזכרת ביום המיתת?? אדוני היקר... כשמדברים על 25 שנה גם מי שעוצם את העיניים לא יכול לברוח מיום אחד שבו כולם יעצמו את העיניים... על אותו משקל: כשמדברים על שנה!!! צריך לזכור שיש לנו בסה"כ עוד שבעים פעמים שנה ואולי פחות... כך שבאופן טבעי אתה אמור לשקול את זה... שלא מספיק לי שבשנה הזו יהיה לי כיף... אני גם רוצה שמה שאני עושה בשנה הזו יהיה רלוונטי לשנה שלאחמ"כ... אתה מסכים איתי שלא היית רוצה כל שנה להרויח הרבה כסף כדי לכסות את החובות של השנה שעברה!! כשמדברים על חיים וברכה ופרנסה טובה בהיקף שנה... היינו רוצים שזו תהיה השקעה ודאית... משהו שלא נסתובב סביב הזנב של עצמנו... לא נבלה ונכלה את הכל... ושוב: יתכן שבמשך השנה אני ואתה לא אוהבים שם... במשך השנה אנחנו חיים עם ראש קטן... עם היד לפה... תן לי לגמור את החודש... תן לי להסתדר בחיים... ועזוב... אבל בדיוק בשביל זה יש לנו את הימים הנוראים שבעל כרחנו אנחנו נשאבים לשיח בשפה אחרת!!! שיח בסדר גודל של שנה!!! ושפה של שנה זה שפה אחרת... אף אחד לא היה רוצה לשרוד שנה... אני מוכן לשרוד את השבוע... את החודש המעייף... אבל שנה?? במשך שנה הייתי רוצה לעשות משהו עם עצמי!!! הייתי רוצה להשקיע איזה השקעה שיהיה לי ממנה משהו... שלא הכל יגמר מיניה וביה... אז הנה... וכתבנו בספר החיים!!! שנהיה רלוונטיים!!

זה מה שזוכה יהודי עובד ה'... חז"ל מבטיחים לך שתשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה... ש... שמה זה אומר?? שאם תחזור בתשובה... אז תזכה א"ה לא רק לספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה... לא רק שבעה"ש השנה הזו תעבור בסדר ואפילו יותר מבסדר... אלא יתירה מזו!!! תזכה להיכתב בספר החיים!!! תזכה שבסימיה של שנה תוכל לציין שהשקענו על בטוח... עברנו שנה שלימה של קיום תורה ומצוות... שכל מצוה וכל מילה תורה משוגרת ומתורגמת לנצח נצחים... כן... אנחנו יודעים להתפלל: כתבנו בספר החיים... האם פעם חשבת לסכם בסיפוק ולהגיד: זכית לסיים עם עצמי... שנה של "מלאים מצוות כרימון"? שכל חיי ההווה שלי ובני ביתו תורגמו ושוגרו לנצח נצחים?? **ספרי חיים פתוחים לפנינו!!!**

הרקדה!!! שמחת בית השואבה לקשישים...

היום יש מושג שנקרא הרקדה!!!

מה זה הרקדה?? אז ככה: כל הצעירים של היום יושבים כמו זקנים גרייאטרים... (ועוד מחוברים למכשירים... פלאפון, נגן וכו') והם יושבים להם בפנים נפולות... זה נראה שהם קשורים לכסא גלגלים... לא בעניין... לא בקטע... ואז!!! מגיעה התזמורת... משהו על תקן של "עזר מציון..." במטרה להציל את המצב ולהעלות חיוך של שמחה ותקווה על פני ה"קשישים"... והתזמורת אכן מתחילה לשיר שירי שמחה... ולאט לאט הקשישים מתחילים להראות סימני חיים... מחייכים קצת... פה ושם גם קצת מוחאים כפיים... מזיזים רגלים... יופי... מפיקי האירוע מציינים לעצמם בסיפוק שאכן הצלחנו להקפיץ את החברה... כן... היום זה כבר לא מובן מאלי... אתה יכול לשמוע תזמורת סוערת ואילו כשאתה נכנס אתה ציבור יושב ובוהה... קשה היום להרקיד אנשים... יש אפילו כאלו שזו האומנות שלהם... שהם יודעים להרקיד... להצליח להזיז את הדוב המרקד)

עד כאן ציניות... וסליחה... כעת כלפי מה הדברים אמורים???

כשאנחנו מגיעים לשמחת בית השואבה... התפיסה הפשוטה שלנו היא שבאנו פה לשמוח... ש... ש... שמה זה אומר?? אני רוצה לשמוח אבל מה אעשה... זה לא תמיד מתמשח לי... אז אולי... אולי השמחת בית השואבה תעזור... אולי היא תצליח לשמח אותי... אולי היא תצליח להוציא ממני אשטיקל שמחה... כלומר: באיזשהו מקום התפיסה שלנו ששמחה זה משהו שאני מצידי יושב על כסא גלגלים... ולא נותר אלא לחכות לפליפינית שנקראת שמחה שתבא ותתחיל להזיז אותי...

ואם ככה... אז מה הפלא שבמשך שנים הייתי יושב בחג הסוכות בסוכה... יושב ומתוסכל מזה שאני לא שמח!! לא זוכה לשמחת חג... אני יושב פה ומשום מה אין לי מצב רוח... (עם סיבה או בלי סיבה... לא משנה) והרי אני מייחל שכן יהיה לי שמחה בלב... וזה בושש מלהגיג... אני מחכה לפיליפיני שיגיע ויוציא אותי מהמיטה ו... ואיפה הוא???

אז זהו שלא!!!

שמחה זו עבודה שלי!!! עבודה שמוטלת עלי ותלויה בי!!! כלומר: חוסר מצב רוח בחג הסוכות זה דבר הכי נורמלי... לפעמים יש סיבות מוצדקות (כל מי שלא לגמרי מסודר בחיים החסר והחלל בדרך כלל צף בייתר שאת דווקא בחגיג) וגם כשאין סיבה מוצדקת... מצב רוח זה לא משהו שעובד עם לחיצת כפתור... (ומי שחושב שכן... זה כבר סיבה לחוסר מצב רוח... מדין "תוחלת ממושכה מחלה לב... ואכמ"ל רק מה?? עובדים על זה!!! שמחה זה משהו שאני מופקד עליו... אני פה!!! ה' רוצה אותי פה... איפה זה פה?? בכל מיני מקומות... יתכן שנכון לרגע הוא רוצה אותי בסוכה... אבל אח"כ הוא רוצה אותי במפגש המשפחתי מול האח או הגיס שאני לא לגמרי

מסתדר איתו... הוא רוצה אותי בכל מיני מטלות שרק הרבש"ע יודע למה זה... ועכשיו הבחירה בידיים שלי... האם "זורמים" עם בורא עולם או עושים קבע?? האם אני מוכן לרקוד לפני ה'!!! או שאני רוצה שהוא כביכול כביכול ירקוד לפי החליל שלי?? בא נגיד את זה יותר עדין: האם הקב"ה אמור להרקיד אותי... או שאני אמור לרקוד מולו???

זו בדיוק הנקודה!!! זה בדיוק ההבדל בין התפיסה של שמחת בית השואבה בבית המקדש לבין שמחת בית השואבה בדורנו...

בשמחת בית השואבה חסידים ואנשי מעשה רקדו לפני ה'! אף אחד לא הרקיד אותם... לא!!! ממש לא!!! זה היה הם... הם אלו שהחליטו לרקוד ולשמוח עם ה'... אבל אנחנו?? אנחנו מגיעים לשמחת בית השואבה... ומחכים שירקידו אותנו... בא... תעשה לי שמח... בא... תפזר לי את העננים... תקח ממני את כל הבעיות ואז אני אוכל לשמוח...

אז הנה!!! זו הסיבה שכ"כ קשה לנו לשמוח בדורנו...

אני לא רוצה להרחיב... אבל ממש על קצה המזלג... אגלה לך סוד כמוס: מה העניין הפנימי של שמחת בית השואבה?? הרעיון הוא: לוקחים את "כל המשברך וגליך עלי עברו..." לוקחים את כל דמעות הצער של השנה האחרונה ומנסכים אותם ע"ג המזבח... (עיין שם בפרק מ"ב בתהלים... תראה שזה הנושא... כלומר: השמחת בית השואבה זה לא רק היה שמחה ומצב רוח... היה שם בעיקר משהו מאוד מאוד טעון!! לוקחים את כל הפעקאלאך של השנה... את כל הצ"ח קללות שכנגדם אנחנו מקריבים צ"ח כבשים בחג... לוקחים את כל השעבוד מלכויות של השבעים אומות שכנגדם אנחנו מקריבים שבעים פרים... לוקחים את כל הנתונים הלא פשוטים שבמשך השנה אנחנו משאירים אותם מחוץ לירושלים... אבל עכשיו אנחנו לוקחים ומחליטים לנסך אותם בעצמם לה'!!! לשמוח עם ה'!! כן... שבעים אומות זה לא מצב אידיאלי... אבל כעת ה' אמר ותהי... ה' רוצה בקיומם... אז אנחנו איתו... אנחנו שמחים איתו במצב הקיים... זה נקרא לרקוד לפני ה'!!! זה נקרא שהמצב לא בהכרח כ"כ מרנין... הנתונים העגומים לא בהכרח מצליחים להרקיד את היהודי... אבל הוא מיוזמתו רוקד!! הוא מיזמתו ניגש למזבח ה' ומחליט לנסך את כל המשברך וגליך עלי עברו... רבש"ע אני איתך למרות הקשיים שבדרך... ואילו אנחנו?? אנחנו מחכים שירקידו אותנו!!!

רבש"ע: הייתי מאוד רוצה לרקוד ולשמוח... אבל מה אעשה... שזה לא כ"כ נוח לי... ולא מסתדר לי... ולא לגמרי כיף לי... וחם לי... ומעצבן לי... להגיד לך שבא לי לרקוד עכשיו?? לא!! אז אולי נלך לאיזה שמחת בית השואבה... אולי הם יצליחו קצת להרקיד אותי... לא!! לא אדוני!!!

זה לא שמחת בית השואבה... זה אולי פעילות חג לקשישים... אם אתה מחכה שה' ירקיד אותך... אם אתה מחכה לכה סוג של והיית אך שמח... זה אמנם יהיה... אבל לא כאן... הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב... יגיע יום שכולו טוב... יום אחד כולם מגיעים לעולם שכולו טוב... אבל פה...? פה עיקר העבודה

צריכה להגיע ממך... אתה תיזום שמחה עם ה'... אז הוא זה שתרים את עצמך ותשתדל לשמוח עם ה'...

ושבו: מה זה לשמוח עם ה'??? זה להיות שלם עם ה'... להיות שלם עם הנתונים שה' נתן לך... וזו נקודה שאפשר בקלות לעבוד עליה:

אתן לך דוגמא ממחישה: נניח חסכתם כסף בשביל לנסוע שבת בצימר... והנה סו"ס זה הגיע... והנה נוסעים וטורחים... והנה מגיעים... אבל שוד ושבר... מתברר שזה לא מה שחשבתם!!! קצת מוזנח... פחות נחמד... כעת יש שתי ברירות: או להעניש את עצמך... ולגזור על עצמך שבת גהינם... לשבת שבת שלימה ולקטר ולהתלונן... זה לא בסדר... לא מקובל עלי... לחפש אשמים... מי הביא את הרעיון האומלל להגיע לכאן... לריב כל השבת... לצאת מהשבת הזו מוכה וחובל... זו אופציה אחת!!! אופציה מוכרת... יש הרבה אנשים שבחרים באופציה האומללה הזו... אבל יש אופציה להיות חכם... ולאחר עשר דקות של הלם ואכזבה לחשב מהר מסלול מחדש!!! רגע... אנחנו כבר פה!!! ואחרי שאנחנו פה... אם רק נרצה יכול להיות גם נחמד... ואפילו מאוד... אולי לא מאוד מאוד כמו שחשבנו... מה שבטוח... הרי אנחנו הולכים להיות פה!! זו עובדה!! אין לנו אופציה אחרת... כל מה שנותר לנו זה לבחור או לסבול סבל רב בשבת הזו, או לשמוח ולמצות מהנתונים הקיימים את המירב והמיטב... זה במילים אחרות: אל תהיה צודק!!! תהיה חכם!!!

על אותו משקל: אנחנו בני זוג של ה'... אנחנו הולכים איתו לכל מקום... כעת בחיי הנישואין עם הקב"ה יש כל מיני דברים... לפעמים יותר נחמדים ולפעמים פחות... כל השאלה: איך אתה בוחר לעבור אותם?? האם אתה בוחר לעשות פרצוף חמוץ... שזה אומר לא לקבל עול מלכות שמים... להתלונן להתמרמר... לעשות פרצוף ברוגז... או לבחור להיות בשמחה... ומה זה להיות בשמחה?? לעשות את החישוב הריאלי והמפוקח... אלו הם הנתונים... ה' רוצה אותי פה... איך אני מצליח להוציא מהנתונים האלו את המירב והמיטב... איך אני מצליח להיות הכי שמח ומרוצה בנתונים שה' העמיד לפניי!!!!

יש יהודים שעושים את זה בגדול!!! בעעענק!!!

אתה יכול לראות יהודי מלופף בהתמודדות שונות ומגוונות ואתה רואה שהוא חי בשמחה... כי אפשר... ה' כעת מעביר אותו בצימר קצת פחות מאובזר... ואם רוצים שיהיה פה שמחה... אפשר!! אם רק רוצים!!

ולעומת זאת אתה יכול לראות אנשים שיש להם כל טוב והם לא מרוצים... ולמה?? כי... כי כנראה שהם מחכים שה' ירקיד אותם... ומה לעשות שה' עדיין לא סיים לדחוף להם את כל השולחנות... הוא לא פינה להם את רחבת הריקודים לגמרי... אז הם תקועים... הם עדיין מחכים... (מכיר את האלו ש"לא מפריעים" לאחרים לסדר את השולחנות לקידוש או לריקודים של שמחת התורה... הם זזים לצד באדיבות... סליחה... למה אתה חושב שהשני צריך לעשות את זה יותר ממך?? כן... זה

לכאלו שינויי תכניות... הוא פשוט מקפל ציוד ומסתלק מהזירה ואותו יהודי נצחי "אום אני חומה..." "גולה וסורה..." ההרוגה עליך... טוענת עולך... סובלת סבלך... הוא נשאר להתבשל שם עם כל החום בתוך הסוכה... וככל שהחום הולך ומטפס כך אחרון האורחים הבלתי רצויים עזב את הסוכה... דווקא אז!!! ברגע שכל האנשים הזרים עזבו את הסוכה... אז לפתע: הנה יום בא בו ער כתנור והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש וליהט אותם היום הבא... זרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה!!! ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע ובין עובד אלוקים לאשר לא עבדו..."

שים לב: לא כתוב שליראי ה' לא יהיה חם... יהיה להם חם!!! בטח שיהיה חם ומעיק... סו"ס יגיע יום בו ער כתנור... והשמש תקפח על הראש של כולם וזה לא יפסח ולא ידלג גם על יראי ה'... רק מה?? השמש הקופחת הזו!! היא היא בעצמה תהיה זרחה לכם יראי שמי שמש צדקה!! השמש הזו בעצמה תהיה המפגן הגדול ביותר שבו העובד אלוקים יפגין לעין כן מה ההבדל בין עובד אלוקים לאשר לא עבדו... הנה... היו כאן יחד איתי שבעים אומות... כולנו ישבנו יחד באותה סוכה... וכולם **נעלמו**... ורק אני **נאלמתי**!!! כולם בעטו ויצאו ואני היחיד שנשאיתי נאמן להתייחד עם ה'... אגב: כשהבנתי את ההרגש הזה... פתאום מצאתי את עצמי מסתדר עם החום... כל שנה אני מתפלל לה' שלא יהיה חם בסוכה... אבל השנה פתאום כבר לא היה איכפת לי... אדרבה... נו רבש"ע: אני רוצה שיהיה חם כמו שצריך... וכל הגוים יבעטו ויצאו... ואתה תראה רבש"ע- שאני וכל כלל ישראל ישארו בסוכה...)

המסר הזה צריך ללוות אותנו במשך כל השנה!!! צריך לזכור ולקחת בחשבון שדווקא הרגע היותר קשים... לפעמים הם הרגעים המכוננים!!! כי אבא שבשמים לוקח את כל השבעים אומות ומצמיד אותם כביכול לידך!!! הוא מעמיד אותם באותם סיטואציות... דווקא הרגע הכי קשה... זה הרגע שאחרון הגוים בעט ויצא ואתה נשארת לבד להתייחד עם אבינו שבשמים!!! כן... יגיע רגע כזה שטבעת החנק תמשיך להתהדק... העולם ימשיך להתקדם ולהתפתח ולדהור בכיוון של ההפקרות והחופשיות... ואסוכלע אקליינע שבה נמצא עבד ה' שנאמן לרצון ה' תהפוך להיות מחניקה וטחובה מתמיד... ואף אחד לא מבטיח שזה הולך להיות קל!!! יהיו הרבה שביעטו ויצאו... וקח בחשבון שאתה הולך להישאר שם לבד בסוכה הקטנה והלוהטת והפרמיטיבית והנופלת... (רשת שנופלת כל הזמן) כל מה שהזהירו אותך שזה מה שיקרה זה אכן מה שיקרה... אבל דווקא אז!!! פתאום יבא האדון אל ביתו והוא יתייחד עם אותם יחידים שחיכו לו שם!!! והם יהיו איתו שם לבד... לבד לבד... זרחה לכם יראי שמי שמש צדקה...

ולסיום: הרגש נפלא שהיה לי שנה שעברה ביו"ט ראשון של סוכות:

בחג הסוכות דאשתקד... קמתי לי בבוקר... בהתחלה עוד היה אויר די נעים יחסית... היה אפילו טיפה קריר... ריח טוב וירוק של סתיו... היה את כל הסיבות שהיה אוירה טובה ומיוחדת... **אבל בכל זאת!!! היה משהו שהעכיר את האוירה**... חוץ ממני היו שם בסוכה כל מיני אורחים לא רצויים... הרבה שייגעים היו שם... גם הגוים רצו להיות בסוכה כמוני... משום מה ה' הזמין גם אותם לסוכה... והם קיבלו את ההזמנה והם באו... וגם להם היה נחמד ונעים בסוכה והם לא רצו לעזוב... הצטנפתי לי בפינה... הרגשתי ממש לא נעים... לא היימיש... אמנם האויר היה טוב אבל האוירה לא הייתה מממשהו. ציפיתי לצילא דמהימנותא. ציפיתי ל"חבוקה ודבוקה בך..." ל"יחידה ליחדך..." אבל זה ממש לא היה בכיון

ואז!!! אז הגיעה הישועה מכיוון בלתי צפוי... השמש אט אט התחילה לעלות... ולאט לאט נהיה חם... קרני השמש התחילו להיכנס לסוכה... נהיה קצת פחות נעים... נהיה הבייל... נהיה קצת נחמד בסוכה!!! אבל דווקא אז פתאום העסק התחיל להתפנות... כל השבעים אומות שהצטופפו שם יחד איתי... התחילו לאט לאט להזדחל לכיוון הציאה... הם התחילו לחמוק באלגנטיות... וככל שנהיה יותר חם ככה עוד ועוד קמו וכבר עזבו בבעיטה... בהתחלה יצאו י"ג גוים הראשונים במכה... ואז הגיע השעה 12 בצהריים... והשמש כבר עמדה לנו ממש מעל הראש ואז יצאו עוד י"ב גוים מהסוכה... ואז הגיע שתיים בצהריים ונהיה שיא החום... ואז יצאו עוד 11 ועוד 10 ועוד 9 וככה כנגד פרי החג שמתמעטים והולכים... ואז הגיע שיא השיאים!!! שיא החום... שיא התעוקה... דווקא אז!!! לפתע מצאתי את עצמי לבד לבד בסוכלע אקליינע... אני ואבא שבשמים לבד לבד... חבוקה ודבוקה בך. שלא תבין... היה שם חם מאוד!!! אבל זה היה חום של הושענא רצוף אהבה...

יש לציין: שהתאור הזה הוא לא דמגוגי... זה גמ' מפורשת בתחילת ע"ז שלעתיד לבא אומות העולם מגיעים בתלונה לרבש"ע: גם אנחנו רוצים להיות עם הנבחר... והרבש"ע מקבל את הטענה שלהם... והוא נותן להם מצווה אחת ויחידה: לשבת בסוכה!!! והם דווקא מתלהבים מהרעיון... זה נשמע להם מצווה נחמדה... (זה לא כזה מחייב ומטריד כמו ה"לא תגנוב" ולא תנאף" שה' נגע להם ביבלת הכי רגישה... הפעם ה' מסיני בא עם הנחות... בסה"כ מצות סוכה... מצווה נחמדה... אויר טוב... למה לא...) ואז היהודי הגלותי יושב שם בסוכה ופתאום הוא מגלה כל מיני אורחים זרים ולא סמפטיים... שגם הם פתאום נדחפו לצלא דמהימנותא... גם הם קבלו רשות להשתתף במפגש האישי בין יהודי לאביו שבשמים... היהודי הגלותי נאלץ לבלוע את הגלולה ולהתרגל לפרצופים החדשים... כן... היהודי הגלותי נאלץ הרבה פעמים לבלוע את הרוק כרחל לפני גוזזיה נאלמה... הגוים בסוכה נכנסים לעניינים בשיא המרץ... ואילו היהודי מצטנף לו בפינה וממשיך לעבוד את ה' בשקט... אלא שאז מתחיל להיות חם... משהו שם לא מסתדר בדיוק כמו שחשבנו... לא כזה נעים... לא הכי כיף... ה' ביקש מאיתנו לשבת בסוכה ופתאום הוא פותח את המזגן על חום... מה זה צריך להיות... הגוי לא רגיל

עוד סוג של אנשים שצריך להרקיד אותם... אבל עזוב... זה כבר מזוית אחרת)

בקיצור: על פניו המאמר הזה נשמע קצת עגום... כאילו אני מוריד לך את האויר מהמפרשים ואומר לך: אדוני... אל תצפה לאורות... אל תצפה שירקידו אותך... זה תלוי בך... מתחיל בך ונגמר בך...

על פניו זה מאמר שלא טוב לקרא אותו בסוכות... זה לא עושה שמח...

אבל לא!!! זה לא נכון!!! זו טעות!!!

אדרבה ואדרבה... השינוי תפיסה הזה הוא דווקא כן משמח... לי עצמי זה עשה טוב בלב... וגם כי מי שאמרת לו את זה... זה עשה לו טוב...

ולמה??? כי אדרבה... עד היום הייתי מאוכזב... חיכיתי לאיזה שמחה אנונימית שתגיע... וכבר השלמתי עם זה שמהו פה כנראה לא עובד... **אבל כעת נרגעתי!!!** אני מבין שהגיע הזמן להפשיל שרוולים וזה פשוט תלוי בי... זה עושה לי רק טוב!!! סו"ס קבלתי את המושכות לידיים שלי...

פעם הייתי בטוח ששמחה יהודית זה סוג של מלאך שמימי שכשמתחשק לו הוא מגיע... ולפעמים הוא שוכח אותי או נתקע באיזה פקק ואז אני נשאר עגמומי... אבל כעת פתאום מתברר שהשלט בידיים שלי... זכותי המלאה להישאר במיטה... אם נעים לי להישאר מדוכך יערב לי... אבל אם אני רוצה להיות בשמחה... אני צריך להזיז את עצמי... אני צריך לרקוד!!! אדרבה... יצאתי לחירות... פעם הייתי יושב ומחכה שמישהו יבא מאחורה ויתחיל להרקיד אותי... וכעת אני קולט שחיכיתי בסה"כ לעצמי... אין הדבר תלוי אלא בי...

אם כבר מישהו פה מחכה זה אבא שבשמים! הוא מחכה לי... מחכה שאני אשמח איתו... מחכה שארקוד לפניו... אהיה איתו... אהיה שלם איתו... עם כל התחנות שצריך לעבור יחד איתו בחיים...

זו שמחה אמיתית... הנה לך **עבדו** את ה' בשמחה!!! שים לב: שמחה נקראת **עבודה**... תחת אשר לא **עבדת** את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב... שמחה זה לא משהו שנחת מהשמים... זה לא הרקדה... אתה פה הרקדך... אתה הוא זה שמחליט לעשות את זה בשמחה...

(אגב: מישהו שאל אותי למה בדוכני ארבעת המינים לא מוכרים שמחה? עניתי לו: ששמחה אי אפשר למכור... כי כל אחד צריך לשמוח **בחלקו**... אדרבה... כשמישהו מנסה למכור לאחרים את חלקו... זה רק עושה אותם עצובים... כידוע: כל אחד בטוח שהדשא של השני יותר ירוק... אז בבקשה... תמכור מה שאתה רוצה חוץ משמחה... שמחה- כל אחד צריך לשמוח בחלקו!!! כל אחד מתייחד עם ה' ושמח בתנאים שה' נתן לו...)

(משוחזר) חבורת "אצבע צרדא" הנה מסתוו... ששים גיבורים סביב לה...

קוראים לי מוטי כץ... אני כהן... וזו כבר השנה השלישית ברציפות שאני זוכה להיבחר להיות אחד מהחבורה הקדושה ד"אצבע צרדא...!!! זה לא פשוט להיות בחבורה הזו... לא כל אחד זוכה להיות בחבורה הזו... מדובר בשה"כ בשישים בחורים כהנים בני עליה... והם נבחרים כמו פינצטה... אחד אחד... תבין: מי לא היה רוצה לזכות להיכנס לבילי יום כיפור ללשכת פרהרין ולזכות לשהות במחיצתו של הכהן גדול במשך כל הלילה הקדוש של יום הכיפורים!!! ולא סתם לשהות במחיצתו... אלא עוד לשמור עליו...

כן... זה לא צחוק!!! זה לא פשוט בכלל!!! בלילה הזה- ליל יום הכיפורים... **הכה"ג הוא המבוקש מספר אחד של כוחות החיצוניים!!!** כל התותחים מכוונים עליו... כל המחשבות זרות וכל ההרהורים רעים מחכים לליל יום כיפור ומנסים להידחק בכל הכח לתוך הלב הטהור של הכה"ג... ובשביל זה הכה"ג בליל יום כיפור צריך מערכת אבטחה מיומנת במיוחד!!! מסתוו של הכה"ג צריכה **שישים גיבורים סביב לה מגיבורי ישראל!!!** ולא סתם גיבורים... אלא **אחוזי חרב מלומדי מלחמה**... ולא סתם חרב... אלא איש חרבו על ירכו... זה חייבים קרביים מאומנים... כאלו שבמשך השנה יש להם הרבה הרבה מלחמות מול היצר הרע בענייני קדושה... והם כבר מלומדי מלחמה בתחום הזה... ו... והם מיומנים בלחימה חרב על ירך ולהישמר עד כמה שהם יכולים מנפילות בענייני קדושה... הכהן גדול צריך אותנו!!! הוא צריך את המיומנות ואת הקרביות שאנחנו צוברים במשך השנה!!! ולא פשוט לגייס שישים גיבורים כאלו!!! כי אין... אין הרבה כאלו...

כן... לא אלמן ישראל... יש הרבה בחורים בני עליה קדושים שיושבים ולומדים בקדושה ובטהרה... ובעזה"ש עוד נראה אותם בשמחת בית השואבה ורקדים יחד עם החסידים ואנשי מעשה... כולנו נבה את אזננו לשמוע אותם שרים: "אשרי ילדותינו שלא ביישה את קנותינו..." אבל עם כל הכבוד להם... בליל יום כיפור הם לא יכולים לעזור לכהן גדול... סו"ס הם לא מלומדי חרב!!! להיות מלומד חרב **לא עליכם** להיות בחזית... ומי שכבר נמצא בחזית... כאן הוא כבר צריך המון המון רחמי שמים לצאת משם בשלום... (אוי ואבוי בן כן עליה אם תקנא בנו... אבוי לך אם תרצה להחליף איתנו... אין לך מושג איזה קרבות אנחנו עוברים... אל תקנא בנו... אבל במקביל תדע להערך אותנו... תדע שיש דברים שאצלך זה מובן מאלי ואצלנו זה מגיע עם חרבות ודם...) אז מי שכבר נמצא בחזית ובכל זאת יודע לתמרן ב"שבע יפול צדיק וקם"... לדעת לתמרן בין ה"יומאן" של יוסף שלפני הנפילה לבין ה"תשובה" של יהודה שלאחר הנפילה... זה לא פשוט!!! כמה כהנים כאלו כבר יש???

ואני!!! מוטי כץ... זכיתי להיות אחד משישים הגיבורים האלו... אל תשאל אותי איך יודעים שאני כזה... בביהמ"ק אין מקום לכאלו שאלות "מאיפה יודעים..." אם הכה"ג יודע בימים אלו להצביע ברוח הקודש על יהודי אחד שלא ישלים את שנתו והוא מבקש ממנו שיתנדב להיות האיש עיתי שיקח את השעיר לעזאזל... אם את זה הכה"ג רואה ברוח קדשו... אז אל תתפלא שהוא רואה עוד כמה דברים ש... שקצת יותר קל לראות אותם... (הרבה יותר קל לראות את הנר הדולק על ראשו של נוטר ברית עד השמים... מאשר לראות אדם שלא ישלים את שנתו...) עכ"פ אני ועוד חמישים ותשע בחורים כמוני... נבחרנו להיות חבורת ה"אצבע צרדא" של הכה"ג!!! תפקידנו לעמוד בליל יום כיפור ולשמור על הכה"ג ולהעסיק אותו בכל מיני דברים... העיקר שלא ירדם חס ושלום... כי... כי אין מה לעשות... **זה היום הכי מסוכן של הכה"ג!!!** כן... מי כמוני יודעים... מי כמוני מכירים את ההתמודדות של הכה"ג בלילה הזה... אצלנו ככה זה כל השנה... כל בחור ישיבה שיום אחד תפס את עצמו לידיים והתחיל לשבת ולעסוק תורה ביגיעה הרי קי"ל ש"יקרה היא מפנינים..." הלימוד שלו יקר אצל הקב"ה עוד יותר מכה"ג שנכנס לפני ולפנים... וכתוצאה מזה!! דווקא מתוך החיזוק הגדול אותו בחור עובר לפעמים כל מיני התמודדות לא פשוטות ומעידות מול החיצונים שהוא מאוד מאוד נחשב אצלם... עוד יותר מכה"ג ביום כיפור... רק מה?? ביום יום זה לא נורא... כי בשביל זה בחור בן עליה יודע שהוא מסוכן... והוא בשיא החזית... וממילא הוא יודע שלא צריך לקחת ללב את הנפילות... אז הלילה הייתה לי נפילה... בסדר... מחר ממשיכים הלאה... שבע יפול צדיק וקם... ככה זה אצלנו!!! אצל המלומדי מלחמה... אבל אצל הכה"ג??? אצלו יש פה בעיה טכנית!!! נטו בעיה טכנית!!! כי אנחנו נמצאים עכשיו בליל יום כיפור... ובליל יום כיפור אי אפשר לומר... טוב... מקסימום מחר!!! כי מחר זה!! זה כבר לא יום כיפור... אם חס ושלום קרתה נפילה בליל יום כיפור... אז אויס עבודת כהן גדול... אין עבודה... צריך לחפש כהן גדול אחר... זו הסיבה שכאן לשם שינוי הנושא מאוד רגיש!!! אי אפשר להיות מלומד מלחמה ב"שפע יפול צדיק וקם"... אנחנו חייבים להצליח לעבור את הלילה הזה בשלום... בלי שום פגם הכי קטן במחשבה... **זו הסיבה שאנחנו כאן!!! לצידו של הכה"ג במסירות ובנאמנות!!!** אנחנו פה לא בגלל שמעולם לא היה לנו נפילות... אדרבה... ההיפך הגמור... דווקא בגלל שאנחנו מכירים את זה יותר מידי טוב... דווקא בגלל שאנחנו מסומנים עוד יותר מכה"ג... ואנחנו מלומדי מלחמה עם נפילות... דווקא בגלל זה אנחנו פה בלילה הזה עם הכה"ג כדי להיות לצידו ברגעים של קושי... ולהצליח לעבור את הלילה הזה בלי נפילות...

עכ"פ יש לנו תפקיד מיוחד... לדאוג כל הזמן לממצב... שלא יהיה רגע אחד חדגוני ומעיף... שהכה"ג לרגע אחד לא ירדם... אז אנחנו שרים כמה ניגונים של התעוררות... אבל גם זה לא יותר מידי... כל שנה אנחנו דואגים לאיזה דרמה שתיצור עקשן הלכת... הנה... שנה שעברה עשינו תרגיל... פתאום נשמעו צעקות ופאניקה... והכה"ג בירר מה קרה... אז הבאנו לו חתיכת בשר קודש!!! וסיפרנו לו שהבשר הזה הוא בשר שלמים שמישהו הקריב אתמול... ותפסו ישראל אחד ששכח... שני דברים הוא שכח!!! הוא שכח שהוא זר... והוא שכח שהלילה ליל יום כיפור... וכעת תפסו אותו שהוא אוכל את הבשר הזה... וביררו מה ההיסטוריה של הבשר הזה והתברר שהקרבת הזה בכלל היה פיגול... בקיצור: כעת השאלה כמה חטאות יהודי הזה חייב??? והתחילה דרמה שלימה... שהוא חייב חמש חטאות!!! ואשם מעילות... פרטים נוספים במסכת כריתות... עכ"פ הסיפור הזה העיר את כל העזרה... ועל הדרך הכה"ג כבר לא יכל יותר להירדם... יש פה גם כהן אחד שידוע לעשות קידה!!! קידה זה פעולה גופנית שדורשת מיומנות שמי שלא יודע לעשות נכון... הוא עלול לשבור את האגן... עכ"פ כעת יש לנו הפסקה קצרה של רבע שעה... כי הגיע חצות לילה!! והכה"ג כעת יצא לתרומת הדשן... (אם הכה"ג היה חלש... מישהו אחר היה יכול לעשות את זה... אבל ב"ה יש לכה"ג כח והוא יצא כעת לעבודת סילוק זו...) אנחנו מנצלים את הדקות האלו לשפוך שיח בעת רצון של חצות לילה בתוך העזרה...

עד כה חצי לילה עבר בקלות... לא הוצרכנו אפילו פעם אחת להכות ולהשמיע קול באצבע צרדא... אבל ככה בשעה 2.30 בלילה... פתאום הכה"ג התחיל להתייעף... ופתאום היה נראה שהוא מנמנם... בבת אחת כולנו השמענו קול באצבע צרדא והכה"ג התעורר... למה דווקא להשמיע קול באצבע צרדא?? אפשר לשיר... לדבר... לצעוק... זה עושה הרבה יותר רעש מהאצבע צרדא??? נו... תגיד אתה למה... אצבעות קדושות ושמורות כאלו שנאמנות לרצון ה'!!! הקול שהאצבעות האלו משמיעות הוא קול קדוש כמו הקול של השופר... הקול הקדוש פורט הרבה יותר עמוקים... זה קול שמעורר מחשבות קדושות ומרחיק דברים לא רצויים...

הפינה
לחשבוני
הנפש

מי יותר לא סובל דיחוי... תפילה או קרטיב??

כשהייתי בחור צעיר... כשהגיע תפילת נעילה ואז אומרים פתח לנו שער בעת נעילת שער כי פנה יום... הייתי מרגיש כזו תחושה של אבאלע... לא... אל תנעל... למה אתה נועל... ואז תמיד חשבת לעצמי:

בעצם למה ה' פתאום נועל את השערים?? מה איכפת לה' להשאיר אותם פתוחים?? הרי למה שערי שמים פתוחים בעשית? כי ה' מרחם... אז מה איכפת לו להשאיר אותם פתוחים?? מילא בחנות, אני מבין למה המבצע יום אחד מסתיים... סוף בעל החנות רוצה להרוויח יותר... הוא מוכן לבא לקראתנו אבל עד גבול מסויים... ואח"כ תנו לי גם להרוויח... אבל כאן זה בורא עולם... עד עכשיו היה מבצע... שאפשר לחזור בתשובה ושערי שמים פתוחים... אז למה בנעילה לסגור אותם?? מה קרה... וכי נגמר המלאי של הרחמים???

נעבור לנושא הבא: מבואר בהז'ל על יוכוח סוער מאוד שהתעורר בין הסבא לנכד... הסבא ישעיהו הנביא והנכד מנשה המלך... הויכוח היה כך: הסבא ישעיהו התנבא: דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב... אלו ימים שבין ראש ליוה"כ... ישעיהו מזהיר: רבותי! יש חלון הזדמנות שלא יחזור!! שלכם עשרה ימים ספורים שבהם הקב"ה קרוב... ורק אז אפשר לפעול ולשנות את הגזירה... ואח"כ זה אפילו הקריב כל אילי נביות אין מוחלין לו... **עד כאן דעת הסבא!!! ואז הגיע הנכד...** מנשה מאוד מאוד כועס על סבא ישעיהו... איך אתה אומר שה' קרוב אלינו רק בזמנים מסוימים?? הרי כתוב בתורת משה: ומי גוי גדול אשר לא אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכככל קראנו אליו... כתוב כאן שה' קרוב אלינו תמיד תמיד... 24 שעות 365 ימים בשנה... וזה לא צחוק!! מנשה כ"כ כועס על סבא שלו שמר כזה דבר... עד כדי כך שהוא הורג אותו על זה... הגמ' אומרת שזו אחת מהסיבות שמנשה הרג אותו... **באמת במאי קמפלגי?? מה היה הויכוח בין ישעיהו הנביא למנשה??** (אמנם הגמ' כבר מרתמת שם שבכל קראנו אליו הולך לעצור, ואילו בעשרה ימים גם היחיד יכול לפעול... אבל עדיין!!! משמע שהיה ביניהם ויכוח מהותי מעבר לזה...) אבא: למי שחושב שמנשה לא היה מבין... המדרש אומר שמנשה היה דורש בכל ק"ו חמש מאות פנים להתיר וחמש מאות פנים להקל... כך שהיה פה ויכוח אמיתי...)

אבל אם כבר... אז יש לי פה עוד שאלה: הרי הגמ' מספרת שאחרי שמנשה עבד ע"ז הוא נענש שתפסו אותו אויבים ושמו אותו בתוך יורה והתחילו לבשל אותו... ואחרי שהוא קרא לכל הע"ז ולא ענו... נזכר מנשה... זכור הייתי שאבי הקירני "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושת עד ה' אלוקיך"... אני לא מבין: מנשה לשיטתו... למה הוא צריך להגיע לפסוק הזה... הרי מנשה בכבודו ובעצמו הרג את ישעיהו על מזבח הפסוק "אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקיני בכככל קראנו אליו..." שזה אומר שה' קרוב אלינו תמיד בכככל קראנו אליו... אז למה פתאום הוא צריך לשלוח מהזכרון פסוק אחר לגמרי בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה?? הרי אדרבה... אם כבר לפי מנשה גם כשלא צר לך ולא מצאוך כל הדברים האלו וגם לא בעשית... ה' תמיד קרוב אלינו בכל קראנו אליו...??

ואולי הביאור בזה הוא כך:

כן... אסור לשכוח שמנשה הוא בן של חזקיהו המלך!!! וכבר לחזקיהו היה ויכוח עם ישעיהו באותו נושא... שישעיהו מתנבא לחזקיהו שמת אתה ולא תחיה וכבר נגזרה גזירה, וחזקיהו נזוף בו: כלה נבואתך וצא כך מקובלני מפי אבי אבא אפילו חרב חדה מונחת על צווארו על אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים... זאת אומרת: **עוד לפני** שמנשה נולד חזקיהו כבר התווכח עם ישעיהו בקנאות שה' תמיד קרוב... ותמיד אזניו קשובות וגם אם נגזרה גזירה ביי"כ עדיין אל ימנע עצמו מן הרחמים... **ושם!!! בדיק בספור הזה נולד מנשה...** כלומר: כל הורתו והוייתו של מנשה זה בזכות העקשנות של אבא שלו... שה' תמיד שומע תפילות... גם לאחר שנגזרה גזירה... (אם חזקיהו לא היה עומד על כך והוא היה נכנע לבואה של ישעיהו... מנשה לא היה מגיע לעולם...) ולכן מנשה הולך בדרכו של אביו, ובדרך של אבי אבא ובקנאות עצומה הוא מניף את הדגל שה' קרוב אלינו תמיד תמיד... ה' תמיד נגיש... תמיד מבין ומאזין מביט מקשיב... ולא רק ב"היום הרת עולם" אלא תמיד תמיד... ומהמקום הכ"כ עקרוני הוא כועס מאוד על סבא ישעיהו... עד כדי שהוא הורג אותו על זה... הוא כמעט רואה בזה דין רחף... הרי אם אבא שלי לא היה מתפלל לה' גם אחרי שנגזרה גזירה לא הייתי כאן) **עד כאן טענתו של מנשה!!! נו... מה עונה על כך ישעיהו הנביא??**

ישעיהו הנביא עונה: נכדי אהובי... אתה צודק!! ה' קרוב אלינו תמיד... תמיד קרוב... תמיד נגיש... תמיד מחכה לך... הדלת אף פעם לא נסגרת... **הכל נכון!!! דא עקא!!!** שברגע שאתה עושה את ה' כ"כ קרוב!!! בשורה התחתונה היא הפוכה בדיוק... **שה' נהיה הכי הכי רחוק! ולמה?? מסיבה מאוד פשוטה והגינית:** ברגע שה' תמיד פנוי... ותמיד מחכה לי... והוא אף פעם לא בורח לי... ואני אף פעם לא צריך להיות בלחץ שאני עלול להפסיד אותו... ברגע שזה ככה... אז למה שאני אפנה אליו בדיוק עכשיו?? הרי בדיוק עכשיו אני ממחר לדבר עם מישהו שהוא כן יברח לי... אני ממחר לאלף ואחד דברים אחרים שהם **לא מחכים לי**... ואילו אבא שבשמים אף פעם לא בורח לי... אז... אז זה יכול לחכות...

הרי אל תשכח שכמעט בכל דבר אחר בעולם יש לו חלון הזדמנויות... גם המבצע של החד פעמי הוא עד יום רביעי בערב... וגם יו"ד הלשכה לפניית הציבור מקבל רק בין השעות 16.00 ל-19.00... ואני לחוץ להספיק את זה כיום... כי אחרת אני אפסיד את המבצע... ואילו את אבא שבשמים?!? אני אף פעם לא מפסיד... הוא תמיד יחכה לי... הוא אף פעם לא נעלם לי... כשככה זה נראה התוצאה המתמטית הפשוטה ביותר שהקשר לה' נדחה לתחתית רשימת המשימות... ומה יצא?? שה' נהיה הכי הכי רחוק!! מרוב קייבה ונגישות הוא נהפך להיות האחרון ברשימה... **כן... זה כלל ברזל:** כשיש לפני רשימת מטלות... מה נמצא בראש הרשימה ומה נמצא בתחתית הרשימה?

מה שלא סובל דיחוי אני דרוך לעשות אותו (גם הוא הכי פחות חשוב) כי הוא דבר האבד... אני אני עלול להפסיד אותו... ואילו מה שכן סובל דיחוי (גם הוא הכי חשוב) אני דוחה אותו כי הוא דבר שיש לו מתיידן...

--- **אתן לך דוגמא משעשעת...** השבוע חזרתי מהחנות מכולת עם- קח דף ועט ותרשום: א. סיר לחץ יקר ביותר 200- שקל, מופת ב-150 שקל, ועוד עשר קרטיבים שבע שקל... ואז הגעת לביתך עם הקניות...

תן ניוח איזה מוצר קיבלת תשומת לב ראשון??

ברור שהקרטיבים!!! הקרטיבים שבע שקל המסכנים האלו קיבלו יחס יותר מהסיר ויותר מהעופות... ולמה?? כי מה אעשה... קרטיבים זה לא סובל דיחוי!!! אם לא תקח את זה הרגע למקפיא זה ינמס וההלך הקרטיב... אמנם רק קרטיב... אבל הההלך עלינו... וחבל... לכן הוא קודם לעופות שלמרות שהם הרבה יותר יקרים... אבל הם יכולים לחכות...

זאת אומרת: כל דבר שלא סובל דיחוי אפילו מדובר בקרטיב... תמיד ידחוק לפנינו אפילו נכסי דלא ניידי ששווה מיליון דולר... כי ההלו... זה לא בורח... זה הרי לא ניידי... אבל האוטו גלידה עוד שניה נוסע... הבנת???

אם ככה טוען ישעיהו הנביא לנכד: אתה מכריז בקנאות שה' תמיד תמיד קרוב... ותמיד תמיד נגיש... אתה לא מסוגל לשמוע שיש אצל ה' עת רצון ולוח זמנים קצר... אתה רואה בזה סוג של ריחוק שה' רחוק מאיתנו, אבל לא!!!! **זה בדיק הפוך!!!** המציאות אומרת שכל דבר שהוא לגמרי לגמרי נגיש... דווקא בגלל שהוא הכי נגיש הוא הכי רחוק!!!!

כי אם ה' כ"כ זמין לשרותך עשירים וארבע שעות ביממה... אז בניינו... תגיד לי: למה לפנות אליו עכשיו?? מה דחוף עכשיו?? הרי הוא אף פעם לא בורח... והרי כל חנות בגדים נסגרת וכל מבצע טשטי מסתיים ואותם אני צריך להספיק כי יש לזה לוח זמנים... ואילו קשר עם ה' יכול לחכות... ולחכות ולחכות... ולחכות עד שנגמור את כככל הדברים שלא מחכים לי... ובניינו... האם יום אחד זה נגמר?? זה אף פעם לא נגמר!!! תמיד יהיה לי את ההרשמה שנגמרת, ואת הנסיעה שאי אפשר לאחר... וברגע שבורא עולם לא מציב לי תאריך סופי... הסיכוי לפגוש את בורא עולם הוא רחוק יותר מכל דבר אחר... ממילא הנגישות הזו רק מרחיקה את ה' יותר ויותר... **ולכן!!! לכן אומר סבא ישעיהו לנכדו המלך מנשה:** דווקא בשם הקירבה לה'!!! דווקא בגלל שאלוקים קרובים אליו בכל קראנו לה'... דווקא בשביל זה ה' הציב לנו תאריכים נוקשים!!!

בני הקירים: יש פה מבצע... מבצע שלא יחזור... דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב... אח"כ המבצע מסתיים ואפילו הקריב כל אילי נביות שבעולם אין מוחלין לו... --- **נו... האם מנשה בסופו של דבר הסכים עם סבא ישעיהו??**

כן!!! יום אחד הוא גם הבין שככה זה... איפה זה קרה?? באותו יום מר ונמהר... שהאויבים תופסים את מנשה ומניחים אותו בתור יורה ומבעירים אש מתחתיו... וזהו!!! חלון ההזדמנויות הסתיים!! היורה מתחילה להתחמם ומנשה מבין שאין מנוס... אין את הרגע שאחרי... ואז לאחר שמנשה פונה לכל הע"ז... לראשונה הוא פונה לאבא שבשמים ואומר לו תשיע אותי... ואז לפתע מנשה שואל את עצמו: רגע... למה באמת עד עכשיו פניתי רק לעבודה ז'רת ולא פניתי אל אבא שבשמים?? **מה התשובה??** כנראה שכל שאר הע"ז יש להם שעות קבלה!!! הים לא כאלו נגשים כמו מורה עולם... לכן הלכתי תמיד אליהם... ואילו אבא שבשמים שבכככל קראנו אליו... אם ככה, הוא אף פעם לא נעלם... אז אפשר לחכות עם זה... ולכן דווקא מרוב נגישות תמיד דחיתי את הפניה אליו... ו... ואילו עכשיו שפתאום אני בעצמי חווה את הלוח זמנים ה"בווער" תרתי משמע מתחת לרגלי... פתאום אני מוצא את עצמי לראשונה פונה אליו... זאת אומרת: סבא צדק!!!!

סבא צדק שצריך לוח זמנים קצוב... הנה... רק עכשיו שאני מבין שאני לקראת נעילת שערים... רק עכשיו אני מוצא את עצמי פונה אליו...

ואז מנשה נזכר בפסוק שעונה לו את התשובה על השאלה... **בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושת עד ה' אלוקיך...**

כתוב כאן: שלמרות שה' קרוב אלינו בכל קראנו ה'... זה מצד ה'!!! ה' מצידו קרוב אלינו תמיד... אבל מצידנו?? דווקא הקירבה הזו עלולה להרחיק אותנו... ההרחקה היא מצידנו... שאנחנו נדחה את זה...

ולכן!!! בשביל שאנחנו לא נדחה את הקירבה הזו... בשביל זה ישנם שתי אופציות... אחת פחות מומלצת והשניה קצת יותר אידיאלית...

האופציה הפחות אידיאלית... זו האופציה שאבא לימד אותי... בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה ושת... כשאתה מרגיש שהיורה בוערת לך מתחת הרגלים... אז פתאום אתה מתחיל להתקרב!!! ה' אמנם היה תמיד קרוב... אבל היות ואתה לא מיהרת לשום מקום... אבל ברגע שהקרקע בוערת מתחת הרגלים... פה אתה רץ אליו ושב אליו... זו האופציה הפחות אידיאלית אך להתגבר על הריחוק שגמיע מצידו לעומת ה' שתמיד קרוב... זו האופציה שמנשה לא מציע לאף אחד להתנסות בה... **אבל מהי האופציה הנוספת שהיא כן מומלצת???**

האופציה של סבא!!! סבא ישעיהו... דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב... ה' אמנם תמיד קרוב!!! בכל קראנו אליו... אבל היות ואנחנו כתוצאה מזה לא ממחרים לשום מקום ולא מנצלים את האפשרות הזו... אז במקום להגיע למצב של "בצר לך ומצאוך..." במקום שהקרב ה' תגיע בדרכים קשות ומרות של קרקע שנשמטת מתחת הרגלים... מגיע סבא ישעיהו הנביא ומביא איתו בשורה: **עשרת ימי תשובה!!!** הזדמנות שלא חוזרת!! יהודי יהודי... תחזור בתשובה... רק עכשיו אפשר... אח"כ אי אפשר... למה רק עכשיו?? רק עכשיו המלך בשדה והדלת פתוחה... אם תחמיץ את ההזדמנות הזו... אז לאיזה הזדמנות אתה מחכה???

אתה מחכה ל"בצר לך ומצאוך..."?? לא כדאי... לא מומלץ...

--- **כלפי מה הדברים אמורים?? אנתנו לא אוהבים שערים שנעלים!!! אנתנו רוצים שהשערים תמיד יישאו פתוחים...**

מה שבוטחו: שאם יש משהו שעוד יותר רוצה את זה מאיתנו... הלא הוא אבא שבשמים בכבודו ובעצמו... דא עקא: שהעכוב מגיע מצידנו... ברגע שהשערים נעורים פתוחים אנתנו נרדמים בשמירה... ולכן לא להתחמק!!! לא לנסות בכח לדלג על "המבדיל בין קודש לחול"... מותר לנו להבין שהנעילת שערים הזו היא בשביל לאפשר לכה"פ להתקרב בימים אלו... אז לכן לא!!! אל תברח מזה... כן... השערים נעלים וננעלים וזה קשה... ו... והלו להזדרז... המבצע אוטוטו מסתיים... אבל!!! בדיק בשביל זה יש מושג שנקרא "פה צעקה לאדם בין קודם דין ובין לאחר גזר דין"... אם עבר יום כיפור וכעת לפתע התעורר צורך חדש... בצר לך ומצאוך... כאן "פה צעקה" מה זה יפה?? מה זה היופי הזה? העניין הוא: יפה זה סוג של ציון... יפה מאוד... זאת אומרת: לאחר גזר דין הסיכוי שתלפץ שואף לאפס... כי אתה לא מספיק רציני כי אין לך לוח זמנים קצר... רק מה?? אם מאוד מאוד תרצה ותשקע ותטכ פניך אל הקיר ותכבה כמו חזקה בשעתו, אז כך תצליח... ואז מגיע לך ציון יפה!! יפה מאוד... הצלחת לעשות את זה גם לי סוף מבצע... רק הסיכוי שזה יקרה הוא קלוש ולכן לא להזדרז...)

קול תודה

עלון ההתחזקות החודשי בענייני השבת וההודאה לבורא עולם

בס"ד גיליון מס' 99 תשרי התשפ"ג
נא לשמור על קדושת הגליון

מאמר של הודיה

והשיאנו את ברכת מועדיך

בכל חג אנו מתפללים "והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך", שהחג לא יהיה רק אי בודד של קדושה בתוך ימי החולין, אלא שנזכה לקחת איתנו את התעלות המועדים לכל המשך החיים.

ועל כן השאלה נשאלת, מה בידו לעשות כדי לשמור על רוממות החגים במשך כל השנה?

הראשונים (רמב"ן, רבינו בחיי, ספורנו ועוד) כותבים, שהחגים, לפי מה שכתוב בתורה, הם "חגים חקלאיים" - חגים של הודיה לה' על חסדיו המתגלים בעונות השנה: חג הפסח הוא "חג האביב", חג השבועות "חג הקציר", וחג הסוכות "חג האסיף". בימינו לא כל כך מתייחסים לפנינו אלו של המועדים, אולם בתורה ניתנת חשיבות גדולה להיבט זה והוא אף יסוד קביעות לוח השנה העברי.

החסדים הרבים שבורא העולם מרעיף עלינו ללא הרף, ואת טובו ית' ואהבתו שמאחוריהם, זו הדרך להחזיק את רוממות התעלות החגים למשך כל ימות השנה.

לזכות לתוספת "חיים, שלום ושמחה":

בהמשך תפלות החג אנחנו מפרטים את משאלתנו "והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון", שנזכה על ידי החג לתוספת "חיים, שלום ושמחה".

ואכן, רק מי שחש את חסדי ה' הטובים אותו הוא באמת "ח". כפי שכתוב במדרש תנחומא (סוף "וזאת הברכה"), רשעים בחייהם קרויים מתים כיון שאינם שמים לב לטוב ה' הנפלא הקיים בבריאה.

כל אדם הנמצא בעולם הזה ואינו חש בחסדים המרהיבים הטובים אותו, אינו חי במציאות האמיתית של עולמנו ושמחה. ■

כלל, שכן העולם שלנו מלא בחסדים כבירים. מי שאינו מרגיש את המציאות של העולם שבו הוא חי, הוא באמת - מת!

כמו כן, רק מי שמודה לה' נמצא במצב של שלום אמיתי. אדם כזה ירגיש שלום בין כל מרכיבי פנימיותו. שכן, כל חלקי האדם משתתפים בנועם שמחת ההודיה לה'. אפילו הגוף נהנה כאשר הוא מרגיש שיש לו אבא שאוהב אותו ומעניק לו מתנות ללא הרף. היבט זה מוליד אהבה ושלום בין האדם לאביו שבשמים, ואף גם בין האדם לחברו. שכן מי שמרגיש שלום בתוך פנימיותו ירגיש שלום עם אחרים, כי בעומק פנימיותו כולנו מציאות אחת (ע' מהר"ל נתיב אהבת ריע פ"א).

בנוסף לאמור, שימת לב לחסדי ה' הרבים היא גם המפתח לשמחת חיים אמיתית. יש אנשים שחשים כל השנה בלבם את אוירת קדרות החורף - הם מלאים דאגות, פסימיים ועצובים. ויש כאלו שמרגישים תמיד את שמחת האביב - עליזים ורואים את טוב החיים, ומרגישים שהכל יסתדר על הצד הטוב ביותר. מי שחש תמיד את החסדים הרבים שטובים אותו וירגיש, על אף כל הבעיות הקיימות, את טוב האביב כל השנה. הוא יגיע לאמיתות הכרה בטובו המופלג של השי"ת העומד מאחורי כל העולם הנפלא שאנחנו נמצאים בו, ויכיר שאף הקשיים שבו נוצרו רק לטובתנו על ידי אותו רבש"ע טוב שאוהב אותנו ושהמציא את נועם שמחת האביב.

יעזרנו ה' שנזכה לחוות בחגים את טובו הנפלא של השי"ת, ושמאור הכרה זו לווה אותנו ויאיר את חיינו במשך כל השנה, ונזכה לחיים שלום ושמחה. ■

פנינים של הודיה

פעם נכנס יהודי בעל צרות ויסורים אל הרה"ק מטאהש זי"ע (קנדה), ובכה לפניו על הררי צרות ויסורים שתכפוהו אחד אחר השני. באותה שעה עמדה על השולחן אשר לפני הרבי כוס זכוכית גדולה מלאה במשקה תה חם.

משהתגבר בכיו של החסיד אמר לו הרבי: "קרב אלי", ושוב אמר לו: "התקרב יותר", ועל כל צרה וצרה שמנה החסיד שפך הרבי מעט מהתה עליו ועל בגדיו, עד שנרטבו בגדיו.

החסיד, כמובן, לא פצה פיו בתרעומת או בפליאה לפני הרבי מדוע הוא מתזז עליו אחת למעלה ושבע למטה, מתוך ידיעה שהרבי מכוון בכל מעשיו ובכל תנועותיו ייחודים, ובוודאי יש לו בזה עניינים נשגבים.

משגמר החסיד להתאונן ולבכות על צרותיו, שאלו הרבי: וכי לא כאבה לך התזת המשקה החם עד מאד?!

ענה החסיד: "אכן כן. כאב לי." "אם כן, מדוע שתקת ונותרת בהשקט ובטח, ומדוע לא הראית כל פליאה או תמיהה על שפיכת התה עליך??"

גמגם החסיד... אך הרבי דחק בו: "נו, אמור נא מדוע שתקת?" ענה החסיד: "כי יודע אני אל נכון שכוונת נשגבות יש לרבי בכל דרכיו ומעשיו, ומובטח הייתי שהרבי ממתיק בזה מעלי את כל הדינים, ומבטל ממני כל יסורים".

אמר לו הרבי: "מאחר שאני נקרא 'טאהשער רבי', הנך חושב שאני יכול להמתיק דינים... לכן שתקת, לא צעקת, ונשארתי בשלוות הנפש.

אם כן, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שעליך לקבל כך את הנהגת הקב"ה, שהוא אדון כל והוא באמת ממתיק דינים ומיטיב לכל.

מדוע אם כן הנך צועק ומתלונן? תנוח דעתך ותהא שלוה נפשך, ותאמין בו שהכל לטובתך השלמה".

להנצחות או הקדשות: 055.6789852

לעילוי נשמת אבשלום בן לבנה ת.נ.צ.ב.ה.

רחל בת יעל לזיווג הגון בקרוב

רות בת רבקה לזיווג הגון בקרוב

אסתר בת שושנה הצלחה בכל העניינים

יוסף חיים בן חסיה ענת לרפואה שלימה

לעילוי נשמת משה בן שמחה ת.נ.צ.ב.ה.

ילדים של הקב"ה

ואז על סף ייאוש ממשי - החלטתי כי זה הזמן להודות. להודות לה' על התפקיד המיוחד שהוא ית' ייעד לי, להודות על שנה נפלאה שבה הילדים התקרבו לבורא עולם, על הערכים שבס"ד הצלחנו להנחיל להם, ועל כך שכעת ההצלחה עדיין לא נראית לעין... ביקשתי גם משאר הצוות להודות ולהתפלל, תרמנו צדקה וקבלנו על עצמינו קבלות, וכן גם הבטחנו לפרסם את הנס שעוד יקרה.

ואז החלתי לחוש הרפיה מכל המתח שסבב אותי. כן, הכל בידי הרחומות של הקב"ה, מאום לא בידינו; ליבם של הילדים והוריהם לא מסור בידינו כי אם אך ורק בידי בורא כל העולמות, שיעשה את הטוב ביותר עבור כולם (אפילו אם זה לא נראה בעינינו).

ואז - ברגע אחד - הכל השתנה! ארגון גדול לקירוב התערב בתמונה, הם שלחו פעילי הסברה ועבדו יומם וליל. התוצאה המבורכת לא אחרה לבוא: האווירה התהפכה, והילדים נכנסו לכיתה ורצו אלי לבשר לי כי הם נשאים! קבלתי כל בשורה כזו באושר ובהודיה עצומה, ביודעי כי הכל מאת ה' וידו לא קצרה מלהושיע, וברגע אחד, הכל יכול להתהפך לטובה! ■

זכיתי ואני מלמד בביו"ס לקירוב רחוקים. העבודה הזו, לקרב את הילדים לאביהם שבשמים, היא שליחות מיוחדת והשקעה עצומה, ומכיוון שכך גם המוטיבציה רבה, לתת לתרום ולהתפלל לתוצאות טובות.

השנה הכי מכריעה בבית הספר היא כיתה ו', כי אז יש הרבה שמעדיפים לעבור לתיכונים הכללים ולא להמשיך בבית ספרנו, כדי להתקדם לריכישת בסיס למקצוע וכד'. כמובן, שהשאיפה שלנו היא לזכות להביא 100 אחוז מהלמידים ליישבות הקדושות, אבל, כמו שאמרתי אין זו עבודה קלה כלל... השנה רוח אחרת נשבה בבית ספרנו. רוח קרה ומנוכרת שצבטה את לבי.

בכל יום שמעתי עוד תלמיד מכריז, אני נרשמתי לבית ספר X ואני כבר התקבלתי לתיכון X והלב שלי מתכווץ בצער... יודע כי כל שנות ההשקעה עלולות לרדת לטמיון עת יעברו הילדים למוסד אחר הרחוק בתכלית מכל ערכי היהדות שאותם הנחלנו להם ביזע ובעמל. העסק היה נראה אבוד. מרבית ילדי הכיתה כבר הודיעו להיכן הם עוברים. בשלב כזה, ידענו כי לא נכון לבוא ולהסביר - אלא רק לדבר ללב, ולהמשיך להתפלל. רק בורא עולם יכול לשנות כאן את התמונה.

יושב תהילות ישראל

שהקב"ה יושב, מצפה וממתין לתהילותיהם, שבחיהם והודאתם של ישראל. "מי יודע, אולי כך בדיוק מצפה הקב"ה לתהילותיך". אמר לי אבי. "ל"ג בעומר התשע"ז. זכיתי להגיע למירון לציון הקדוש בשעות הבוקר המאוחרות. השמש קפחה בעוצמה. ההילולה בעיצומה, אינספור אנשים. ולפתע, נזכר במילותיו הנמרצות של אבי, וכאילו בלי שליטה אני מתחיל להודות: "תודה, בורא עולם. תודה שזכיתי להגיע לכאן היום. תודה שזיכית אותי ב-25 שנים מלאות טוב וחסד עם משפחה אוהבת ותומכת, תודה... ותודה..." לאחר כעשרים דקות של תודה, אני מצטרף לאחד המעגלים ופורץ בריקוד סוער עם כל שאר הרוקדים. ריקוד של שמחה אמיתית בה, ואמונה חזקה בישועות. הגיעה השעה לחזור, ואני עולה על האוטובוס ומתיישב. מבט אל הפלאפון שלי מבשר לי כי היו לי 3 שיחות שלא נענו (בדיוק בזמן שבו הודיתי) משדכן שהכרתי בעבר. אני חוזר אליו, והוא מספר לי על הצעה מצויינת עבורי. כיום אנו נשואים באושר, עם תינוק מתוק, ששמו, תנחשו? - שמעון. מה אומר ומה אדבר, אני מרגיש בתחושה חדה וברורה שההודיה והשמחה הן שהיו ה"מכה בפטיש" לישועתי. נכון שהרביתי כל חיי לבכות ולהתחנן, (ובוודאי שהקב"ה הרחמן שומע תפילה) - אך מודה ומתוודה אני שבעמקי לבי זה גרם לי לענני מרירות ורחמים עצמיים. אולי, כפי שאמר לי אבי שיחי, הקב"ה רק ציפה למילות שבח והודאה שיפתחו את שערי ההשפעות הטובות. יהי רצון, שנזכה כולנו לכל הישועות, בכוח ההודיה, מתוך בריאות ולב שמח. ■

כבר בהיותי בחור צעיר, הייתי נוהג לפקוד בקביעות את ציון התנא הקדוש, הרשב"י זי"ע"א. תמיד הרגשתי שם חרדת קודש מיוחדת, ולבי נפתח לתפילות ותחינות בלב נשבר ודמעות שלישי. תאמינו או לא, אבל גם על השידוך שלי התפללתי מגיל מאוד צעיר. אך הנה, שנה ועוד שנה עוברת, ומתחיל אני את שנות העשרים. חברי ליישיבה כבר חובקים בנים ובנות, ואצלי - הישועה אינה נראה באופק. בחסדי ה' עלי, לא נשברתי, אלא התחזקתי בתחינות ובבקשות מתוך לב כואב, שירחם ה' עלי ויזמין לי במהרה את זיווגי. בתקופה זו, אימי שתחי' התחזקה מאוד בנושא ההודיה לה'. היא האזינה בקביעות לקו "קול תודה", וסחפה לעניין את כל אחיי ואף את אבי, שיחי'. ואילו אני: 'מה פתאום להודות עכשיו?' תמהתי בלבי. הרי במצב כזה, בו אני כה זקוק לישועה, ודאי שתפילות ותחנונים הם 'צו השעה'. מה פתאום להעמיד פנים כאילו הכל חורר וטוב, לשמוח ולרקוד?... ביום הולדתי ה-25, אבי שוחח איתי שיחה עמוקה וישירה מתוך אהבתו ודאגתו אלי. הוא גילה לי שכל משפחתי לקחו על עצמם דקות של הודיה לישועתי, ואף הבטיחו "נשמת כל חי" ומזמורים לתודה כשאושע. אבי ניסה לחזק אותי ואף לשכנע אותי להתחיל להודות, ולהכנס "לעולמה של ההודיה". "נכון שאתה מרבה בתפילות, וברור שהדבר חשוב ומבורך. אבל אולי הגיע זמן להודות על כל הטוב והחסד שה' נותן לך. אולי זה מה שיעורר רחמי שמים". והוא הסביר לי שיש מפרשים את הפסוק בתהילים (כ"ד), "יושב תהילות ישראל" -

ארגון "לעולם אודך" מאחל לכל קוראי "קול תודה", לכל התורמים ולכל בית ישראל

שנה טובה ומתוקה
שנת גאולה, מלאה בשבת, הלל והודיה לה'

